

Ali Smith

ERA SĂ FIU EU

ALI SMITH

ERA SĂ FIU EU

Original: *There But For The* (2011)

Traducere și note de:
CARMEN SCARLET

virtual-project.eu

Editura UNIVERS

2014

Esența ființei umane constă în faptul că aceasta nu caută perfecțiunea, că uneori este gata să comită păcate doar ca să rămână loială, că nu împinge ascetismul până acolo încât să facă imposibile relațiile de prietenie și că e pregătită să fie în cele din urmă înfrântă și zdrobită de viață, prețul inevitabil pe care îl are de plătit pentru că și-a încredințat iubirea semenilor.

George Orwell

Pentru că doar cel ce-și trăiește viața ca pe un mister este viu cu adevărat.

Ștefan Zweig

Urăsc misterul.

Katherine Mansfield

Cât despre longitudini, ce altceva vom putea ști, Decât întunecatele eclipse unde și când vor fi?

John Donne

În fiecare clipită se va naște o nouă minunăție.[1]

William Shakespeare

1 *Poveste de iarnă*, traducere de Dan Grigorescu, în *Shakespeare - Opere complete*, vol. 8, Bucureşti, Editura Univers, 1990, p. 315.

Mulțumiri

Le sunt recunoscătoare pentru relatările despre câteva dintre cântecele din această carte lui Philip Furia și Michael Lasser (*America’s Songs*, Routledge, 2006). De asemenea, sunt recunoscătoare pentru informațiile pe care le-am folosit în primul capitol lui Caroline Moorehead (*Human Cargo*: *A Journey Among Refugees*, Chatto an Windus, 2005).

Mulțumesc, Cherry. Mulțumesc, Lucy.

Mulțumesc, Xandra, și mulțumesc, Becky.
Mulțumesc, Sarah și Laurie.
Mulțumesc, Mary.
Mulțumesc, Kasia.
Mulțumesc, Andrew, și mulțumesc, Tracy și tuturor celor de la Wylie.
Mulțumesc, Simon.
Mulțumiri foarte speciale lui Kate Thomson.
Mulțumesc, Jackie.
Mulțumesc, Sarah.

Adevărul este… imaginează-ți un bărbat pe o bicicletă medicinală într-o cameră de oaspeți. E un bărbat destul de obișnuit, doar că peste ochi și peste gură pare că poartă niște clapete de cutie poștală. Uită-te mai atent și ai să vezi că ochii și gura sunt acoperite separat de mici dreptunghiuri gri. Sunt ca benzile pe care le puneau pe vremuri ziarele și revistele pe ochii oamenilor, pe vremea când încă nu puteau să șteargă digital sau să pixeleze un chip ca să protejeze identitatea persoanei al cărei chip era acolo.

Uneori aceste benzi, sau dungi, sau casete, erau puse și pe alte părți ale corpului care nu trebuiau văzute de oameni, ca măsură de protecție pentru publicul privitor. În principal ele ar fi trebuit să protejeze identitatea persoanei din fotografie, pentru ca aceasta să nu fie recunoscută. Dar în realitate făceau să pară că se întâmplase ceva clandestin, sau dubios, sau periculos, sau mai rău de-atât; erau un fel de dovadă a ceva de nedescris.

Când acest bărbat de pe bicicletă mișcă din cap, micile benzi se mișcă odată cu el, așa cum se mișcă ochelarii de cal atunci când calul mișcă din cap.

Lângă bărbatul de pe bicicletă stă în picioare un băiețel, în așa fel încât au capetele la același nivel. Băiatul meșterește la banda gri de pe ochii bărbatului cu un cuțit de bucătărie.

Au, spune bărbatul.

Îmi dau toată silința, zice băiatul.

Are cam zece ani. Poartă breton lung, are părul destul de lung. E îmbrăcat cu blugi evazați, brodați cu galben și mov la betelie și un tricou albastru cu roșu, cu Snoopy pe partea din față. Smulge de pe ochii bărbatului chestia aia care se desprinde, se ridică aproape comic în aer și cade pe podea cu un zăngănit metalic.

Tricoul e primul lucru pe care îl vede bărbatul de pe bicicletă.

Snoopy de pe el stă ridicat pe picioarele din spate și poartă în piept o cocardă. Pe cocardă scrie *erou*. Deasupra lui Snoopy mai sunt câteva cuvinte, scrise cu galben, cu același gen de caractere care sunt folosite mereu în desenele cu Snoopy: *E timpul eroilor*.

Uitasem cu totul de tricoul ăsta, e primul lucru pe care-l spune bărbatul de îndată ce băiatul îi desface chestia pe care a avut-o pe gură.

Da, e bun și ăsta. Dar îl știi pe ăla portocaliu pe care scrie *Îmbrățișează un beagle*? întreabă băiatul.

Bărbatul face semn din cap că da.

De fiecare dată când îl port, e ciudat, dar fetele sunt întotdeauna tare drăguțe cu mine, spune băiatul.

Bărbatul spune da râzând. Se uită în jos, la picioare, acolo unde au căzut dreptunghiurile gri. Ia unul de jos. Îl cântărește în mână. Își pipăie zonele încă sensibile din jurul ochilor și gurii. Îi dă din nou drumul pe podea, întinde mâna în aer, îndepărtând-o de corp, și o flexează. Se uită la mâinile băiatului.

Uitasem cum mai arătau mâinile mele, spune el. Cum arată.

Bine, deci acum am rezolvat asta. *Acum* pot să-ți arăt? întreabă băiatul. *Acum* vrei să știi?

Bărbatul face semn din cap că da.

Bun, zice băiatul. Bine.

Ia două foi de hârtie de pe jos. Îi dă una bărbatului. Se așază pe pat și ține cealaltă foaie de hârtie ridicată.

Deci, spune el. Uite cum faci. Iei o coală albă de hârtie A4 și o pliezi în două. Nu, așa. Pe lungime. Și ai grijă ca laturile să fie egale, colțurile să se suprapună perfect.

Bine, spune bărbatul.

Apoi desfă-o ca să semene cu o carte, spune băiatul.

Bine, spune bărbatul.

Apoi, îndoaie un colț, spune băiatul, colțul de sus, apoi pe celălalt. Ca să arate așa, ca o carte, dar o carte cu partea de sus triunghiulară. Apoi îndoaie colțul îndoit în jos, spre tine, și presează-l. Ca să arate ca un plic. Apoi pliază din nou un colț ca să rămână un mic vârf ridicat la capăt. Apoi fă la fel și cu celălalt. Dar în așa fel încât să-ți rămână un vârf bont, nu un vârf ascuțit. Cu cât mai bont, cu-atât mai bun.

Stai, stai, stai, spune bărbatul. Așteaptă.

Da, un mic triunghi care stă ridicat la capăt, spune băiatul. Apoi pliază micul triunghi înapoi deasupra colțului. Apoi pliază spre exterior, nu spre interior, pentru ca triunghiul să rămână pe dinafară. Ai grijă să fie egale. Apoi apucă-l de deasupra și pliază-l în jos ca să faci prima aripă. Apoi întoarce-l și fă la fel pentru cealaltă aripă. Ai grijă să fie egale, altfel n-o să-l poți dirija.

Bărbatul se uită la avionul pe care-l ține în mână. Îl presează, apoi îl desface. Pe dinafară, de deasupra, arată ca o simplă coală de hârtie pliată. Pe dinăuntru, de dedesubt, este compact,

împăturit cu o acuratețe surprinzătoare, ca la origami, ca o mică mașinărie.

Băiatul își ridică avionul și-l îndreaptă către celălalt capăt al camerei.

Și iată produsul finit, spune el.

Zboară drept și lin, foarte frumos, din mâna dreaptă a băiatului până în colț.

Într-adevăr aerodinamic, se gândește bărbatul. Solid, pentru o simplă coală de hârtie. Pare mult mai greu decât era înainte de a fi pliat. Dar nu e, nu-i așa? Cum ar putea fi?

Apoi țintește și el cu avionul lui către colțul opus al camerei, lângă ușă. Avionul își urmează culoarul de zbor cu precizie. E aproape insolent în precizia lui.

Bărbatul râde în hohote. Băiatul dă aprobator din cap și ridică din umeri.

Simplu, spune băiatul. Vezi?

Era

odată un bărbat care, într-o seară, la o petrecere, între felul principal și desert, s-a dus și s-a încuiat într-unul dintre dormitoarele de la etajul casei celor care dădeau petrecerea.

Era odată o femeie care îl întâlnise pe acest bărbat cu treizeci de ani în urmă, ajunsese să-l cunoască ceva mai bine timp de vreo două săptămâni în miezul unei veri pe când aveau amândoi șaptesprezece ani și de atunci nu-l mai văzuse, deși își mai trimiseseră uneori, în primii ani după aceea, felicitări de Crăciun, lucruri de genul ăsta.

Chiar acum femeia, care se numea Anna, stătea în fața ușii încuiate în spatele căreia se afla, teoretic, bărbatul, care se numea Miles. Stătea cu brațul ridicat și cu mâna gata să – să ce? Să ciocănească? Să bată discret? Casa asta dichisită, perfect pusă la punct, perfect domesticită nu suporta zgomotul; orice scârțâit era un afront la adresa ei, iar stăpâna casei, care emana dezaprobare prin toți porii, era doar la doi pași în urmă. Dar Anna cu pumnul ridicat stătea acolo, de parcă era imaginea unuia dintre revoluționarii ăia de prin anii 80 gata să, ei bine, să facă ceva deloc liniștit. Să bată. Să răpăie. Să bubuie. Să care o ploaie de pumni.

Ciudată expresie, să care o ploaie de pumni. Undeva, dincolo de ploaia de pumni[2]. Nu-și amintea mare lucru despre el, dar știa că nu s-ar fi împrietenit vreodată dacă n-ar fi fost el genul pe care să-l amuze un calambur forțat ca ăsta. Să fi fost el oare, spre deosebire de Anna în acest moment, genul de persoană care ar ști ce să-i spună unei uși închise dacă ar sta de o parte a ei și ar vrea să-l convingă pe cel de pe partea cealaltă s-o deschidă? Genul care s-ar putea întoarce către acea copilă întinsă pe burtă de-a lungul scării cât de sus putea ajunge trupul ei micuț, cu degetele de la picioarele desculțe pe lemnul podelei de la parter și cu bărbia în palme pe cea de-a cincea treaptă privind de acolo de jos, și să facă din prima o glumă bună, *ce îi*

2 În original, joc de cuvinte: *Somewhere, over the rainblow* (aprox. *Undeva, dincolo de ploaia de pumni*) - aluzie la titlul piesei *Somewhere, over the rainbow* (*Undeva, dincolo de curcubeu*), interpretată de Judy Garland în filmul *Vrăjitorul din Oz*.

spune o ciupercă altei ciuperci când nu o crede? *Fungi de-aici*, să turuie din prima despre chestii cum ar fi de unde a apărut, de fapt, o expresie ca *a căra o ploaie de pumni*?

Femeia din spatele Annei oftă. Îi ieși, cumva, un oftat cu ecou, ca într-o peșteră. După care tăcerea de dincolo țiui și mai tare. Anna își drese glasul.

Miles, zise ea către lemnul ușii. Ești acolo?

Dar nu mai era prea sigură nici că ea însăși e acolo, nu recunoștea vocea aia cam behăită. A, uite, vezi – așa se face, cu nepăsarea sănătoasă a copilei aceleia. Pe jumătate băiat, pe de-a întregul fată, se ridicase în coate pe scară, urcase în fugă treptele și era gata să bată cu putere la ușă.

Bum bum bum.

Anna simți fiecare bubuitură trecând prin ea ca și cum copila ar fi bătut în pieptul ei.

Unu, doi, trei, ieși de-acolo dacă vrei, răcni copila.

Nu se întâmplă nimic.

Sesam, deschide-te, răcni copila.

Se strecurase pe sub brațul Annei ca să ciocănească. O privea de acolo, de sub brațul ei.

Asta face ca piatra din gura peșterii să se dea la o parte, zise copila. Asta se spune în poveste, prin urmare piatra pur și simplu se dă la o parte.

Copila își apropie gura de ușă și vorbi din nou, de data aceasta fără să mai răcnească.

Cioc-cioc, zise ea. Cine-i acolo?

*

Cine-i acolo?

Existau câteva motive serioase în acel moment din viața Annei Hardie să se întrebe ce înseamnă, chiar și pentru ea, să fie *acolo*.

Unul era slujba ei, la care tocmai renunțase, pe care ea și colegii ei o numeau în glumă ofițer de legătură, la ceea ce ea și colegii ei numeau doar pe jumătate în glumă Centrul pentru Permanență Provizorie (sau, invers, Centrul pentru Provizorat Permanent).

Altul era faptul că Anna se trezise cu câteva săptămâni în urmă în toiul celui de-al cincilea deceniu de viață în toiul nopții, dintr-un vis în care își văzuse propria inimă dincolo de coaste. Bătea cu mare greutate, pentru că era acoperită cu o crustă

groasă dintr-o materie care semăna cu chestia pe care ne-o curățăm de la colțul ochilor dimineața când ne trezim. Se trezise, se ridicase în capul oaselor și își pusese mâna în dreptul inimii. Apoi se dăduse jos din pat, se dusese la oglinda din baie și se privise. Ea era.

Expresia i-a amintit de ceva ce îi spusese cu ceva timp în urmă, la al doilea și ultimul lor prânz împreună, Denny de la Știrile Serii, cu care lucrase la câteva cazuri legate de relațiile de vecinătate și cu care avusese și o scurtă relație. Era un dulce Denny. Prima dată, era în picioare în bucătăria ei și și-a scos cu blândețe penisul să i-l arate, cu un amestec de speranță și timiditate, ca și cum s-ar fi rușinat și s-ar fi mândrit cu erecția lui în același timp; ei i-a plăcut asta. Îi plăcuse de el. Dar totul se limitase la două întâlniri la prânz, și amândoi o știau. Denny era căsătorit, pe soția lui o chema Sheila, iar cele două fete și băiatul lor erau la liceu, la Clemont High. Anna a făcut o cană de ceai, a pus și zahăr și lapte pe tavă pentru că nu știa cum îl bea el, l-a dus sus și s-a strecurat înapoi în pat. Era unu și un sfert. Le rămăsese mai puțin de jumătate de oră împreună. El a întrebat-o dacă putea să fumeze. Ea a zis că da, din moment ce era ultimul prânz. El a zâmbit. Apoi s-a întors pe partea cealaltă, și-a aprins țigara, a schimbat subiectul. A întrebat-o: Îi venea să creadă că el putea rezuma ultimele șase decenii ale jurnalismului în șase cuvinte?

Hai, uimește-mă, a zis ea.

Am fost acolo. Eu am fost, a spus el.

Era o observație banală, a zis el. Până la mijlocul secolului al douăzecilea, orice știre importantă suna cam așa: *Am fost acolo*. În ziua de azi: *Eu am fost*.

În curând aveau să fie opt cuvinte, a zis Anna. Noul secol adăugase deja încă două. *Eu am fost, oameni buni.* Ea și Denny au râs, și-au băut ceaiul, s-au îmbrăcat la loc și au plecat fiecare la slujba lui. Ultima dată vorbiseră cu câteva luni în urmă, despre cum să se ocupe de povestea cu copiii din cartier care le dăduseră copiilor de la adăpost să bea urină din sticle de limonadă.

În toiul nopții, câteva luni mai târziu, cu mâna în dreptul inimii, fără să simtă nimic, Anna se privise în oglinda de la baie. Ea era. Era o variantă de eu-am-fost.

Tot ea era apoi, cu două seri în urmă, în fața laptop-ului, într-o seară de vară, cu zgomotul de fond de la Wimbledon auzindu-se de la televizoarele vecinilor pe ferestrele deschise ale caselor de primprejur. Tot la Wimbledon era dat și televizorul ei. Sonorul de la televizorul ei era dat încet. Era soare la Londra și gazonul de la Wimbledon era încă de un verde intens, doar puțin bătătorit. Ecranul televizorului licărea nebăgat în seamă dincolo de ecranul laptop-ului. Poc-uri, ah-uri și oh-uri, bizar deconectate de la sursa lor, îi acompaniau clămpănitul la tastatură. Părea că toată lumea de afară era coloana sonoră de la televizor. Poate că era o nouă psihoză, Psihoza Jucătorilor de Tenis (PJT), în urma căreia treceai prin viață crezând că ești permanent privit de un public profund mișcat de orice mișcare de-a ta, reacționând la orice reacție de-a ta, remarcând orice moment remarcabil cu încântare / emoție / dezamăgire / bucurie răutăcioasă. Probabil că toți jucătorii de tenis sufereau de ceva de genul acesta, și poate că într-o anumită măsură și toți cei care mai credeau în Dumnezeu. Dar oare însemna asta că oamenii care *nu* sufereau de așa ceva erau într-o mai mică măsură *acolo*, în lume, sau cel puțin că erau acolo în mod diferit, pentru că se simțeau mai puțin observați? De ce nu ne-am ruga la zeul jucătorilor de tenis, se gândi ea. Să-i cerem *lui*, așa cum i-am cere oricărui alt zeu, să ne dea pace în lume, să ne aibă în pază, să învie toate păsările care au murit vreodată, care s-au cufundat vreodată în țărână ca niște grămăjoare de pene și oscioare găunoase și sfărâmicioase, să le înșire pe pervazul acela chiar acum, cele mici în față și cele mari în spate, și să le pună să cânte în cor refrenul antrenant din Îți spun adio, mierlă, un cântec pe care tatăl ei îl fluiera când era ea mică și pe care nu-l mai auzise de mulți ani. Nimeni aici să mă iubească. Toți vor doar să mă amăgească. Așa era? Ceva despre amăgire, în orice caz. Chiar când se pregătea să caute versurile pe net, un bâzâit electronic o anunță că primise un mesaj nou pe laptop.

Noul mesaj era un email destul de lung pe care Anna aproape că îl luă drept unul de genul te-rog-depune-bani-în-acest-cont-fiindcă-sunt-pe-moarte-și-am-nevoie-de-ajutorul-tău. Dar se opri cu degetul deasupra tastei delete când ceva îi atrase atenția. Îi era adresat ei, cu prenumele corect, dar cu inițiala numelui de familie greșită. *Dragă Anna K.* Era al ei, și în același timp nu era al ei, numele. Mai mult decât atât: ceva în legătură cu asta o

făcea să se simtă ca într-o fotografie, ca într-un film. Îi trezea un sentiment asemănător cu cel pe care i-l trezea cândva cuvântul vară. Mai mult decât orice, îi amintea de un volum ferfenițit din colecția Penguin clasic de Kafka, da, Franz Kafka, pe care îl citise pe când avea șaisprezece sau șaptesprezece ani.

Dragă Anna K

Îți scriu deoarece soțul meu și cu mine am ajuns la capătul răbdărilor și sperăm din suflet că ne poți ajuta.
Acum zece zile l-am invitat pe Miles Garth, pe care cred că îl cunoști, la cină la noi acasă aici în Greenwich. Este amicul unui amic, de fapt abia dacă îl cunoaștem ceea ce face ca situația să fie atât de dificilă și de fapt de neimaginat după cum îți poți imagina. Ca să nu mai lungesc vorba d-l Garth s-a încuiat în dormitorul nostru de oaspeți. Măcar mă simt ușurată că dormitorul are baie proprie. Nu vrea să iasă din cameră. Nu refuză doar să descuie ușa și să se ducă la casa lui, oriunde ar fi ea. Refuză și să spună un sigur cuvânt, să scoată un sunet, e mut ca un pește. Au trecut deja zece zile și chiriașul nostru nepoftit a comunicat doar prin 1 foaie de hârtie strecurată pe sub ușă. Noi îi strecurăm pachete plate de carne de curcan și șuncă subțiri ca foița de țigară pe sub ușa mai sus pomenită, dar nu îi putem oferi ceva de proporții mai substanțiale din cauza dimensiunii spațiului dintre ușa pomenită și podea. (Ușa de la camera de oaspeți, de fapt toate ușile de la etaj din casa noastră se crede că sunt din secolul al XVIII-lea deși casa în sine datează din anii 1820 îmi înțelegi îngrijorarea și balamalele sunt pe partea din interior. Am motive să cred că a și înțepenit unul dintre scaunele noastre sub clanța ușii din sec. al XVIII-lea.).

Nu am / avem absolut niciun fel de idee de ce d-l Garth a ales să se baricadeze în casa noastră, cu siguranță nu are nicio legătură cu soțul meu sau cu fiica mea. După cum îți poți imagina zece zile înseamnă mult timp, la urma urmei. Am încercat cu colegii lui de la serviciu dar nimic nu a avut efect.

Totuși nu dorim să forțăm lucrurile. Am abordat deocamdată problema cu ușor-ușurelul, după ce ne-am consultat și cu consultanții din partea poliției.

De aceea apelez / apelăm la dumneata ca la una dintre puținele persoane importante din viața d-lui Garth cărora le-am dat de urmă. Am avut norocul să găsim adresa dumitale de email în agenda telefonului său pe care nu l-a luat în camera de oaspeți ci l-a lăsat alături de jachetă și de cheile de la mașină în holul de la intrare.

I-am mutat mașina provizoriu pe aleea din fața casei unui prieten dar nu poate rămâne acolo pe termen nelimitat (fusese lăsată inițial mă tem că ilegal într-un spațiu rezervat locatarilor.).

Dacă ne poți ajuta pe soțul meu și pe mine în vreun fel, ți-aș / ți-am fi foarte recunoscători. Numărul nostru de telefon este la sfârșitul acestui email. Ți-aș mulțumi foarte mult dacă ai binevoi să ne contactezi cât mai curând posibil chiar și numai ca să ne spui că ai primit mesajul chiar dacă de fapt nu ne poți ajuta în acest sens.

Multe mulțumiri din inimă și aștept / așteptăm cu nerăbdare să primim un răspuns.

Cu stimă
Gen Lee
(Genevieve și Eric Lee)

Cine era Miles Garth, până la urmă?

Miles.

Da.

Când am fost în Europa.

Anna mai citi o dată de la capăt mesajul.

Refuză să spună un sigur cuvânt, să scoată un sunt, e mut ca un pește.

Mai târziu în aceeași seară, Anna își dădu seama că, în loc să se gândească (așa cum făcea în fiecare seară la lăsarea întunericului și în fiecare dimineață la ivirea zorilor) la serviciu și la chipurile, unul câte unul, ale oamenilor pe care sigur îi dezamăgise, era preocupată de această imagine, a unui pește frământat de îndoieli existențiale.

Înainte de a se duce la culcare scrise următorul mesaj și îl trimise.

Dragă d-nă Lee,

Mulțumesc pentru email. Ce impas neobișnuit. Mă tem totuși că s-ar putea să alergați după cai verzi pe pereți în ceea ce mă privește, întrucât nu-l știu foarte bine pe Miles Garth și nici ceva anume despre el, pentru că l-am cunoscut acum foarte mult timp și pentru o perioadă scurtă, tocmai în anii 1980. Nu sunt deloc sigură că vă pot ajuta. Dar, dacă dumneavoastră considerați că pot, sunt dispusă să fac o încercare. Ce ați dori să fac?

Cele mai bune urări,

Anna Hardie.

Acum era cu două zile mai târziu.

Miles, spuse ea oricui se afla după ușă. *Ești acolo*?

Dar unde anume era Anna, care venise acolo în acea dimineață cu metroul supraaglomerat, în care stătuse lângă un bărbat într-o geacă Gore-Tex care se uita la un film porno pe telefon? Străbătuse capitala trecând pe lângă afișele de pe pereții din stațiile de metrou care făceau reclamă la *O Remușcare*[3] *a acestei stagiuni* și pe sub reclamele din vagonul de metrou cu imaginea unui coș de gunoi de bucătărie care spunea *E dreptul meu să mănânc cutii de conserve* și cuvintele de mai jos, *Încalcă drepturile coșului tău de gunoi.* Făcuse o plimbare pe jos între stații și văzuse catedrala Sf. Paul înălțându-se pe malul fluviului ca un cartilagiu vechi. Mersese cu metroul printr-un loc care arăta așa cum își închipuise ea viitorul când era mică. Acum mergea prin arșița verii pe o stradă cu clădiri frumoase și case dezolante, dar care se doreau a fi chic, încercând să-și aducă aminte ce însemna Greenwich, ceva legat de oră, în orice caz. Când ajunse la adresa pe care o căuta, o copilă îmbrăcată cu o rochie de un galben intens peste o pereche de blugi stătea pe prima treaptă de sus și culegea pietricele dintr-un brâu elegant de pietriș aflat de o parte și de alta a ușii. Fluiera o linie melodică monotonă care semăna puțin cu cântecul lui Judy Garland din Vrăjitorul din Oz și arunca pietricelele într-o gură de canalizare de pe stradă, încercând probabil să nimerească grilajul. Capacul de la canalizare și zona din jurul lui erau presărate cu pietricele albe.

Bună, zise Anna.

---

3 Trimitere la filmul *Remuşcare,* un mare succes cinematografic al anului 2007.

Sunt ruinată[4], zise copila.

Și eu, zise Anna.

Serios? zise copila.

Da, zise Anna. Aproape complet. Ce coincidență. Nu ți-e cald cu toate hainele astea pe tine?

Nu, zise copila întinzându-se ca să ajungă la sonerie. Fiindcă am senzația că nu mă pun întru totul în valoare dacă nu sunt îmbrăcată cu toate.

În schimb, cea care deschise ușa era o femeie albă, îmbrăcată în nuanțe văratice de alb și de bej. Ea o dădu la o parte pe copilă și întinse mâna ca să o salute pe Anna.

Genevieve Lee, zise ea. Spune-mi Gen. Îți mulțumesc din suflet că ai venit.

O conduse pe Anna în hol, încă ținând-o de mână. Când îi dădu drumul, Anna își împături jacheta și o lăsă pe brațul canapelei, dar Genevieve rămase cu ochii pironiți la jachetă nefiresc de mult timp.

Îmi cer scuze. Mă sperie, zise Genevieve Lee.

Jacheta mea? zise Anna.

Acum sufăr de o teamă îngrozitoare că oamenii care-și dau jos jachetele în casa mea s-ar putea să nu mai plece niciodată de aici, zise Genevieve Lee.

Anna își luă imediat jacheta de acolo.

Îmi pare foarte rău, zise ea.

Nu, nu e nicio problemă. Poți să o lași deocamdată. Dar după cum poți să-ți dai seama. Am ajuns de-a dreptul la capătul răbdărilor cu amicul dumitale Miles.

Păi, de fapt, după cum spuneam, nu e chiar amicul meu, zise Anna.

Vorbesc serios, nu-l mai putem suporta pe ce ne-ul nostru, zise Genevieve Lee.

Poftim? zise Anna.

Chiriașul Nepoftit, zise ea.

A, acum am înțeles ce e, zise Anna.

Nu. Ce ne, zise Genevieve Lee.

Nu, am vrut să spun... zise Anna.

---

4 În orig. *broke* (falit, ruinat), care are pronunţia apropiată de Brooke, numele personajului.

Și, în plus, ce ne se poate spune pe litere, ceea ce pentru soțul meu, Eric, și pentru mine reprezintă un exercițiu de gândire pozitivă.

Genevieve Lee era coordonator independent al acțiunilor de asistență socială pentru angajații din Canary Wharf. Când aceștia aveau probleme, financiare, emoționale sau de ordin practic, angajatorii lor puteau lua legătura cu ea, iar ea le spunea ce soluții aveau la dispoziție atât în sectorul public cât și în cel privat.

După cum îți poți imagina, avem de lucru, nu glumă, în ultimul timp. Dumneata cu ce te ocupi?

Momentan nu am ocupație, zise Anna.

Te pot ajuta eu în această privință, zise Genevieve Lee. Principalul este că e foarte, foarte important să vorbești despre asta. Poftim cartea mea de vizită. În ce domeniu ai lucrat?

Relații publice. Dar tocmai am demisionat.

Doamne, ai demisionat, zise Genevieve Lee. Probabil că se profilează ceva mai bun la orizont.

Ar fi cazul, zise Anna, altfel s-ar putea să mă sinucid.

Genevieve Lee râse cu înțeles.

Îi spuse Annei că Eric lucrează la Institutul de Măsurare și Control și că va ajunge acasă la trei.

Copila, care intrase în casă după ele, stătea pe fotoliul retro-modern de la fereastră, bătând cu călcâiele goale în tăblia din față a acestuia.

Nu mai lovi cu picioarele, Brooke, zise Genevieve Lee. Este Robin Day[5].

Ziua măcăleandrului? zise copila. Azi?

Brooke, avem treabă, zise Genevieve Lee.

Ai zice că ziua măcăleandrului ar trebui să fie o zi care ar fi mai firesc să fie în preajma Crăciunului, zise copila. E o idee foarte bună pentru o sărbătoare și așa mai departe. Dar ideea e că acum e vară, și nu iarnă, așadar probabil că de aceea ziua măcăleandrului încă nu a prins și nu știe nimeni de ea așa cum știm de ziua de Sfântul Valentin și ziua tatei și ziua mamei și ziua de Crăciun.

Anna observă din nou cât de surprinzător de politicos și de demodat vorbea copila.

Sunt sigură că te cheamă mama ta, zise Genevieve Lee.

---

5 Celebru designer britanic de mobilă. În traducere, *robin day = ziua măcăleandrului.*

Nu am auzit nimic care să semene cu ceea ce insinuați, doamnă Lee, zise copila.

Dă-mi voie să reformulez, Brooke. Cred că ești căutată în altă parte, zise Genevieve Lee.

Vreți să spuneți că nu sunt dorită aici. Vorbe vorbe vorbe, zise copila.

Țopăi încolo și încoace. Apoi se ridică în mâini la capătul canapelei, lângă Anna.

Asta e din Hamlet, vorbi ea stând cu capul în jos, de sub rochie. O piesă de William Shakespeare, dar probabil că știți asta deja. *Vorbe* vorbe vorbe. Vorbe *vorbe* vorbe. Vorbe vorbe *vorbe.*

Dădu din picioare în aer. Genevieve Lee se ridică și se așeză ostentativ lângă ușă. Copila reveni pe picioare și își aranjă hainele.

Nu ai vrea să mergem prin tunel, ceva mai târziu, poate? îi zise copila Annei. A fost construit în 1902 și trece pe sub fluviu, ai mers vreodată prin el?

Îi spuse Annei că dacă ar fi fost acolo cu trei zile în urmă ar fi văzut-o pe adevărata Cutty Sark.

Pentru că nu mă refer la stație, zise ea. Dar probabil știi deja cum vine treaba că la început a fost o corabie, nu o stație, și că înainte de incendiu încă era acolo, așadar dacă tu sau eu am fi ieșit din stația numită Cutty Sark și am fi mers pe drumul cel drept de la ieșire, ceea ce ar fi însemnat să o luăm la stânga, am fi văzut și *corabia* cu același nume. Ceea ce vreau să demonstrez fiind ideea este că eu de fapt nu am locuit aici până anul trecut. Așa că nu o voi putea vedea până nu va fi readusă la vechea glorie. Dar poate că tu ai văzut-o pe cea originală când erai de vârsta mea sau un pic mai mare, vreau să spun înainte să fie distrusă în incendiu.

Nu am văzut-o, zise Anna. Cel puțin nu în realitate. Am văzut-o în poze. Și într-un film la televizor.

Nu e același lucru. Dar e de ajuns, e de ajuns, trebuie să fie de ajuns.

Execută un dans frenetic și plin de voioșie în pragul ușii.

Brooke, zise Genevieve Lee. Afară. Acum. Și lasă-mi pietrele în pace. Costă bani. Pietricelele de râu din Scoția, îi zise ea Annei.

Foarte scumpe, zise Anna.

Îi făcu cu ochiul copilei care era pe picior de plecare.

Pa, zise ea.

Brooke avea nouă ani, după câte se părea, și locuia după colț, în zona apartamentelor studențești. Părinții ei erau bursieri la universitate și lucrau în cercetare sau făceau studii postuniversitare.

Evident că nu e a noastră, zise Genevieve Lee. Tare drăguță, totuși. Foarte precoce. Genevieve Lee turnă cafeaua și îi povesti Annei despre seara cinei lor anuale neconvenționale, pe care ea și soțul ei, Eric, o organizau de obicei la începutul verii, înainte ca toată lumea să dispară în vacanță. O dată pe an le plăcea să invite oameni un pic diferiți de cei cu care se întâlneau de obicei, dar și pe prietenii cu care se întâlneau tot timpul, Hugo și Caroline și Richard și Hannah. Era de fiecare dată interesant să lărgești cercul. Anul trecut invitaseră un cuplu de musulmani; cu doi ani în urmă îi avuseseră la masă pe un palestinian cu soția și pe un doctor evreu cu partenera lui. Se dovedise a fi o seară foarte antrenantă. Anul acesta o cunoștință de-ale lui Hugo și Caroline, un bărbat pe nume Mark Palmer, venise însoțit de Miles Garth.

Mark e gay, explică Genevieve Lee. E o cunoștință de-a lui Hugo și Caroline. Noi am crezut că Miles e partenerul lui Mark, dar se pare că nu. Cu atât mai bine, probabil, pentru că dacă *ar fi* parteneri, ar fi o diferență foarte mare de vârstă între ei, douăzeci de ani, poate chiar mai mult. Se pare că merg des la musicaluri împreună. Lui Mark Palmer îi plac la nebunie musicalurile. E ceva caracteristic pentru ei, nu? Are șaizeci și ceva de ani. E amic cu Hugo și Caroline.

Genevieve Lee îi spuse în continuare că părinții lui Brooke, soții Bayoude, fuseseră de asemenea invitați și veniseră și ei, deși se mutaseră de curând în zonă nu de pe undeva de prin Africa, ci din Harrogate.

În fine, ne bucuram cu toții de o cină minunată, zise Genevieve Lee. Totul mergea foarte bine până când, după felul principal, pur și simplu s-a ridicat și s-a dus la etaj. Ei bine, ne-am gândit, firește, că se duce la baie, așa că am așteptat cu desertul, care era complicat în felul lui pentru că trebuia să caramelizez zahărul de pe creme brûlée cu pistolul cu flacără. Dar nu a mai coborât. Cincisprezece minute, pe puțin. Poate mai mult, pentru că eram euforici, destul de amețiți de băutură ca să fim euforici; ăsta e alt lucru care ne-a atras atenția la el, nu bea, ceea ce te face de fiecare dată să te simți jenat dacă mergi la o

petrecere sau organizezi o petrecere și cineva nu bea pe când noi toți, vreau să zic toți ceilalți beau. În fine, am pornit cafetiera, am caramelizat zahărul, i-am servit pe toți ceilalți cu desertul, i-am lăsat să îl savureze, am dat o fugă până sus și am ciocănit la ușa de la baie și l-am întrebat dacă se simte bine. Bineînțeles că nu a răspuns. Bineînțeles că nici nu era în baie. Bineînțeles că se încuiase deja în camera noastră de oaspeți.

Atunci înseamnă că i-a displăcut profund ce i-ai servit la aperitiv și la felul principal, zise Anna.

Genevieve Lee deveni foarte agitată.

Da, așa îi stă în fire? zise ea. Să-l fi deranjat așa de tare ceilalți invitați care mâncau scoici și chorizo?

A, păi, n-am idee, nu, eu doar, știi, am vrut să fac o glumă, zise Anna.

Nu e de râs, zise Genevieve Lee.

Nu, zise Anna. Sigur că nu.

Nu ai idee ce îngrozitor e pentru noi, zise Genevieve Lee. Avem mobilă superbă, superbă, acolo. E o cameră de oaspeți cu adevărat extraordinară. Toți cei care au stat acolo ne-au spus asta. Ultimele treisprezece zile au fost un iad.

Iadul pe pământ, da, pot să-mi imaginez, zise Anna.

Se uită îndelung la lemnul podelei.

Așa că atunci a urcat Eric. A ciocănit la ușa de la baie și a primit același răspuns ca și mine, adică niciun răspuns. După ce cafeaua a fost servită și începuserăm cu toții, toți nouă, să ne facem ceva griji pentru el, a urcat și amicul lui, Mark, cel care îl adusese aici de la început. Apoi a coborât spunând că a încercat ușa de la baie și că nu era încuiată, și că de fapt nu era nimeni *în* baie, baia era goală. Așa că Eric a urcat să verifice, apoi și eu. Complet goală. Așa că am presupus cu toții că a plecat acasă, că a plecat pur și simplu, înțelegi, că s-a furișat pe ușa din față fără să spună noapte bună, deși de ce să fi fost așa de grosolan. Și de ce să-și fi lăsat la noi jacheta, lucru de care ne-am dat seama în timp ce ne luam cu toții la revedere și am văzut-o așezată pe canapea.

Genevieve Lee gesticulă spre canapea. Anna privi canapeaua. La fel făcu și Genevieve Lee.

Amândouă priviră canapeaua.

Apoi Genevieve Lee continuă.

Iar Mark, care e gay, zise ea, e mai în vârstă, a fost foarte supărat. Le stă în fire să se isterizeze, în sensul bun, dar *și* în sensul rău. În fine, după cafea, și după un muscat foarte bun pe care Eric a reușit să-l găsească într-un magazin Asda, ceea ce nimănui nu i-a venit să creadă, toți au plecat acasă fericiți, mai puțin Mark, bineînțeles, care era un pic tulburat. Iar eu și Eric ne-am dus la culcare. Și abia a doua zi dimineață am văzut că mașina lui era încă în spațiul rezervat locatarilor și că primise deja amendă – pe care nu am de gând să o plătesc –, iar Josie, adică fiica noastră, a coborât și ne-a întrebat de ce e încuiată ușa de la camera de oaspeți și ce înseamnă biletul pe care îl găsise pe jos.

Ce scria pe bilet? întrebă Anna.

Cu apa mă descurc, dar voi avea nevoie de mâncare în curând. Vegetarian, după cum știți. Mulțumesc pentru răbdare.

Era vocea copilei. Venea din spatele fotoliului. Nu plecase, de fapt. Se furișase înapoi în cameră fără ca ele să o audă sau să o observe.

Parcă spuneai în email că îi dai să mănânce șuncă? zise Anna.

Calul de dar nu se caută la dinți, zise Genevieve Lee.

Nu vor să-l lase să se simtă prea în largul lui acolo, zise scaunul Robin Day.

Genevieve Lee nu-i dădu atenție.

E limpede că-i plecat cu sorcova, zise ea.

Ba *nu* e plecat, zise copila din spatele scaunului. Unde să fi plecat?

Genevieve Lee nu-i dădu atenție nici de data aceasta, ca și cum copila pur și simplu nu ar fi fost acolo. Se aplecă spre Anna, cu un aer secretos.

Suntem foarte bucuroși că am găsit o cunoștință, zise ea. Mark abia dacă îl cunoaște, cu siguranță nu îndeajuns de bine încât să-l convingă să deschidă ușa. E un individ cam singuratic Miles ăsta al dumitale.

Anna îi spuse din nou că abia dacă îl cunoaște pe Miles Garth, că singurul motiv pentru care se cunoscuseră fusese o pură întâmplare, în sensul că amândoi câștigaseră câte un loc, cu aproape treizeci de ani în urmă, într-o vacanță în Europa pentru adolescenți din toată țara, un concurs organizat în licee și sponsorizat de o bancă. Ea și Miles petrecuseră două săptămâni

în iulie 1980 în același autocar, împreună cu alți patruzeci și opt de tineri de șaptesprezece și optsprezece ani.

Și ați ținut legătura ani întregi după aceea, zise Genevieve Lee.

Păi, nu, zise Anna. Nu chiar, aproape deloc. Am ținut legătura cu șase sau șapte persoane din grup timp de un an sau doi, apoi, știi și tu. Nu mai ții legătura.

Dar o amintire frumoasă, una care a însemnat totul pentru el cu atâția ani în urmă, zise Genevieve Lee.

Da' de unde, zise Anna.

O despărțire dureroasă, prima dată când cineva i-a frânt inima, și nu a reușit niciodată să uite, zise Genevieve Lee.

Nu, zise Anna. Sincer, chiar nu cred asta. Adică, am fost oarecum amici. Nimic altceva. Nimic, înțelegi, care să însemne ceva.

De aceea ți-a păstrat numele și adresa în toți acești ani, atunci, fără vreun motiv care să însemne ceva, zise Genevieve Lee.

Genevieve Lee începuse să se înroșească la față.

Dacă există vreun motiv, eu nu-l știu, zise Anna. Adică, nu-mi pot închipui de unde are adresa mea de email. Nu am mai luat legătura de, Doamne, trebuie să fie binișor peste douăzeci de ani. Cu mult înainte de a avea email.

Ceva foarte special. În excursia asta a voastră. S-a întâmplat.

Genevieve Lee țipa deja. Dar profesia Annei o pregătise foarte bine să facă față furiei altor persoane.

Stai jos, zise ea. Dacă stai jos, am să-ți spun exact ce-mi amintesc.

Funcționă. Genevieve Lee se așeză. Anna vorbi domol și își ținu brațele pe lângă corp.

Primul lucru pe care mi-l amintesc, zise ea, e că am făcut o intoxicație alimentară la un banchet medieval pe care l-au organizat în cinstea noastră la Londra chiar în primele zile. Și îmi amintesc că am văzut Parisul, Turnul Eiffel, Sacré Cœur, pentru prima dată. Îmi amintesc că n-aveam ce face în Bruxelles. Am găsit un bâlci părăsit și am hoinărit prin el. Nu mi-a plăcut deloc mâncarea de la hotelul din Heidelberg. Era un pod de lemn în Lucerna. Și tot ce-mi amintesc despre Veneția e că am stat într-un hotel foarte impresionant, în care era foarte întuneric. Și că a explodat o bombă într-o gară din altă parte a Italiei în timp ce

noi eram în Veneția și a ucis mulți oameni, și că a avut loc o mică revoltă printre câțiva băieți din grup pentru că angajații hotelului li s-au adresat mai tăios după ce s-a întâmplat asta, înțelegi, le-au spus să facă mai puțină gălăgie. Îmi amintesc că s-a făcut mare tărăboi în legătură cu o sticlă sau o cutie de bere aruncată de la fereastra unei camere de hotel. Nu-mi mai amintesc dacă asta a fost în Italia sau nu.

Din Franța până în Germania, Genevieve Lee își tot trecuse un creion pe care îl luase de pe măsuța de lângă ea dintr-o mână într-alta. Până în Italia, începuse să bată cu creionul în măsuță.

Deci, zise Anna. Am aruncat o privire printre fotografii după ce am primit mesajul tău, dar nu am prea multe, doar douăsprezece, e clar că am luat doar o rolă de film, și Miles Garth apare doar într-o singură poză. Vreau să spun, *eu* știu că e el, *eu* pot să mă uit la poză și să fiu sigură că e el, dar nu i se vede fața, se uită în jos, așa că nu i se vede decât creștetul capului. Mai e și o poză de grup, cu noi toți, ne-au făcut-o în fața băncii înainte de plecare. E făcută prea de la distanță ca să se poată vedea vreunul dintre noi clar, dar el e acolo, în spate. Era înalt.

Știu deja că-i *înalt,* zise Genevieve Lee. Știu deja cum *arată.*

Îmi amintesc că lega bucățele de pâine cu fire pe care și le scotea din tivul destrămat de la blugi, zise Anna, și le foloseam ca să prindem peștișori într-un lac la Versailles. De asta se uită în jos în poză. Leagă pâinea. Și – asta-i tot.

Asta-i tot? zise Genevieve Lee.

Anna ridică din umeri.

Genevieve Lee rupse creionul în două. Apoi se uită surprinsă la jumătățile de creion pe care le ținea în fiecare mână. Alinie cu grijă bucățile de creion una lângă alta pe măsuță.

Și apoi au urcat la etaj.

Și apoi Anna a ridicat pumnul gata să – să ce, anume?

*

Miles. Ești acolo?

Tăcere.

Apoi – bum bum bum – copila, bătând cu putere la ușă.

Spune-i cine ești, ce Dumnezeu, îi spuse atunci Genevieve Lee printre dinți Annei.

Miles, sunt Anna Hardie, zise Anna.

(Nimic.)

Din Marele Circuit European organizat de Banca Barclays în 1980, zise ea.

(Tăcere.)

Spune-i despre cum pescuiați cu pâine și așa mai departe, zise copila.

Miles, cred că soții Lee și-ar dori foarte mult să deschizi ușa și să pleci din cameră, zise Anna.

Cred că soții Lee și-ar dori să redevină stăpâni pe casa lor, zise ea.

(Nimic.)

Spune-i că ești tu. Spune-i că ești *Anna K*, șopti Genevieve.

Anna se uită la pumnul ei, încă ridicol ridicat. Îl sprijini de lemnul ușii. Îl lăsă jos. Se întoarse către Genevieve Lee.

Îmi pare rău, zise ea.

Ridică din umeri.

Genevieve Lee dădu din cap. Schiță un gest discret, dar precis din mână, dând de înțeles că Anna trebuia să coboare acum.

La capătul scărilor cele două femei se opriră, nemaiavând nimic să-și spună. Anna se uită dincolo de ușă, către salon. Arăta așa cum ar arăta un salon șic din zilele noastre într-o reprezentație la teatru. Se uită la aranjamentul geometric al lemnelor de lângă foc. Se uită la tavan, la grinda uriașă de lemn care venea de la capătul salonului și mergea pe deasupra capului ei până în hol.

O piesă extraordinară de, ăăă, lemn, zise Anna.

Genevieve Lee îi explică Annei că se credea că este o piesă dintr-o corabie care participase la bătălia de la Trafalgar, și de aceea salonul nu fusese niciodată renovat și extins. Pe măsură ce-i explica toate acestea, se calmă văzând cu ochii. Deschise ușa de la intrare, o ținu deschisă. Căldura zilei pătrunse în holul vechi și rece.

Cu toate astea, o să ne mutăm într-o casă mai bună în Blackheath, zise ea, când își mai revine piața cât de cât. Eric se întoarce acasă la trei. Sunt sigură că ar vrea să stea de vorbă cu tine.

Adică vrei să mă întorc aici la trei? zise Anna din prag.

Dacă ești drăguță, zise Genevieve Lee. Un pic după ar fi perfect. La și zece.

Problema e, zise Anna, că dacă plec acum prind metroul mai ieftin spre casă, dar dacă rămân mă costă de două ori mai mult.

Îți suntem recunoscători, zise Genevieve Lee. E foarte drăguț din partea ta. Îți mulțumim din suflet.

Se duse să închidă ușa.

Încă un lucru, zise Anna.

Genevieve Lee se opri cu ușa pe jumătate închisă.

Chestia cu Anna K, zise Anna.

Poftim? zise Genevieve Lee.

În email. Dragă Anna K. Și din nou, când eram la etaj, zise Anna. Mi-ai spus Anna K. Nu așa mă cheamă. Mă cheamă Anna H. Hardie.

Genevieve îi făcu semn cu mâna să aștepte. Se întoarse în hol. Veni înapoi cu o jachetă neagră. Scoase un telefon mobil din buzunarul interior și i-l arătă.

E în memorie, zise ea.

Băgă telefonul înapoi în buzunarul jachetei și aruncă jacheta prin ușa deschisă direct spre Anna, în așa fel încât Anna să n-o poată prinde. Vorbi mieros.

De acum tu răspunzi, zise ea. Când toate astea se vor termina nu vreau și nu voi admite, lămuresc lucrurile chiar acum, nicio acuzație privind folosirea vreunui card de credit care din întâmplare a fost lăsat într-o jachetă care din întâmplare a fost lăsată în casa mea.

Apoi închise ușa, țac. Anna rămase în prag.

Eric și Gen. Gen și Eric. Doamne. Îi va invita la propria ei petrecere anuală specială, cea pe care o organiza anual pentru cei cu nume generice. Cine știe ce era între Genevieve Lee și Miles Garth, sau între Eric Lee și Miles Garth, sau între fiica lor, sau cine mai știe cine, și Miles Garth? Cui îi păsa? Cui îi păsa dacă Miles Garth inventase soluția ideală, în toiul recesiunii, să nu plătească chirie și să mănânce gratis, cel puțin pentru o vreme? Cui îi păsa de ce alesese el să se închidă într-o cameră nesuferită, într-o casă nesuferită? Ea avea să plece acasă. Mă rog, spre ceea ce-i servea, în acel moment, drept casă. Făcu stânga-mprejur pe trotuar și se îndreptă spre stație.

Copila era alături de ea, sărea coarda.

Tunelul? zise copila.

N-ar trebui să fii la școală? zise Anna.

Ei, aș, zise copila. S-a închis mai devreme. Gripă porcină. Vorbești cu un accent foarte ciudat.

Mersi, zise Anna.

Îmi place, zise copila. Nu-mi displace.

Cu mult timp în urmă am fost scoțiancă, zise Anna.

Știu cum e, zise copila. La fel și eu. Vreau să zic că mi-a plăcut acolo, frate. Nu mi-a displăcut. Prin urmare, aș mai merge o dată. Erau copaci în număr mare acolo.

Îi dădu Annei ceva. Era o bucată dintr-un creion, creionul pe care Genevieve Lee îl rupsese în două în salon. Copila avea în mână cealaltă bucată.

Mersi, zise Anna. Dar tu ai partea cu vârful. Nu-i corect.

Mda, dar tu ești adult și îți permiți să-ți cumperi o ascuțitoare de la, cum îi spune, o papetărie, sau de la un supermarket, zise copila sărind coarda în continuare și vorbind în ritmul săriturilor. Sau pur și simplu să *iei*, o ascuțitoare, și să o pui în, buzunar dacă, îți trebuie, și prin urmare atunci, nu ar trebui, să plătești deloc, pentru că știi, creioanele ar trebui întotdeauna, să se vândă cu tot cu ascuțitori, altfel ce rost, au creioanele fără, o ascuțitoare? Ar trebui cu toții, să putem să, ne luăm, ascuțitori gratis.

Ei uite, asta numesc eu anarhie, zise Anna.

Și atunci își aminti.

(Europa. Ținutul InterRail-ului. Loc cunoscut drept Străinătatea. Vizitată de niște băieți și fete cu douăzeci de ani în urmă în autobuzul lor cu etaj, deși acum, chiar la începutul anilor 1980, Cliff Richard cântă despre o fată care a dispărut, poate chiar a fost ucisă, care stătea cu chirie la etajul doi și nu a lăsat nicio adresă pentru expedierea corespondenței, nu a lăsat nimic decât un nume pe peretele de lângă un telefon public.

Europa. Loc al Marelui Circuit pentru cincizeci de tineri britanici din toate colțurile țării – dintre care Anna este cea mai din nord și singura din Scoția – care au câștigat cu toții câte un loc în urma unui concurs cu scop publicitar organizat de o bancă britanică scriind *o povestire sau un eseu de nu mai mult de 2000 de cuvinte* despre *Marea Britanie în anul 2000*, ceea ce înseamnă douăzeci de ani de acum înainte.

1980. An în care Anna Hardie, premiată pentru textul ei despre cum va fi viața peste douăzeci de ani, îndreaptă o agrafa de birou și și-o înfige într-o ureche la Versailles, în Franța, infectându-și urechea, provocându-și o febră ușoară și fiind nevoită să înceapă un tratament cu antibiotice după trei zile și

două țări, în Brunnen, Elveția, unde priveliștile munților și lacurilor și ale munților oglindiți în lacuri sunt extraordinare.

Dar mai întâi: Londra, Paris, Versailles. Cei cincizeci de premianți pentru texte despre viitor sunt în cea de-a patra zi. În ziua a doua toată lumea s-a trezit știind deja cam pe unde e fiecare, unul sau una dintre petrecăreții de gașcă, sau tocilarii ciudăței, sau intrușii absoluți.

Deja Anna a fost pișcată, pentru prima dată în viață, de un tocilar ciudățel de șaptesprezece ani (care, peste douăzeci de ani, va fi devenit un profesor universitar de fizică teoretică de renume internațional). În momentul în care se întâmplă, ea nu are nici cea mai vagă idee că asta se întâmplă; durerea inexplicabilă dintre fesă și coapsă și băiatul-bărbat roșcat, aprins la față și cu o eczemă urâtă din spatele ei nu par să aibă nicio legătură, deși după câteva zile îl va vedea stând în spatele unei alte fete din grup și o va vedea pe acea fată țâșnind de lângă el, și atunci va înțelege. Deja cei mai răutăcioși din gașca petrecăreților au îmbătat un alt tocilar ciudățel punându-i alcool în băutură în timpul cinei de la hotelul din Paris, l-au ținut închis într-o cameră și i-au ras pe jumătate mustăcioara de aviator-erou-de-război. Azi, prin aerul tremurător al verii, la Palatul Versailles, umblă de colo-colo gârbovit, cu un obraz aplecat spre umăr, un înger al dreptății rămas cu o singură aripă. Oare de ce nu-și rade pur și simplu toată mustața? se întreabă ea. O lasă așa pentru ca aceia care i-au făcut asta să fie obligați să-și privească în ochi propria răutate de fiecare dată când îl văd pe el? Sau pentru că nu vrea să piardă jumătatea pe care o mai are ca s-o poată reface pe cealaltă exact la fel? Ana nu știe. Nu a vorbit cu el. (Abia dacă a schimbat două vorbe cu cineva.) Știe că îl cheamă Peter și că le declarase tuturor la Banchetul medieval din prima zi de la Londra că așteaptă cu nerăbdare să ajungă mai ales la Versailles, să vadă faimoasa galerie a oglinzilor unde s-a semnat tratatul de pace de la sfârșitul Primului Război Mondial. Ce ironie, gândul că-și va vedea propria rană-de-război în toate acele oglinzi uriașe care și-au pierdut luciul.

Anna e unul dintre intrușii absoluți.

Asta pentru că ea e singura scoțiancă din circuit, iar toți ceilalți patruzeci și nouă sunt englezi guralivi, intimidanți, siguri de ei și pricepuți la vorbe. (S-ar putea să fie așa și pentru că a

făcut o intoxicație alimentară după banchetul medieval și a petrecut o bună parte din prima seară, cea de formare inițială a echipei, singură în camera ei din hotelul din Bayswater, vomitând.)

În acest moment ea rupe bucățele din batonul pe care l-a primit în pachetul pentru prânz și le bagă în gură. Stă pe malul unui lac uriaș cu o fântână arteziană sofisticată în mijloc. Oare de ce se zbat așa caii aceia aurii, mișcându-și frenetic copitele, boturile și coamele, pentru că se tem să nu se scufunde în uitare sau pentru că revenirea la suprafață după plonjonul în adâncuri e atât de greu de îndurat?

Au mai rămas unsprezece zile, cu tot cu cea de azi.

Din ziua de azi s-a scurs doar o parte.

S-a scurs cam o treime din ziua de azi.

Ce-ar fi dacă autocarul cu care cei cincizeci de scriitori-despre-viitor călătoresc prin Europa ar face un accident în timpul acestui circuit și ar muri cu toții și ea nu ar mai ajunge acasă niciodată?

Dacă ar avea pașaportul la ea ar putea să plece acasă. Ar putea pur și simplu să se întoarcă la hotelul din Paris, să-și ia bagajul și să plece. Ar putea lăsa un bilet la recepție în care să spună că e cineva bolnav acasă sau că a visat ceva urât în legătură cu familia ei și, pentru că visele ei sunt atât de veridice și premonitorii, s-a hotărât că ar fi mai bine să se întoarcă acasă, deși nu a sunat nimeni după ea sau așa ceva. Nu. Sună jalnic și, indiferent de jale și indiferent de vise, toate pașapoartele sunt la păstrare în mâinile sigure ale Barbarei, contabila băncii, una dintre cele cinci persoane care însoțesc grupul, angajați ai băncii (câte zece scriitori-despre-viitor pentru fiecare angajat, după cât se pare). Anna încearcă să-și imagineze pașaportul, prins cu o bandă elastică într-un teanc împreună cu celelalte patruzeci și nouă de pașapoarte, probabil aranjate alfabetic, păstrate în siguranță ca niște lucruri de valoare, poate chiar *într-un* seif, seiful hotelului. Sau poate contabila Barbara le poartă peste tot la ea în servieta aceea? Anna, în fotografia de pașaport – făcută în cabina foto de la poșta de acasă, la începutul lui iunie, și niciodată nu i s-a părut o cabină foto atât de binecuvântată, atât de norocoasă, chiar și perdeluța ei fiind de invidiat, pentru simplul fapt că se află acolo, în acel loc numit acasă e îmbrăcată într-un tricou cu trupa

Siouxie and the Banshees; are ochii negri, pare încruntată, neprietenoasă, nefericită și pare să te avertizeze să nu cumva să-ndrăznești să întrebi de ce, și asta e ea, identitatea asta trebuie să-i țină, pentru restul lumii, până la venerabila vârstă de douăzeci și șapte de ani, când va fi o cu totul altă persoană, când totul va fi altfel, viața va fi ușoară, va avea noimă, va fi prins, în sfârșit, contur.

Poartă același tricou și azi. Își vede propriul chip alături de cel ca de mască al lui Siouxsie oglindindu-se vălurit în aristocratica apă franțuzească.

Nu știuse că este atât de timidă.

Nu se așteptase să descopere despre ea însăși că e, în mijlocul altora, o persoană atât de diferită de cum ar fi trebuit să fie.

Ea și colega de cameră care i-a fost repartizată, pe care o cheamă Dawn și care se poartă destul de bine cu Anna, dar face parte fără îndoială din gașca petrecăreților, nu au ce să-și spună.

Nu a adresat nimănui mai mult de unsprezece cuvinte în ultimele douăzeci și patru de ore, și nici măcar acelea nu au fost toate cuvinte întregi

(Noapte bună.

’Neața.

Sal’tare.

E liber?

Mda.

Mersi.

Pa.)

Privește albastrul cerului de deasupra ei. Privește întunericul cerului de pe suprafața lacului. Privește auriul acelor cai nemișcați, cu cozile în vânt. Asta înseamnă paradisul. Asta înseamnă succesul. Așa scria și în ziarele care informau că ea este cea mai din nord câștigătoare a unui loc în acest circuit. Așa că va fi fată bună. Va scrie asta pe o vedere și le-o va trimite acasă părinților ei care sunt atât de mândri de ea. *Este extraordinar aici. Sunt așa de norocoasă. Mâncăm la hoteluri în fiecare seară. Am văzut Turnul Eiffel și o biserică foarte frumoasă. Azi suntem la Versailles. E ca în paradis și poți să și închiriezi o barcă și să vâslești, ha ha, acum pa cu drag Anna xox.* Va scrie ceea ce gândește cu adevărat pe vederile pe care i

le trimite celui mai bun prieten de la școală, Douglas, și îi va trimite câte una din fiecare loc prin care va trece în acest circuit. Nu, vor fi mai cu schepsis decât atât, vor fi toate versuri de cântece care să sune a conversație obișnuită. Dacă-și va pune mintea la contribuție va putea găsi un vers din care să se înțeleagă: în tot circuitul ăsta afurisit eu sunt singura scoțiancă, fir-ar să fie, singura ființă care vine de undeva de-acasă de la noi și toți ceilalți sunt englezi și ei pur și simplu nu înțeleg. *Dragă Douglas. Ar putea fi asta epoca plasticului*? *Tocmai îmi cumpăr niște imagini reflectate ale minunatei mele personalități. Se așteaptă un accident nuclear. Anna xox. PS, nu-i interesează numele tău, doar numărul*[6]*.*

Nu, va fi încă și mai și, va alege anume doar șlagăre de la Eurovision. *Ding-dong se-aude tare, când culegi o floare.* Va găsi o vedere cu clopotnița bisericii aceleia mari și îi va trimite versurile pe ea. Lui Douglas i se va părea foarte amuzant. *Ding-dong, ascultă bine. Poate-i prea mult pentru tine. Chiar dacă iubitul ți-a plecat, cântă ding-dong neîncetat*[7].

Aproape de ea pe malul lacului e un băiat deșirat. Face parte din grup. Da, sigur face parte din grup; are mapa albastră lângă el pe iarbă. L-a mai văzut, își amintește acum; e unul dintre cei populari. O fi unul dintre cei populari și enervanți sau unul dintre cei mai puțin enervanți? Iar ea a fredonat cu voce tare melodia aceea, cea de la Eurovision la care tocmai se gândea? Probabil că da, că băiatul a început să o fluiere, și nu ar fi avut cum să se gândească din întâmplare tocmai la acel cântec, vechi de ani de zile, și la o glumă pe care doar ea și Douglas o știau, exact în același moment în care și *ea* s-a gândit la asta.

Începe să fluiere altceva. E melodia de la Abba cu am un vis. Nu pare genul amator de Abba.

Cântă versurile alea cu dacă înțelegi miracolul dintr-un basm o s-o duci bine în viitor. Are o voce destul de bună. Cântă destul de tare, așa încât ea să-l poată auzi clar. De fapt, aproape că pare să cânte pentru ea.

Apoi, după aia cu basmul, chiar cântă asta?

---

6 Personajul combină câteva versuri din melodii ale unor formaţii britanice de la sfârşitul anilor 1970-1980.

7 Versuri ale piesei Ding-a-Dong (a formaţiei olandeze Teach-In), care a câştigat concursul Eurovision în anul 1975.

Cred în Engels[8].

Ăsta da schepsis, dacă într-adevăr așa a cântat și nu doar i s-a părut ei. E genul de chestie pe care doar un prieten foarte bun al ei ar fi știut s-o facă pentru a-i atrage atenția.

Atunci băiatul vorbește, și într-adevăr *cu ea* vorbește.

Haide, spune el.

Pare că vrea să cânte și ea.

Ea îi aruncă cea mai ucigătoare privire a ei.

Glumești, spune ea.

Glumesc doar în legătură cu lucrurile foarte serioase, spune el. Haide. Câte ceva bun în tot ce vezi.

Nu-l știu, spune ea.

Ba da, spune el.

Nu-l știu, de fapt, spune ea.

Îl știi, de fapt, spune el, pentru că piesele de la Abba, după cum știe toată lumea care se pricepe, sunt în așa fel concepute, din punct de vedere tehnic și armonic, încât să se întipărească definitiv în creierul uman ca și cum l-ar fi tratat cu o soluție corozivă, pentru a se asigura că nu le vom putea uita niciodată, dar absolut niciodată. Peste douăzeci de ani cântecele Abba încă o să fie cântate, poate chiar mai mult decât sunt cântate acum.

Așa ți-ai scris eseul despre Marea Britanie în anul 2000? Generația cu creierele spălate de Abba?

Poate, spune el.

Nu te cred, spune ea.

Atunci al tău despre ce-a fost? spune el.

Eu am întrebat prima, spune ea.

Uite cum începe al meu, spune el. A fost odată o fată îmbrăcată într-un tricou punk demodat…

Nu e demodat! spune Anna.

…care stătea pe malul apei în apropierea unui vechi palat francez…

Foarte amuzant, spune Anna.

Ea e foarte amuzantă, spune el. De fapt, oare chiar *era*? Nimeni nu știa, nimeni nu a aflat vreodată, pentru că ea era atât de hotărâtă să se țină departe de lume. Dacă ar fi vrut să cânte și ea împreună cu Miles cântecul de la Abba pe care acesta îl

---

8 Personajul cântă un vers din melodia *I Have a Dream* (*Am un vis*) a formaţiei Abba, dar înlocuieşte varianta originală „I believe in angels" („Cred în îngeri") cu „I believe in Engels" („Cred în Engels").

cânta pe malul apei la Versailles, atunci totul ar fi fost, ca prin farmec, așa cum trebuie. Din păcate, o încăpățânare care pusese stăpânire pe firea ei încă de la o vârstă fragedă…

Nu sunt încăpățânată, spune ea.

Din păcate, o prezumțiozitate care pusese stăpânire pe firea ei…, spune el.

Nici așa nu sunt, spune ea, orice ar însemna. Sub nicio formă n-o să cânt Abba, nici moartă.

Nici eu n-aș cânta niciodată Abba, spune el. Eu nu cânt Abba, cânt despre revoluție. Din păcate, un spirit conservator, cu c mic *și* cu C mare, pusese stăpânire…

În niciun caz nu sunt niciuna, nici alta, spune ea. Iar eseul tău e absolut jalnic. De fapt, nu cânt pentru că de fapt chiar nu știu cuvintele.

De fapt le născocesc singur de fapt, spune el. Oricum, de fapt tu ai început cu melodiile de fapt de la Eurovision, nu eu de fapt. A fost odată o fată peste douăzeci de ani în viitor, care era absolut incapabilă să comunice altfel decât dându-și ochii peste cap și spunând doar de fapt. Gata. Acum, spune-mi tu primul rând din eseul tău.

Spune-mi tu serios primul rând din al tău primul.

S-a așezat mai aproape de ea.

Cum te cheamă? spune el.

Anna, spune ea.

Numele tău sună aproape ca Abba.

Asta aproape că o face să râdă în hohote.

A fost odată, și doar o dată a fost, spune el. O singură dată a fost tot ce-a fost.

Ăsta-i începutul tău? spune ea. Serios?

El își ferește privirea.

Sună chiar bine.

Mersi, spune el.

Doar că spui a fost o dată, și doar o dată a fost, și apoi în următorul rând o spui din nou, așa că până la urmă ajungi să spui o dată de trei ori, ceea ce înseamnă că o dată ajunge să nu mai însemne deloc doar o dată, spune ea.

A fost odată o fată care era prea critică în privința cuvintelor. Sau poate doar destul de critică în privința cuvintelor. Atunci care-i începutul *tău*, domnișoară critic?

Viitorul e o țară străină. Acolo lucrurile se petrec altfel[9], spune ea.

Mda, știu, dar care-i începutul tău? zice el.

Apoi fie îi face cu ochiul, fie i-a intrat ceva în ochi.

E, cum să spun, e din cartea lui LP Hartley, spune ea. Ca o versiune nouă. Trecutul e o țară străină. Din cartea *Mesagerul.*

Îhî, spune el. Deși cred că pasajul original scris de LP Hartley are o asonanță mai bună decât al tău.

Atunci poți să te duci mai încolo și să te asezonezi singur, spune ea.

Da, bine, așa o să fac, dar n-o să aibă același efect ca atunci când i-au asezonat pe președinții Lincoln și Kennedy.

De data asta ea chiar râde în hohote.

Oricum, spune el. De fapt. Despre ce era vorba în eseul tău, oricum de fapt?

E vorba despre o fată care se trezește în anul 2000 după ce a dormit timp de douăzeci de ani, spune Anna. Și poanta e: în anul 2000 cam totul e exact ca acum, cu o singură excepție. Când fata încearcă să citească, e ca și cum cuvintele ar fi fost tipărite cu susul în jos. Se trezește, se duce în bucătărie și scoate o cutie de cereale și arată exact la fel ca o cutie de cereale de acum. Doar că observă că scrisul de pe ea e cu susul în jos. Totuși poate să-l citească și așa mai departe, dar e un pic ciudat. Îl întoarce cu capul în jos, dar nici așa nu merge, cuvintele sunt tipărite în aceeași ordine ca și atunci când ar fi tipărite normal. Apoi încearcă să citească ziarul și își dă seama că e la fel – tipărit cu susul în jos. Și atunci intră în panică și crede că își pierde mințile și se duce să ia din raft vechiul ei volum preferat, o carte pe care a citit-o cu douăzeci de ani în urmă, cum ar veni, acum, și e vorba despre *Mesagerul* de LP Hartley, și o deschide, și cuvintele din ea sunt toate scrise cum trebuie și așa mai departe, și ea scoate un oftat adânc de ușurare. Dar apoi iese în oraș. Și scrisul de pe autobuz e cu susul în jos. Și toate firmele magazinelor sunt scrise cu susul în jos. Și nimănui altcuiva nu i se pare vreo grozăvie sau ceva de genul ăsta. Și atunci intră la bănuieli și se duce anume la librăria la care mergea ea mereu, înțelegi, cu douăzeci de ani în urmă, în 1980, și ia un exemplar nou din aceeași carte, *Mesagerul,* de pe raft. Și, după cum era

9 Adaptare a frazei de început a romanului *The Go-Between* (*Mesagerul*), de LP Hartley: „Trecutul e o ţară străină...“

de așteptat, pe copertă titlul e cu susul în jos, și pe spate chestia aia gen rezumat care se scrie despre carte e tot cu susul în jos. O deschide și toate paginile sunt tipărite cu susul în jos. Și apoi trece jumătate de zi, și până la prânz s-a obișnuit deja să vadă cuvintele scrise de-a-ndoaselea. Pur și simplu creierul ei începe să le proceseze. Și până la sfârșitul eseului nici măcar nu mai observă că sunt scrise cu susul în jos.

Se oprește. Deodată se simte stânjenită, pentru că a vorbit atât de mult, și totodată epuizată. E mai mult decât a vorbit în total de când a plecat de acasă.

O, sună bine, spune băiatul. De-a dreptul subversiv. Frumoasa din pădurea adormită în variantă subversivă. Vreau să spun, cum ai trezi-o? Un sărut n-ar fi de-ajuns.

Nu e o replică menită să o cucerească; nu flirtează cu ea. De fapt, pare îngândurat.

E foarte amuzant, și categoric deștept; probabil că e unul dintre adolescenții din această excursie care vor merge la Oxford sau pe unde or fi mergând ei cu toții. Dar după cum vorbește nu pare să fie bogat sau să meargă la vreo școală de fițe. În plus, deja a făcut-o să râdă cu adevărat. Vrea să-l întrebe dacă știe ceva despre cei care i-au ras băiatului jumătatea de mustață. El nu pare să fie genul care ar face așa ceva.

E brunet și are nasul mare. Ar arăta chiar bine dacă nu ar avea nasul ăsta. Pare genul tăcut. Poate mai degrabă pare genul tăcut decât este de fapt. Pare un pic cam obosit văzut așa, de aproape. Are părul lunguț, nu foarte lung. E îmbrăcat cu un tricou albastru, fără mâneci. Are pieptul destul de lat. Brațele și umerii îi ies din tricou slăbănoage și palide, nu prea par să i se potrivească. Dar mișcarea pe care o face chiar atunci, ca să alunge o musculiță sau ceva de genul ăsta care i se așezase pe picior, e atât delicată, cât și precisă.

Ea încetează să-l mai privească pentru că începe el să o privească pe ea.

Ce faci? spune el atunci.

Ea ridică din umeri și face un semn din cap către Programul de pe mapa ei de Circuit.

Aștept să văd ce-o mai trebui să facem în continuare din lista asta, spune ea.

Nu, vreau să spun ce faci cu *aia,* spune el.

Arată spre capul ei, spre urechea ei. În timp ce stăteau de vorbă, ea a îndreptat agrafa de birou de la foile cu Informații utile din mapă și, fără să se gândească prea mult, și-a înfipt capătul în ureche, străpungând-o.

A, spune ea. Îmi fac un cercel.

Dintr-o agrafa de birou? spune el.

Mi-am luat la mine doar un cercel. De acasă, adică, spune ea. Nu vreau să mi se astupe gaura.

Când cineva face asta la televizor în filme, adică să desfacă o clamă pentru păr sau o agrafa de birou, e pentru că are de gând să deschidă un lacăt sau ceva de genul ăsta, spune el. Dar tu ți-ai înfipt-o în ureche. Asta-i à la 1976.

Așa-s eu. À la secolul douăzeci, spune ea.

Probabil că încă mai e o chestie din noul val, să faci asta aici, în Franța, spune el. Nu, voiam să spun că încă e din *nouvelle vague.* Hei, ascultă. Dacă numele tău de familie ar fi Key…

Se uită întrebător la el.

Ai fi Anna Key[10] în Marea Britanie, spune el.

Acum râde de ea.

Apoi râde și ea, de ea însăși.

Ce mi-aș dori să fiu acum în Marea Britanie, spune ea.

Chiar atât de mult înseamnă pentru tine cerceii ăia? spune el. Uau. Nu, mie-mi place aici. Îmi plac locurile cu o istorie zbuciumată, dar care au reușit, chiar și așa, să iasă la lumină arătând destul de bine. Eu mă bucur de tot circul circuitului. Pe când tu. Tu ai prefera să fii mai degrabă acolo decât aici.

Anna dă din cap.

Nu prea te distrezi, spune el.

Anna își mută privirea de la el, se uită la apă.

Păi, spune el. Ai putea. Pur și simplu să pleci. Pur și simplu să pleci acasă.

Da, sigur, spune Anna. Păi, aș pleca dacă aș avea pașaportul. Mi-aș dori măcar să am de ales.

Hai să-l vedem, spune el.

Ce? spune ea.

Pașaportul, spune el.

Le-au luat, spune Anna. Mie mi l-au luat. Ție nu ți l-au luat?

---

10 Numele Anna Key se pronunţă asemănător cu *anarchy* („anarhie"), iar replica trimite la *Anarchy in the U.K.*, cântec din 1976 al formaţiei punk Sex Pistols.

Hai, spune el. Sunt aici ca să te ajut. Arată-mi pașaportul și te ajut să treci granița.

Face o față serioasă, arată spre batonul care se vede din pachetul ei cu mâncare și întinde mâna.

Vrei asta? spune ea.

Passaporte, spune el. Pe-al meu l-am mâncat.

Ești așa un trăsnit, spune ea.

Dar îi dă batonul.

Bun, spune el. Hai.

Și se ridică.

Unde? spune Anna.

La pescuit, spune el.

Își petrec după-amiaza aruncând bucățele de pâine în apă și așteptând să apară gurile peștilor, să se deschidă și să se închidă ca și cum nu ar fi de fapt atașate de niște corpuri de pește, la suprafață. La întoarcerea spre Paris, când toată lumea se îngrămădește ca la rugby ca să-și găsească loc în autocar, el o prinde de jachetă când trece pe lângă masa lui. Se mută pe locul liber de alături. Se așază și ea.

Ea e Anna Key, le spune el celorlalți doi de la masă. Anna Key în Marea Britanie și tot Anna Key și când nu e în Marea Britanie.

De data aceasta în autocar, când își scoate cartea din geantă, nu mai face asta pentru că se simte stingheră. Toată lumea vorbește în jurul ei pe drumul spre Paris ca și cum locul ei e acolo, ca și cum n-ar fi existat niciun moment în care să nu fie și ea acolo. Ba chiar intervine și ea în vreo două conversații.

La hotel, în camera ei, înainte de cină, se așază pe pat și scoate lista cu numele câștigătorilor din mapa cu informații. Nu e decât un singur Miles. Miles Garth. Alături de numele lui e scris cuvântul Reading. Deci de acolo e.

A fost odată, și doar o dată a fost; o singură dată a fost tot ce-a fost.

Ea se întreabă dacă într-adevăr aceea a fost prima lui frază, își dorește să-l fi întrebat cum suna restul eseului. Își spune să nu uite să-l întrebe când vor sta de vorbă data viitoare.

În acea seară, când coboară să ia cina la hotel, unii dintre tinerii lângă care a stat în autocar pe drumul de întoarcere i-au păstrat un loc la masă. Se împrietenește cu o fată care nu părea timidă, dar, descoperă ea, *este* foarte timidă și care, după cum reiese din discuție, e din Newcastle. Vorbesc amândouă despre

nimicuri o vreme, apoi își fac una alteia semn din cap știind că de acum pot să stea de vorbă liniștite de câte ori își vor dori în cele zece zile rămase. În acest timp, băiatul, Miles, e în celălalt capăt al restaurantului hotelului, stând de vorbă la masa reprezentanților băncii. Ea vede, chiar și de la această distanță, cum pare că o atmosferă de bună dispoziție îl înconjoară mereu. Privește cum el și cei care stau la aceeași masă cu el râd cu toții la o chestie pe care a spus-o cineva. Ea bagă mâna-n foc că el a spus-o, chestia amuzantă.

După cină ea stă la coadă și așteaptă liftul rablagit care scârțâie din toate balamalele, când, din senin, Miles apare lângă ea, sprijinindu-se foarte ușor de umărul ei.

Am făcut-o pe intermediarul, îi spune vocea lui la ureche.

A? spune ea.

Am pătruns până în inima mecanismului pentru a înfrânge mecanismul, spune el.

A? spune ea din nou.

A e de la Abba, spune el. B e de la Banshees. C e de la criminalitate sub acoperire.

Îi arată ce are în mână. E un pașaport. E deschis la pagina cu fotografia. E fotografia ei.

Am pătruns până în inima pădurii, spune el, m-am sacrificat și am recuperat ceva – pe tine.

Îi dă pașaportul. Zâmbește. Dă din cap încurajator doar o dată.

Poftim, spune el.)

*

Acum, după treizeci de ani, în timp ce mergea pe o stradă din Greenwich, în Londra, cu o fetiță țopăind înaintea ei, asta își aminti Anna, dintr-o dată, despre acele timpuri de mult apuse: mirosul aparte, ca de soluție de curățat mobila, din casa și din hainele vechiului ei prieten din școală, Douglas; felul cum ușa liftului dintr-un hotel în care stătuse cândva nu era o ușă propriu-zisă, ci doar un grilaj auriu de fier ca un acordeon prin care se vedea planșeul de beton dintre etaje în timp ce urcai; un anume amestec nedefinit de speranță și dezamăgire; o senzație atât de intensă încât parcă-i și simțea gustul în gură, a ceea ce însemnase vremea în care trăise cu adevărat; și, mai limpede decât orice, o voce, și acel cuvânt: *poftim.*

Mergea pe un drum pe care nu-l cunoștea, cu două jachete în mână. Una era a ei. Cealaltă era elegantă, scumpă, tentantă, dintr-un material ușor, voluminoasă în zona buzunarului. Băgă mâna în buzunarul jachetei și dădu de mobilul și portofelul lui Miles Garth acolo.

În toiul nopții, nu la mult timp după ce renunțase la slujbă, stătea și se uita la un film cu frații Marx care era din întâmplare la televizor. În film Harpo era surprinzător de bătrân. Niște bandiți agresivi care căutau un colier cu diamante ascuns într-o conservă de ton îl țineau pe vârstnicul Harpo lipit de perete și îl căutau prin buzunarele de la haina lui veche, deșertându-le în spatele lor. Buzunarele erau neverosimil de adânci; printre toate vechiturile pe care bandiții le-au scos și le-au făcut stivă în spatele lor se aflau un ibric de cafea, o cană pentru servit laptele și o zaharniță, un cauciuc de mașină, o flașnetă, o sanie, niște proteze pentru picioare și un cățeluș care s-a scuturat ca să-și recapete demnitatea înainte de a se duce în celălalt colț al camerei. Un bandit i-a tras lui Harpo o palmă zdravănă peste față. Harpo era un geniu. A zâmbit plin de încântare și i-a tras și el o palmă banditului. Adevărata poantă era că bandiții țineau cu tot dinadinsul să-l facă tocmai pe Harpo Marx, și pe nimeni altul, să vorbească. Au încercat să facă asta torturându-l. Dar orice lucru îngrozitor pe care i-l făceau nu părea decât să-i facă și mai multă plăcere.

Ce ce ce? zise copila. Ești scufundată în gânduri. La ce te scufundești?

Treceau pe lângă un zid destul de scund încât să se poată sta pe el. Anna lăsă jachetele jos, pe porțiunea de zid dintre cele două tăblițe cu numele străzilor. Crooms Hill. SE10. Strada Burney. SE10. Deasupra capului ei era un indicator pe care scria Biserica Maicei Domnului, cu o săgeată în direcția respectivă. Forma învechită Maicei pe un indicator modern cu literele ștanțate în stil Helvetica părea o greșeală.

Se așeză lângă jachete. Se uită la ceas.

Mă scufundesc, zise ea, că nu mergem mai departe până nu ți se dă voie. Părinții tăi sunt prin apropiere, ca să le ceri voie, sau ai un mobil, ceva?

Acolo locuim, zise copila.

Arătă peste drum, în direcția unei biserici.

În biserică? zise Anna.

Copila râse.
În spatele ei, zise ea. Cam pe acolo și în spate.
Cât de aproape?
Avem un telefon mobil, dar nu-l folosim mai deloc, zise copila, pentru că mama spune ce rost *are* să fii în tren și să zbieri într-un mobil, sunt în tren, pentru că începe să pară că nici măcar *nu* mai ești în acel tren. Ea consideră că, dacă ești într-un tren, acolo trebuie *să fii*, prin urmare nu să fii de fapt la telefon.
Aș vrea s-o cunosc pe mama ta, zise Anna. Pare grozavă.
Chiar este grozavă, zise copila dând din cap. În anul șase se face un proiect la istorie despre telefoane mobile. Motorola a fost primul, în 1990. Totul s-a întâmplat cu zece ani înainte de a mă naște eu.
Aha. Și or fi acasă sau sunt la serviciu, părinții tăi? zise Anna.
Lucrează la universitate, zise copila. E acolo.
Păi, nu poți să fugi și să le spui mamei sau tatălui tău unde ești și cu cine ești, zise Anna, și să vii fie cu mama sau cu tata, fie cu un bilet adresat mie în care să-mi scrie că e în regulă și că îți dau voie și că știu că ești în siguranță?
Copila se sprijini cu mâinile de zid, se ridică agilă în aer și ateriză la fel de agilă.
Pot, zise copila. Deși au încredere în mine. Nu sunt proastă. Și te și cheamă ca pe mine. Deci le spun că mă duc în tunel cu Brooke și apoi la Observator ca să vedem Ceasul galvano-magnetic al lui Shepherd.
Poate, dar ascultă, pe mine nu mă cheamă Brooke. Asta ești tu, zise Anna. Eu sunt Anna. Spune-le că sunt prietenă cu… cu bărbatul care s-a închis în camera din casa familiei Lee.
Mda, dar la început, când ai ajuns, zise copila, când eram la ușa casei lor, ai spus că te cheamă la fel ca pe mine.
Ba n-am spus așa, zise Anna.
Eu am spus *sunt Brooke*, zise copila, și apoi tu ai spus, *ce coincidență, și eu sunt Brooke.*
Nu, zise Anna. Ideea e că, atunci când am făcut cunoștință pe trepte, eu nu știam că tu ai spus Brooke, am crezut că ai spus ruinată. Iar eu chiar sunt ruinată. Așa că am spus, și eu. E un calambur.
Cum ar veni, o ruină? zise copila.
Nu, am folosit acest cuvânt cu sensul de cineva care nu are deloc bani, zise Anna.

Ce înseamnă așadar calambur? zise copila.

Așa, *dar* un calambur? zise Anna.

Copilei i se păru foarte amuzant.

Nu, zise ea când se opri din râs. Eu, de fapt, vreau să știu ce constituie un calambur.

Constituie? Phii. Constituie. Păi, hm, calambur. Păi e, cum să zic, când un cuvânt înseamnă altceva decât te aștepți tu. Așa cum, de exemplu, eu am înțeles ruinată când tu ai spus Brooke. Acela a fost un fel de calambur involuntar.

Involuntar, zise copila.

Înseamnă că s-a întâmplat fără ca noi să intenționăm sau să alegem asta, zise Anna.

Știu că asta înseamnă, zise copila. Îl spuneam doar ca să văd cum se simte când îl spun cu gura mea.

Se așeză lângă Anna pe zid, punând picior peste picior ca Anna, privind înainte ca Anna.

Bine, zise Anna. Deci.

Și ce rost are un calambur? zise copila.

Hm, zise Anna.

E ca atunci când cineva de la școală îți spune: Ascultă, ai intrat în istorie? zise copila.

Depinde, zise Anna. Cine ți-a spus asta? Poate un profesor, pentru un proiect sau ceva de genul ăsta?

Nu, adică, zise copila. Deoarece, evident, are alt înțeles decât că eu chiar aș fi *intrat* în istorie, când nici măcar nu sunt celebră și am doar nouă ani și voi împlini zece tocmai anul viitor în aprilie, așadar nu am avut încă prea mult timp să fac ceva care să ajungă istorie. Știu că nu înseamnă că sunt la fel ca președintele Obama. Știu că înseamnă ceva ce nu e de bine. Dar ar fi bine dacă aș ști cum se numește, deoarece atunci aș putea spune, data următoare când mi-ar mai spune asta, dacă îmi mai spune o dată, poți să încetezi să mai folosești calamburul acela cu mine din acest moment.

Anna dădu din cap.

Înțeleg, zise ea. Nu cred că e un calambur. Un calambur înseamnă mai degrabă – să zicem că ai fi la un musical la teatru și că nu ar fi un musical foarte captivant, și ai fi cam plictisită, în loc să spui ador de fiecare dată această piesă, ai putea spune *adorm* de fiecare dată la această piesă.

Pe chipul copilei se citi încântarea.

Am să mai merg la un musical, probabil în curând, zise ea. Ador adorm. Brooke Brusc. Pun pariu că ești brusc ruinată deoarece ai fost disponibilizată din cauza recesiunii, sau ești studentă sau faci studii postuniversitare?

Nu, am avut o slujbă, dar am renunțat la ea, pentru că slujba pe care o aveam era o mizerie.

Cum s-ar spune muncă în folosul comunității cum ar fi să aduni mizeria de pe spațiile verzi? zise copila.

Nu, zise Anna. Slujba mea era să fac oamenii să nu mai pară atât de importanți. Asta era de fapt slujba mea, deși în aparență eram acolo tocmai ca să *fac* oamenii să pară importanți.

În aparență, zise copila.

Știi ce înseamnă asta, nu? zise Anna.

Da, dar nu-mi amintesc cu exactitate ce anume exact în acest moment, zise copila.

Înseamnă, ăăă… păi, nu știu cum să-ți explic ce înseamnă, zise Anna. Se referă la cum par lucrurile când sunt privite din exterior. În aparență slujba mea însemna un lucru, dar în realitate însemna altul.

Cum ar veni să minți, zise copila. Sau să faci calambururi?

Păi, tu să-mi spui, zise Anna. Iată cum era slujba mea. Mai întâi, trebuia să-i fac pe oameni să-mi vorbească despre lucruri care li se întâmplaseră, și de obicei era vorba despre lucruri îngrozitoare. Tocmai de aia erau ei nevoiți să mi le povestească, pentru ca eu să-i pot ajuta. Apoi, fiindcă șefii trăgeau de mine, trebuia să trag și eu de oameni până când reușeam ca aceste povești adevărate, în unele cazuri chiar poveștile întregii lor vieți, să încapă pe doar două treimi de pagină de, știi ce înseamnă A4?

Adică, hârtie A4? zise copila. Sau o șosea care e mai mică decât o autostradă?

Hârtie, zise Anna. Deci. Cum nu-mi plăcea această slujbă, le-am spus șefilor mei că am de gând să plec. Dar ei mi-au spus ce bine mă pricep la asta, apoi m-au avansat, ceea ce însemna că acum câștigam mult mai mulți bani. Dar noua mea slujbă era să disponibilizez alți oameni, pe cei care aveau vechea mea slujbă, dar nu se pricepeau destul de bine să facă poveștile de viață ale oamenilor să nu mai fie atât de lungi. Așa că, în cele din urmă, am plecat.

Slujba ta era imortală, zise copila.

Cred că ai vrut să spui imorală, zise Anna. Dar ai putea spune și imortală.

E un calambur! zise copila.

Mă calambucur că-ți place, zise Anna.

Copila scoase un chiot de veselie.

Am și eu unul, am și eu unul, zise copila. Peste câteva minute vom face – un calamtur prin tunel.

Ha ha. Doar dacă te întorci cu unul dintre părinți sau cu un bilet pe care să scrie că avem voie, zise Anna. Haide. Te aștept aici.

Așadar categoric vei fi aici când mă voi întoarce?

Așadar, da, zise Anna. Atenție când traversezi strada.

Bine. Pe mai târziu, zise copila.

Copila intrată în istorie. Țopăi cât traversă strada, apoi pe celălalt trotuar până după colț. Anna o urmări cum dispare. Oare copila aceea chiar a țopăit pur și simplu tot drumul? Oare doar mi-am imaginat? Oare pur și simplu mi-am creat o imagine idilică a copilăriei care să mă facă să mă simt mai bine, pentru că e genul de chestie pe care ar face-o un copil într-o idilă imaginară, ar țopăi mai degrabă decât să alerge?

Se gândi la toți copiii, literalmente mii de copii, de aceeași vârstă cu copila aceea, care străbăteau singuri lumea chiar în acel moment.

Își spuse: Nu te mai gândi.

Își spuse că nu mai e responsabilitatea ei.

Se lăsă pe spate în lumina soarelui. Privi în sus. Cerul de vară era albastru și plin de lăstuni, păsări norocoase, călători în jurul lumii cărora natura le implantase deja de la naștere în sistemul nervos o hartă a căilor pe care aveau să le străbată pe deasupra unor meleaguri pe care nici măcar nu le văzuseră încă. Copacii din depărtare își ridicau și își unduiau frunzele, creând lumina și umbra verii. Aceste veri noi, tulburi, zbuciumate, verile bătute de vânt, verile înăbușite de încălzirea globală, erau cenușii și lipicioase și contaminate, nu erau precum verile pe care și le amintea din copilărie, veri încântătoare și depline și clar conturate, fiecare păstrată ca o poveste deja spusă, ca un set de cutii chinezești care-și cuprind toți înaintașii până la prima cutie dintre toate, prima vară perfectă dintre toate, acolo înăuntru.

Ding-dong, ascultă bine. Poate-i prea mult pentru tine. Ce chestie, să-și amintească asta după atâția ani. Ar trebui să ia legătura cu Doug, să-i trimită o felicitare de Crăciun anul acesta, să-l întrebe dacă și el își amintește. Oare pe unde o fi Doug acum? Se întrebă dacă părinții lui mai trăiau în același loc, acolo unde trăiau odinioară. Apoi se întrebă dacă părinții lui mai trăiau, pur și simplu.

Ding-dong se-aude tare, când culegi o floare. Viața de dinainte de *Măsurile de evacuare temporară* și de *Transferul de cunoștințe importante.* Pe vremea când inițiativele privind comerțul cu armament încă nu erau numite cu termeni ca Pace. Vorbe, vorbe, vorbe. Libertate. Identitate. Securitate. Democrație. Drepturile omului. *Încalcă drepturile coșului tău de gunoi.*

Scutură din cap, pentru că începuse s-o doară capul. Cuvântul disponibilizare, pe care îl auzise din gura acelei copile fantastic de pricepute la vorbe, pulsa în capul ei. Îi amintea de o față de masă, de un șervet. Era o față de masă din tifon, pe alocuri cu urme de mâncare care nu ieșiseră la spălat, o pătaseră pentru totdeauna. Șervetul, între cuțit și furculiță, avea un chenar maroniu și un imprimeu cu niște vânători călare sărind peste un gard viu. Acolo era, la masa din sufragerie la ora cinei, și era doar o copilă și era în ziua când mama ei se întorsese de la serviciu, de la Centrala telefonică, și le spusese tuturor că urma să fie „disponibilizată” din cauza unei anume Ecta.

Cine era această Ecta, care putea să dea peste cap cina în familie, să o întristeze pe mama ei până la lacrimi și să aducă o asemenea paloare în obrajii tatălui ei? Anna dorise să știe. Dar Ecta nu era nici pe departe o persoană. Ecta era un sistem – Echipament pentru Comunicare Telefonică Automată – și însemna că nu mai era nevoie de prea mulți telefoniști, ceea ce mama ei fusese toată viața, pentru că de atunci înainte oamenii puteau să formeze numere din străinătate direct și să li se facă legătura automat.

Anna stătea pe un zid din Greenwich cu aproape patruzeci de ani mai târziu în vara anului 2009 și își privea încălțările. Erau niște pantofi sport și erau jerpeliți, iar Genevieve Lee se uitase cam cu groază la ei atunci când Anna urcase pe scara ei imaculată încălțată astfel. Imaginează-ți cum ar fi ca oamenii să se hotărască încă de la naștere să nu arunce absolut niciodată

nicio pereche de pantofi pe care i-au purtat de-a lungul vieții, și să aibă un dulap special în care să țină toți acești pantofi vechi cu care au umblat prin lume. Ce ai vedea într-un asemenea muzeu al pantofilor, când i-ai deschide ușile? Șiruri-șiruri, perfect conservați, păstrând exact forma pe care picioarele noastre o aveau în anumite momente din viață? Sau șiruri-șiruri, rafturi-rafturi de nimic altceva decât piele veche și soioasă, de miros vechi și rânced?

Om după om, toți așezați în fața ei, la birou, rămași în mintea Annei. Erau din toată lumea. Soseau cu avionul, pe mare, cu tirul, în portbagajele mașinilor, pe jos. Dacă ar încerca să pătrundă în țară nevăzuți, bătăile inimii lor ar putea fi detectate (așa cum li se întâmplase celor treisprezece afgani și doi iranieni ascunși într-un tir care transporta becuri) de noile panouri detectoare speciale cu care Agenția se mândrea foarte tare și de noile antene care puteau depista dacă cineva respiră într-un loc în care nu are ce căuta.

Multora dintre cei cu care lucrase Anna le era greu să vorbească, fie din cauza problemelor pe care le punea traducerea, fie din cauză că o ploaie de pumni îi făcuse să nu mai aibă încredere în cuvinte. Fie amândouă. Chiar și traducerea era uneori o mică ploaie de pumni. Cum de se putuse întâmpla ceea ce li se întâmplase lor, asta era întrebarea, în orice limbă, darămite să mai poată fi repovestit și în alta.

Indiferent de limbă, aproape întotdeauna era vorba despre ceea ce însemna pentru ei acasă.

Anna notase într-o formă cât putuse ea de prescurtată ceea ce-și amintea un bărbat din momentul când văzuse capul mamei sale folosit de polițiștii de frontieră pe post de minge de fotbal. (În cele din urmă, verdictul a fost că povestea acestui bărbat nu este plauzibilă.) Anna notase într-o formă cât putuse ea de prescurtată despre cum o femeie care mergea pe un coridor auzea, din camerele pe lângă care trecea, cum erau torturați și alții, în timp ce ea însăși se ducea sau se întorcea de la propria-i tortură, aplicată zilnic, timp de șapte luni, asupra mai multor părți ale corpului ei, prin șocuri electrice administrate cu ajutorul a două mici cabluri electrice sub tensiune care ieșeau din perete, așa cum fac toate cablurile electrice, din spatele scaunului pe care era obligată să stea de fiecare dată. De exemplu, să auzi vocile altora în timp ce sunt

torturați nu e atât de chinuitor ca atunci când ești torturat chiar tu. Nimic nu e la fel de chinuitor, nici măcar șocul pe care-l ai nu pentru că ești torturat, ci pentru că-ți dai seama că ești torturat exact cu acele banale cabluri pentru uz casnic care se găsesc în orice locuință unde există curent electric. (Această femeie încă aștepta verdictul atunci când Anna a primit celălalt post.) Anna notase într-o formă cât putuse ea de prescurtată, lucru care a fost ușor în acest caz, ce spunea femeia care fusese profesor universitar, *e ca și cum pieptul meu se blochează și cuvintele nu vor, pur și simplu nu vor,* și care se dovedise incapabilă să termine acea frază și să spună ce anume nu vor cuvintele să facă, și în legătură cu care șefii Annei au decis că în niciun caz nu poate fi atât de deșteaptă pe cât arăta fișa ei de prezentare, fiind atât de vizibil incoerentă. (În cele din urmă, verdictul a fost că povestea acestei femei nu este plauzibilă.)

Te pricepi foarte bine, îi spusese șeful departamentului. Ai exact genul de prezență absentă de care e nevoie. Și, cel mai bun lucru dintre toate, rapoartele tale sunt 95% perfecte în privința numărului de cuvinte.

Undeva, dincolo de ploaia de pumni.

Anna Hardie nu mai răspundea de numărul de cuvinte din care decurgeau adevărul, credibilitatea sau disponibilizarea.

Plecase de acolo.

Oare cum o fi să stai ghemuit, ascuns, cale de mii de kilometri, într-un tir întunecos plin cu becuri? Totul în jurul tău, lângă tine, înălțându-se mult deasupra ta, ar fi ușor și fragil, carton și sticlă, și chiar și tu ai fi conștient că fiecare dintre miile de becuri din acel tir, care se îndreaptă orbește către un fasung pe undeva, este mai în siguranță, protejat în cutia lui aflată într-o altă cutie aflată într-o altă cutie, și în drum către o destinație mai precisă, decât tine.

Ai fi conștient că valorezi mai puțin decât un bec.

Își puse jacheta lui Miles Garth pe cap, așa cum văzuse că fac jucătorii de tenis cu prosopul. Îi era foarte cald așa, dar pentru moment o liniști.

Apoi, după ce acel moment trecu, se simți ca o idioată. Se întrebă dacă arăta, în ochii trecătorilor, ca o femeie musulmană înfășurată de sus până jos în haine, cu fața ascunsă, sau ca o călugăriță demodată cu acoperământul pentru cap pus cu fața în spate sau ca o nebună. Singura situație în care puteai să-ți

pui o jachetă pe cap era dacă ai fi fost cu prietenii și ar fi părut o glumă bună.

Își șterse fața de transpirație cu căptușeala de mătase a jachetei, apoi reveni afară, în lume. Greenwich era plin de oameni și nimeni nu se uita la ea; nu observase nimeni nici măcar că-și pusese o jachetă pe cap. Dar probabil că vreo cameră de supraveghere de pe undeva o surprinsese.

Să fii observat înseamnă să fii iubit. Cine spusese asta, cum îl chema? Un romancier din secolul trecut. Anna depistase, fără ca măcar să se străduiască prea tare, trei camere de supraveghere de acolo de unde stătea. Făcu semn cu mâna spre cea mai apropiată dintre cele trei, aflată vizavi, pe zidul unei clădiri de birouri care părea părăsită. Bună. Ce narcisism de-o noutate absolută și dementă ar fi părut nebunia asta cu filmatul tuturor tot timpul, dacă am fi putut s-o anticipăm doar cu douăzeci sau treizeci de ani în urmă. Cât de mult semăna cu o intrigă amoroasă paranoică și turbată de gelozie o simplă plimbare pe orice stradă dintr-un oraș britanic în anul 2009.

Interiorul jachetei mirosea frumos.

Nici urmă de copilă deocamdată.

Se uită la mobil. Era trei fără zece. Îl ținu în mână, îl cântări, estimă cam cât de ușor era. Ca să vezi. Acest telefon. Un obiect istoric.

Scoase mobilul lui Miles din buzunarul jachetei. Nu se mai deschidea. Probabil avea bateria consumată. Băgă mâna înapoi și căută portofelul. *Vera Pelle, Made În Italy.* Trei carduri de credit, două carduri de debit, de la Royal Bank. O carte de vizită de la Asociația Alcoolicilor Anonimi cu numele lui pe ea și cu cuvântul Roadside. Șase timbre poștale pentru expediere prioritară. Un carnet de membru de la Tate. Trei bancnote de douăzeci de lire sterline.

Bărbatul din fotografia de pe permisul de conducere era de nerecunoscut. Avea un început de chelie. Chiar și în această poză destul de proastă se puteau vedea ridurile de pe frunte.

Dar, când îi văzu semnătura de pe permis, bucla micuță a lui l din Miles și înclinarea lui G și r și felul cum se uneau t și h în Garth, îl recunoscu imediat. Mai mult decât atât, când îi văzu scrisul văzu limpede în gând, cu același scris, adresa casei ei părintești, acum casa unor străini, la fel de îndepărtată, dar în același timp la fel de vie în amintire ca și părinții ei.

Avea optsprezece ani și, când s-a întors acasă de la universitate, a văzut că primise o scrisoare. Scria acolo că el cânta într-o formație numită The Shakespearos. Desenase pe spatele plicului o caricatură cu Pantera Roz cântând la o chitară electrică.

Și – a, da! — chiar venise în vizită la ea acasă o dată, Miles Garth; într-adevăr, îl mai văzuse o dată, cu un an mai târziu, în 1981, așa să fi fost? Venise tocmai până acolo pentru că urma să meargă cu cortul în Ullapool și trecuse pe la ea prin oraș și îi făcuse o vizită. Mama ei îi făcuse o salată, cu cartofi noi de vară, pentru că el era vegetarian și ei mâncau chiftele. La un moment dat ea ieșise din cameră. Când se întorsese – își amintea așa de limpede de parcă ar fi citit scena într-o carte – îl văzuse stând cu un aer atât de englezesc și de politicos pe canapeaua de pe terasă. Îl privise preț de o clipă prin paravanul de la bucătărie. El nu știa că ea este acolo. Îl serviseră cu o ceașcă de ceai și el pusese mâna pe fundul ceștii și își dăduse seama că e udă și că o parte din ceai cursese pe pardoseală lângă picioarele lui. Dar, pentru că mama ei vorbea cu el, sau tatăl ei povestea ceva, despre culturile de roșii parcă, iată ce a făcut. Și-a desfăcut fermoarul de la gheată. A făcut-o cu eleganță, fără să se uite în jos, ascultând în continuare, în așa fel încât părinții ei nici nu și-au dat seama. Apoi și-a extras piciorul din gheată prin mișcări discrete, sucindu-l și scuturându-l ușor. A pipăit podeaua cu talpa până a dat de ceaiul vărsat, pe care l-a șters cu șoseta. Apoi, tot fără să se uite în jos, a bâjbâit după gheată cu degetele și și-a strecurat piciorul înapoi înăuntru. A făcut asta fără să-și ia măcar o dată privirea de la cel care vorbea.

Ea ședea în viitor și întoarse permisul de conducere pe partea cealaltă. Valabil până la 17.03.32. Îl întoarse din nou pe fața cu mica fotografie decolorată. Când acest necunoscut cu riduri era un băiat într-o țară străină, se dăduse peste cap pentru ea. O reinventase. Se mutase pe scaunul de alături și îi făcuse loc în autocar. Acasă la ea fusese drăguț cu părinții ei.

După treizeci de ani, acea ultimă amintire i se arătă curată ca un cartof nou care abia a fost scos din pământ.

Se șterse la ochi cu mâneca jachetei lui Miles și așa descoperi că plânsese, lucru pe care nu-l mai făcuse de multișor. Descoperirea o lovi în adâncul pieptului și ceva acolo se desfăcu brusc din carapace și ieși la suprafață.

Bum bum bum.

Ce se aude? Ce se simte?

Zgomotul era ea însăși.

Acum ar fi categoric depistată de orice panou detector de bătăi de inimă.

Poftim, filmați, camerelor. Hai să vedem cam ce sunteți voi în stare să vedeți din ceea ce se întâmplă cu adevărat dacă mă filmați cum stau azi aici. Dați-i drumul, filmați ca să puteți dovedi că am fost acolo. Să puteți arăta exact ce înseamnă asta, că am fost.

Anna se ridică în picioare. Se întoarse spre una dintre camerele de supraveghere. Ridică pumnul.

Dar apoi se simți un pic ridicol făcând asta, stând acolo atât de singură. Se prefăcu că-și întinsese brațul. Și-l întinse și pe celălalt. Ah. Așa. Acum e mai bine.

Se așeză din nou pe zid.

Imaginează-ți ce ușurare ar fi dacă pur și simplu ai intra pe ușa unei camere de oaspeți, o cameră care nu ar avea nicio legătură cu tine, și ai închide ușa, și cu asta basta.

Ar trebui să existe o fereastră, nu-i așa?

Or fi ceva cărți acolo?

Ce-ai face toată ziua?

Ce s-ar întâmpla dacă pur și simplu ai închide o ușă și nu ai mai vorbi? Ore și iar ore și iar ore fără cuvinte. Ai vorbi cu tine însuți? Cuvintele pur și simplu nu ar mai fi utile? Ți-ai pierde cu totul limbajul? Sau cuvintele ar avea mai mult sens, ar începe să aibă sens în toate direcțiile, ar face toate salturi și ar da asalturi, ca și cum s-ar năpusti asupra ta într-o explozie de artificii? Te-ar năpădi ca buruienile? Ți s-ar umfla capul pe dinăuntru cu fiecare cuvânt care a pătruns vreodată în el, cu fiecare cuvânt care a prins vreodată rădăcini în tăcere sau a rămas în stare latentă? Propria ta tăcere ar face alte lucruri să pară mai zgomotoase? Toate lucrurile pe care le-ai uitat vreodată, așternute în straturi acolo, înăuntrul tău, s-ar răvăși și s-ar aduna în bulgări care să te acopere în cădere ca o avalanșă?

Oare el își dorea să știe cum e să *nu* fii în lume? închisese ușa după el ca să afle cum e să fii prizonier? Să fie un fel de joc excentric al clasei de mijloc despre cum suntem cu toții prizonieri, deși noi credem că suntem liberi ca pasărea cerului, liberi să umblăm prin orice mall sau prin orice sală de așteptare

dintr-un aeroport sau pe orice parchet elegant mătuit de la etajul unei case?

Oare-și locuia celula pentru binele celorlalți, ca o albină sau un călugăr?

Sau era, de pildă, fumător și totul nu era decât o stratagemă întortocheată care să-l ajute să se lase de fumat?

Apoi izbucni în râs. Miles Garth, oricine ar fi fost el, o băga din nou la mijloc, printre ceilalți.

Țup țup țup țup!

Copila se întorsese. Forța ei galbenă și albastră se izbi, pe nerăsuflate, de Anna care încă stătea pe zid.

Cioc cioc, zise copila.

Intră, zise Anna.

Ha ha!

Copila se îndoi de șale de-atâta râs.

Haide, haide, la tunel! zise ea. A spus că putem să mergem!

Unde-i dovada? zise Anna.

E aici, în capul meu, zise copila.

Nu, îmi trebuie ceva mai substanțial de-atât în aceste vremuri tulburi, zise Anna.

Păi, *am* voie să merg la tunel cu tine și ăsta-i adevărul, zise copila. Și mama spune că ăsta-i adevărul. E acasă acum. Scrie o lucrare despre cum spune natura că Dumnezeu a murit.

Despre cine spune ce? zise Anna.

Te-ai prins? E un calambur! E un calambur! zise copila. Mi-a spus să ți-l spun. Te-ai prins? Ea zice că e unul tare bun, un calambur, adică.

Tot nu mergem la vreun tunel, zise Anna.

Apoi o întrebă pe copilă despre fereastra camerei în care se încuiase bărbatul.

Nu e vreun tunel oarecare, este Tunelul pietonal Greenwich, zise copila.

O duse pe Anna înapoi pe aceeași stradă, apoi pe străduța semicirculară, merseră de-a lungul fațadelor, apoi coborâră câteva trepte spre aleea din spatele șirului de case unde, alături de grădinițele îngrijite și împrejmuite, erau o parcare și un petec de spațiu verde.

Arătă spre case.

Aceea, zise ea.

A patra de la etajul întâi era o fereastră banală, închisă, cu partea de sus acoperită de o jaluzea.

Mai erau și alte persoane pe aleea din spate. Un bărbat ras în cap care spăla o motocicletă, o femeie într-un costum deux-pièces care făcea poze cu un Blackberry. O adolescentă, de vreo cincisprezece ani, cocoțată pe o grămadă de scânduri susținute de ceva ce părea scheletul unei tarabe de piață, lângă zid. Asculta la un iPod, își răsucea o țigară și arunca la fiecare câteva secunde câte o privire spre bărbatul care spăla motocicleta. Un băiat și o fată care arătau a japonezi, amândoi în jur de douăzeci de ani, amândoi îmbrăcați foarte elegant, așezați pe scaune pliante în fața unui mic cort. O salutară pe copilă, care le răspunse politicos la salut. Băiatul stătea lângă un bătrân cu o înfățișare neîngrijită. Fata își făcea de lucru cu o cameră foto de mărimea palmei ei.

Este un înțelept de negăsit pe world wide web, îi zise tânăra japoneză Annei.

Suna ca un text pe care l-ai putea găsi într-o plăcintă cu răvașe. Anna mulțumi înclinând din cap. Poate că fata se referea la bărbatul cu înfățișarea neîngrijită. Nu părea vreun înțelept. Mai degrabă arăta ca un boschetar. Tânărul japonez împărțea apă fierbinte pe care o fiersese pe un mic aragaz portabil strălucind de curățenie pe care îl avea la el.

Mi-au dat umbrelele lor, îi zise bărbatul Annei. Pentru când plouă. De tot. Sunt pliabile.

Își băgă mâinile în buzunare și scoase câte o umbrelă pliată în fiecare mână.

Acum n-are decât să plouă, zise el.

Copila o cunoștea pe adolescenta de pe grămada de scânduri. O luă pe Anna de mână și o trase după ea până la fată. Fata își scoase o galenă din ureche.

Aha, zise fata, ești Anna K. Te așteaptă cu sufletul la gură. Mama face spume pentru că nu l-ai scos de acolo azi dimineață.

Își puse galena la loc.

Anna mimă că-și scoate ea o galenă din ureche. Fata clipi. Apoi făcu ce-i sugerase Anna.

Mersi, zise Anna. Vrei să-mi faci un serviciu și să-i spui tatălui tău că-mi pare rău că n-am mai ajuns și că le doresc amândurora numai bine?

Adică eu să vorbesc cu ei? zise fata.

Mi-e totuna cum e transmis, mesajul contează, zise Anna.

Fata își puse galena înapoi în ureche, își scoase telefonul și începu să scrie un mesaj.

Copila sărea încolo și-ncoace. O luă pe Anna de mână și o trase așa cum se trage un câine în lesă.

Care fereastră? o întrebă din nou Anna pe copilă.

Apoi trecu pe lângă tânăra japoneză, care filma spatele caselor. Se apropie cât putu de casă, peste gard. Se aplecă, își băgă capul printr-un spațiu chiar de mărimea unui cap de om dintre sârmele ghimpate de deasupra. Își strecură cu atenție și brațele.

Își făcu palmele pâlnie la gură și strigă printre spiralele de sârmă.

Miles. Eu sunt. Sunt aici.*

A fost odată, și doar o dată a fost. O singură dată a fost tot ce-a fost, deși era în anul 2000 și era în viitor și erau o rasă evoluată care purta costume spațiale argintii (pentru a arăta ca în filmul clasic Apollo din anii ’60) și circula în mașini cu botul ascuțit întocmai precum cele care apăreau cu douăzeci de ani în urmă în emisiuni TV de genul Lumea de mâine. Chiar și așa, chiar și aici, acum, în viitor, nu aveai cum să scapi de acea privire pierdută și nostalgică din ochii tuturor.

Era foarte enervant, gândi băiatul.

Băiatul era un model de modernitate. Avea pantofii aceia scumpi cu propulsoare de rachetă care ieșeau din călcâie și făceau posibil zborul până la magazinul de muzică, unde, dacă ar fi fost cu douăzeci de ani în urmă, ar fi trebuit să meargă pe jos. Avea, așezate ordonat în frigiderul-congelator, pachetele speciale cu injecții împotriva cancerului și a bolilor de inimă și a gripei și a răcelii obișnuite și cam a oricărei probleme de sănătate pe care ai putea să o ai. Avea acel membru în plus pe care toată lumea îl putea avea acum dacă-și dorea (el alesese ca noul membru să-i iasă din frunte. Asta ca să poată ține o carte când era învelit în pat și să poată da paginile fără să-și dezvelească mâinile, care stăteau la căldură sub pătură – nevinovate sub pătură. Era un băiat bun și inocent. Totuși, nu era chiar un sfânt. Și în orice caz acum, evident, toate dorințele și pornirile sexuale din perioada pubertății erau rezolvate cu 25 mg pe noapte de Calmit Junior, pe care-l puteai cumpăra de la orice farmacie, și era produs de Shake n’Vac[11], care se apucase să fabrice cu totul altceva după ce se inventaseră podelele care se curăță singure).

Pe scurt, beneficia de toate avantajele confortului modern. Dar își privi mama, care era căsătorită cu tatăl lui de atâția ani, și nu văzu în ochii ei decât un băiat de optsprezece ani, cu părul creț, pe nume Albert, care nu era numele tatălui său, și care într-o vară, timp de două săptămâni, pe când ea avea șaisprezece ani și era în vacanță pe Insula Man, îi fluierase o melodie de fiecare dată când îi trecea pe sub fereastră, ca să-i dea de știre că e acolo și că o așteaptă.

Își privi tatăl și nu văzu în ochii lui decât imaginea dublată a unui lac întunecos și adânc și liniștit format în albia râului din apropierea locului unde crescuse tatăl lui; era înainte ca râurile

---

11 Cunoscută marcă de detergenţi pentru covoare.

să fie distruse, și în amândouă lacurile acelea și în amândoi ochii aceia era câte un pește argintiu lung cât brațul tatălui său, iar tatăl său, în vârstă de doisprezece ani, încă stătea, fir-ar să fie, pe iarba înaltă de pe malul acelui râu inexistent, chiar și acum, în viitorul îndepărtat.

Încercă și cu ochii unor persoane pe care nu le cunoștea atât de bine. O privi pe vecina lor de alături. Pe vremuri, tocmai prin anii 1970, pe când era tânără, o lovise o bicicletă care-i făcuse praf piciorul și, deși acum avea un picior nou cât se poate de bun, în ochii ei nu se vedea decât amintirea fulgerătoare a unei zile în care dansase la nunta surorii ei, când fusese așa de sprintenă și ușoară pe picioarele ei dintâi, cele cu care se născuse, încât părea că au aripi.

Privi în ochii vecinului de vizavi. Ochii acestui bărbat îl înspăimântau pentru că nu se vedeau în ei decât svastici, iar imaginile de dincolo de ele nu erau, hotărî băiatul, ceva ce și-ar dori să vadă vreodată.

Nu putea privi în ochii bunicii lui, pentru că ea murise și fusese înmormântată fără sistemul computerizat încorporat, lansat în anul 1990, care îți era necesar pentru a avea acces la albumele interne cu fotografii ale celor dispăruți și a le putea răsfoi – exact la fel cum, în trecut, te-ai fi dus la ei acasă și o rudă ți-ar fi dat albumul.

Nimeni nu descoperise încă o cale de a vorbi cu morții. Dar când aveau să o descopere, se gândi băiatul, ce rost ar mai avea? Tot ce ar spune morții vreodată, orice i-ai întreba, ar fi, probabil, „Ah! odată!”.

Băiatul cunoscuse o fată care murise. Fusese în același an cu el la Școala pentru Tineri. Fuseseră colegi de bancă la Proiecte; el se ocupase de Mamifere dispărute (tigri și vidre), iar ea se ocupase de Vechiul paltin englezesc (numele unui copac de pe vremuri). Anul trecut fata se dusese la culcare într-o noapte și în dimineața următoare nimeni nu mai reușise să o trezească.

Era un mister absolut.

Nu mai rămăseseră prea multe mistere.

Mai mult decât orice, băiatul își dorea să privească în ochii acelei fete, Jennifer, și să vadă ce se citește în ei. Nu exista nicio altă fată în ochii căreia să-și dorească să privească, ceea ce era agasant și absurd. N-ar fi avut niciun rost, evident, să privească

în ochii ei stinși, chiar dacă ar fi putut. Ar fi spus și ei „ah, odată” etcetera.

Dar înainte de a muri fusese și ea tânără, ca el, și încă nu fusese trimisă de viață pe tărâmul lui odată.

Astăzi băiatul își ducea bunicul, un bătrân morocănos care nu ieșea prea des, la o plimbare cu Pensioplanul. Urcară până la lansatorul de pe panta dealului. Spațiul aerian era liber pentru pensionari între 10 dimineața și 12 la prânz, atunci când căile aeriene nu erau atât de aglomerate. Bătea un vânt numai bun din spate și Pensioplanul mergea ca uns. Bunicul era pe locul din spate și băiatul era în față, cu ochii larg deschiși spre albastrul cerului și spre șirul de pensionari care se tot învârtea pe-acolo, pe linia de orizont dintre secole.

— Bunicule, zise băiatul, privind înainte drept în ochii cerului. Tu trebuie să fii bătrân și înțelept, iar mie tare mi-ar prinde bine să vorbesc cu cineva mai bătrân și mai înțelept decât mine, dar mă tem să privesc în ochii tăi, ca nu cumva să văd aceeași veche poveste pe care o tot văd în ochii tuturor.

Apoi își dădu seama că bătrânul din spatele lui râdea. Bătrânul râdea atât de tare în spatele Pensioplanului încât micul avion începu să se încline periculos când într-o parte, când în alta.

Dar nu râdea de ce spusese băiatul, nici nu auzise ce spusese băiatul; vorbele băiatului se pierduseră în vânt (și oricum bătrânul nu avea aparatul auditiv pornit).

— Au uitat să-mi dea pastila de Calmit Senior, nepoate! strigă el. Nu mi-am luat pastila de Calmit! Au uitat să mi-o dea! Mă simt FANTASTIC. Nu m-am mai simțit așa bine de ANI întregi. Uite!

În carlingă, bunicul arăta de zor spre ceva ce se petrecea în poala lui. Apoi își privi din nou nepotul, cu fața strălucind de încântare.

— Doamne! Ce mi-aș dori să mai fi trăit și bunică-ta. Mi-aș dori să fie aici chiar aici și chiar acum, băiete! Aș ține-o pe genunchi și i-aș cânta un cântec de dragoste așa frumos și vechi!

Când aterizară, și după ce bunicul execută foarte stângaci, dar foarte energic un dans de-al lui Fred Astaire, o vedetă de film de demult, aruncându-și bastonul dintr-o mână într-alta și sus în aer în fața unei mulțimi de pensionari care aclamau pe

pista de decolare, băiatul îl conduse înapoi până la poarta Școlii pentru Bătrâni ca să semneze de întoarcere în registru. Pe măsură ce se apropiau, bătrânul redeveni morocănos și începu să se bâțâie.

— Te rog nu mă da în gât, zise bunicul lui. Îmi dau doză dublă dacă află.

A da în gât însemna a da în vileag sau a trăda în limbajul bătrânilor.

— Bunicule, probabil că știu deja, zise băiatul. Dacă nu au văzut pe monitoare, sigur au aflat cu Detectoarele de Dispoziție.

Dar, dacă într-adevăr știau, nu lăsară să se vadă asta și băiatul nu zise nimic, iar când bunicul văzu că băiatul nu are de gând să spună și că trecuse de porți fără să i se facă vreo observație sau vreo injecție, îi mulțumi din ochi băiatului.

Băiatul privi în ochii bătrânului și văzu un lucru de-a dreptul uimitor. Încă nu știa asta, dar avea să-și petreacă restul vieții căutând în lung și-n lat acel ceva, izvorul încă nepoluat care totuși se mai varsă în orice râu distrus.

Această poveste este adevărată și s-a petrecut odată în viitor cu mult timp în urmă.

Să

fii un om care se-autoizolează / pentru tine lucrurile oare-ncep sau încetează?

Mama lui Mark, Faye, era moartă de patruzeci și șapte de ani. Ultima ei găselniță prin care încerca să atragă atenția erau rimele.

Mark se plimba prin parc. Uitase ce încântător era. *S-ar întreba dacă de el îi va fi lumii dor / sau pur și simplu-ar dispărea fulgerător*? Asta era chiar interesant, pentru că de obicei se exprima mult mai necuviincios și mai buruienos decât în dimineața aceasta. De asemenea, era ceva destul de neobișnuit pentru ea să pună întrebări. Întrebările cereau răspunsuri, nu-i așa? Cereau o replică. Doar dacă nu erau întrebări retorice; e adevărat, din acelea folosea deseori („o întrebare retorică e o întrebare la care nu se așteaptă răspuns sau al cărei răspuns este de la sine înțeles": Bazele limbii engleze, cartea preferată de băieții mai mari de la școala Sfânta Credință ca să-i plesnească peste fund pe cei mai mici, provocându-le o anume durere persistentă, asociată pentru tot restul vieții cu gramatica). Mark merse pe drumul mai lung, ocolind și urcând prin zona împădurită, ca să ajungă la Observator, gândindu-se că ar putea fi mai puțin abrupt. Ba nu, era, dimpotrivă, chiar foarte abrupt. Se așeză ca să-și tragă sufletul pe o bancă, față în față cu locul unde unul dintre astronomii regali, oare asta era forma de plural, săpase un puț de foarte mare adâncime. Potrivit informațiilor de pe panou, astronomul regal stătuse acolo sub pământ, literalmente înăuntrul dealului, se pare, privind cerul printr-un telescop. Puțul era înfricoșător de adânc.

Apoi Mark ocoli clădirea principală, zăbovi un minut-două în micuța cameră obscură, iar acum stătea chiar în dreptul Telescopului vorbitor, sprijinit de gardul de unde putea privi de sus parcul prin care tocmai urcase *s-au întâmplat și chestii mult mai crunte / decât s-o iei în parc pe panta unui munte* uite, deja începea să o recunoască. Se uită în jos la rânduiala neuniformă a copacilor, la potecile care se uneau și se întretăiau, atât de

elegante prin felul cum păreau astfel proiectate, dar în același timp formate la voia întâmplării, elegante de asemenea și colonadele și toate clădirile vechi văruite în alb de la poalele parcului. Blocurile noi de birouri din oraș se profilau dincolo de fluviu la linia orizontului ca un miraj, ca o imagine suprapusă.

Greenwich. Atunci și acum. Nu mai fusese pe aici de mult timp. Ar trebui să vină mai des. Îi plăcea *nici nu mă mir că-ți pare-așa de bine / să vezi un loc iubit de vechi regine* și imediat, ca și cum ar fi vrut să-i facă ei în ciudă, se gândi intens la adevărata regină din vechime, la figura istorică a Reginei Fecioare însăși, și primul lucru care-i trecu prin minte fu o întâmplare care se petrecuse pe vremea când era tânăra Regină Fecioară, oare unde citise asta? Nu-și amintea, dar scriitorul, oricare ar fi fost el *la naiba, trebuie iar să-ți amintesc / că scriitorii nu-s toți de sex bărbătesc* o înfățișă pe regina Elisabeta I într-o manieră de neuitat, dansând în salonul mare din palatul ei preferat chiar acolo, chiar aici în Greenwich cu atâtea sute de ani în urmă, era tânără și frumoasă, palidă și slăbită pentru că fusese bolnavă, de fapt era în convalescență după o boală lungă, o boală care la un moment dat fusese atât de gravă încât îi pusese în pericol viața, și se bucura de prima zi în care-și recăpătase cu adevărat energia după luni întregi, ieșise la vânătoare, se întorsese îmbujorată și fericită și dorindu-și foarte tare să danseze. Așa că salonul se umpluse de curteni și de muzicanți și ea se gătise; semăna, spunea scriitorul, cu o mare lalea înclinându-se și rotindu-se, dar secretarul ei, Cecil, își croi drum printre șirurile de dansatori din jurul ei, avea vești care nu suportau amânare, și îi spuse reginei Angliei că verișoara sa, regina Scoției, născuse un fiu. Regina Fecioară păli de tulburare, apoi se înroși de tulburare; se opri din dans; rămase înmărmurită. Apoi ea, care era de obicei atât de chibzuită, atât de distinsă, căreia i se dusese vestea în lume pentru stăpânirea ei de sine, îi întoarse spatele și fugi din salon, iar toate doamnele ei de onoare, speriate, o urmară derutate în mare grabă, cu rochiile de dans foșnindu-le pe când alergau, iar când ajunseră în odăile ei ferite de ochii lumii o găsiră prăbușită și plângând cu hohote pe un jilț. „Regina Scoției e mama unui fiu mândru, iar eu nu sunt decât o vită stearpă” *căci doar să nască fetele sunt bune / alt rost se știe că nu au pe lume* dar tâlcul acestei povești, Faye, e următorul: a doua zi, cu toate acestea,

arăta din nou bine, imperturbabilă, saluta politicieni, își ducea la îndeplinire îndatoririle politice de regină la fel ca întotdeauna, deoarece, chiar și atunci când își înfrunta cele mai rele temeri, chiar și atunci când își înfrunta demonii, era ceea ce s-ar putea numi o supraviețuitoare, acea regină din vechime. Doar prin simpla ei tărie de caracter a supraviețuit, nu-i așa, vicisitudinilor istoriei.

Gata.

Asta avea s-o enerveze.

Așa se și întâmplă.

Tăcere.

Mark auzi păsările cântând, reuși să audă păsările cântând preț de câteva clipe întregi, auzi vocile oamenilor care stăteau la coadă în spatele lui la linia meridianului, reuși chiar să înțeleagă câte ceva din ce spuneau, înainte ca ea să urle din nou în urechea lui dreaptă cu o forță comparabilă cu cea a unui tunel aerodinamic care aproape că îi luă pământul de sub picioare *răbdare doar să ai lepădătură / istoria te pândește la vreo cotitură / așa cum m-a băgat pe mine în pământ / pe tine să te facă-ngrășământ.*

Liniștea mormântului, curu', zise el cu voce tare.

Soții cu copilul mic, care stătuseră destul de aproape de el și îi zâmbiseră prietenoși când sosise, își luară copilul și se îndepărtară. Se opriră și lăsară jos copilul mai departe, lângă gard.

Încă aștepta să vadă dacă urmează vreun comentariu din partea ei apropo de *curu'.*

Nu.

Nimic.

Bun, se gândi el.

Se simțea ca de obicei: sigur de sine și puțin dezamăgit. Eu și umbra mea. Își băgă degetul în ureche și scutură din el încercând să scape de senzația de tunel aerodinamic. Era frustrant. Jonathan, dispărut de mai bine de cinci ani, nu-i spusese vreodată vreun cuvânt lui Mark. Era Faye și numai Faye tot timpul, în ultimul timp se simțea de parcă ar fi fost asaltat de o femeie fără adăpost, o bătrână vagaboandă într-o haină zdrențăroasă care a trecut prin vreo cincizeci de războaie, care vorbește răcnind de parcă ar fi surzit de mult.

O să ți se pară ciudat, dar cu tine „vorbește” vreodată în vreun fel? îi scrisese el un mesaj lui David pe vremea când telefoanele mobile erau noi și captivante, într-o stare de agitație care crease, pentru scurt timp, iluzia unei relații apropiate. David, cu dexteritatea enervantă și relaxată a fratelui mai mic, îi răspunsese cu ditamai mesajul cam în tot atâta timp cât îi trebuise lui Mark să-și amintească pe ce buton să apese ca să facă pauză între cuvintele să și ți. Char dcă mi-ar vrbi nu i-aș rspnde crd-mă vța e mlt mai frmsă fără așa cva ȘTI NEBUN mark d fpt crd e știam *asta* d cnd t-am vzt atnci la mcul djun cnd eu avm 7 & tu 12 ani & ți-ai crut scze d la *pnea prjtă* pt c alssși *fligii d prmb*!; -) David nu ar fi niciodată atât de convențional încât să folosească punctul și virgula cum trebuie într-un text, sau apostroful. Lui Mark îi era dor de David. Nu prea mai țineau legătura, fiindcă soția lui David nu-l plăcea pe Mark. Asta pentru că Mark îi ținuse partea atunci când se despărțise de David, o încurajase de nenumărate ori atunci când îl suna la telefon, beată fiind, și chiar o lăsase să stea o vreme în camera lui de oaspeți în perioada în care fuseseră despărțiți, toate acestea făcând-o să se simtă umilită de fiecare dată când dădea ochii cu Mark după ce ea și David s-au împăcat.

Indiferent de timp, amintire, familie, istorie, pieire, azi era o dimineață de octombrie în Parcul Greenwich. Cerul purta amenințarea blândă a ploii și ziua era călduroasă, cam nouăsprezece sau douăzeci de grade, mult prea călduroasă pentru această perioadă a anului, o ultimă paradă a căldurii înainte de retragerea în fața iernii. Cât de adaptabile erau ființele umane chiar și fără să-și dea seama, alunecând orbește de la o stare la alta. Într-o dimineață era vară, a doua zi te trezeai și întregul an era încheiat; acum aveai treizeci de ani, după un minut aveai șaizeci, șaizeci anul viitor cât ai clipi, așa de repede se petrecea totul. Cât de rapid și de lin, și totuși cât de izbitor, dacă stăteai să te gândești, își făceau loc unele altora anotimpurile și anii *Doamne ce mai filosofare banală / mai ai din predică e-o plictiseală / parcă ești un popă pus pe căpătuială* o opri gândindu-se intens la frumoasa imagine pe care o găsise primăvara trecută pentru ediția de toamnă-iarnă a revistei *Wildlife.* O propusese pentru copertă, dar nimeni nu dădea vreodată atenție unui simplu documentarist care se spetea muncind (aleseseră pinguini, din nou). Era o fotografie cu o mică

pasăre aurie cântând pe un câmp iarna, undeva în Italia. Era un prim-plan; câmpul înghețat, pasărea de culoarea verii și atât de ușoară încât putea sta în echilibru pe tulpina aplecată a unei flori uscate. Dar partea cu adevărat interesantă a imaginii era că se putea vedea cântecul ieșind din gura păsării. Se putea vedea realmente cântecul păsării. Pentru că aerul era înghețat, notele pe care pasărea tocmai le cântase rămăseseră suspendate pentru o clipă în aer, ca un lanț cu zale de fum, și camera pur și simplu le surprinsese înainte să dispară.

Iarna. Făcea lucrurile să devină vizibile.

Dar astăzi, în această zi încântătoare, deși știa că iarna e atât de aproape, iarna era de fapt de neconceput *la douăzeci și patru de-ani de-aș fi știut / ce plicticos vei deveni aș fi făcut / păi – ce rimează cu avort ilegal* lăsând iarna la o parte, chiar și toamna era de neconceput, cu toate că acum se presupune că era de fapt toamnă, cu toate că deja, la acest început de octombrie, copacii lăsaseră să cadă pe poteci primele frunze aurii *bla bla bla bla bla blabla blabla bla / BLA BLA BLA BLA BLA BLA BLA BLA BLA BLA* dar era posibil să-i spui toamnă dacă era cald ca în mai? Era posibil ca el să aibă șaizeci de ani, și totuși să se simtă ca de treizeci? Da, se simțea de cel mult treizeci de ani, precum cineva închis la treizeci de ani în corpul unui cal bătrân, sau cel puțin într-un corp mai lent, cu creierul tot mai încet, cu pielea tot mai subțiată, cu vederea exasperant de slăbită *mai du-te-ncolo nu fi nesimțit / măcar tu știi cum e să-ți fi slăbit / vederea, pe când eu nu am avut / decât o viață de vreo trei minute așa cum spune și Stevie Wonder în cântecul ăla enervant dar cunoscut.*

La asta nu i-a mai ieșit deloc cum trebuie ritmul. Era agitată. Interesant, în orice caz, faptul că folosise pentametrul iambic. O doamnă foarte cultivată Faye. Își făcuse culcuș în urechea lui și îi picura acolo otrava ei fermecătoare, de mai mult timp decât trăise în realitate pe fața pământului.

Ironia soartei, gândi Mark cu voce tare. De fapt, foarte trist.

Soții de lângă gard priviră îngrijorați unul la celălalt și se mutară un pic mai departe. Nu se cădea să vorbești de unul singur, sau cu morții, cu voce tare. Era deplasat. Mark se îndreptă către coasta acoperită cu iarbă a dealului unde, de-a lungul istoriei, de secole întregi, băieții le târâseră pe fete până în vârf doar ca să aibă de unde le târî înapoi pe panta abruptă

cu o viteză care le răvășea hainele și virtutea și stârnea multe țipete. De-a lungul secolelor se adunaseră spectatori în vârful sau la poalele dealului doar ca să vadă cum se petrecea acest lucru.

Lumea asta, zise Mark cu glas scăzut, e nebună. Scuze. Uite ceva ce poate ai prefera să auzi. Cântecul numit *Let It Snow Let It Snow Let It Snow*[12] a fost scris de fapt în zilele cele mai călduroase ale lui august. Dar nu e o poveste grozavă pentru că am uitat cum îi chema pe cei care l-au scris. Uite alta. Așa a ajuns Jerome Kern să scrie *I've Told Every Little Star*[13].

(Mark știa, evident. Știa că e moartă și-ngropată, oale și ulcele într-o ladă sub pământ, peste celelalte lăzi cu oale și ulcele care erau tot ce mai rămăsese și din părinții ei, într-un mormânt la care el nu se mai ducea deloc, într-o zonă bunicică din cimitirul Golders Green.)

Deci Jerome Kern era în pat, zise Mark cu glas scăzut. Era în zori, se trezise devreme, la fel și soția lui, o chema Eva. Și, stând întinși în pat în lumina zorilor, auziră o pasăre la fereastra lor cântând întruna aceeași melodie. Era o melodie foarte drăguță, amândoi erau de aceeași părere, iar Kern îi spuse soției că va compune un cântec pornind de la ea când se vor da jos din pat. Așa că a fredonat-o ca să o memoreze și s-a culcat la loc. Dar, după ce s-a trezit și a luat micul dejun și s-a așezat la pian, bineînțeles că a constatat că melodia îi fugise cu totul din minte, nu și-o mai amintea deloc.

(Mark știa că probabil rimele, care erau o noutate, apăruseră din cauză că în această vară își căutase câteva din cărțile de pe vremea aceea, cărțile pe care i le dăduse ea. Poate și pentru că își cumpărase online și ascultase la nesfârșit colecția Ella Fitzgerald / George și Ira Gershwin. Faye avusese discurile de vinii originale. Își aminti, acum, luciul lor, plicurile lor de hârtie, chiar și senzația pe care ți-o dădeau la atingere și mirosul mapelor mari și pătrate de carton în care se țineau.)

Deci, zise Mark cu glas scăzut în fața frumoasei panorame a vechii / noii Londre. A doua zi de dimineață, Kern se trezi devreme. Se așeză pe întuneric la fereastră cu o coală de hârtie

---

12 Poate să ningă/n-are decât să ningă - cunoscut cântec de iarnă, interpretat, printre alţii, de Dean Martin.

13 I-am spus fiecărei steluţe.

și un creion și așteptă să se întoarcă pasărea. Și așteptă și tot așteptă, în timp ce se iveau zorii, pentru că știa că, dacă pasărea aceea venise o dată, era posibil să vină din nou. Și chiar atunci, după cum se așteptase, o auzi din nou, pasărea era acolo. Pasărea cântă melodia și Kern și-o notă. Apoi, după ce pasărea termină și zbură, Kern coborî, închise toate ușile care despărțeau familia sa care încă dormea de camera unde avea pianul și compuse, pe loc, scheletul melodiei care avea să devină *I've Told Every Little Star.*

(Mark se trezise într-o zi de primăvară, pe când se apropia de treizeci de ani, în patul lui pliant din apartamentul de la demisol din Kensington, cu o voce în ureche.

Deși nu-i mai auzise vocea de când nu avea nici treisprezece ani, își dăduse seama imediat. Deși ea îi spunea chestii de-a dreptul ciudate, ca după un scenariu foarte prost, sau ca și cum ar fi fost o persoană din lumea bună care se preface c-ar fi un om din popor sau ar fi jucat rolul personajului stereotip al tânărului furios din satira socială a anilor '50, era fără îndoială ea. *Hei, moșule, trezește-te, adică nu mă deranjează și știu că ești poponar pardon de expresie dar până și un pierde-vară fandosit care crede că lumea e datoare să-i ofere casă și masă trebuie să câștige naibii destui bani să-și plătească chiria, și vreau să zic doar uită-te la mâinile mele, trudite și pline de bătături se numesc, m-ai auzit*?

Te-am auzit!

Deschisese ochii, fericit.

Nimeni.

Nu era nimeni în cameră în afară de el.)

Pasărea era o vrabie cântătoare de Cape Cod, *Melospiza Melodia.* A dat ființă nu doar unui cântec, ci chiar și unui musical, despre niște oameni care, da, scriu un cântec inspirat de o pasăre pe care au auzit-o cântând. *Music În The Air*[14]; l-a scris împreună cu Oscar Hammerstein. Și au trăit cu toții fericiți până la adânci bătrânețe, când au murit. Iar când Jerome Kern era în spital pe patul de moarte, Oscar Hammerstein a venit la căpătâiul lui, Kern era în comă, știau că va muri foarte curând, și cântecul pe care Hammerstein i l-a cântat bunului său prieten Kern în ultimele clipe de viață a fost *I've Told Every Little Star,*

14 *Eng.,* aprox. Muzică pretutindeni.

pentru că Hammerstein știa cât de drag, dintre toate compozițiile sale, îi era lui Kern acel cântec.

Sfârșit. A, nu, stai. Un lucru interesant la *Melospiza Melodia,* și anume că, dacă este bine hrănită, pasărea, și nu a avut prea multă bătaie de cap cu procurarea hranei, face de fapt pui care cântă mai puțin decât cei făcuți atunci când părinții au suferit mai mult de foame. Și celălalt lucru pe care mă țineam să ți-l spun despre păsările cântătoare e mai nou, unii experți cred că ele cântă atât în somn, cât și când sunt treze. Ca și cum eul lor adormit e într-un fel treaz și eul lor treaz e într-un fel adormit.

Gata. Asta-i tot.

Sfârșit.

Mark încuviință din cap pentru sine. Apoi le făcu semn din cap celor doi soți și copilului ca să arate că nu e nebun și că nu intenționase să ofenseze pe nimeni și nici el nu fusese ofensat. Nu mai așteptă să vadă dacă îi răspund la semn. Plecă de lângă gard, se îndreptă către clădirea Observatorului și coada dezorganizată de turiști și elevi din curte care așteptau să stea cu picioarele de o parte și de alta a liniei meridianului, și către toți oamenii care, unul după altul, exact asta făceau, și alți oameni le făceau poze ținând camerele sau telefoanele foarte departe de corp. Așa reglau oamenii obiectivul în ziua de azi.

Stau pe timp! zise o fată în timp ce călca linia. Nu-i așa că-i super?

Stau pe ne-timp! zise prietena ei sărind cu spatele dincolo de linia meridianului.

Cineva vorbea, un tinerel îmbrăcat cu tricou și hanorac. Era profesor, din câte se vedea, după cuvintele pe care le folosea: ultimul avertisment, confisc, chipsuri.

Dacă i le luați, o să le mâncați dumneavoastră, știți ce vreau să spun? zise o fată.

Nu, Melanie, pentru că chipsurile sunt presărate cu chimicale, apoi prăjite în cantități uriașe de grăsime, iar mie-mi place să mănânc sănătos, zise bărbatul.

Dar acestea *sunt* sănătoase, domnu', zise fata cu mâna în punga de chipsuri. Scrie pe pungă mai puține grăsimi și ingrediente naturale, sunt bune, domnu', pe bune.

Cele trei fete care o însoțeau pe fata cu punga de chipsuri izbucniră toate în râs. Sunt bune pe bune! ziseră ele. Pe bune sunt bune!

Pentru că am învățat marți, nu-i așa, zise profesorul, că este arbitrar. Și despre longitudine și latitudine și coordonate, zise el. Ca să știi unde te afli când ești pe mare și nu ai repere. Dar cine poate să-mi spună de ce s-a luat decizia să fie stabilit aici? Jacintha, închide-ți mobilul. Închide-l. Închide-l sau ți-l confisc. Tu alegi. Mulțumesc. Să-mi spună cineva de ce specialiștii de pe vremea aceea au ales Greenwich. Rhiannon? De ce Greenwich?

Fiindcă trebuia să-l pună undeva ca să se poată apuca de celelalte calcule importante legate de timp și, și chestii cum ar fi timpul și marea și așa mai departe, fi'n'că aveau nevoie de ceva mai bun decât chestia aia numită estimare cu aruncatul buștenilor legați cu frânghii de pe corabie în mare sau pe uscat fiindcă așa, cum ar veni, Yarmouth fiind la zece minute distanță de Greenwich și în alte locuri ar putea fi douăsprezece la Londra și unsprezece și jumătate în locul unde tocmai ai ajuns cu trenul, zise o fată.

Mulțumesc, Rhiannon, zise profesorul. Foarte bine. Doar că se numește estimă.

Au, zise Rhiannon când fata din spatele ei o împunse tare în spinare și zise cuvântul moartă. Domnu', domnu', zise una dintre fetele rele. Pământul se zgâlțâie când merge Rhiannon Stoddart la cumpărături.

Iar Greenwich, zise profesorul, a fost locul unde au hotărât să-l stabilească datorită lucrurilor importante pe care le realizaseră deja aici. Deci meridianul se întinde de la nord către sud și dacă stai de o parte a lui înseamnă că ești oficial în vest, iar dacă stai de cealaltă parte înseamnă ce? Matthew, dacă mai faci vreo asemenea remarcă rasistă, vei avea probleme mari. Vorbesc serios. Vreau să spun eliminare, Matthew. Acum cere-ți scuze. Nu mie, lui Bijan. În ordine, Bijan? Bun. Unde rămăseserăm? De o parte vestul, de cealaltă? Haideți.

Copiii stăteau plictisiți și pleoștiți, căscând și foindu-se, cu bluzele de trening legate în jurul mijlocului. Mai sus de ei, cupolele observatorului: cu toții priviră în sus când li se spuse. Cupolele originale, le spuse profesorul, au fost construite din papier-mâché. Printre băieți se răspândi un murmur despre cupole cum că ar semăna cu niște sâni, unul mare și unul mic. Profesorul îi mustră. Două fete își manifestară zgomotos indignarea. Arătară spre panoul pe care scria că bila care anunță

ora nu funcționa azi. Una dintre fete întrebă tare. Domnu', *dumneavoastră* când anume v-au coborât bilele?

Zero grade, zicea profesorul. Cine vrea să-mi vorbească despre zero grade?

Dacă vreți să vi se vorbească despre zero grade, domnu'... zise un băiat.

Da, Nick...? zise profesorul.

Înseamnă că nu vreți să vi se vorbească despre nimic, zise băiatul.

Asta îl făcu pe Mark să râdă. Fetele din grup îl văzură râzând și râseră și ele obraznic la rândul lor, dar de Mark.

Nu te înțeleg, Nick, zise profesorul.

Dacă v-ați înțelege prea bine cu Nick, domnu', v-am da pe mâna autorităților, zise un alt băiat care stătea destul de departe, printre ultimii din grup, încât să nu poată fi auzit de profesor.

Amicii lui râseră pe înfundate.

Apoi tot acest băiat, în timp ce profesorul vorbea întruna despre ce însemna ziua universală și câte grade formau o zi, o oră, jumătate de oră, un minut, îi aruncă lui Mark o ocheadă vădit languroasă. Când Mark îi surprinse privirea și nu și-o feri pe a lui, băiatul vorbi cu o impertinență de-a dreptul usturătoare.

Boșorogul ăla, uitați-vă la el, o cere.

Amicii din jurul lui râseră din nou pe înfundate.

Dar chiar și la ceva timp după ce râsetele se potoliseră, băiatul încă își menținea privirea. Se simțea în ea un echilibru perfect calculat între respingere și ispitire. Băiatul era un adevărat expert. Nu părea sub nicio formă mai mare de treisprezece ani. Era mult prea mic ca să fie atât de versat. Mark își înăbuși un hohot sălbatic. Dădu din cap în semn de refuz, dar, ca să fie sigur că băiatul nu se va simți jignit, îi făcu mai întâi cu ochiul. Când făcu semnul din cap băiatul își plecă ochii și își luă privirea de la el, la fel și Mark, și se depărtă, ocolind grupul de elevi și ieșind înapoi pe poartă spre parc.

Îl dureau genunchii la coborâre, mai tare decât îl duruseră la urcare. Greenwich, zicea profesorul în urma lui în timp ce se îndepărta, și iar Greenwich, și iar Greenwich.

Greenwich atunci: cuvântul, scris cu alb pe negru pe eticheta discului din mâna lui: Casa de discuri London American 1963 Then He Kissed Me (Spector, Greenwich, Barry) The Crystals[15].

Greenwich acum: cuvântul care îi atrăsese atenția duminică în cafenea în timp ce frunzărea unul dintre ziarele de weekend, Observer, Guardian, nu mai știa care anume, și când se uitase mai bine văzuse poza și o recunoscuse pe femeie, cea de la petrecere.

Rubrica respectivă era rubrica Viața adevărată, în care oameni adevărați le vorbeau reporterilor de la ziar despre câte o experiență adevărată; de obicei ceva de genul Delfinii mi-au salvat copilul de la înec sau M-am trezit într-o zi nemaiștiind cine sunt sau Viața mi-a fost distrusă de un medicament pentru răceală cumpărat fără prescripție medicală sau Am fost tâlhărit de propriul meu frate. Mark așteptase ca toți chelnerii să se îndepărteze și apoi rupsese pagina, o împăturise și o băgase în buzunar lângă biletul de la tipul ăla, Miles. În acea seară, în cadă, se hotărâse: în următoarea lui zi liberă, joi, avea să meargă în Greenwich să strecoare foaia pe sub ușa lui Miles în caz că nimeni altcineva nu se gândise să i-o arate. Și ar fi plăcut, oricum, să-și petreacă ziua liberă în Greenwich, să mai vadă împrejurimile, poate să viziteze și parcul.

Dar când ajunsese acasă la familia Lee și bătuse la ușă azi dimineață nu găsise pe nimeni acasă. De fapt, după toate probabilitățile, Miles era în casă, dar *el* cu siguranță nu avea să deschidă nimănui ușa de la intrare, nu-i așa?

Avea articolul în buzunarul interior al jachetei acum, împăturit, alături de biletul lui Miles, de fapt, presupunea că e de la Miles, nu prea avea cum să fie de la altcineva, deși nu era semnat. Îl găsise acolo, o coală simplă de hârtie împăturită în patru, când își scosese portofelul ca să-și cumpere bilet de metrou în duminica de după petrecere. Scrisul îi era necunoscut. Denota inteligență, era un pic înclinat înainte, ordonat așezat în pagină, cam cum ar fi arătat o poezie, deși nu era așa ceva. Era destul de clar. Un singur cuvânt era greu de descifrat.

Se opri pe coasta dealului. Oamenii treceau pe lângă el; două persoane vorbind în franceză. Mark scoase amândouă foile de hârtie împăturite din buzunar.

---

15 *Then He Kissed Me* (*Şi atunci el m-a sărutat*) - piesă scrisă de Phil Spector, Ellie Greenwich şi Jeff Barry şi lansată în 1963 de formaţia The Crystals.

Sub cuvintele VIAȚA ADEVĂRATĂ: Un străin nepoftit locuiește în camera mea de oaspeți, era poza doamnei Lee din profil, stând lângă o ușă, privind cu mare gravitate clanța. Textul care însoțea imaginea suna așa: *Genevieve Lee relatează cum e să locuiești douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru cu un străin nepoftit.*

Mi-a plăcut dintotdeauna să locuiesc

Aici, în casa noastră elegantă
din zona istorică a Greenwich-ului.
Efectiv din prima zi în care
soțul meu Eric și eu și fetița
noastră ne-am mutat aici, mi
s-a părut că se cere a fi un
adevărat spațiu al socializării.
Nu cred că e o exagerare dacă spun
că printre prieteni suntem recunoscuți
pentru ospitalitatea noastră. Până
în iunie anul acesta aveam tot timpul
oameni invitați la serate interesante
și când ne despărțeam de ei plecau
acasă fericiți după o masă pe care
mă străduiam din răsputeri să o
pregătesc la perfecție de fiecare dată.

Nu aveam de unde ști, însă, că
tocmai această petrecere avea
să iasă altfel decât celelalte, ba chiar
într-un mod atât de dramatic. Pentru
acea seară anume din iunie
pregătisem un meniu alcătuit din
scoici fripte și chorizo la aperitiv,
tagine de miel la felul principal și
creme brûlée cu înghețată de casă
din vanilie la desert. Unul dintre
invitații noștri a adus la rândul
lui un invitat, un bărbat care
părea absolut agreabil și
normal și nu ne-a trezit deloc
bănuieli și nici nu a trădat în

vreun fel ce urma să se întâmple.
Nu era sărac, nu părea să aibă
vreun necaz, iar faptul că era
vegetarian, deși ne-a surprins,
nu a constituit sub nicio formă
vreo problemă.

În toiul petrecerii, bărbatul acesta,
îi vom spune „Milo”, a plecat din
cameră și s-a dus la etaj. În timp
ce noi ne continuam bine dispuși
cina la parter, el pur și simplu se
baricada într-una din camerele
casei noastre. A doua zi dimineață
ne-am trezit în fața unei realități
cu care trăim din acea zi. Un
străin locuiește la noi în casă
împotriva voinței noastre.

Au trecut deja trei luni, și e efectiv
o experiență care nu seamănă cu niciuna
pe care am avut-o până în prezent.
Bărbatul a ales de bună voie să fie captiv
dintr-un motiv absolut de neînțeles în camera
noastră de oaspeți cu aparatul meu de
fitness și cu instalațiile soțului meu
pentru produs vin la domiciliu și colecțiile
de DVD-uri cu filme științifico-fantastice
clasice din anii ’50 și ’60, o cameră
pe care tocmai voiam să o transformăm
într-o cameră de studiu imperios
necesară fiicei noastre care va avea
examene importante anul care vine.
Nu vorbește deloc și o singură dată
în tot acest timp ne-a trimis un mesaj
scris, despre mâncarea pe care i-o
punem la dispoziție gratis; una dintre
micile ironii ale situației e faptul
că pentru „Milo” cina la care a venit
ca invitat încă nu s-a încheiat.

Gândindu-mă acum la ce s-a întâmplat, e tot o ironie a soartei faptul că-mi amintesc cum am auzit scârțâitul pașilor lui pe scara noastră în timp ce pregăteam desertul în acea primă seară fără să știu ce ne aștepta.

E straniu să ai un străin în casă cu tine tot timpul. Te face să te simți straniu de stingherit, ca un străin față de tine însuți. Este efectiv ca și când ai trăi alături de un mister. Uneori stau pe hol și ascult tăcerea. Are o rezonanță bizară și îți dă o senzație pe care îmi imaginez că trebuie să o ai într-o casă bântuită. Uneori zgomotul apei trase la toaletă sau pașii lui „Milo" prin cameră în toiul nopții ne trezesc din somn pe mine sau pe Eric și ne dăm seama, pentru a câta oară, că nu suntem singuri. Uneori stau în fața ușii după care stă „Milo" și mă întreb la nesfârșit: De ce? Poate că, într-un anumit sens metaforic vorbind, ne asemănăm toți cu acest bărbat „Milo" – cu toții încuiați într-o cameră dintr-o casă aparținând unor străini.
Doar că aceasta e casa *noastră,* ceea ce face ca totul să pară incorect și inutil.

Un prieten ne-a întrebat dacă nu suntem realmente tentați să luăm taurul de coarne și să folosim forța brută și să spargem frumoasa noastră ușă originală din secolul al XVII-lea și să aducem poliția sau pe cineva care pur și simplu să-l evacueze pe „Milo". Sunt o persoană pașnică și detest violența de orice fel, așa că nu mă simt

> în largul meu când mă gândesc că s-ar putea să fim nevoiți să recurgem la forță. Dar nu știm când ne vom mai simți cu adevărat acasă în propriul nostru cămin. Deși știam că avem o familie unită, nu ne-am așteptat niciodată să fie atât de greu încercată. Cine știe ce ne rezervă viitorul? În fiecare nouă zi mă trezesc cu speranța unei schimbări. Sunt rațională în privința acestei situații și îmi îndemn în continuare și familia să facă la fel. Dar, cu toate acestea, eu una știu că nu voi mai putea privi niciodată petrecerile cu aceiași ochi.

Mark o împături la loc și băgă amândouă foile înapoi în buzunarul interior. „Milo”. *Miles gloriosus.* Miles cel delicat și cumpătat într-o cameră de cinci pași lățime și șapte pași lungime, și aflat deja acolo de câteva luni.

(Cu trei sau patru luni în urmă, într-o zi de sâmbătă din iunie, Mark merge la un matineu la *Poveste de iarnă* la teatrul Old Vic. Biletele sunt vândute deja de săptămâni întregi, dar reușește să găsească în ultimul moment un loc în spatele sălii. Producția e reușită; Simon Russell Beale credibil în rolul lui Leontes, din ce în ce mai nebun, iar tânăra, oricine ar fi ea, în rolul Hermionei, de-a dreptul fermecătoare, și pe măsură ce după-amiaza se scurge și acțiunea se derulează piesa chiar pare să capete contur. Se îndreaptă de spate, entuziasmat. E greu să-ți iasă cum trebuie *Poveste de iarnă,* dar dacă a ieșit cum trebuie, știe el, trezirea la viață a statuii de la final e una dintre cele mai impresionante chestii pe care le poate aduce pe scenă teatrul.

Se întâmplă: regina nedreptățită se întoarce din morți. Se mișcă, pășește înainte, îl ia de mână pe soțul ei, se îndreaptă către fiica ei pierdută și regăsită, Perdita, gata să-i vorbească pentru prima dată copilei sale, când începe să sune un telefon mobil din primele rânduri. Biibidii biibidii bidii biip. Biibidii biibidii bidii biip. Biibidii biibidii bidii biip.

Actrița care o interpretează pe regină o ia pe fiica ei de mână ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat și își spune rolul în continuare în timp ce telefonul sună.

După câteva minute piesa se termină.

Ce sincronizare perfectă, îi spune Mark străinului din stânga lui, bărbatul care s-a nimerit să stea lângă el, în timp ce se lasă cortina.

Chiar că a fost, spune bărbatul.

Doamne, spune Mark dând dezaprobator din cap.

Ba vorbesc serios, spune bărbatul. Chiar a fost. Mi s-a întâmplat des să aud telefoane sunând la teatru sau la cinematograf, dar acesta a fost cel mai potrivit moment în care am auzit un telefon sunând. Exact în momentul în care, acolo pe scenă, cineva chiar simte nevoia să vorbească cu cineva, iată, aceeași nevoie și la publicul care privește cum se întâmplă asta pe scenă.

Ei bine, spune Mark gândind în sinea lui că bărbatul căruia a ales să i se adreseze e un idiot dacă simte nevoia să găsească explicații pentru asemenea lucruri. Înțeleg ce vrei să zici. Totuși.

A, spune bărbatul. Totuși?

E o diferență de la cer la pământ, spune Mark, între Hermiona și Perdita și ceea ce au ele să-și spună și ce-o fi urmat să audă persoana aceea din public la telefon, Bună, sunt în tren, sau Poți să vii să mă iei la cinci și jumătate, sau Poți să iei niște nisip pentru pisică sau Nurofen sau ceva de genul ăsta.

Nu socoti nevoia[16], spune bărbatul. Să nu ai nevoie de socoteală. Nu știm. Pur și simplu nu avem de unde ști. Tot ce știm e că cineva voia să vorbească cu altcineva. E mai mult decât suficient. N-are importanță cât de elementar este, oricum doar cu asta rămânem, la urma urmei.

Rostește toate astea pe un ton serios.

Rostește cuvântul elementar fără niciun fel de stângăcie.

Felul cum rostește expresia *la urma urmei* o face cumva să nu mai sune ca un clișeu, o face să însemne că lucrurile chiar se sfârșesc și acest lucru s-ar putea într-adevăr să aibă importanță.

Nu crezi că a compromis piesa? spune Mark.

Eu cred că a pus-o mai bine în valoare, spune bărbatul.

Surprinzător, spune Mark.

Da, spune bărbatul. Piesa poate încă să mai surprindă, chiar dacă noi credem că o știm, indiferent dacă suntem din secolul a șaptesprezecelea sau al douăzeci și unulea. Și de fiecare dată o compătimesc un pic pe fiică, pentru că nu mai apucă să

---

16 Citat din *Regele Lear*, de William Shakespeare (trad. aprox.).

vorbească. Care-i ultimul lucru pe care-l spune, când crede că statuia e tot o operă de artă, nicidecum mama ei? E fericită că e un spectator, un privitor și va rămâne bucuroasă întocmai la fel, timp de douăzeci de ani lungi, zice ea, dacă poate doar să stea acolo atâția ani și să prețuiască această asemănare, acest amestec de piatră și culoare care se aseamănă cu mama pe care nu a cunoscut-o. Apoi, deodată, din senin, nu mai e deloc o statuie, este adevărată, este mama ei adevărată, minunată, vie, chiar acolo în fața ei. Și apoi piesa se termină și nu mai apucăm să auzim ce crede.

Deci telefonul care sună, spune Mark. Perdita care o sună pe Hermiona.

Un alt fel de a vedea lucrurile, spune bărbatul.

Mark râde. Bărbatul e adorabil. Deja au fost împinși de îmbulzeala mulțimii de la întuneric la lumină, în foaier. Ies amândoi pe aceeași ușă. Se opresc o clipă surprinși de căldura serii. E încântător. E vară. Bărbatul, observă Mark, e îmbrăcat cu un costum de in închis la culoare, foarte plăcut, și cu o cămașă care pare scumpă. Miroase plăcut; Mark își dă seama că aftershave-ul acestui bărbat i-a ținut companie prin toată nebunia și toate anotimpurile pe tot parcursul piesei, până la deznodământ.

Se întoarce cu fața spre Mark, de parcă ar avea de gând să se încline. Zâmbește. E felul lui de a-și lua la revedere. Și pleacă. Spatele e dovada desăvârșirii lui. Dispare printre siluetele fără noimă ale altor oameni.

Mark se oprește o clipă în lumina soarelui și îi vine în cap momentul în care regele nebun îi cere oracolului din Delphi să-i spună adevărul, iar pana se ridică de pe masă fără să o țină nimeni, printr-un truc de scenă, prin magie, și începe să scrie singură.

Apoi aleargă și îl ajunge din urmă pe bărbat la trecerea de pietoni. Gâfâie din cauză că a alergat. Îl întreabă pe bărbat, printre gâfâieli, dacă n-ar vrea să meargă să bea ceva împreună.

De ce nu? spune bărbatul.

Întinde mâna.

Miles, spune el.

Mark, spune Mark.

Dau mâna.)

*

Observatorul rămăsese în urma lui Mark și mai sus de el. Se întoarse și îl privi, și răsunător ca lumina zilei, răsunător ca glasul lui Faye *dar de ce și-ar dori cineva să dispară / și de ce chiar aici bunăoară*?

Aici era locul unde, nu cu așa de mult timp în urmă, oameni care nici nu aveau idee încă stăteau într-o baracă înghețată cu acoperișul deschis către cer toată noaptea, în fiecare noapte, marcând pe o hartă lumina venită de la stele – stele care poate că erau deja stinse. Aici era locul hotarelor vizibile-invizibile, al granițelor nedefinite dintre existent și dispărut, atunci și acum, aici și acolo, întâmplător și intenționat, mare și mic. Bogății nesfârșite, loc puțin. Aici toți ceasornicarii istoriei fuseseră încurcați, până când unuia i s-au învârtit rotițele – ha! — și a descoperit că soluția pentru a măsura timpul când ești pe mare rezida tocmai în micimea lucrurilor, că în mijlocul oceanului un mecanism minuscul de ceas de mână era oricând mai bun decât un pendul de patru metri înălțime.

Așteptă să vină un comentariu din partea lui Faye, ceva de genul că mărimea ar conta.

Nimic.

Tăcere.

Și-o imagină pe Faye încuiată într-o cămăruță. Imaginează-ți cum ar fi să încerci să ții închis un vulcan aflat în plină erupție într-o cameră de cămin. Imaginează-ți-o pe cântăreața aceea islandeză, cum o chema, Björk – dar înghesuită într-un dulap de bucătărie de mărime medie. Forța ar fi explozivă.

Forța chiar fusese explozivă.

Oricât de plin de ani și de sămânță-ai fi, zise Faye nerușinată în urechea lui, *ce-i o explozie adevărată tu n-ai de unde ști, nu-i așa, bătrâne*?

Gata cu rimele, Faye? zise el.

Folosesc rima doar când poftesc, zise ea. *La fel și ritmul.*

*

(Păi, se folosește pentru amuzament, în primul rând, îi spune bărbatul pe nume Terence copilei. Dar și în serios. E o chestie tare deșteaptă.

Mi se pare că-mi ții o predică, apropo, n-ai zice? zice copila.

M-ai întrebat, spune bărbatul râzând, îți răspund.

Copila e fiica lui. Tocmai l-a întrebat care e rostul rimei. Stau cu toții în picioare în jurul mesei ca să vadă pe care cartonaș e

scris numele cui. În locul unde ar trebui să stea Miles pe cartonaș sunt scrise cuvintele Partenerul lui Mark.

Hugo îl ia de pe masă și se uită la el, se uită la Mark, ridică din sprâncene, îl pune la loc.

E vin turnat deja în pahare în dreptul fiecărui loc. Mark intră în panică. Vinul alb îi provoacă o migrenă groaznică și pe masă nu e decât vin alb. Sunt cinci sticle de vin roșu, deschise, neîncepute, acolo pe bufet. Dar sticlele au un aer intangibil. Și nu vrea să ceară; deja s-a făcut tevatură în legătură cu băuturile pentru că Miles e cu mașina și a refuzat să bea. Va putem chema un taxi, repetă întruna Jan, femeia căreia îi aparține casa. Nu, serios, spune întruna Miles, mai bine nu.

Terence și Bernice Bayoude; așa îi cheamă pe mama și pe tatăl copilei. Mark își repetă numele de câteva ori. Nu e niciun cartonaș cu numele copilei pe masă; copila nu era așteptată. Cei care dau petrecerea susțin că nu e nicio problemă că a venit și îi pregătesc cu un aer superior, dar politicos un loc și caută un scaun de înălțime potrivită pentru ea.

Milton numește rima o robie chinuitoare a timpurilor moderne, spune Bernice.

Doamne, deșteaptă mai ești! spune Jan.

Ce ziceați de robie? spune bărbatul uscățiv care a venit împreună cu femeia blondă.

În prefața la *Paradisul pierdut*, spune Bernice. Numește rima o invenție a unei epoci barbare.

Ei bine, ai ridicat ștacheta, Bernice. Nu l-a mai pomenit nimeni pe Milton la vreo petrecere de-a noastră până acum. Ezoteric, ăsta-i cuvântul, Hugo?

De asemenea, ajută memoria, îi spune tatăl copilei, pentru că e mult mai ușor să memorezi ceva care rimează.

Păi asta știu, adică, ha, spune copila. Evident.

Nu mai spune ha, zice Bernice. Spune, în schimb, evident.

Mark râde. Bernice îi aruncă o privire veselă, o strângere secretă de mână într-o încăpere plină de necunoscuți – pentru că așa e camera aceasta, și pentru Mark, o încăpere plină de necunoscuți, cu excepția lui Hugo, care, deși nu e un necunoscut, își dă toată silința să se comporte ca și cum ar fi.

Și nu numai memoria, spune Terence, ci îi și face pe oameni să se simtă în siguranță, liniștiți, pentru că lucrurile care rimează le amintesc de copilărie, și, pe deasupra, e ca și cum rima le

spune: hei, lucrurile merg bine, sunt în ordine, se află într-un gen de armonie, s-ar putea chiar să fie amuzante.

Chiar *îmi ții* o predică, spune copila. Mă opun tuturor încercărilor de a mi se ține predici sau de a fi îndoctrinată.

Terence se întoarce și ridică din umeri spre Mark și Miles și Bernice.

Fir-ar, spune el. Încă o liber-cugetătoare autoproclamată.

Și când mă voi gândi la această seară peste o săptămână și o lună și un an și o zi, îmi voi aminti fiecare lucru în parte despre ea, spune copila.

Ba nu-ți vei aminti, spune tatăl ei.

Ba da, de fapt, spune copila.

Fiziologic imposibil, Brooksie, spune tatăl ei.

Da, dar nu-mi poți spune tu ce îmi voi aminti și ce voi uita, spune copila.

Asta-i adevărat, spune Bernice. Dar. Ideea e că *putem* uita. E important să uităm unele lucruri. Altfel am umbla prin lume purtând cu noi o groază de chestii de care pur și simplu nu avem nevoie.

În orice caz, intenționez să-mi amintesc totul, spune copila. Mă voi strădui așadar din răsputeri să fac acest lucru anume.

Terence o prinde de guler, o trage înapoi, o ridică în brațe, o învârte prin aer și o așază pe genunchiul lui.

Asta-i altă problemă, Brooksie, spune el. A memora e conceptual și fiziologic diferit de a-ți aminti.

Ha, spune copila.

Dă cuvântului cea mai inteligentă inflexiune a ei.

Brooke, spune mama ei.

Evident, spune copila.

Spune asta ca și cum ar însemna ha.

Conversația despre rimă și memorie s-a iscat fiindcă adineauri Mark a întrebat-o pe copilă ce cărți îi place să citească. Mark e de obicei mai stingherit în preajma copiilor, care îl fac de fiecare dată să aibă impresia că nici cea mai bună purtare din partea lui nu e destul de bună, pentru că ei sunt atât de sinceri, ca niște mici detectivi ai adevărului. Dar această copilă e una fermecătoare și deloc amenințătoare. Ai citit vreodată Petrică Ciufulitul? o întrebase el. Povestea lui Kaspar Mofturosul[17]? Sau

17 H. Hoffman, *Petrică Ciufulitul,* traducere de Roland Schenn, Corint Junior, 2004.

Cartea de absurdități? Ai citit vreodată limerickurile lui Edward Lear? Era o duduie cu gușă. Ce stătea uneori lângă ușă[18].

Apoi, pe când copila și ceilalți poartă această conversație, Mark stă cuprins de uimire în timp ce memoria lui se derulează și, unul câte unul, ca niște mici pergamente care se deschid, găsește vers după vers în mintea lui. Kaspar frumos și gras era. Supa toată o mânca. O strivi ușa, turtă, Și urlă: „Ia te uită!” Curajoasa duduie cu gușă.

Mintea mea e plină de poezii de acum cincizeci de ani, lucruri la care nu m-am mai gândit de ani întregi și pe care nici măcar nu știam că le mai știu, îi spune el lui Miles.

Era fierbirând și burscii sprinlicioșii[19], spune Miles care stătea la masă față în față cu el.

O știu pe asta, spune soția lui Hugo, Caroline. Bună, Mark. Mă bucur că m-au așezat lângă tine.

Am intrat pe google twitter și pe blog, spune Miles.

Da, spune Caroline. E uimitor, nu-i așa, cât de vizionar a fost. Îți dai seama – să inventeze toate acele cuvinte, cuvinte pe care noi acum le folosim în fiecare zi. Genial.

Ridică paharul cu vin alb să dea noroc.

În cinstea ta, spune ea. Și a lui… Miles, parcă te chema?

Mă chema și încă mai cheamă, spune Miles.

Mă bucur. De cât timp sunteți împreună? spune ea.

Cam de trei ore și jumătate sâmbăta trecută și (uitându-se la ceas) douăzeci de minute în seara asta, spune Miles. O, nu, am și băut ceva împreună sâmbăta trecută. Patru și jumătate.

Nu suntem, de fapt, ceea ce s-ar putea numi împreună, spune Mark.

O, spune ea.

Lasă paharul pe masă. Pare un pic ofensată.

Toată lumea stă la masă acum, cu excepția femeii în casa căreia se află, Jan. Mark se uită de jur împrejurul mesei recapitulând în gând numele tuturor. Începem cu Caroline la dreapta lui, apoi Hugo, ăăă, Hannah cea blondă, apoi Miles. Apoi, parcă Eric, bărbatul grizonat? Apoi Bernice, apoi copila, apoi locul unde va sta Jan, apoi Terence, apoi imediat la stânga

---

18 Edward Lear, *Limericks, adică limerick-uri de Edward Lear,* traducere de Gabriela Monica Rusu, LiterNet, 2010.

19 Citat din Lewis Carroll, *Alice în Ţara Minunilor. Alice în Ţara din Oglindă*, traducere de Antoaneta Ralian, traducerea versurilor de Ioana Ieronim, Univers, 2007, p. 123.

lui Mark cum îl cheamă, bărbatul uscățiv, cu avioanele teleghidate, Richard.

Richard e persoana lângă care Mark spera cel mai tare să nu fie așezat, în afară de Caroline, evident (ha). Cât timp stătuseră în sufragerie, tot timpul în care se serviseră băuturile, Richard vorbise numai despre slujba lui.

Ei bine, cele mai multe vânzări în prezent le facem către poliție, spunea el. Deși suntem destul de deschiși către oferte serioase de oriunde.

Își iubește slujba Rich, a remarcat Hugo.

Cum să n-o iubești? Chestia asta se vinde singură, a zis Richard. Nici nu zici că muncești.

Ce e o microdronă? a întrebat Bernice.

Richard a descris atunci dimensiunile mici și versatilitatea, mărimea motorului, tensiunea bateriei, greutatea care dovedește că nu sunt ilegale și nu au nevoie de autorizație din partea Aviației Civile, adaptabilitatea, tipul de cameră, calitatea HD, distanța până la care poate recunoaște figuri (cincizeci de metri), viteza (douăzeci și cinci de kilometri pe oră, la acest model, deși altele sunt și mai uimitor de sprintene), distanța de zbor (patru sute șaizeci de metri), timpul de zbor (treizeci de minute, încă mai lucrăm la asta), silențiozitatea satisfăcătoare, modul cum pot fi manipulate dintr-o camionetă sau în unele cazuri chiar de acasă, timpul de instruire (cincisprezece minute) necesar pentru un utilizator începător și modul cum, chiar dacă vreun nătărău le-ar lovi în aripă cu o armă cu aer comprimat, tot ar funcționa destul de bine la urma urmelor.

A omis să spună ce drăguțe sunt, a zis Hannah, partenera lui Richard. Vreau să le luăm una băieților noștri. Ca niște jucărioare.

Clasate de fapt ca jucării, a spus Richard. Motiv pentru care nu au nevoie de autorizație. Nemaipomenite pentru meciuri de fotbal, demonstrații de protest și câte și mai câte.

Și mai e și proiectul Anubis, ei, Richard? a zis Hugo.

Da, zise Richard, păi, n-are rost să fim naivi în privința asta, trăim într-o lume periculoasă și mi se pare normal ca toți oamenii cu capul pe umeri să fie de aceeași părere cu mine în privința asta și, dacă nu sunt, ar trebui să fie. Și eu spun mereu: ce ușurare o să fie când o să se ajungă la un conflict și roboții o să facă toată treaba și așa mai departe. Eficiența e un aspect

nemaipomenit, dar eliberarea psihologică e de asemenea un efect secundar de o importanță crucială. Să ucizi fără să fii nevoit, de fapt, să faci asta. Lupta corp la corp, eliminată cât ai clipi.

Nu înțeleg, a zis Terence.

Întotdeauna mă gândesc când purtăm conversația asta, și o purtăm de fiecare dată când luăm cina cu toții împreună, zise Hugo, că ar fi mult mai folositor dacă mințile noastre grozave ar primi sarcina de a lămuri problema eredității. Am doar patruzeci și cinci de ani, dar vă spun eu, mă pune pe gânduri faptul că am patruzeci și cinci de ani.

Ei bine, atâta timp cât ceva te face să gândești, zise Bernice.

Touché, a zis Hugo.

Proiectul cum i-ai spus? a zis Bernice. Anubis?

Aha, Anubis, e doar unul dintre mai multe niveluri de producție de drone, a răspuns Richard. Evident că specificitatea de țintire s-a aflat într-un proces de perfecționare în tot acest timp, alături de aspectul supravegherii, și dronele sunt deja folosite pe scară largă în situațiile de conflict. Dar în acest moment punem accent pe aspectul supravegherii pentru piața internă.

Proiectul Anubis, a zis Terence.

Anubis e zeul antic egiptean al morților, a spus Bernice.

Da? a întrebat Richard. Aha. Bine.

Cu cap de șacal, a zis Bernice.

Și seamănă așa de bine cu niște jucării, a zis Hannah părând fascinată. Incredibil!

Incredibil, a zis Bernice.

E o lume periculoasă, a spus Richard. N-are rost să susținem altceva.

Soții Bayoude se uitară unul la altul.

Aflați acum la masă, în timp ce așteaptă primul fel și Mark stă și se întreabă cu îngrijorare ce va face cu vinul din fața lui, omul cu microdronele îl întreabă cu ce se ocupă.

Sunt documentarist, în prezent, spune Mark.

Bine, spune Richard.

Pentru revistele BBC. Știi tu, împărțite pe teme corespunzătoare emisiunilor și așa mai departe, spune Mark. Caut fotografii pentru ele.

E o slujbă foarte solicitantă, așadar, întreabă Richard, sau poți să o faci mai mult sau mai puțin cu ochii închiși?

Nu, chiar trebuie să ai ochii deschiși pentru asta, spune Mark

O, aha. Îmi amintesc acum. Ești, ă… prietenul lui Hugo și Caroline.

Își drege glasul.

Acum înțeleg de unde-l cunoști pe Hugo. Crezusem, înainte, știi tu, că s-ar putea să fie vorba despre joaca de-a teatrul pentru amatori.

Despre ce? spune Mark.

Îi cam place teatrul lui Hugo, spune Richard.

Hugo pare jignit. Mark simte cum Caroline se preface că nu ascultă din dreapta lui.

Fotografiile cu plante și animale sălbatice, doar unul dintre hobbyurile exotice ale lui Hugo, spune Richard.

Fotografiile lui Hugo cu bufnițe de hambar sunt legendare în branșă, spune Mark.

Fac întâmplător câte o poză care e în mod întâmplător de folos revistelor, spune Hugo. Iar Mark și șefii lui cred în mod întâmplător de cuviință să publice câte una-două. Sunt un băiat norocos. Cu ce se ocupă, ă… Miles al tău, Mark?

Va trebui să-l întrebi pe el, spune Mark.

Cu ce te ocupi, Miles? spune Hugo.

Spune asta pe un ton politicos, dar sună ca o amenințare.

Îmi pare așa de rău, spune Miles în timp ce Eric așază o farfurie în fața lui. Nu-mi vine să cred că nu m-am gândit să vă spun. Sunt vegetarian.

A, spune Jan în timp ce mai aduce trei farfurii. Asta chiar ar putea constitui o mică problemă, Miles.

Ce păcat, spune Caroline. Și felul principal e de miel. De la Drings și toate cele. Ce păcat, Jan.

De ce nu dai pur și simplu cârnatul deoparte și apoi poți să mănânci peștele? spune Hannah, care stă lângă Miles.

E vegetarian, Hannah, spune Caroline.

Da, știu, tocmai de aceea i-am și sugerat asta, spune Hannah.

Mi-aș fi dorit foarte tare să-mi fi spus, Mark, sau să-i fi spus lui Hugo ca să-mi poată spune dinainte, zice Jan.

Eu nici măcar nu eram la curent cu faptul că Mark o să vină însoțit, spune Hugo.

Îmi cer scuze, spune Mark. Îmi pare așa de rău.

Nu, e vina mea, spune Miles. A mea și numai a mea. Sunt un intrus. Voi fi bucuros să mănânc doar salată ca să-mi ispășesc greșeala. Voi fi bucuros să nu mănânc nimic dacă e vreo problemă. Voi fi bucuros doar să petrec o seară plăcută stând aici.

Și apoi a fost ucis de un viking care l-a pocnit în moalele capului cu un os care provenea de la un bivol, spune copila de la celălalt capăt al mesei. Era arhiepiscopul de Canterbury și l-au trecut în rândul sfinților. De aceea biserica Sf. Alfege îi poartă numele. S-a întâmplat aici, în Greenwich, în anul o mie doisprezece.

În anul două mii cinci sute douăzeci și cinci. Dacă bărbații încă vor trăi[20], cântă Terence.

Adorabil, spune Caroline.

Zâmbește spre Bernice. Adorabil, mișcă din buze ca și cum ar pronunța cuvântul, către celălalt capăt al mesei.

Eu nu pot fi suspectată că aș fi adorabilă, spune Bernice. Eu sunt polițistul cel rău.

Dacă femeile vor supraviețui, cântă Terence.

Iar biserica a supraviețuit și e încă acolo, spune copila, deși a fost reconstruită pe acel loc, exact același loc unde se afla biserica originală pe vremea când l-au pocnit în moalele capului.

Ai noștri sunt așa de mari acum, spune Caroline. Ai lor sunt încă mici, spune ea arătând din cap spre Hannah, apoi spre Richard. Niște norocoși, doar atât pot să spun. Am amintiri dragi din viața î.j.c. Înainte de jocurile pe calculator. Îți plac copiii, Mark? O, scuză-mă. N-am vrut să sune așa cum a sunat.

Hm, spune Mark.

Adică, nu știu sigur dacă nu cumva ai copii. Doar presupuneam. N-am vrut să par necuviincioasă.

Acum cei ca voi pot adopta, nu-i așa? spune Hugo.

Poftim, care cei ca noi? spune Mark.

Miles vorbește cu copila despre restaurarea corăbiei Cutty Sark.

Cea originală, spune el, era foarte rapidă. Era o corabie cu pânze, dar construită atunci când corăbiile cu pânze nu mai erau valoroase și nici măcar căutate, dar ea era atât de

20 Versuri din piesa *In the Year 2525* (*În anul 2525*) a formaţiei Zager and Evans, lansată în anul 1969 şi care s-a bucurat de o mare popularitate la acea vreme.

adaptabilă și de rapidă încât putea chiar să întreacă vapoarele cu aburi, care erau o noutate absolută la acea vreme.

Dar ceea ce mă întreb eu este, zise copila, de ce i se spune ea?

Ai prefera să-i spunem el? spune Miles.

Nu, spune copila. Doar mă întreb de ce i se spune așa, atâta tot.

Nu știu, spune Miles, dar voi încerca să aflu pentru tine. Cred că în general corăbiilor li se spune ea. Și știi ce înseamnă Cutty Sark[21]?

Miles îi povestește copilei despre originea numelui. Toți cei din jurul mesei pretind că le face plăcere.

Deci bărbatul din poem e un pic cam vesel, un pic cam amețit de băutură până să plece acasă, spune Miles, și mergând prin întuneric trece pe lângă o mulțime de oameni care dansează în jurul unui foc, iar printre ei e o dansatoare foarte bună care poartă o cămașă foarte scurtă, așa că bărbatul o privește și strigă bravo, cămașă scurtă! Doar că strigă asta în scoțiană, weel done Cutty Sark! — ea se pricepe așa de bine la dans și el e așa de beat încât nu se poate abține și-i iese porumbelul pe gură, pur și simplu îi scapă. Dar fata, ei bine, se întâmplă că ea și prietenii ei sunt vrăjitori și sunt furioși că au fost priviți pe ascuns și aleargă după bărbatul beat de parcă ar avea de gând să-l omoare, și, deși are un cal bun și rapid, acesta scapă de ei la mustață.

Aha, spune copila. Acesta.

Acesta se referă la bărbat, spune Miles. Calul era femelă.

De aceea corăbiei i se spune ea, spune Hugo. Ca și calului. Genul feminin, întotdeauna un pic cam rapid.

Toată lumea râde.

Ce vi se pare amuzant? spune copila.

Sper să nu mai deschidă niciodată pentru public blestemata aia de corabie, scuzați expresia, spune Jan. Traficul de aici din zonă, nu știu unde locuiți voi, Mark și Miles, dar pe mine a început să mă scoată din răbdări în ultima vreme.

Copila o asigură pe Jan că nava va fi redeschisă fără îndoială pentru public de îndată ce o vor reconstitui, pentru că în ziua de

---

21 Numele (însemnând *rochie/cămaşă scurtă* în limba scoţiană) a fost preluat din poemul *Tam o'Shanter* (1791) al lui Robert Burns.

azi poți face cam orice, inclusiv să reconstitui un lucru cu valoare istorică după ce a ars în întregime.

Da-da, spune tatăl ei. Poți face cam orice în ziua de azi. Să filmezi oameni care nu știu că faci asta și chiar să-i împuști mortal dintr-un elicopter care e clasat ca jucărie. Orice.

De ce nu mai vorbește nimeni? spune copila întrerupând tăcerea.

A, spune Miles și-i face cu ochiul copilei. Există o vreme în care să taci, o vreme în care să arzi lucrurile din temelii, o vreme în care să le reconstruiești, o vreme în care să te îmbeți, o vreme în care să fugi din calea lucrurilor cât poți de repede pe calul tău, o vreme în care să-l pocnești pe arhiepiscop în moalele capului, o vreme în care să mai mănânci din aperitiv.

Mark se uită la farfuria lui. Se uită la paharul lui plin cu vin. Se uită la paharul gol de apă. Se uită la farfuria lui Miles. Pe ea se află ceva ce arată a salată cu brânză cu mucegai, același lucru pe care i l-au servit și copilei care acum scormonește prin farfurie cu un cuțit și pare neîncrezătoare.

Începe o discuție despre ceva ce Caroline a văzut pe un ecran într-o stație de metrou.

Și atunci m-am gândit, spune Caroline, că acum că putem să facem asta, să transformăm imaginea unui tigru mai întâi în cea a unui picior și apoi în cea a unui adidas, adică acum că avem imagini atât de inofensive și, trebuie să recunosc, frumoase, cu ceva cum ar fi tigru și putem face exact ce dorim cu ele, ei bine, de ce ne-ar mai îngrijora vreodată dispariția tigrilor adevărați? Stăteam și priveam cum se întâmplă și atunci mi-a trăsnit prin minte, nu avem și nu vom mai avea nevoie să vedem vreun tigru adevărat de acum înainte, acum că avem asemenea imagini, nu neapărat.

Asta-i o idioțenie, spune Hugo.

Caroline își dă ochii peste cap.

Toată lumea râde.

Pe mine una nu m-ar deranja să dispară ca specie, spune Hannah. Nu suport să văd cum omoară căprioare și zebre și chestii de genul ăsta în emisiunile despre viața animalelor sălbatice.

Gândul ăsta m-a întristat destul de tare, spune Caroline. Dar, până la urmă, m-am uitat la imagini și, trebuie să recunosc, așa

m-am gândit. Adică nu avem, nu-i așa? Nu mai avem nevoie de tigri adevărați. În sfârșit, am îmblânzit sălbăticia.

Așa vor ei să te facă să gândești, scumpa mea idioată, spune Hugo.

Nu mă face idioată, scumpule, spune Caroline.

Felul cum reclama a acționat asupra ta e adevărata șmecherie, spune Richard.

Ba nu, nu e, de fapt, spune Caroline. Îmi amintesc că era o reclamă la adidași, dar nu-mi amintesc ce firmă. Deci nu a acționat deloc, în realitate, cel puțin nu așa cum au vrut ei.

Hannah îi întreabă pe soții Bayoude dacă au văzut vreun tigru în realitate în zona unde locuiesc. Nu în Yorkshire, spun ei. Ea îi întreabă de unde sunt de loc. Ei îi spun că au locuit în Harrogate și au lucrat la Universitatea York, acolo unde s-au și cunoscut. În prezent lucrează la universitatea de aici, îi spun ei. Bernice a primit o catedră aici la facultatea de arte, iar Terence a obținut de curând o bursă de cercetare.

Am avut ceva noroc, spune Bernice. Nu e ușor să obții posturi academice în același loc. Terence avea salariu în York, așa că s-ar putea spune că ne lipsește asta. Dar ne descurcăm. Suntem împreună. Ne e dor de York. Dar ne place mult și aici.

Atunci sunteți singurii din întregul cartier, spune Jan.

Mie unul îmi place aici foarte mult, spune Eric stând pe scaun.

E primul lucru pe care l-a spus toată seara. Cu toții se întorc spre el și îl privesc surprinși.

Miles mută paharul lui de apă de cealaltă parte a mesei, în fața lui Mark. Hugo îl privește cum face asta, apoi întinde mâna spre cartonașul cu numele lui Miles. Îl ține cu ambele mâini, cu brațele întinse înainte, ca și cum ar avea nevoie de ochelari ca să-l citească. Apoi îl pune la loc.

Cu ce ziceai că te ocupi, Miles? spune Hugo. Te-am întrebat mai devreme, dar am fost întrerupți de vegetarianismul tău.

Toată lumea râde.

Sunt consultant pe probleme de etică, spune Miles.

A, spune Hugo.

Hm, spune Richard.

Ooo, spune Jan.

Ce Doamne iartă-mă e un consultant pe probleme de etică? spune Hannah.

Miles îi zâmbește.

Tu ești cea curajoasă, spune el.
Chiar sunt? spune Hannah.
Zâmbește radios. Apoi zâmbetul îi dispare când vede ce privire îi aruncă Richard.
Vrea să însemne că lucrez pentru firme care vor să fie sigure că sunt corecte din punct de vedere etic, sau care vor să pară mai corecte din punct de vedere etic, spune Miles.
Aha, spune Hugo.
Oho, spune Richard.
Le studiez în amănunt datele de prezentare și le fac sugestii despre cum ar putea, în funcție de situație, să devină mai puțin poluante, să sprijine comunitățile în cadrul cărora își au sediul sau să folosească în avantajul lor aspectele care sunt deja corecte din punct de vedere etic. Sau evidențiez posibilitatea ca toate acestea să fie realizate. Sau, dacă e vorba doar despre prezentare, propun posibile schimbări de imagine a firmei.
Doamne, spune Caroline.
E un epurator etic, spune copila.
Toată lumea din jurul mesei izbucnește în râs.
Nu știu de ce râde toată lumea, spune copila. Nu fac decât să repet ce mi-a spus mai devreme.
Liber-profesionist, să înțeleg, Miles? spune Hugo.
Cât se câștigă pe an în domeniu, aproximativ? spune Richard. Înainte de recesiune, să zicem.
Cuvântul ăsta, spune Jan. Interzis la masa asta.
Mâncarea e delicioasă, apropo, Jan, spune Caroline.
După felul cum îl tot pronunță lumea, Mark deduce că numele femeii s-ar putea să nu fie de fapt Jan, ci poate mai degrabă Jen. Încearcă să-și aducă aminte cum i-a spus Hugo atunci când a insistat pe lângă Mark să vină astă-seară. Nu lasă să se vadă că e cuprins de panică. Oare i-a spus Jan cu voce tare? Încearcă să-și amintească dacă i-a spus pe nume.
Averea mea, cântă Terence. S-o ia cine vrea. Nu-mi pasă. Nu-mi pasă[22].
Îți place să cânți, deci, Terence? spune Hugo.
Gershwin, spune copila.
Ai pus punctul pe i, spune Terence.

---

22 Personajul fredonează un fragment din piesa *I Can't Be Bothered Now,* a cântăreţei Ella Fizgerald. în original, „My bonds and shares / May fall downstairs / Who cares, who cares?“.

El și copila bat palma. Dar la auzul cuvântului Gershwin mintea lui Mark e inundată de o muzică neașteptată, o explozie a melodiei *El e sigur băiatul pe care-l iubesc*[23], în producția lui Phil Spector, atât de puternică încât acoperă sunetul petrecerii preț de o clipă. Când îi revine auzul, Jan sau Jen îl laudă pe Hugo pentru ceva. Îi laudă vocea.

Cântecul acela de la sfârșitul primei părți, spune Jen, chiar dinainte de pauză, cel despre războiul care s-a sfârșit în visele lor, vă amintiți? Eu n-am să-l uit niciodată. A fost de-a dreptul emoționant. Nu-i așa, Caro?

Se pare că Hugo a jucat rolul lui Siegfried Sassoon într-un fel de piesă, o piesă în care a trebuit să cânte un cântec la sfârșitul primei părți. Mark soarbe niște apă. E ceva nou pentru el faptul că Hugo are voce, faptul că Hugo joacă în piese de teatru. Își amintește de el și Hugo în coliba din care priveau păsări, Hugo în spatele lui, pătrunzându-l adânc, spunând, mai e puțin, nu-i așa? Mă străduiesc, a zis Mark râzând, dintr-o clipă în alta. Voiam să spun că o să vii, nu weekendul ăsta, celălalt, a zis Hugo vădit ofensat chiar și în toiul sforțărilor de amor. Vii la Jan și Eric, nu?

Terence Bayoude, după cât se pare, știe o groază de lucruri despre musicaluri. Richard spune că e stupefiant pentru ce gen de studii primesc unii oameni banii contribuabililor în ziua de azi. Terence îi spune lui Richard că bursa lui de cercetare e în domeniul metalurgiei. Richard pare iritat. Jen îi spune din nou lui Terence că Hugo are o voce minunată și că soții Bayoude ar trebui să-l audă pe scenă. Mark începe să se întrebe dacă nu cumva și Jen se culcă cu Hugo. Urmărește forma gurii lui Jen și tresărirea din ochii ei ca să vadă ce atitudine are față de Hugo în timp ce Terence vorbește despre cum au schimbat microfoanele și filmul forma muzicii ușoare la începutul secolului trecut făcând notele scurte să fie mai ușor de cântat și, cu toate acestea, să fie auzite și în partea din spate a balconului. Acest lucru le-a permis, de fapt, compozitorilor să folosească mai multe silabe. Dar adevărata lui pasiune, spune el, sunt dansatorii. Atunci Jen îl întreabă despre imagistica hiperanalitică a lui Busby Berkeley, despre care a apărut un articol în ziarul Guardian de săptămâna trecută.

Anal ce? întreabă copila.

---

23 *He's Sure The Boy I love,* piesă interpretată de formaţia americană The Crystals.

Toată lumea râde.

Caroline roșește.

O, Doamne. Îmi pare foarte, foarte rău, îi spune Jen lui Bernice. Nu m-am gândit.

Terence îi spune copilei că anal e forma adjectivală pentru anus și că anusul e deschizătura de la capătul canalului alimentar.

Știam asta, spune copila. Și atunci care-i problema dacă spui cuvântul?

Apoi Terence le spune tuturor celor de la masă că Busby Berkeley nu a fost coregraf de la început, ci a ajuns să facă asta datorită primului război mondial, când s-a ocupat cu instrucția soldaților.

N-am niciun fel de înclinație către muzică, spune Richard.

Dacă-l cauți până în măduva oaselor, nu găsești fir de muzică, spune Hannah.

Pocnit în moalele capului de osul muzical al unui bivol, spune copila. Ha ha. Sf. Arpegiu Sf. Alfegiu.

Tatăl ei râde.

De unde ai auzit un cuvânt ca arpegiu? spune mama ei. De parcă n-aș ști.

Ce anume te pasionează, teatrul sau filmul muzical, sau amândouă? întreabă Jen.

Eu pur și simplu nu înțeleg muzica, spune Richard din nou.

Mai spune-ne niște lucruri ca acela despre Busby Berkeley, Terence, spune Eric.

Toată lumea se întoarce și îl pironește pe Eric cu privirea.

Nu-l încuraja, spune Bernice. E deja hiperanalitic pe tema asta.

Toată lumea de la masă amuțește din nou.

Aah! spune Bernice și râde în hohote.

Ei bine, spune Terence. James Cagney și George Raft și John Wayne. Tipii duri ai Hollywood-ului, ei bine, toți s-au format ca dansatori la început.

Măi, să fie, spune Richard.

Disciplină, da, spune Hugo, e o disciplină foarte specială.

Iar Fred Astaire, spune Terence, avea specificat în contracte că atunci când era filmat dansând trebuia ca întreg corpul să i se vadă tot timpul, niciodată doar picioarele sau mâinile sau capul, niciodată altceva decât întregul corp.

Richard își scapă cuțitul. Acesta se lovește tare de marginea farfuriei.

Fascinant, spune Jen încuviințând din cap.

Hannah cască zgomotos.

Iar Ruby Keeler, știți, dansatoarea de step? spune Terence.

Nu, spune Hannah ca o adolescentă, nu știm.

Keeler a fost prima dansatoare de step cu adevărat celebră, spune Terence ignorând-o. Iar când vedem filmări cu ea, dansând, în ziua de azi, și o comparăm cu cineva precum Astaire, e lesne de crezut că nu e prea bună, e cam stângace, pentru că are un stil așa de împrăștiat și greoi. Dar în realitate stilul ei de dans era descendentul direct al dansurilor în pantofi cu talpă de lemn din Lancashire. De fapt, acesta a făcut posibilă apariția stilului lui Astaire. Ea a fost prima care a promovat aceasta formă de dans.

Cum de știi chestii de genul ăsta? spune Hannah.

Citesc despre ele, spune Terence. În cărți.

Nu, dar *de ce* le știi? spune Hannah.

De ce? spune Terence.

Întotdeauna mi se pare așa de curios ce știu oamenii și de ce știu acele lucruri, spune Hannah.

De ce știe oricine ceva anume? spune Terence.

Nu știu niciodată de ce știe cineva ceva anume, spune Hannah. Dar m-aș fi gândit că ar trebui să știi, știi tu, despre propria ta cultură, înainte de a ști alte lucruri despre culturi ca Lancashire și locuri de genul ăsta, asta vreau să spun.

Nu ai întâlnit până acum deloc oameni de culoare, sau nu prea mulți, sau pur și simplu trăiești pe altă lume? spune copila.

Masa se cufundă în tăcere.

Nu, spune Hannah, n-am vrut să sune așa, în felul ăsta. M-a mirat doar faptul că știa atât de multe, că știe atât de multe despre muzică și, și când de fapt specializarea lui e metalul, și musicaluri.

Toate artele aspiră la condiția de muzică, spune Bernice. Asta-i de Walter Pater. Toate artele aspiră la condiția de musical. Asta-i de Terence Bayoude.

Jen și Caroline și Hugo scot sunete cu înțeles.

Și nu am înțeles absolut nimic din ultimul comentariu, spune Hannah.

Pare disperată.

A fost minunat, Jen, spune Bernice. Mulțumesc foarte mult.

Miles, spune Jen, avem niște cușcuș garnitură la tagine și pot să arunc o privire prin frigider să văd cu ce ar merge, dar s-ar putea să nu se prea potrivească, sper să nu te deranjeze. Sau ai vrea să-ți fac o omletă?

Orice fel vegetarian ar fi minunat, mulțumesc, Jen, spune Miles. Te rog să nu te dai peste cap pentru mine.

Nu-mi fac griji decât că s-ar putea să nu mai am destule ouă, spune Jen. Dar pe tine te rog să nu-ți faci niciun moment vreo grijă în privința asta. Eric?

Jen și Eric se ridică și încep să strângă farfuriile. Apoi Eric se întoarce din bucătărie și umple paharele tuturor cu vin roșu, mai puțin pe al lui Mark, probabil pentru că Mark încă are paharul de vin alb plin și pare că nu bea. Mark nu știe cum să facă să ceară, iar apoi momentul când ar fi putut să ceară trece.

Internetul, spune Hannah. Dacă trebuie să aflu orice. De asta-i așa de grozav să trăiești acum. Dar dacă aș fi doar eu, pe o insulă pustie, fără nimeni altcineva. Uneori am un vis, l-am avut de fapt de o groază de ori, se tot repetă, în care sunt la școală, deși sunt prea mare ca să fiu la școală…

Ești dezbrăcată în visul ăsta? spune Richard.

Toată lumea râde, mai puțin Hannah.

…și toți copiii sunt mult mai mici decât mine, și foaia de examen e așezată în fața mea, spune ea, și toți copiii aceia mici încep să scrie răspunsurile, iar eu stau acolo și mă uit la ea și mintea mi se golește complet, ca un spațiu gol, ca foaia goală pe care știu că trebuie să o scriu, știți voi, să o completez cu lucruri pe care nu le știu, iar eu stau acolo și nu e vorba numai că nu știu cum să răspund la nicio întrebare din examen, ci că *nu știu nimic.*

Pare aproape să izbucnească în lacrimi. Miles îi atinge cotul în semn de încurajare.

Data viitoare când mai ai visul ăsta, spune el, și stai în fața foii de examen, spune-ți în minte că de fapt *știi.* Stai în bancă și uită-te la foaie și spune-ți, ăăă, spune-ți că știi…

Un cântec, spune copila.

Da, un cântec, spune Miles.

Dar nu am niciun fel de înclinație către muzică, spune Hannah încrucișându-și brațele și clătinând din cap. Dacă mă cauți până în măduva oaselor…

Da, dar cu siguranță știi un cântec, trebuie să fie un cântec care să-ți placă, spune Miles.

Nu știu *niciunul,* spune Hannah.

Care ar fi un cântec pe care-l știe toată lumea? îi spune Miles lui Terence.

Toată lumea știe *Somewhere Over The Raimbow*[24], spune copila.

Aha, pe ăsta îl știu, spune Hannah, din film și toate cele.

Bun, spune Miles. Data viitoare când o să te afli în sala aceea de examen, spune-ți: mă descurc, știu *Somewhere Over The Raimbow.*

Dar nu știu nimic *despre* el, spune Hannah. Și dacă mă uit la foaia de examen, pe ea o să scrie, să zicem, cine a scris cântecul cu curcubeul, și spune-ne tot ce știi despre cântecul cu curcubeul, și tot ce știu este că e dintr-un film și tot n-o să fiu în stare să răspund la nimic cum trebuie.

Uite cum facem, spune Miles. Terence o să-ți spună trei lucruri despre acest cântec. Și data viitoare când o să ai visul ăsta, o să știi trei lucruri despre el și o să reușești să-i comanzi subconștientului tău să le noteze.

Hannah suspină, își suflă nasul.

Probabil că nici măcar nu am subconștient, spune ea.

Bine, spune Terence. Trei lucruri despre *Somewhere Over The Raimbow.* Ăăă. Bun. A fost scris de Harold Arlen și Yip Harburg, Arlen a scris muzica și Harburg versurile. Sunt deja două lucruri.

Sub nicio formă n-o să fiu în stare să-mi amintesc asta în somn, abia dacă pot să țin minte acum, când sunt cum nu se poate mai trează! spune Hannah.

Bine, spune Terence. Bine – știu. A doua notă e cu o octavă mai sus decât prima.

Le cântă.

Fătălău nenorocit, spune Richard în barbă.

Și acest fapt, spune Terence, face cuvântul *somewhere* să urce direct în înaltul cerului, din disperarea de a spera.

Chipul lui Hannah e cuprins de panică. Se întoarce spre Miles și clatină din cap.

Ceva mai anecdotic, îi spune Miles lui Terence.

Anecdotic, spune Terence.

---

24 (Engl. *Undeva dincolo de curcubeu*) celebru cântec interpretat de Judy Garland, din coloana sonoră a filmului „Vrăjitorul din Oz”.

Face ochii mari.

Ce înseamnă anecdotic? spune copila.

Ca atunci când spui o poveste, spune Terence.

E povestea aceea bună tare despre asta, cu cățelul care fuge mereu, spune copila.

Da, spune Terence. Da. Bravo, Brooke. Deci. Ascultă-mă. Știi partea din mijloc a cântecului? Partea cu *some day I'll wish upon a star*[25]?

O fredonează. Di da di da di da di da.

Hannah încuviințează din cap.

Terence îi spune că Harold Arlen, cel care a compus muzica, scrisese prima parte, cea cu *over the raimbow,* dar nu-i venea în cap nicio melodie care să facă legătura între strofe, sau să aibă rol de punte între ele.

Și Arlen avea un cățel, spune Terence, un fox terrier sau ceva de genul ăsta, care era cam neascultător și tot fugea și se pierdea mereu.

Îl chema Pan, spune copila.

Deci, stătea Harold Arlen așa, spune Terence, frecându-se pe frunte, preocupat, spunându-și: Nu știu ce să mă fac cu melodia asta, și un minut mai târziu, fluierând după cățel să se întoarcă...

Terence fluieră melodia de la partea cu *some-day-I'll-wish-upon-a-star* întocmai ca și cum ar fluiera după un cățel să se întoarcă.

Toată lumea de la masă râde zgomotos, chiar și Richard.

Asta n-am să uit niciodată! spune Hannah. E genială! Mai spune-mi una ca asta.

Bine, spune Terence. Brooksie. Ce-ar mai fi? Încă ceva.

Cel care, pe când erau copii, stătea în bancă la școală lângă celălalt băiat din cauza alfabetului, spune copila.

Îhî, spune Terence. Yip.

Îhî ip! spune copila. Ip ip iura!

Bate din palme cu mâinile deasupra capului. Bernice râde.

Yip Harburg, spune Terence. Cel care a scris versurile. A scris versurile de la așa de multe cântece pe care le știm foarte bine, pur și simplu. S-a născut în New York, în familia unor evrei săraci, părinții lui munceau cât e ziua de lungă, și a crescut într-

---

25 Într-o zi îmi voi pune o dorinţă (engl.).

o casă în care el și sora lui dormeau pe scaune puse unul lângă altul noaptea, așa de săraci erau.

Deja sforăi, spune Richard.

Nu, ascultă, spune Hannah. Și părinții lui făceau tricouri cu mânecă lungă, continuă, Terence.

Aprindea felinarele cu gaz de pe Broadway când era copil, spune Terence, asta a fost prima lui slujbă. Iar la școala la care mergea, copiii erau așezați în ordine alfabetică. Într-o zi a scos niște poezii care-i plăceau mult…

Nu cumva aceasta este, scuze Mark și, ăăă, prietenului tău, cea mai gay conversație pe care am auzit-o vreodată în casa asta, sau poate chiar în oricare altă casă? spune Richard.

Termină, spune Hannah. E pentru *visul* meu.

Într-o zi, spune Terence, avea o carte de poezii la el, la școală, și le citea, iar puștiul care stătea lângă el în bancă i-a spus: Știi, nu sunt niște simple poezii. Sunt mai mult decât niște poezii. Și acest puști l-a luat pe Harburg la el acasă și i-a pus niște discuri la gramofon, pentru că poeziile pe care le citea erau versurile de la cântecele lui Gilbert și Sullivan. H de la Harburg, G de la Gershwin. Avea doisprezece ani și stătea în aceeași bancă cu Ira Gershwin, care avea tot doisprezece ani, chiar acolo, lângă el, la școală. Și când s-au făcut mari amândoi au devenit…

Ce au devenit? zise Hannah.

Deci Ira Gershwin are vreo legătură cu mai celebrul George Gershwin? spune Caroline.

Era soția lui, nu-i așa? spune Jen venind cu mai multe farfurii pe braț.

Era fratele lui mai mic, spune Mark.

Îi revine în minte cât de mult îi plăceau lui Faye cântecele. Uitase aproape cu desăvârșire cât de mult.

Dar sună a nume de fată, oricum, nu-i așa, Ira?

Sub nicio formă nu i-aș pune fiicei mele un asemenea nume, spune Hannah.

Apoi le spune tuturor povestea fiicei unei femei pe care o cunoaște de la Asociația părinților și profesorilor, care s-a trezit într-o zi în mijlocul unui lan de porumb în Cornwall îmbrăcată cu haine noi. Nu-și amintea să fi cumpărat hainele. Nu avea idee ce căuta pe un câmp în Cornwall sau cum ajunsese acolo. Ultimul lucru pe care și-l amintea era că ieșise să bea ceva sâmbătă seară după serviciu. Iar acum era marți dimineață. Și se afla pe

un câmp la kilometri distanță de casă. Și era îmbrăcată cu haine noi. Iar când s-a uitat la cartea de credit a constatat că și le cumpărase cu ea. Dar nu-și amintea nimic din toate astea.

Memorie selectivă după ce și-a făcut de cap la cumpărături, spune Hugo. Specific femeilor. Scuze. Sună un pic a prejudecată?

Da, spune Miles zâmbind.

Așa crezi, nu, Miles? spune Hugo.

Închide ochii în timp ce întoarce capul în direcția lui Miles.

Nu e amuzant, spune Hannah. E real. S-a întâmplat cu adevărat în viața cu adevărat adevărată.

Of, Doamne, spune Caroline. I se... întâmplase ceva? Știi tu, ceva (arată din cap cu înțeles către copilă)... rău?

Asta-i chestia. Se pare că nu i se întâmplase, spune Hannah. Dar ea nu știa. Nu avea de unde să știe sigur.

I se întâmplase ceva bun? spune copila.

Mult mai interesant, spune Miles.

Ha! spune Bernice.

E ușor să o sfârșești rău, spune Miles. Sunt mereu mult mai interesat de lucruri care se sfârșesc cu bine.

Camera asta-i plină de fătălăi, spune Richard, de data aceasta nu chiar în barbă.

Fetele primesc panseluțe pentru gânduri de dragoste, spune copila, iar băieții rozmarin pentru aducere-aminte[26].

Nu putea, spune Hannah. Să-și amintească. Nimic. Dar chestia e că părea să nu i se fi întâmplat *absolut* nimic.

Deci e o poveste fără rost, spune Richard.

Hannah pare dezarmată.

Nu, e o enigmă. Filosofică, spune Bernice. Cum ai mai putea crede vreodată în tine, sau în ceva legat de tine, sau în lume, sau în tine atâta timp cât te afli în lume?

Știu, spune Hannah. E îngrozitor.

Ai crede doar în tine, mă gândesc, spune copila.

Bernice zâmbește spre ea de pe cealaltă parte a mesei.

Optimistă, spune Terence.

Pun pariu că era cartea de credit a soțului, spune Hugo. Sau și asta e o prejudecată, Miles, și e jignitor, și este vreo femeie la

---

26 Shakespeare, *Hamlet,* actul 4, scena 5 (trad. aprox.). În limba engleză, *pansy* are sens dublu: *panseluţă,* dar *şi fătălău.*

masă care să se simtă jignită de asta, sau doar tu ești cel care nu știe să guste o glumă?

Nu foarte, doar un pic, poate cam în aceeași măsură în care întâlneai prejudecăți într-un serial ușurel de comedie din anii 1970, spune Miles. Dar da, cred că este, categoric.

Poftim, în aceeași măsură cu ce? spune Hugo.

Face ochii mici. S-a îmbătat binișor. Caroline intervine, brusc sinceră, vorbind despre diascopul pe care și l-a cumpărat pe ebay, exact ca acela pe care l-a avut când era mică, motiv pentru care l-a și cumpărat.

A fost grozav să simt păcănitul ușor al chestiei aceleia ca un mâner negru, am avut exact aceeași senzație ca atunci când eram mică, doar că, desigur, e mult mai mic. Am cumpărat Online și un set de diapozitive cu casa Eames pentru Hugo, sunt un fel de designeri...

Nu sunt *un fel de* designeri, chiar *sunt* designeri, spune Hugo.

Caroline dă ochii peste cap.

...și niște diapozitive cu Wombles pentru mine, spune ea, pentru că asta aveam la vârsta aceea. Și când a sosit cutia și am deschis-o și l-am scos, diascopul, părea mult mai mic în mâinile mele. Ciudat să mă gândesc la mâinile mele, înțelegeți, atât de mici. Nu m-am gândit niciodată că Wombles vor fi cei care mă vor face să descopăr asta. Uneori aflăm în cele mai bizare feluri cât de vulnerabili suntem, nu-i așa? Mark, înțelegi ce vreau să spun?

Mark a simțit toată seara o tensiune mentală constantă asupra lui din partea lui Caroline. Nu știe dacă el o generează sau ea. Bănuiește că amândoi. Știe că, după toate probabilitățile, Caroline nu știe despre el și Hugo: știe în același timp că subconștientul ei sigur știe tot ce e de știut. Acum toată lumea de la masă așteaptă să audă ceva despre vulnerabilitate de la el.

Inspiră adânc.

Începe să spună o poveste despre vremea când mergea cu taxiul între două orășele, ca să ajungă la serviciu, și taximetristul avea o icoană cu Fecioara Maria la parasolar și patru odorizante Magic Tree cu arome diferite plus încă un odorizant Glade, toate în aceeași mașină. E pe punctul de a le povesti ce i-a spus taximetristul, că ar lua pe oricine, pe absolut oricine, ar lua gay, negri, evrei, asiatici, musulmani, drogați, nu

voia să judece pe nimeni, doar că era un pervers despre care auzise, care se îmbrăca în haine de damă, și mai era și un pedofil, și el știa unde anume locuiau cei doi, și își rezervase dreptul ca pe ei să nu-i ia, pentru că nu dorea să aibă astfel de oameni în taxiul lui, și de asemenea refuza să ia țigani, așa-numiții călători își puteau găsi și singuri mijloace pentru așa-numitele lor călătorii, din punctul lui de vedere. În timp ce spunea asta, Mark, cu centura de siguranță pusă, pe bancheta din spate, privise apa sfințită licărind în sticluța de plastic de lângă Fecioara Maria și se întrebase dacă nu cumva și apa sfințită e selectivă, și dacă asta înseamnă Dumnezeu în ziua de azi, și dacă pur și simplu toată lumea are acum câte un dumnezeu personal care să-i aprobe alegerea persoanelor pe care le-ar lua în taxi.

Dar aici, la masa de la petrecere, cu toată lumea care-l ascultă, își pierde încrederea pe la jumătate și încheie povestea la al cincilea odorizant.

Plus un odorizant Glade. Ca să-i poarte noroc, spune el.

Hugo pare plictisit. Richard pare furios. Femeile râd politicos.

Individului nu-i plăcea mirosul oamenilor, spune Bernice.

Sau chiar mirosul lui, spune Miles.

Și una, și alta, spune Bernice.

Richard preia amănuntul cu Fecioara Maria din parasolar și împreună cu Hannah spun pe rând, chicotind în tot acest timp ca niște copii, povestea despre vicarul din parohia lor, o femeie, care a venit în vizită la ei ca să stea de vorbă despre o acțiune de care se ocupa Hannah cu grupul ei de Tinere Mame Creștine de la biserică, și cât de stânjenitor a fost când vicarul pur și simplu a început deodată să se roage, chiar acolo în salonul lor, cu ceaiul și biscuiții în față, stând acolo și exprimându-și recunoștința față de Dumnezeu.

Mark nu se poate concentra la asta pentru că l-a văzut pe Miles făcând ceva ciudat; a strecurat o solniță, pe cea mai mică dintre cele două, după ce a folosit-o puțin la omletă și cușcuș, sub masă. Nu a observat nimeni altcineva. Acum vorbesc cu toții despre piața liberă.

Cântarul strâmb este urgisit de Domnul și cântărirea dreaptă este plăcerea Lui, spune copila cu o voce sonoră.

Nu se referă la Piața Greenwich, Brooke, spune Bernice. Se referă la piața afacerilor, la piața globală de afaceri.

Lumea întreagă, spune Richard. Este, ei bine, o lume mai mult sau mai puțin fără granițe. Și așa și trebuie să fie.

Cu excepția granițelor unde ți se verifică pașaportul ore întregi, se aude vocea mică a copilei de la celălalt capăt al mesei.

Da, dar peste tot e nevoie de protecție împotriva oamenilor care pur și simplu vin și invadează un anumit loc cu mijloacele lor de intimidare sau cu lipsurile lor, nu, iubito, spune Richard.

Așa e, spune Terence. Nu trebuie să-i primim pe refugiații ăia răi. Pe cei care caută o viață mai bună.

Întru totul de acord, spune Richard. Omenirea a avut nevoie de fortificații de când a început începutul omenirii.

Și în tot acest timp de la începutul începutului omenirii am avut nevoie de mici elicoptere cu camere încorporate, ca să putem vedea peste fortificațiile vecinilor noștri, spune Terence. E un triumf al civilizației.

Ha! spune Hugo.

Nu vorbi de rău civilizația, spune Richard. Eu unul consider că ar trebui să fie ilegal să vorbești de rău civilizația.

Probabil că e deja, spune Terence. S-ar putea să am nevoie de un avocat mai curând decât credeam.

Nesuferiți, britanici până-n măduva oaselor și scunzi, spune Miles.

Ce zici acolo, Miles?

O echipă de avocați pentru care lucrez uneori, spune Miles.

Ha-ha! spune Bernice.

Nu cred că înțeleg ce vrei să spui, Miles, spune Richard.

Cine a fost la teatru în ultimul timp? spune Jen. Nimeni? Vacanță. Terence! Bernice! Unde mergeți în vacanță anul ăsta? Sau poate ați fost deja? Unde ați…

O, eu unul sunt tare mândru că sunt britanic, spune Hugo. Sunt foarte încântat că avem posibilitatea de a alege dintre atâtea sortimente de pastă de dinți în ziua de azi. Asta numesc eu posibilitate de alegere la scară globală. E minunat să trăiești într-un asemenea univers polivalent și să ai la dispoziție atâtea posibilități dintre care să alegi. Sunt ceea ce ascult la iPod. Și îmi place la nebunie că atâtea baze de date pot afla doar apăsând un buton care exact este pasta mea de dinți sau muzica mea preferată, ca și toate celelalte lucruri pe care le pot ști despre mine, cum ar fi ziua mea de naștere, câți bani am, cum îmi

cheltui banii, pe cine sun, unde merg, lucruri de genul ăsta. Ne-am valorificat grozav talentele, ca specie, în ceea ce privește libertatea.

Va fi ca-n Irak, spune Caroline, dintr-o clipă în alta, o luăm de la capăt.

Își dă ochii peste cap.

Adevărul e că, spune copila, au existat astrolabi în Bagdad, acolo unde a avut loc războiul din Irak, probabil înaintea oricărui alt loc din istorie, și cu siguranță în 1294.

Ce e un astrolab, Brooke? întreabă Eric.

Înseamnă un instrument folosit pentru stabilirea poziției stelelor și a planetelor, domnule Lee, spune copila.

Apoi spune pe de rost, cu voce tare, numele astronomilor regali. Flamsteed, Halley, Bradley, Bliss, Maskelyne, Pond, Airy…

Mark se apleacă prin spatele lui Richard ca să vorbească cu Terence.

E vreo carte pe care ai putea să mi-o recomanzi, despre frații Gershwin, sau despre cel de care vorbeai, care a scris cântecele? spune el.

Nimic mai simplu, spune Terence. Cu mare plăcere. Îmi vin în cap vreo patru bune dintr-un foc.

Și-au dat întâlnire în secret, spune Richard. Vorbesc ca niște cunoscători în ale artelor pe la spatele meu.

O, nu, nu vorbiți despre artă, spune Hannah. Nu pot să sufăr când se ajunge la discuții despre artă. Nu sufăr asta.

Nu, vedeți voi, trebuie să spun asta, deoarece ideea e că, am mai spus-o și o spun din nou, îmi place să merg la supermarket și să văd acolo toată pasta aia de dinți așa de nouă și de curată așteptând, spune Caroline. Și nu văd de ce un lucru care mie îmi face plăcere și îmi dă un sentiment de siguranță trebuie să fie o problemă, de ce trebuie să fie o problemă că îmi place senzația pe care mi-o dă.

Warhol[27], spune Hugo. Dacă vezi ceva într-o groază de exemplare ajungi să ți-l dorești. Nu-l mai poți uita. Cazi în plasa lui. Tu ai căzut în plasa lui. Semn de idioțenie. Asta face Warhol. Atrage atenția asupra idioțeniei.

Îmi place faptul că există multe sortimente de pastă de dinți dintre care să alegi, spune Caroline. Mă face să mă simt, ei bine,

---

27 Andy Warhol, artist american, reprezentant al curentului Pop Art, celebru pentru maximele sale.

adevărată. Dar se pare că sunt o idioată care nu înțelege și căreia nu-i place arta modernă. Ei bine, chiar nu-mi place. Dau cărțile pe față, Mark, și le spun tuturor celor prezenți. Nu sunt o snoabă. Îmi place să văd un lucru frumos dacă merg la o galerie de artă la fel de mult ca oricui. Dar arta contemporană nu-mi place și, de cele mai multe ori, nu o înțeleg. De cele mai multe ori e așa de lipsită de sens.

Dar există totuși ceva literatură de calitate pentru copii, nu-i așa? spune Jen.

Aproape ca la un semn, copila care stă lângă ea își lasă capul pe masă, sprijinindu-și-l de braț. O clipă mai târziu doarme dusă.

Între timp, Caroline nu se dă bătută, e roșie la față, clatină din cap.

Vreau să spun, cântecele și filmele despre care vorbeai, Terence, măcar au valoare ca piese de divertisment, spune ea.

Depinde ce înțelegi prin divertisment, spune Richard.

Dar asta nu *schimbă* nimic, spune Caroline.

De fapt, e discutabil, începe Terence, dar îl întrerup Hugo și Caroline.

Idioato, spune Hugo suav.

Și nici patul îngrozitor și fără niciun rost și magazia fără niciun rost din grădină ale acelei artiste, spune Caroline, sau craniul fără niciun rost încrustat cu diamante, și artistul ăla fără niciun rost care făcuse să se tot aprindă și să se stingă luminile din cameră. Nu se întâmplă nimic datorită lor.

De fapt, spune Miles. Se întâmplă.

Ce se întâmplă datorită lor? spune Caroline.

Fac luminile să se aprindă și să se stingă, spune Miles.

Ia de pe masă paharul de vin roșu al lui Hugo, îl ridică spre Eric și apoi spre Jen.

Un toast pentru gazdele noastre, spune el. Pentru familia Lee.

Pentru familia Lee și sălașul fericirii[28], spune Bernice.

Pentru familia Lee! strigă toată lumea.

Hugo e beat de-a binelea, nu observă că i-a dispărut paharul de vin roșu și-l ridică pe cel cu vin alb. În timp ce toți beau, Miles pune paharul de vin roșu al lui Hugo în dreptul lui Mark.

Apoi pleacă din cameră.

Caroline vorbește întruna despre cât de fără rost este arta.

---

28 Personajul face un joc de cuvinte, aluzie la nuvela *The Lees of Happiness* (*Sălaşul fericirii*) a lui F. Scott Fitzgerald.

Nu, spune Hugo clătinând și el din cap, nu-mi vine să cred că va trebui să port din nou discuția asta. Și faptul că toată lumea vorbește la nesfârșit despre aceiași oameni, de parcă arta nu ar exista și în afara ziarelor de scandal. Emin și Hirst[29] și așa mai departe sunt fumați deja, își pun singuri opera într-un con de umbră și o parte din mine începe să creadă că au devenit într-o asemenea măsură clișee tocmai pentru ca lumea să poată spune exact balivernele pe care le-ai spus până acum și pe care urmează să le mai spui și ca să existe o formă de dezbatere, nu că eu aș numi asta vreo mare discuție, apropo. Dar n-am să spun asta, din moment ce există atâta artă nouă, care ridică atâtea întrebări, care dărâmă atâtea lucruri ce trebuie dărâmate, care sfidează toate marile prejudecăți.

O luăm de la capăt, spune Hannah.

Secretul vieții este arta, spune Bernice. Asta a spus Oscar Wilde.

Secretul discuțiilor despre artă este moartea, spune Hannah și-și trece degetul de-a curmezișul gâtului și scoate un sunet de parcă s-ar sufoca.

Nu-mi pasă ce spune, spune Caroline arătând spre Hugo care și-a luat o morgă iritată și superioară. Toate acele cuvinte pe care le folosești tot timpul, scumpule, în legătură cu asta, cum ar fi a potența și retro și a emite și a interoga.

Banii și puterea, spune Richard. Adevăratele cuvinte magice.

Da, spune Caroline, și de aceea aproape mă bucur că a fost recesiune, scuze, Jen, pentru că poate va mai disloca ceva din banii jalnici băgați în chestii de genul ăsta, piețe financiare care se ocupă cu arta despre care vorbește el la nesfârșit. Genul de artă despre care tot vorbești, în care oamenii se închid în vitrine și stau să-i privească lumea, sau își vând toate obiectele personale, sau cineva face mulajul găurii dintr-o gogoașă în ipsos și o numește *Gaura din mijlocul unei gogoși,* sau umple un trunchi de copac bătrân cu ciment și îl numește mai știu eu cum, totul nu-i decât o șarlatanie. Arta. Niciun fel de artă nu a schimbat cu adevărat nimic niciodată. Și cu asta basta. Punct. Arătați-mi un lucru pe care l-a realizat cu adevărat o operă de

29 Reprezentanţi ai mişcării Tinerilor artişti britanici, care au început să-şi expună operele la sfârşitul anilor 1980. Printre lucrările lor cele mai cunoscute, *Patul meu* (de Emin) şi *Din dragoste pentru Dumnezeu* - un craniu încrustat cu diamante (Hirst) menţionate anterior.

așa-numită artă, orice în lume, în afară de a da oamenilor dureri de cap.

Hannah cască zgomotos.

Arta este o aberație, spune ea.

Dar ce ziceți despre băiatul acela, spune Mark, din Germania, băiatul care a pus bazele mișcării de rezistență împreună cu sora lui, îmi scapă numele lor, în Al Doilea Război Mondial?

Toată lumea își îndreaptă privirea spre el. E de-a dreptul înfiorător.

Băiatul făcea parte din Tineretul Hitlerist, spune el, și într-o zi citea o carte, îi plăcea tare mult, până când comandantul lui de trupă l-a găsit citind-o și i-a dat un avertisment aspru pentru că era de un… un scriitor evreu, era o carte interzisă. Iar băiatul a fost așa de incitat de faptul că această carte foarte bună pe care o citea fusese interzisă – era genul nepotrivit de carte, genul nepotrivit de artă, dacă vreți, scrisă de genul nepotrivit de scriitor – încât a stat să se gândească pe îndelete, a început să pună întrebări despre ce se întâmplă și apoi, după cât se pare, a trecut la treabă împreună cu sora lui, Sophi Scholl, îi chema Scholl, să înfăptuiască această minunată lucrare, să încerce să schimbe lucrurile, să le dea oamenilor posibilitatea de a gândi, adică de a gândi altfel. Și au luptat, și au schimbat lucrurile. Au făcut mult bine înainte de a fi prinși. Și au fost uciși pentru asta, el și sora lui, autoritățile naziste i-au dus la tribunal, i-au judecat, iar ei au spus cu curaj lucrurilor pe nume și au fost condamnați la moarte pentru trădare, naziștii le-au tăiat capetele, cred.

Da, și după ce au făcut asta au constatat că aveau craniile, cum ar veni, încrustate cu diamante, și apoi luminile din încăperea unde se aflau au început să se aprindă și să se stingă singure, spune Hannah și scoate un sunet sinistru ca de fantomă.

Mark, înfiorat, își dă seama că a făcut greșeala de a nu părea doar că este, ci chiar de a fi sincer. Îi trece prin cap, în cele din urmă, că această conversație despre artă are loc de fiecare dată când acești oameni se întâlnesc la cină, ca acum. Ca și cum ar fi vrut să-i întărească această impresie, Jen verifică ostentativ dacă într-adevăr copila doarme înainte de a se apleca spre el și de a spune cu o sinceritate căutată:

Dar desigur că și tu trebuie să fi trecut prin vremuri grele, Mark, dacă ai fost gay înainte de a fi legal să fii gay, sau nu ai fost?

Ba da, am fost, spune Mark. Am fost gay de la bun început.

Roșește.

Da, și a fost împotriva legii, nu-i așa, chiar până la începutul anilor 1970, spune Jen dând din cap a înțelegere.

Sfârșitul anilor 1960, spune Mark și își privește mâinile așezate pe masă.

Adică, trebuie să fi fost destul de tânăr pe vremea când se petreceau toate astea, spune Jen cu vocea ei sinceră.

O, da, spune Mark, exact așa eram.

Toată lumea râde.

Trebuie să fi fost groaznic pentru tine, Mark, spune Caroline din cealaltă parte.

Își așază mâna pe brațul lui.

Cum a fost? spune ea.

O, era totul foarte amuzant, spune Mark. Cu toții făceam totul pe ascuns. Foarte incitant totul. Foarte mobilizator.

Nici măcar nu am știut că a fost vreodată împotriva legii! spune Hannah.

Dacă te prindeau mergeai la închisoare. Sau îți făceau injecții cu estrogen, spune Terence. Asta s-a întâmplat cu Turing[30].

Se numește turație, nu turing, spune Richard, din câte știu eu, cel puțin. Ar trebui să-i întrebăm pe experții de aici. Ei, Hughie, băiete?

Caroline intervine repede și îi întreabă pe soții Bayoude dacă i-au pus fiicei lor numele după actrița Brooke Shields.

Cine-i Brooke Shields? spune Hannah.

Ești prea tânără să știi, spune Jen. Era o actriță care a avut o relație cu, cum îi zice, cel din familia regală, nu Edward, cel cu Fergie, Prințul Andrew, dar când era foarte tânără, mult mai tânără, a fost implicată într-un scandal cu tentă sexuală când un producător de film de-a dreptul detestabil a folosit-o într-un film deocheat, deși era minoră.

30 Alan Turing, matematician şi informatician englez, condamnat la începutul anilor 1950 pentru relaţii homosexuale. Având de ales, ca pedeapsă, între închisoare şi injecţii cu estrogen, acesta a optat pentru a doua variantă.

Nu era un producător de film de-a dreptul detestabil, spune Eric. A fost făcut de unul dintre cei mai buni regizori francezi din secolului al douăzecilea.

Ei bine, întotdeauna am avut păreri contradictorii în privința asta, nu-i așa, scumpule? spune Jen. El pune întotdeauna chestii cu subtitrări. Mă uit și mă gândesc: *o, nu, sub*titrări. Avem noroc că putem sta fiecare în altă cameră în casa asta.

Și nu, le spun soții Bayoude, dar *i-au pus* numele după o vedetă de film, Louise Brooks, vedetă a filmului mut…

Care dansa stilul Yorkshire în pantofi cu talpa de lemn, știm, spune Hannah…

…care e recunoscută pentru rolurile pline de îndrăzneală, de fete care au capacitatea de a supraviețui sau care au o degajare completă în fața grozăviei pe care o poate revărsa viața asupra cuiva, spune Bernice.

După o scurtă tăcere plină de stupoare, Caroline, care e și ea beată de-a binelea, spune: dar atunci ar trebui să o cheme Louise, nu-i așa?

Louise Brook, spune Richard. Nu a câștigat o medalie pentru Marea Britanie la Olimpiadă în proba de vâsle?

Brooks, spune Terence, nu Brook.

Eu credeam că e bona aia, cea care a maltratat bebelușul din America, spune Hannah.

Din senin, Caroline începe să plângă și să râdă în același timp. Spune că vrea să facă o mărturisire. Mărturisirea ei este că e terifiată de călătoriile cu avionul. Hannah întinde mâna peste masă, dărâmă un pahar gol de apă și o bate ușor pe mână. Jen începe să zbiere ceva despre TCC[31]. Șase ședințe de TCC te fac ca nouă, spune ea, doar că zbiară, ca o nebună, și zbiară încă o dată, și încă o dată, a spus deja de șase ori, crede Mark, ori așa, ori e și el foarte beat, ceea ce nu prea e posibil din moment ce nu a băut decât un pahar și acela doar pe jumătate plin. Hannah zbiară și ea, despre faptul că are anumite drepturi și că unul dintre drepturile ei fundamentale e dreptul de a alege curse ieftine cu avionul și că avioanele nu dăunează mediului chiar atât cât se pretinde. În acest moment, Hugo și Richard încep să creeze o fantezie prin asociere liberă – Mark îi urmărește cum încet-încet se împrietenesc la toartă, de parcă nicidecum nu ar fi fost sarcastici toată seara unul cu celălalt, ca și cum a fi prieteni

31 Terapie cognitiv-comportamentală.

la toartă e totuna cu a fi la cuțite –, și anume să-și pună urină în recipientele pentru lichid de parbriz, în așa fel încât, atunci când apasă pe buton ca să spele parbrizul, stropii pulverizați peste capota mașinii să îi umple de pișat pe eventualii cicliști din apropierea mașinii.

Soții Bayoude schimbă priviri pe deasupra capului copilei lor care doarme.

Am spirit de competiție, spune Richard, n-am de gând să ascund acest fapt.

Mark își întoarce privirea spre Hugo. Hugo îl privește la rândul lui lung, drept în ochi. E cea mai pierdută privire din lume. Mark se gândește la Jonathan și la momentul în care, după ce Jonathan se prăpădise, a înțeles esența iubirii lui Jonathan, când a stat într-o după-amiază de primăvară la șase luni de la înmormântare și a luat la mână filmările cu viața lor împreună, pe care Jonathan le făcuse de-a lungul a douăzeci și cinci de ani, și a constatat că, indiferent dacă acestea arătau o priveliște minunată de la mare dintr-o vacanță, lunecau pe o șosea pe fereastra unei mașini sau se roteau în jurul vreunei camere în care se întâmplase să se afle în acel moment, obiectivul camerei de filmat se oprea întotdeauna, la urmă, pentru imaginea de final, chiar pe Mark.

E ceva sfâșietor, se gândește acum Mark, în calitatea slabă a peliculei, ceva omenesc și efemer în condiția de a-nu-fi-de-ajuns-de-bună, în faptul că e tot ce rămâne, în felul cum face ca tot ce s-a întâmplat să pară mult mai puțin. Când vizitaseră Roma și intraseră în bisericuța aceea frumoasă, goală în interior, dar cu o coadă de turiști afară, așteptând cu toții să facă poze cu mâna în Gura Adevărului, găsiseră, într-o vitrină, un craniu zâmbitor și dințos pe a cărui frunte era lipită o etichetă cu un nume. S. Valentini[32]. Închipuie-ți, spune vocea lui Jonathan din spatele imaginii, în timp ce imaginea rămâne fixată pe craniu, dacă am avea *cu toții* numele scrise pe noi așa, în frunte, între carne și os. Apoi râd amândoi, Mark își aude propriul râs venind în întâmpinarea celui al lui Jonathan. Apoi obiectivul camerei, tremurând un pic din cauza râsului, se îndepărtează de moaște și se oprește asupra lui Mark, care râde.

Între timp, Richard imită cu mâinile ochelarii pe care poliția îi folosește pentru a vedea ce văd și microdronele. Hugo își pune

32 Sf. Valentin.

și el mâinile la ochi. Jen și Hugo, care are încă mâinile la ochi, încep o discuție despre democrație și pornografia pe internet. Lui Mark i se face greață. Se gândește la cele două dăți când și-a provocat orgasmul în timp ce privea filme porno gratis pe net: doi bărbați pe treptele unei piscine albastre, trei bărbați costumați în soldați într-o toaletă. În ambele cazuri a trebuit să pornească în căutare de altceva după aceea, pentru a se simți mai puțin depravat. A doua oară tastase pur și simplu cuvintele *ceva frumos* în caseta de imagini de pe Google. Apăruse o imagine cu niște frunze printre care se vedea soarele. O imagine retușată în Photoshop cu o femeie blondă și un bebeluș care doarme. O imagine cu o pasăre. O imagine cu Maica Teresa. O imagine cu o clădire modernistă din metal lucios. O imagine cu doi bărbați înfigându-și singuri cuțite în mâini. Google e așa de ciudat. Îți promite totul, dar nu găsești totul acolo. Tastezi cuvintele care denumesc ceea ce-ți trebuie, iar ceea ce-ți trebuie devine inutil într-o clipă, umbrit cât ai clipi de lucrurile care îți trebuie cu adevărat, și niciunul dintre ele de găsit pe Google. Cuprinde cu privirea masa încărcată. Desigur, într-un fel e o încântare să o poți privi la trei dimineața pe Eartha Kitt cântând *Old Fashioned Millionnaire* în 1957 sau pe Hayley Mills cântând un cântec despre feminitate dintr-un film Disney vechi. Dar încântarea e un gen de amăgire asupra unui nou fel de a te simți singur, o aparență a deplinătății, dar de fapt un nou nivel al infernului lui Dante, un cimitir bântuit de zombi și plin de semne înșelătoare, de frumusețe, pasiune, durere, fețe de cățeluși, femei și bărbați din toată lumea înlănțuiți și masturbându-se pe site după site, o mare imensă de țărmuri ascunse. Din ce în ce mai mult, stăruitoarea dilemă umană: cum să mergi pe un drum curat printre obscenități.

Bernice încuviințează din cap, ca și cum ar fi de acord cu el.

Doamne. O, nu. El credea că doar gândește, dar se pare, de fapt, că a vorbit cu voce tare.

Simpla apariție a unei gălbenele pe un petec de pământ pustiu sub lumina unei zile obișnuite, spune Bernice, simpla adiere care poartă un gunoi pe drum sunt de ajuns pentru a spulbera așa-zisul adevăr al oricărui lucru găsit Online. Dar noi am început să uităm cum ne putem da seama de ceea ce e adevărat. Aceasta e adevărata problemă.

Cât anume o fi spus cu voce tare? Nu știe sigur. O, Doamne. O fi pronunțat cuvântul masturbare? O fi spus chestia cu soldații și piscina? O, Doamne.

Un punct de vedere oarecum luddit[33], totuși, spune Jen.

Internetul ESTE adevărat, spune Hannah. Nu poți spune pur și simplu că internetul nu e adevărat. Eu am așa ceva la mine acasă. Pentru mine asta înseamnă că este adevărat.

Contest internetul, așadar, spune Bernice și lovește cu mâna o carafa goală din fața ei, astfel încât Jen e nevoită să o prindă ca să nu se răstoarne.

Hannah începe să se lamenteze că Bernice, deoarece a folosit cuvinte precum contemporan și filosofie, e arogantă și își dă aere. E un dezastru mai mare decât discuția despre artă. Hugo și Richard își aruncă acum unul altuia amenințări din cauza craniului lui Damien Hirst. Se pare că se va ajunge la violență fizică.

Mark se duce la etaj pentru că simte că i se va face rău.

Baia e liberă.

Pe ușa deschisă a camerei de alături îl vede pe Miles care pare să măsoare ceva pășind și numărând, pășind și numărând. Arată adorabil, adâncit în gânduri. Îl vede pe Mark.

Șapte pași lungime, cinci lățime, spune el.

Poate că Miles e vreun agent imobiliar secret.

Și-a adus cu el la etaj cuțitul și furculița. Le pune pe comodă, scoate solnița din buzunar și o pune lângă ele.

La ce-ți folosesc? spune Mark

La mâncat, spune el.

Apasă întrerupătorul, deschis, apoi închis. Amândoi bărbații râd.

S-au dezlănțuit zgomotul și furia jos, spune Mark. Dintr-o clipă în alta au să se pocnească peste scăfârlii ca să dovedească dacă are sau nu vreo semnificație craniul lui Damien Hirst.

Miles ridică din sprâncene și schițează un zâmbet resemnat.

Iar mie cred că mi se face rău, spune Mark. Dintr-o clipă în alta.

Miles îi face semn din cap că înțelege. Ochii lui sunt blânzi.

Ne mai vedem, spune el.

Vrea să spună: Ne vedem peste un minut, când o să-ți revii.

---

33 Luddismul a fost, în secolele XVIII-XIX, o mişcare a muncitorilor britanici, care distrugeau maşinile deoarece considerau că acestea îi vor lăsa fără slujbe.

Mark intră în baie. Stă pe pardoseală până se simte mai bine, nu-i mai e atât de cald. Apoi se ridică în picioare și urinează. În timp ce face asta, o poezie întreagă din copilărie, pe care nu știa că o mai știe, îi răsună în minte.

„O mâță furioasă a prins un șoarece în casă. I-a spus: Te dau în judecată, Soluția e acceptată. Mă plictisesc, azi dimineață, deci să ne judecăm pe față. Dar șoarecele nesupus mâței așa i-a spus: Fără judecător un proces e un eres și fără juriu nu-i legal. Judecător voi fi eu personal și, dacă vrei să știi, juriul tot eu voi fi. Vicleana mâță i-a răspuns: Eu te voi judeca, la moarte te voi condamna."[34]

Precum coada unui animal; da; poezia era scrisă pe pagina din carte sub forma cozii unui animal.

Îi va spune lui Miles; pe Miles îl va interesa. Poate că Miles va ști de unde e poezia.

Dar când Mark iese din baie, ușa de la dormitor e închisă.

Preț de o clipă, se gândește că Miles probabil a coborât înapoi la parter. Dă să plece și el. Dar apoi se oprește. Stă în fața ușii închise și își lipește urechea de ea.

Coboară. Se oprește în fața ușii de la sufragerie, care e întredeschisă, și rămâne afară. Înăuntru se vorbește despre cineva. Se aud râsete copioase, de parcă cineva ar fi ținta unei glume.

Ascultă. Se vorbește despre Miles, poate.

Nu, e nemaipomenit, adică e genul tipic de gay, spune Caroline. Genul de gay care lucrează ca specialist într-un anumit domeniu, adică.

Nu a făcut nicio observație legată de hainele mele. De felul lor, fac observații legate de haine, spune Hannah. Și nici nu e așa de elegant și de îngrijit cum sunt majoritatea. De obicei sunt mai scrobiți sau apretați sau ceva de genul ăsta.

O iubește pe mămica lui, spune Richard.

Mama lui e decedată, de fapt, spune Hugo.

Așa se explică de ce nu arată atât de scrobit cum ar trebui, spune Richard.

Cineva, Hannah, râde.

De unde știi *tu* despre mama lui? spune Caroline.

Mi-a povestit el, spune Hugo. Și-a luat viața pe când el era copil. Unsprezece sau doisprezece ani.

---

34 Fragment din Lewis Carroll, *Alice în Ţara Minunilor*, ed. cit., p. 29.

Nu vorbesc despre Miles. *Și-a luat viața.* E un semn de delicatețe din partea lui Hugo, să fie atât de beat și totuși să își aleagă cuvintele în așa fel încât să pară că se poartă cu mănuși.

Trist, spune Jen. E foarte trist, nu-i așa?

Era un fel de pictoriță, spune Hugo.

Zugrăvea case? spune Richard.

Râsete, cineva, înfundat.

A fost crescut de o mătușă, spune Hugo. Tatăl lui era plecat sau nu era acasă, ceva de genul ăsta, iar el a fost crescut de o mătușă după ce ea, mama lui, după ce ea s-a dus. A fost destul de cunoscută, în sfârșit, a devenit după ce a murit, eu nu auzisem de ea. Faye sau Faith sau cam așa ceva.

Vrei să spui Faye Palmer? intervine vocea scăzută a lui Bernice. Mama lui a fost Faye Palmer?

Numele lui de familie *e* Palmer, spune Hugo.

O, spune Terence. O, Doamne. Unul dintre fiii lui Faye Palmer.

Ca vârstă corespunde, spune Bernice. O, e uluitor.

Cine e Faye Palmer? spune Hannah tare și plină de scepticism.

Faye Palmer, spune Bernice.

Soții Bayoude le povestesc celor de la masă despre Faye. Tânără. Evreică. Teribil de talentată. Cu niște perspective uriașe. Originală. A avut o influență uriașă asupra artei de după ea. Artist plastic. Anii 1950. Izbitor de frumoasă când vezi poze cu ea. Trebuie să fi auzit de ea, spun ei, e deseori pomenită alături de Plath[35].

O, da, spune Hugo, Plath, a fost soția cuiva, nu-i așa, și absolut genială, și nebună de legat.

Bernice descrie cea mai celebră operă a lui Faye, *Suita istorică 1-9,* și felul cum începe cu femeia din depărtare așezată pe scaun și, pe măsură ce te apropii, ce înaintezi de la o pânză la alta, vezi că femeia e legată la încheieturile mâinilor și la glezne de scaun, și apoi că pare că plânge, și apoi că plânge cu lacrimi de sânge, și apoi când te apropii și mai mult vezi că ochii ei sunt o mască sângerândă.

Apoi ești chiar în fața chipului, în fața ochilor, și vezi că pleoapele i-au fost cusute, cu mici cusături negre, sângerânde, purulente, spune Bernice. În numărul 8 nu e nimic altceva decât aceste cusături văzute de foarte aproape. E ca o pictură

---

35 Sylvia Plath, scriitoare americană care a locuit o perioadă în Anglia. S-a sinucis în anul 1963, la vârsta de 30 de ani.

abstractă, dar nu e așa, e intenționat grafică. Și apoi, în ultimul tablou, trece dincolo de mască, direct în ochi, și de fapt nu e niciun ochi acolo, orbita e găunoasă, e o insectă dezgustătoare acolo și mănâncă din marginea orbitei.

O, scârbos, spune Hannah. O, e cel mai scârbos lucru pe care l-am auzit vreodată.

E adevărat, spune Terence. E o imagine din realitate. Există undeva o scriere foarte cunoscută de-a ei, despre ce înseamnă să fii nevoit să înduri experiența cruzimii, să fii nevoit să o înduri ca etnie – despre cum i s-a întâmplat în realitate acest lucru unui prizonier de război, căruia îi fuseseră scoși ochii și apoi torționarii îi băgaseră gândaci în locul unde avusese ochii și îi cususeră acolo.

O, îmi vine să vărs, spune Hannah, chiar îmi vine.

Iar marea controversă de după moartea ei, spune Bernice, a fost că l-a înlocuit pe bărbatul căruia i s-a întâmplat asta în realitate cu ceea ce în mod evident, în picturile sale, pare a fi o serie de autoportrete.

O, *evident,* spune Richard.

Bernice ignoră tonul lui zeflemitor. Le explică, în continuare, că această asimilare a istoriei, contopirea planului personal cu cel istoric, e aspectul în privința căruia încă se mai contrazic cel mai mult criticii operei lui Palmer. În multe privințe, spune ea, o tendință constantă de a insista asupra detaliilor sale autobiografice, în special asupra faptului că s-a sinucis și a eventualelor motive care au dus la asta, a împiedicat receptarea estetică adecvată a operei sale.

O, *receptarea estetică*, spune Richard.

Gura, Rich, spune Hugo.

De ce a făcut asta? spune Caroline.

Suita istorică 1-9, așa se numesc, spune Terence. Trebuie să le știți. Sigur, sigur le-ați văzut.

Și cum anume? spune Caroline.

Mi-aș aminti dacă *aș fi* văzut vreuna. După cât se pare, sunt cu adevărat dezgustătoare, spune Hannah.

Categoric ți-ai aminti dacă ai fi văzut vreuna în realitate. Nu ai cum să nu-ți amintești. Nu le poți uita. Sunt tulburătoare până în adâncul esenței lor. Dar, de asemenea, sunt cu adevărat tulburător de frumoase.

Da’ de unde, spune Hannah.

Ba sunt, spune Bernice. Chiar sunt.

Nu ți-ai duce copilul sa vadă vreuna dintre aceste picturi, totuși, nu-i așa? spune Jen.

Copilul nostru vede lucruri mai rele zilnic la televizor, spune Terence. Nu e nevoie decât să tasteze vreo două cuvinte pe un calculator ca să vadă lucruri întocmai la fel de rele, sau, chiar mai rău, să le vadă ca și cum nu le-ar vedea de fapt. Să vezi o pictură de Palmer e cu totul altceva decât să vezi ceva îngrozitor pe un ecran. Nu *există* ecran. Asta-i ideea. Nu există nimic între tine și pictură.

Și să abandonezi un copil, spune Caroline. Ce hotărâre. E de neconceput.

De neconceput și să te abandonezi pe tine însuți. Gândește-te cât de puternică îți simți inima și brațele, și cât de puternice picioarele, spune cineva (probabil Eric).

Un gest foarte egoist, spune Hugo.

Cel mai greu lucru din lume, spune Caroline.

Sunt uluit că ați auzit de ea. Eu nu auzisem de ea, spune Hugo.

Dar ați văzut-o, spune Bernice. Sigur ați văzut-o. Ați văzut-o fără s-o vedeți. E o personalitate marcantă, a avut o mare influență asupra modului în care artiștii, în special femeile, au început să trateze istoria și să analizeze felul cum au fost, la rândul lor, tratați de istorie. Iar acum puteți și să înțelegeți atât de limpede, din perspectiva celor care au trăit evenimentele, cât de mult i se aseamănă ei lui Bacon, practic inițiază seria artiștilor postbelici ai autoflagelării din anii 1960 și 1970, și chiar, prin cromatica lor, anticipează apariția lui Hockney.

Asta nu e posibil, și lui Bacon, și lui Hockney, pufnește Hugo.

Crede-mă. Sunt. Amândurora, spune Bernice.

Fiul lui Faye Palmer, spune Terence.

Doamne, spune Jen. Evreu. Și eu i-am servit carne de porc.

Bacon și Hock[36], spune Richard. Ha-ha!

Da, dar a mâncat-o, Jen, spune Caroline. Probabil că e unul dintre cei care nu țin cont de ceea ce mănâncă.

Mark stă chiar în dreptul ușii.

Se simte de parcă ar avea treisprezece ani și tăcerea urmează să se lase din nou, se va lăsa într-o clipă, când, mic, slab,

36 Personajul face un joc de cuvinte: *bacon hock* este un fel de mâncare pe bază de carne de porc.

îmbrăcat cu sacoul încă-prea-mare, va intra în sala pentru pregătirea temelor, plină de băieți, de la St Faith’s, și nu va mai fi doar evreul, așa cum Quentin Sinigal este negrul. Acum, că rezultatul anchetei a fost publicat și toată lumea știe, va fi și cel a cărui mamă – ca în vechea glumă despre Jamaica, care avea să-i fie șoptită pe la spate timp de luni întregi (de fapt, vor urma literalmente ani întregi de astfel de șoapte) – și-a luat singură viața.

Privește înapoi, sus, pe scări. Vede ușa închisă.

Tipul simpatic, Miles, e la adăpost în spatele ei.)

Să zicem că pe-ntreg un om se definește / și prin ce lumea uită, nu doar ce-și amintește Mark stătea pe banca în formă de cerc de la intrarea în parc. Era o zi călduroasă de octombrie. Ce avea să-și amintească din vizita de la Observator de azi? Un pescăruș trecuse pe gazonul de la marginea parcului pe micuța masă albă din turnul în care fuseseră puse draperii pentru a-l transforma în Camera obscură. Asta îi plăcuse cumva mai mult decât să vadă un pescăruș în realitate, se gândea acum, pe când stătea și privea un alt pescăruș adevărat trecând pe o porțiune de gazon chiar în fața lui.

Să zicem că fructele dintr-un pom au fermentat / să zicem că niște păsări le-au mâncat s-au îmbătat / n-au mai putut să zboare drept și au intrat / drept într-un zid și moarte au picat / într-un morman de nimicite stârvuri / pe care oamenii-au călcat fără să stea pe gânduri Mark stătea pe bancă într-o zi de joi în octombrie 2009. Cu patruzeci și șapte de ani în urmă, pe vremea asta, exact pe vremea asta, stă în salonul din casa mătușii Kenna. Au trecut două zile de când s-a mutat. A nimerit paiul mai scurt. David s-a ales cu mătușa Hope, cealaltă soră, mai de treabă, a tatălui său, și a fost dus acasă la mătușa Hope în celălalt capăt al orașului, tot cu două zile în urmă.

Totul e atât de ordonat, încât pare un fel de dovadă, deși nu-și dă încă seama a cui. Dimensiunile scaunelor din salon, cu care gambele lui nu sunt obișnuite, sunt un fel de dovadă. Felul străin în care se așază fața de masă e o dovadă. Mobila din lemn închis la culoare din cameră e o dovadă. Muchia rotunjită din lateral și de sus a dulăpiorului în care ține băuturile mătușa Kenna și care miroase a acru și a pluș când îl deschizi, lucru pe care îl poți face doar dacă mătușa Kenna nu știe că asta faci, e o dovadă.

Valiza lui e în camera de oaspeți.

Biletul pe care l-a lăsat mama lui e în valiză.

În timp ce se va muta cam peste șapte ani, când Mark va veni să-și ia lucrurile care au rămas la mătușa lui și pe care mătușa lui le-a adunat în genți pentru el, biletul va fi rătăcit și va fi dat unui magazin second-hand în căptușeala a ceea ce Kenna crede că e o obscură valiză veche. Pentru că asta se întâmplă într-un moment din viața lui Mark în care el e furios pe mama lui pentru că a făcut ceea ce a făcut, va hotărî să nu pornească în căutarea lui, să nu se ducă la magazinul second-hand ca să încerce să-l recupereze. Până în momentul când e pregătit să-l dorească din nou, biletul, mătușă Kenna a murit și nu mai există nicio cale de a afla măcar la ce magazin l-a dat cu atâția ani în urmă.

Pe bilet e notat următorul mesaj, cu scrisul ei elegant, pe o coală Basildon Bond:

Încheie-ți nasturii la pardesiu.

Ai mare grijă de tine.
Ești al meu.

Atâta tot. Nimic altceva. Nu e adresat nimănui. Tatăl lui nu știe de el. Nimeni nu știe de el. Mark l-a găsit pe masa de lucru din biroul deschis, l-a rupt din carnețel împreună cu următoarele trei foi de sub el care au cuvintele imprimate și l-a pus deoparte fără să-l arate nimănui.

Scrisul ei face parte din ea.

Chiar și urmele imprimate.

Nu va ști niciodată dacă acest bilet a fost lăsat pentru el sau pentru David, sau pentru amândoi, sau pentru niciunul, poate mama lui își notase ceva despre care și-ar putea dori să-și amintească mai târziu.

Mătușa lui are un mops bătrân, pe nume Polly. Fața câinelui pare distrusă, topită. Arată așa cum crede Mark că ar arăta cuvântul tragedie dacă ar fi o realitate fizică, un obiect, nu doar un cuvânt.

Chiar în acest moment mopsul stă noduros în pragul ușii, privind afară, în curte, unde mătușa lui Mark face ceea ce ea numește *a se ocupa de* un pui de sturz care a căzut dintr-un cuib, nu poate să zboare și a zăcut acolo, lat, buimac, năuc, toată după-amiaza, pe caldarâm. Sunt multe pisici prin

apropiere, așa că mătușa lui îi curmă suferința înainte să facă asta vreo pisică.

Dar, mătușă Kenna… zise Mark.

Mătușa Kenna îi făcu semn cu mâna să plece.

Mopsul l-a găsit primul; Mark l-a văzut dându-i târcoale păsării, curios, inofensiv. Era așa de obosit puiul de pasăre, de atâta stat cu ochii în patru, încât ochiul i se tot închidea.

Le va fi părinților, care piuie și cârâie în cuib, dor de el, când va muri?

Animalelor, Mark, nostalgia nu le e de niciun folos, spune mătușa Kenna. Nu e un mijloc de supraviețuire, dragul meu.

Dar Mark îl văzuse pe mops, în timpul unei plimbări, luând o piatră în gură și ducând-o așa o bucată de drum înainte de a o lăsa jos, și apoi pe drumul de întoarcere spre casă oprindu-se să găsească aceeași piatră și luând-o ca să o ducă o bucată de drum înapoi.

După patruzeci și șapte de ani, Mark ar fi putut, dacă și-ar fi propus, să-și amintească figura mopsului, întunericul salonului, țigaretul de abanos pe care îl vedea atât de des la mătușa lui în gură în această perioadă a vieții ei. Dar din această zi anume, din acest moment, în această încăpere cu ticăitul implacabil al ceasului și cu zarva păsărilor de afară, ce-și amintea?

Absolut nimic.

Să zicem că există sus un paradis / să zicem că iubirea nu e doar un vis Mark stătea pe banca în formă de cerc de la intrarea în parc. Era ziua lui liberă. Cu douăzeci și șapte de ani în urmă, pe vremea asta, exact pe vremea asta, Mark e într-un tren în drum către sud. Are treizeci și doi de ani. Inima îi tresaltă de bucurie. Peste trei minute, după ceasul lui, trenul va opri la linia 8. Îl va găsi pe Jonathan așteptându-l la capătul liniei 8. Cu zece minute în urmă, când trenul a ajuns la marginea orașului, Mark și-a pus pe umăr jacheta din bumbac în dungi, și-a luat la revedere de la călugărița americană (!) îmbrăcată cu haine laice care stătuse față în față cu el, cu care purtase o conversație lungă despre multe lucruri, inclusiv despre lumina soarelui și Nicaragua, și a pornit să străbată lungimea fiecărui vagon, tocmai până în față. Pe parcurs realizează un sondaj, pentru amuzament, despre ceea ce citesc oamenii în tren. O fată care citește *Femei îndrăgostite.* Un bărbat care citește *Zen și arta reparării motocicletelor* – totuși (!). O femeie care citește *Moarte*

la Veneția. O femeie care citește *Arșiță și colb.* Un bărbat care citește *Hotelul alb.* Un tânăr, foarte frumos, care citește un roman bazat pe filmul *Carele de foc.* O fată, pare a fi studentă, care citește *Abatorul cinci.* Acum trece de bufet, acum e la clasa întâi, unde nimeni nu citește altceva decât *Daily Telegraph* (!). Acum a ajuns chiar în fața trenului aflat în mișcare, iar acum deschide fereastra de la ușă în mirosul de motorină, privind soarele strălucitor din adâncul albastru pe fereastra trenului care iese din tunel la lumină înainte de a ajunge în gară, iar acum are mâna pe mânerul ușii și îl apasă, și acum ușa greoaie se dă de perete și trenul e încă în mișcare și îl vede acolo și sare, aterizează în alergare.

După douăzeci și șapte de ani această călătorie era uitată pentru Mark. Era doar una dintre atât de multele călătorii cotidiene pe care le-au făcut, de-a lungul timpului, către și dinspre celălalt. Nu ar fi putut să-și amintească detaliile acesteia anume, oricât de încântătoare a fost, chiar dacă s-ar fi străduit.

Vremea a trecut și ți-a luat dragostea și-acum / spune că-i doar o lună de hârtie dar și cum / pământul dedesubt ca gheața se topește / că eu așa ți-am spus tu mai departe povestește Mark stătea pe banca de la intrarea în parc și se uita la ceas. Dar tot așa, același lucru se întâmplă când, într-o seară de sâmbătă, iese să bea ceva la barul de vizavi de restaurantul turcesc după o piesă de teatru, cu un tip simpatic pe care tocmai l-a cunoscut.

Mark: Sunt invitat la o petrecere săptămâna viitoare.

Miles: Dar?

Mark: Dar, păi, nu vreau să merg.

Miles: Dar?

Mark: Dar ce?

Miles: Numai dar?

Mark: Ce vrea să însemne acest dar?

Miles: Exact ceea ce spun. Toate aceste propoziții sună ca și cum ar avea un dar în față.

Mark: Dar?

Miles: Da.

Mark: Sigur în față, și nu pe la spate?

[Miles îi zâmbește, îi face semn din cap că nu.]

Mark: Păcat. Asta e. Bun. Înseamnă că am lămurit un aspect obscur. Ca să zic așa. Ha.

Miles: Deci. Ești invitat la o petrecere săptămâna viitoare, *dar* nu vrei să mergi. Nu vrei să mergi, *dar…* dar ce urmează? Înțelegi?

Mark: M-am prins. Vrei să spui un fel de joc.

Miles: Vreau să spun mai mult decât un joc, vreau să spun, ca în realitate, așa cum se întâmplă lucrurile. Cum ar fi… Mergeam spre casă, *dar* un bărbat m-a invitat să bem ceva, așa că iată-mă.

Mark: Întotdeauna e dar? Nu poate fi și?

Miles: Ba da, dar ceea ce-mi place în mod deosebit la cuvântul dar, dacă stau să mă gândesc bine la asta, e faptul că te abate de la drumul drept, iar locul în care te poartă e întotdeauna interesant.

Mark: Cum ar fi… s-a întâmplat la sfârșitul piesei ceva ce risca să compromită întreaga poveste – *dar…*

Miles: Înțelegi?

Mark: A, înțeleg. Ești oarecum… extraordinar.

Miles: Ha-ha. *Dar?*

Mark: [râde] Ce este? Cu atâta gramatică pe care mi-au băgat-o pe gât la școală, și nici măcar nu-mi amintesc ce parte de vorbire e cuvântul dar. Prepoziție?

Miles: Da, e un cuvânt pus în fața altui cuvânt, ca un avans. Dar eu nu-ți fac avansuri.

Mark: Ha. Mare păcat.

Miles: Fac, în schimb, ceva mult mai bun. Deci. Ești invitat la o petrecere, dar – nu vrei să mergi. Nu vrei să mergi, dar…

Mark: Dar nu prea am cum să mă eschivez.

Miles: Nu prea ai cum să te eschivezi, dar…

Mark: Dar tocmai mi-a venit o idee cum să rezolv problema.

Miles: Tocmai ți-a venit o idee cum să rezolvi problema, dar…

Mark: Dar depinde dacă un bărbat pe care tocmai l-am cunoscut acceptă invitația și vine cu mine.

Miles: [uimit] Aha. A, adică eu?

Mark: [uimit și el de propria sa idee] Da. Dar… Da.

[Râsete].

Pentru toți mugurii care vor răsări / frunzele vechi copacul îl vor părăsi / să îl numim îmbrățișare – de cuțit / acest nou început blând, neîmblânzit Mark stătea, acum, pe banca în formă de cerc de la intrarea în parc. Peste un minut, avea să se ridice și să se ducă să mai sune o dată la ușa familiei Lee. Cu

patruzeci și șase de ani în urmă, în vacanța de Paști (pe vremea când este aproximativ de aceeași vârstă cu băiatul care l-a privit languros azi, mai devreme, pe deal), s-a întors „acasă” de la St Faith’s, iar Kenna e la dentist și, pentru că are un dentist într-o anumită zonă a orașului în care îi place îndeosebi să meargă, l-a lăsat într-un restaurant ieftin să o aștepte până își repară dinții. Vizavi e un fel de magazin de antichități și în vitrină are un tablou în nuanțe de auriu, cu un aer medieval. Mark își ia pe el jacheta și iese din local, traversează.

Tabloul e o icoană, un tablou cu temă religioasă, o imagine cu doi bărbați. Stau întorși unul spre celălalt și sunt priviți de un grup de bărbați. Unul are brațul, mâna, pe umerii celuilalt, îl privește cu dragoste pe bărbat. Cel mai scund dintre cei doi bărbați e un pic aplecat în față. Are degetele, mâna, chiar într-o rană din coasta celuilalt.

Frumos, spune un bărbat din spatele lui.

E bărbatul din magazin. A ieșit și stă acum alături de Mark.

Mark spune că da, crede că e foarte frumos.

Pe bărbat îl cheamă Raymond. E destul de bătrân, are cam douăzeci de ani. Pune un anunț scris de mână pe interiorul ușii. *Revin în 20 de minute.* Încuie magazinul. E vremea pentru masa de prânz, îi spune lui Mark. Nu ai vrea și tu ceva? Îi face cu ochiul.

Îl invită pe Mark la plimbare într-un parc despre care Mark află mai târziu că e Parcul Greenwich. Acolo, în zona împădurită, într-o zi cețoasă la Londra, lucrurile iau o întorsătură neașteptată. Undeva între asprime și delicatețe, bărbatul, care e foarte frumos, îl sărută cu o asemenea intensitate încât, atunci când Mark se întoarce în locul unde trebuie să se întâlnească cu mătușa Kenna după o oră și jumătate, e tulburat și schimbat, o cu totul altă persoană, iar pe tot parcursul drumului spre casă se simte de parcă ochii i s-au transformat, de parcă toate nuanțele din tot ceea ce vede sunt aurii și străvechi și noi. Ajung acasă și el se duce la etaj. Stă întins pe podea și își ascultă discurile (e un băiat drăguț, John Allford, isteț, cu o clasă mai mare decât el la St Faith’s, care spune că *disc* e un cuvânt care înseamnă, în limba latină, ceva ce se întoarce prin inimă) la micul picup portabil pe care l-a cumpărat Kenna și i-l lasă lui vinerea – sau când e trist și are nevoie să-și șteargă din memorie cântecele vechi și triste cu ceva mai nou, lucru pe care Kenna îl înțelege,

Kenna poate să fie uneori foarte mărinimoasă. Stă cu urechea lipită de difuzorul aparatului de după găurelele în formă de zale și se apleacă să scoată următorul disc din plicul lui de hârtie ca să-l asculte, *Then He Kissed Me*[37] și acela e momentul în care vede chiar acolo, pe el, miracolul, cuvântul Greenwich, acolo, pe etichetă, chiar sub cuvântul sărutat, și se simte ca și cum ceva, undeva, l-a înțeles.

Casa de discuri London American

Fabricat în Anglia
Then He Kissed Me
(Spector, Greenwich, Barry)
The Crystals

Cântecul îi provoacă o erecție și apoi, când se lasă în voia propriei sale mâini, o experiență inițiatică deloc mai prejos decât cea din parc. Acum știe ce înseamnă să nu-ți mai încapi în piele. Greenwich! Anglia așteaptă ca fiecare om să-și facă datoria! Lumea e o înverșunare a armoniei discordante. Apoi se termină; cântecul, brusc, se stinge, se pierde acoperit de zgomotul pe care îl face acul pe vinil și s-a dus. Dar se poate apleca să fixeze brațul mecanic pentru ca discul să cânte încă o dată și încă o dată, pe repetiție, până te hotărăști să-l oprești, și ai putea chiar să mori și el ar continua să cânte și iar să cânte.

Ia aminte din ce-s lucrurile făcute / ce va dura din acest tomberon de amănunte / rămân doar lâna pe piele, un moment, o îmbrățișare / ceva atât de mic se face-atât de mare Mark stă în parc. Se întâmplă acum mai bine de cincizeci de ani. El și mama lui dau o raită prin Londra într-o zi când ploaia face trotuarele să pară mai cenușii, vântul face murdăria să pară mai murdară, o zi urâtă de primăvară. Mâneca de la jacheta mamei lui din lână pepit, cea cu revere mari, are manșeta suflecată și manșeta aspră se freacă de încheietura mâinii lui în timp ce merg grăbiți. Șuvițele ei de păr care ies de sub pălărie sunt ude, încântătoare în bătaia ploii. Ea îi spune lucruri în timp ce merg-aleargă, întorcându-se spre el să-i spună lucruri chiar și în mișcare, iar când trec pe lângă bărbați bărbații întorc capetele și o privesc. Mark e mândru. E deșteaptă și iute, e frumoasă,

37 *Şi atunci el m-a sărutat.*

mama lui, e asemenea unei păsări cu aripile tăiate, dar în același timp larg deschise, iar când trece pe stradă oamenii o remarcă, iar când râde din toată inima pe stradă oamenii se opresc și o privesc lung.

E genial, bătrâne, spune trăgându-l după ea și depănând în continuare, precum eșarfele acelei dansatoare, Isadora, care s-au desfășurat în urma ei și s-au prins în roata mașinii și au omorât-o, rime ale unuia dintre preferații ei, el face rime precum *amară* cu *Schopenhauer, Freud* cu *ovoid, somon* cu *mormon, civilizație* cu *aberație, lingușitor* cu *jucător, solemnitate* cu *verticalitate, Irving Berlin* cu *cristalin,* precum *afirmație* cu *fabulație* și *avânt* cu *pământ*[38]. Ei bine, Porter e spiritual, dar e șiret, un pic insolent, știu, și n-aș putea să nu-l iubesc pentru asta, Mark. Dar Ira e blând, e tot timpul blând, iar pentru ca un geniu să fie blând e nevoie de un tip special de geniu în sine, Mark bătrâne, haide, suntem în întârziere (erau mereu, ea avea faima de a fi mereu doar un pic în întârziere, asta făcea ca totul să merite graba) și cu fratele mort[39], imaginează-ți, încearcă, el încă pe lume și cealaltă jumătate a lui, jumătatea muzicală, dispărut atât de tânăr, doar cu un pic mai în vârstă decât mine, și știu că tu crezi că sunt bătrână, dar nu sunt bătrână, bătrâne. Nu sunt bătrână deloc.

Mama lui spune rimele cu voce tare pe stradă, în bătaia ploii, în ritmul mersului ei. Asta pentru că iubește cântecele.

Da, le iubește. Poveștile pe care i le spune la culcare, după ce David se liniștește și ea vine în camera lui pentru splendidul moment al amurgului, sunt toate cântece-povești. Intră în cameră și se așază pe pat și spune ceva de genul: Ești gata? Atunci încep. Odată s-a născut un băiețel fără degete la mâna stângă, imaginează-ți, doar un ciot în loc de mână. Și, când băiețelul a crescut și s-a făcut băiat mare, mama băiatului l-a încurajat să învețe să cânte la pian, deși nu avea degete la acea mână. Și a ajuns un pianist atât de bun încât, când a crescut și a devenit bărbat, a descoperit că e muzician și a scris cântece, și mai mult decât atât, faptul că avea un ciot s-a dovedit a fi de mare valoare când oamenii se îmbătau dacă el cânta la pian în

---

38 Rime traduse cu aproximaţie din textele pieselor lui Cole Porter, compozitor şi textier american (1891-1964), contemporan cu Irving Berlin (1888-1989), compozitor şi textier, şi Ira Gershwin (1896-1983) textier menţionat mai jos.

39 Compozitorul George Gershwin (1898-1937).

vreun bar. Nu doar cânta la pian, ci și împărțea câțiva pumni nimicitori cu el. Sfârșit.

Apoi, stând pe marginea patului, cântă *When The Red Red Robin*[40] care e un cântec pe care l-a scris chiar acest bărbat[41] cu jumătate dintre degete. Îl cântă lent, ca pe un cântec de leagăn, deși e compus în ritm alert, iar apoi stinge lumina și se apleacă asupra lui cu un sărut și se îndreaptă către ușă. Încă unul, te rog, spune Mark, te rog, când ajunge la ușă. Așa că se întoarce și se așază pe marginea patului în semiîntuneric și cântă încă un cântec compus de bărbatul cu o singură mână. *Side. By. Side*[42].

Dar frații Gershwin! strigă ea acum în timp ce gonește pe lângă magazine, trăgându-l după ea, cu ploaia inundându-le fețele și genunchii lui goi amorțiți de ploaie, cu mâna ei ținând-o pe a lui, plină de vopsea și de mirosul chestiilor cu care încearcă să o curețe. În bătaia ploii, în mijlocul anostului Holborn, cu oamenii și taxiurile și autobuzele trecând pe lângă ei și cu vremea mohorâtă care-i învăluie, ea cântă pe deasupra capului lui și versurile sunt despre cum se scriu cântece de dragoste, dar nu pentru ea. Pe cer e o stea norocoasă, dar nu pentru ea.

Ce anume își amintea Mark din toate acestea, dacă era vreun lucru pe care să și-l mai amintească, la mai bine de cincizeci de ani după ce s-a întâmplat?

Își amintea vag o zi cenușie la Londra și mâna lui în mâna mamei lui.

Își amintea că ea purta o jachetă cu manșetele suflecate.

Își amintea senzația pe care i-o dădea manșeta acestei jachete pe când mergeau, în timp ce se freca de încheietura mâinii lui.

Să zicem că într-un abis putem ușor păși

Mark stătea pe banca din parc, departe în viitor. Săptămâna trecută citise în ziar despre cea de-a douăzeci și patra sinucidere la indigo dintr-o companie franceză de telecomunicații, unde sinuciderea era privită acum ca o epidemie.

Ce mai zici de asta, Faye?

Să zicem că ideea planul nostru-l va desăvârși

---

40 *Când măcăleandrul roşu, roşu.*

41 Harry M. Woods (1896-1960), compozitor şi pianist american.

42 *Unul. Lângă. Altul.*

Pe de o parte, nimicnicie; pe de alta, păsări care cântau în somn.
Pe de o parte, nimic; pe de alta, o încercare firavă, rima.
Pe de o parte, nimic; pe de alta, dar uite ceva, Faye, am citit asta într-o carte și eram sigur că o să-ți placă. E despre cântecul numit *For Me and My Gal*[43]. A fost nevoie de trei bărbați în toată firea să scrie cântecul ăsta. Și unul dintre cei trei era evreu, mă rog, poate chiar mai mult decât unul, dar unul era cu siguranță. Și acesta s-a îndrăgostit de o fată și voia să se căsătorească cu ea, iar fata voia și ea să se căsătorească cu el. Așa că merge cu ea la rabin, ca să se căsătorească în sinagogă, asta se întâmpla în New York, iar rabinul o întreabă: Copila mea, ești o evreică vrednică? și ea spune: O, da, Eminență, sunt, iar el o întreabă: Cum o chema pe mama ta, copilă? Și ea spune: Pe mama o chema Emma Cathleen Bridget Hannigan Flaherty O'Brien, Eminență. Iar rabinul i-a luat la goană. Așa că s-au dus și s-au căsătorit la primărie până la urmă. În orice caz, pe fată o chema Grace și toată viața cântecul ei preferat a fost acesta, la scrierea căruia contribuise și soțul ei, și când a murit titlul lui i-a fost gravat pe piatra funerară. *For Me and My Gal.*
Sfârșit.
Bună povestea, Faye, ce zici?
Să zicem că la noi e-același ritmul inimii
Stătea pe bancă, aplecat în față. Se ridică. Patru și jumătate.
Plecă din parc.
Trecu pe lângă un bar, își văzu silueta oglindită în sticla ferestrei.
Bătrâne.

*

Ușa de la intrarea principală a casei familiei Lee era larg deschisă. O fată cu o mapă și un bărbat care ducea o cameră de filmat stăteau în pragul ușii. Cameramanul gesticula către un bărbat dintr-o dubiță parcată lângă bordură. Fata cu mapa vorbea cu Jen Lee, care era și ea în pragul ușii și care, chiar în acel moment, îl zări pe Mark la capătul scărilor și privi în altă parte ca și cum fie nu avea nicio idee cine e Mark, fie dădea de înțeles că nu vrea să aibă de-a face cu el acum.
Bună ziua!

---

43 *Pentru mine şi iubita mea,* piesă compusă de George W. Meyer, Edgar Leslie şi E. Ray Goetz.

Mark coborî privirea.
Era copila, fetița soților Bayoude.
O, bună, zise el.
Îmi amintesc de dumneavoastră, zise ea.
Și eu îmi amintesc de tine, zise Mark. Se întâmplă ceva?
E Channel 4[44], zise ea.
Am înțeles, zise Mark. Ce mai fac tatăl tău și mama ta?
Foarte bine, mulțumesc, zise copila. Au primit frumoasa vedere prin care le mulțumeați pentru carte și așa mai departe. O ținem expusă tot timpul, pe polița șemineului, în față. E o onoare rezervată doar vederilor foarte speciale.
Minunat, zise Mark. Sunt onorat.
Da, sunteți, zise copila.
O, bună, Mark, strigă Jen spre el acum. Ce mai faci?
Era liberă; fata cu mapa coborâse treptele până la dubiță și scotea de acolo un trepied care părea greu. Cameramanul dispăruse, probabil înăuntru.
Nu cred că or să aibă să vorbească și cu tine, zise ea. Cred că le-am cam oferit ceea ce doreau.
Bun, zise Mark. Bine. Eu eram doar în trecere. Tocmai am fost în parc după-amiază și eram, știi, în trecere.
Am înțeles, zise Jen. Atunci, te rog să mă scuzi. Mi-a făcut plăcere să te văd. Arăți foarte bine.
Întră înapoi în hol.
Ce ați făcut în parc? zise copila. Ați fost la Observator? Ați fost la Planetariu?
Da la primul și nu la al doilea, zise Mark.
Ați fost la Observator toată după-amiaza? zise copila.
Nu, o parte din ea am petrecut-o stând pe o bancă de vorbă cu mama mea, zise Mark.
La telefon? zise copila.
În minte, zise Mark. E moartă de mult mama mea.
A. Știam asta, zise copila.
Săptămâna trecută s-au împlinit patruzeci și șapte de ani de când e moartă, zise Mark.
Asta, întâmplător, înseamnă de fapt mai mult decât au trăit ambii mei părinți până acum, zise copila.
Joia trecută, mai exact, zise Mark.

44 Post de televiziune britanic.

Asta sună de parcă chiar joia trecută s-a întâmplat, zise copila.

Într-un fel chiar așa e, zise Mark. Abia joia trecută. Chiar înainte de Criza Rachetelor Cubaneze. Ai auzit vreodată de Criza Rachetelor Cubaneze?

Nu, dar pare a fi ceva grav, zise copila.

O, chiar a fost foarte grav, atunci, zise Mark.

Mark scoase hârtiile împăturite din buzunar, se asigură că aceea pe care o punea la loc era biletul scris de Miles și îi întinse copilei articolul din revistă.

Crezi că ai putea să-i strecori asta pe sub ușă din partea mea? zise el.

Copila înclină din cap: Sigur.

Fugi în casă.

După jumătate de minut ieși ca în zbor și coborî din nou treptele.

M-au dat afară ca să nu deranjez filmarea, zise ea. Și am încercat să mă duc la etaj oricum, dar doamna Lee stă pe trepte și nu am putut trece.

A, zise Mark. Mă rog. Nu-i nimic.

Dar pot să i-l dau cuiva care poate să i-l strecoare mai târziu, zise copila.

Grozav, zise Mark.

Și doamna Lee mi-a zis să vă spun că s-ar putea ca ei să vrea să vorbească și cu dumneavoastră până la urmă, zise copila, pentru că, atunci când Celia, care e ceea ce se numește producătoarea, a aflat că ați fost aici în seara când s-a întâmplat, a hotărât că ar fi așadar un punct de vedere interesant.

N-am niciun chef, Brooke, să vorbesc cu nimeni despre nimic în acest moment, zise Mark.

Chiar atunci Celia, producătoarea, apăru la ușă și rămase acolo și privi spre stradă, ferindu-și ochii de soare cu mâna, ca și cum ar fi căutat pe cineva. Mark se întoarse cu spatele, îi făcu semn copilei. Copila înclină din cap, făcu un semn ca să-i arate pe unde să plece. Se furișă într-un pasaj de la dreapta lor, într-un spațiu dintre case. Mark o urmă.

În timp ce luau colțul și coborau treptele pasajului, zgomotul se intensifică. Erau destul de mulți oameni care stăteau lângă gardul din spatele caselor, dar și mai mulți ședeau pe gazonul

de vizavi, lângă apartamentele moderne. Erau atât de mulți, încât aducea a serbare câmpenească sau a mișcare spontană de protest sau a camping improvizat. Erau câteva corturi de diferite mărimi montate pe gazon, Mark le numără. Nouă.

Copila îl prezentă unei scoțience, care se pare că se ocupase cu livrări de mâncare către fereastră prin intermediul unui sistem improvizat de scripeți suspendat de câteva dintre ferestrele din spatele șirului de case. Ea îi strânse mâna. Păru foarte interesată să audă că fusese prezent la petrecere.

Din casă nu-i mai dau nimic de mâncare decât carne acum, zise ea. E o cruzime. Trebuia să facem ceva. În sfârșit, mănâncă din nou fructe și legume proaspete, slavă Domnului. Oamenii vin aici și cu lucruri gătite de ei pentru el, dar, pentru mai multă siguranță, deoarece nu se știe niciodată cum sunt oamenii, îi trimitem doar chestii proaspete crude sau lucruri care știm că sunt bune, lucruri pentru care putem garanta că sunt sigure.

Mark privi la zigzagul șubred al sistemului de scripeți și la afișele uriașe pe care ceilalți oameni care locuiau pe stradă le puseseră la ferestre.

PLECAȚI

ESTE PROPRIETATE PRIVATĂ
NU AVEȚI CASE ȘI RESPONSABILITĂȚI

Încercăm să-i trimitem coșul cu mâncare la aceeași oră în fiecare zi, zise ea. Ai putea crede că sunt mulți oameni aici acum, dar week-end-ul trecut la coșul de ora unu au fost o sută cincizeci de persoane care au așteptat să vadă când apare mâna.

Coșul de ora unu? zise Mark.

Îhî, zise Anna.

Zâmbi.

Doar mâna? zise Mark. Nu-i vedeți niciodată fața?

Are jaluzeaua lăsată, vezi? zise ea.

Arătă către fereastra în spatele căreia se presupunea că este Miles.

Și în fiecare zi la unu fără zece, zise Anna, suntem primiți în apartamentul de la etaj de alături, oamenii sunt foarte amabili, familia Gispen, uite-o pe doamna Gispen acolo, privește…

Făcu cu mâna și o femeie între două vârste care se sprijinea de capota unei mașini îi făcu la rândul ei cu mâna.

…și la ora unu fix punem în funcțiune scripetele și trimitem coșul, iar el deschide fereastra și scoate mâna, brațul și ia ce dorește din coș, zise Anna.

Uau, zise Mark. Cine plătește proviziile și așa mai departe?

Când îl văzu că își scoate portofelul, ea îl trimise împreună cu Brooke la o adolescentă și la o femeie mai în vârstă, slabă și frumoasă, care stăteau amândouă pe un covoraș pe gazonul din fața unuia dintre corturi. Cineva prinsese deasupra intrării cortului o foaie de hârtie cu cuvintele *Loc pentru fumat*; amândouă fumau. Părură interesate să afle că Mark fusese printre invitați – chiar și adolescenta morocănoasă, care arăta de parcă a fi interesată de ceva putea constitui o schimbare importantă în viața ei.

Pe fată o chema Josie, îi zise Brooke. Putea intra oricând în casă. Ea avea să bage biletul pe sub ușă.

Ai putea? zise Mark.

Mda. Floare la ureche, zise ea.

După cum vorbea, femeia părea din lumea bună. Ea se prezentă ca trezorierul delegat al taberei.

Am doar treizeci de lire la mine acum, zise Mark, dar pot să dau o fugă până la un bancomat și să mai scot ceva bani, dacă ar fi de ajutor.

Trezorierul îi spuse că au avut atâtea oferte de donații în ultimul timp, încât glumeau pe tema instalării unui SABCP.

Ce e un SABCP? întrebă Mark.

Sistem de acces pe bază de cod pin, zise femeia distinsă.

Un fel de cititor de carduri, zise adolescenta scuturând cu un deget scrumul de la capătul țigării.

O fetiță șuta o minge într-un indicator pe care scria *Jocurile cu mingea interzise.* Un grup de femei de toate vârstele stăteau așezate în cerc, tricotând în jurul unui aragaz de voiaj. Un bărbat frumos gătea ceva ce arăta și mirosea a *paella* într-o tigaie uriașă pe un alt aragaz. Trei câini stăteau în apropiere și se uitau. Un bărbat apăru cu o tavă cu cești de ceai cu lapte și îi oferi și lui Mark.

Sunt blânzi ca niște mielușei câinii, zise el, deși par să fie ai nimănui, și mai vin și tot felul de păsări și veverițe, toate din parc, n-am văzut niciodată atâtea animale sălbatice, chiar și

câte un papagal, și e o vulpe care vine noaptea și așa mai departe, destul de blândă, și n-am văzut în viața mea o vulpe și câini care să nu se sfâșie, dar ei n-au făcut asta. Unii dintre ei, cei mai hippie de aici, spun că asta se întâmplă pentru că Milo atrage animalele, precum Sf. Francisc. Dar e vorba de gătit și de sacii de gunoaie, aș zice eu. Frumoasă, vulpea pe care am văzut-o. O roșcată mare. A venit chiar până la marginea gazonului.

Mark îl întrebă pe bărbat de cât timp stă cu cortul acolo.

Se fac trei săptămâni în week-end, zise bărbatul. Înainte de asta am făcut călătorii de câte o zi timp de alte trei săptămâni. Apoi m-am gândit: păi, asta-i o chestie interesantă, nu-i așa? Voiam să văd ce-o să se întâmple. De fiecare dată când plecam acasă îmi făceam griji c-o să pierd ceva. Dacă se întâmpla ceva și eu nu eram aici să văd? Așa că fiul meu, e cel de acolo, mi-a zis: Uite, tată, poftim sacul de dormit. Nu știu cât o să ne mai meargă (făcu semn din cap spre afișele de la ferestre). Nu-i vorba că am fi gălăgioși sau ceva de genul ăsta. Suntem cuminți ca niște mielușei. Cu toate astea, au încercat să ne ia la goană de trei ori, dintre care de două ori cu poliția. Dar eu rămân aici până la sfârșit.

Un singur lucru, dacă-mi permiteți, zise Mark. E Miles, așa îl cheamă. Nu Milo.

Da, știu, și Anna îmi tot spune asta. Dar Milo sună mai bine, Milo are o rezonanță aparte, nu-i așa? zise bărbatul. E mai ușor de reținut. S-a răspândit deja prin tabără, Milo, pe când Miles pare un pic cam, ei bine, fără personalitate. Un pic cam burghez, înțelegi?

Dar îl cheamă Miles, zise Mark.

Când bărbatul auzi că Mark a fost printre invitații de la petrecere, se entuziasmă.

Toată lumea o să vrea să știe asta, zise el. E ca o punte de legătură. Singura. Adică, noi i-am trimis chiar și un laptop în coș într-o zi, dar l-a trimis înapoi. Neatins. Suntem, cum s-ar zice, avizi, cu adevărat. Dumneata ne aduci, cum s-ar zice, cu un pas mai aproape.

Porni în fugă să-i cheme pe toți cei din tabără să vină și să-l asculte pe Mark vorbind despre cum a fost să-l cunoască cu adevărat pe Milo. Mark profită de ocazie și se îndreptă înapoi spre pasajul dintre case.

Cel mai bine ar fi să pleci pe dincolo, zise copila de la cotul lui, pentru că în fața casei sunt acum oamenii de la televiziune, care filmează parcarea.

Mark îi făcu bărbatului cu mâna în semn de la revedere. Patruzeci de oameni făcură la rândul lor cu mâna, strigându-i la revedere veseli și prietenoși.

O rugă pe copilă să îl ducă la un bancomat. Scoase o sută de lire.

Pentru trezorier, zise el. Sau poți să-i dai doamnei aceleia drăguțe din Scoția. Ai grijă de ei. Zece sunt ai tăi pentru că ești curierul, ce zici?

Nu, mulțumesc, domnule Palmer, zise copila. Nu am nevoie de niciun ban.

Copila îi făcu semn cu mâna în timp ce el cobora cu scara rulantă de la metrou.

Complimente părinților tăi, strigă el în timp ce îndepărta pe scară.

Complimente și alor dumitale, strigă, la rândul ei, copila.

Dar
(dragul meu Mark)
după cum ți-am promis
e foarte rar prepoziție, dar în cele mai multe cazuri e conjuncție, iar cuvântul conjuncție, conform Dicționarului meu Chambers pentru secolul XXI, înseamnă:
legătură
uniune
combinație
manifestare simultană în timp și spațiu
un cuvânt care leagă fraze, propoziții și cuvinte
unul dintre aspectele planetelor, atunci când doi aștri au aceeași longitudine cerească sau aceeași ascensiune dreaptă
Conjunctiva e o [cuvânt ilizibil] a părții anterioare a ochiului, care acoperă suprafața externă a corneei și suprafața internă a pleoapei.
Conjunctura e o combinație de împrejurări, în special una care conduce către o criză.
Dar dar?
Și și?
(Atât de simplu.)
Conjuncții.
Și conjuncțiile?
(Atât de simplu.)
Felul cum se leagă lucrurile.

Fiu

– Patrick. Fiică – Eleanor. Soț, mort. Altă fiică… nu. Pentru că acum nu mai vorbea cu voce tare, și nici nu avea să mai vorbească, sub nicio formă, cu niciun chip.

May Young era bătrână. De-acum o să fii mereu tânără[45], pentru că te-ai căsătorit cu mine, îi șoptise Philip la ureche în fața altarului, pe 7 iunie 1947. Dar nu era vreo proastă, știa precis câți ani are. Știa că e ianuarie. Știa că e joi. Știa foarte bine cine e prim-ministru, mulțumesc frumos. Știa destule, dar nu mulțumită lor. Și iat-o acum, într-un pat care nu era al ei, să nu vă gândiți la prostii, nu a vrut să spună ceva deocheat cu asta, ha-ha. Își coborî privirea și văzu chestia aceea, chestia de plastic în formă de brățară de pe încheietura mâinii ei. 13.12.25. Fără cealaltă dată încă. Așa că uite, amice. Dovada, încă nu s-a terminat.

Dar vai, Doamne, Maica Domnului, chestia aceea chiar era a ei, încheietura aceea zbârcită de femeie bătrână, ițindu-se din mâneca unei cămăși de noapte pe care May nu o știa? Ei bine, cel puțin nu îndeaproape. Imaginează-ți cum ar fi să nu cunoști hainele în care ești îmbrăcată. Să te trezești îmbrăcată în roz când tu nici moartă nu ai pune ceva roz pe tine. Să te trezești îmbrăcată într-o culoare pe care nu ai fi acceptat-o nici în ruptul capului. Nici măcar dacă ai fi fost pe întuneric. Bătrânețea nu vine niciodată singură: o veche vorbă de-a mamei ei, de mult plecată în lumea celor drepți, încă din octombrie ’64. Ei bine, nu, mamă, bătrânețea nu a venit singură, pentru că uite-aici, a mai adus pe cineva, o străină ale cărei mâini erau îmbătrânite, care purta roz când tu n-ai fi ales niciodată rozul și oricine știa măcar un singur lucru despre tine nu te-ar fi îmbrăcat în roz.

Ei bine, în orice caz, o durea destul de tare încheietura aceea de pe pat încât să fie chiar încheietura ei, și nu a vreunei străine, de fapt, acolo unde plasticul îi intra în carne. Așa îți puteai da seama că ești tu și nimeni altcineva, deci, asta era, când te durea? Ridică o mână. Sau o mână îmbătrânită care părea că aparține altui corp, un corp bătrân, se ridică și *aproape*

45 *Young* = tânăr.

că făcu ce îi ceruse, șovăi, nu se grăbi, pipăi, nu nimeri ținta, încercă din nou, dacă nu reușești din prima, și în cele din urmă băgă unul dintre degetele sale bătrâne, roșii și aspre între plasticul pe care era scrisă data nașterii ei și pielea de sub el și uite! uită-te aici! era așa de strâmt! abia dacă era loc de un deget între ele.

Așa că nu era de mirare că o durea atât de rău.

Nu spuse nimic din toate acestea cu voce tare. Le spuse între pereții minții ei. Mintea are, cu siguranță, ziduri, dar *și* inima. Inima are rațiunile ei. Asta era o carte, cum se numea, care era titlul, titlul cărții, cartea care fusese ani întregi aruncată de colo colo prin casă, una de-ale lui Eleanor, Eleanor avea aere chiar și când era mică, îi plăceau toate lucrurile legate de casa regală și de istorie. Avea o fotografie cu bătrâna ducesă[46], americanca, pe ea, cea divorțată, o chestie de doi bani. Nu ducesa, cartea. Deși, dacă stai să te gândești, și ducesa fusese cam de doi bani, după cum considerau mulți, și s-a căsătorit cu regele, iar el a abdicat. Le plăceau germanii. Erau niște germanofili învederați ei doi. Nu că May ar fi avut ceva împotriva germanilor. Dimpotrivă, cunoscuse câțiva când veniseră la ea acasă cu ocazia schimburilor de elevi și așa mai departe pe vremea când Patrick și fetele erau copii, și fuseseră foarte drăguți germanii, în realitate.

Mintea are pereții ei de scândură.

Nu te îngroapă între patru pereți, ci între patru scânduri.

!

May se trezi râzând de una singură.

În hohote?

Nu, nu în hohote. Nu râsese în hohote, deloc. Își dădea seama din cauza fetei aceleia.

Care fată?

Fata de acolo, fata din cameră, fata aceea care stătea pe scaunul mare și înalt pe care se așezau vizitatorii.

Cine era, atunci, fata aceea?

Nu era vreo rudă.

---

46 Wallis Simpson, celebritate mondenă americană, care, după două divorţuri, s-a căsătorit în 1937 cu Ducele de Windsor (Edward al VIII-lea, Rege al Regatului Unit şi al dominioanelor britanice, împărat al Indiei, care abdicase în 1936 pentru a se putea căsători cu ea), devenind astfel Ducesa de Windsor. în 1956 a publicat *The Heart Has Its Reasons* (*Inima are raţiunile ei*), un volum de memorii.

Era doar o fată oarecare.

Chiar și fără ochelari, May era conștientă că nu o cunoaște, n-ar fi știut de unde să o ia, nici într-o mie de ani.

Oricum, ea, cine o fi fost, nu-și ridicase privirea, nici măcar nu clipise, nici nimic, și cu siguranță și-ar fi ridicat privirea dacă May ar fi izbucnit în hohote.

Bun.

Deși fata s-ar putea să poarte o chestie din alea care se poartă în urechi, toți poartă așa ceva acum, ca să nu mai audă nimic decât pe ei înșiși și măruntaiele lor, și nici măcar atunci nu-și pot auzi propriile gânduri. Or, dacă purta o asemenea chestie, nu ar fi avut cum să audă dacă May vorbea sau râdea sau făcea ceva cu zgomot, așa că nu avea nicio importanță dacă râsese în hohote sau nu.

Era aproape dezbrăcată fata aceea. I se vedea mai mult pielea decât hainele.

May privi în partea cealaltă.

Pe fereastră se vedea zăpadă.

Erau toate nebune de legat fetele din ziua de azi.

Era chiar zăpadă aceea.

Era zăpadă adevărată, ca-n vremea copilăriei, dincolo de pereții acestei camere. În ultimele zile văzuse mai multă ninsoare decât păsări pe cer prin fereastra aceea.

Nu mă iubește nimeni și nu am adăpost. Stau singură-n ninsoare și fără niciun rost[47]*.*

May cântă versurile acestea între pereții minții ei cu o voce pe care o făcu să pară ca de cotoroanță.

Asta o făcu să râdă.

Își luă privirea de la fereastră.

Nu, nu murise.

Încă nu murise.

Ei bine, dar cu toții trebuie să ne ducem în cele din urmă.

Ei bine, dar nu există nicio cale de scăpare.

Ei bine, ce ți-e scris în frunte ți-e pus.

Ei bine, Patrick mi-a întins bancnota de zece lire, din portmoneul lui, iar eu i-am spus, am zis: De ce mi-ar mai trebui bani? Sunt în ultima zi de vacanță.

---

47 Versuri din piesa *Out in the Cold, Cold Snow,* interpretată de Gracie Fields în filmul *Love, Life and Laughter* (*Dragoste, viaţă şi râsete*) din 1934.

Ei bine, ăsta a fost ultimul lucru pe care l-am spus cu voce tare, și nici n-am să mai spun vreodată altceva.

Ei bine, astea sunt zilele mele de grație. Și nu primești multe *asemenea* zile.

Ei bine, urează-mi noroc în timp ce-ți iei adio. Nu, nu adio. Rămas bun. Un lung rămas bun. Nu adio, May, spusese Philip pe vremea când el era aici, aflat la strâmtoare, iar ea cea care îl vizita și tocmai se pregătea să meargă acasă după niște lucruri, pijamale, schimburi. Niciodată adio, ei?

Philip părea mărunt între pernele de pe pat, iar bărbatul din patul de alături nu avea scaun, gemea întruna ascuțit în spatele perdelei în timp ce se forța să facă; părea să aibă dureri groaznice. De partea cealaltă a lui Philip era un tip atât de slab încât deja părea un schelet. La celălalt capăt al salonului era un bărbat care părea perfect sănătos. Era cel mai bolnav dintre toți, cu o problemă la creier. Philip stătea sprijinit de perne și ridica sprâncenele spre ea ca un actor de comedie. Apoi își ducea mâna la ochi și la gură și la nas ca să fie sigur că are fața cum se cuvine pentru ea. Nu i-a plăcut niciodată să deranjeze. Era un bărbat curat. Erau o groază de femei care nu aveau noroc cu bărbații lor.

May Violet Young (născ. Winch) (F) (84) (văduvă, soțul dec. 20.7.99) internată la TI[48] 6/09 în stare de colaps general / delir / febră mare / ITU[49], mutată pentru stabilizare 7/09 în salonul 7 apoi 8/09 în salonul 5 (Geriatrie) (programată pentru externare pe 2/10 conform noilor norme ale CNAS[50] prin care se reglează convalescența în urma unor boli cronice în cazul persoanelor în vârstă: reintegrare în comunitate / îngrijire din partea familiei). În urma unui ciclu de tratament al ITU MRSA[51]: întâlnire cu rudele cele mai apropiate pentru consiliere prescris „doar tratament paliativ” (deși doamna Young nu știa că această decizie fusese luată, în locul ei, de către fiul ei Patrick Young, de către fiica ei Eleanor Bland, amândoi persoane de contact pe dosarul ei, și de către omulețul categoric, plin de el și cu nasul

48 Terapie Intensivă.

49 Infecţie a tractului urinar.

50 Casa Naţională de Asigurări de Sănătate.

51 Infecţie a tractului urinar cu stafilococ auriu rezistent la meticilină.

ascuțit, care era doctorul, cel mult 1,67 înălțime, atâta tot, dar a cărui apariție putea să le facă pe asistente, chiar și pe asistenți, să o ia la sănătoasa, ca un pâlc de găini înspăimântate care se auzeau prin tot salonul.

Nu că ar fi speriat-o pe May Young, îi citea pe cei de teapa lui ca pe niște cărți deschise, omulețul caraghios care, chiar prin felul în care lovea cu mâna chestiuța de plastic de pe ușă din care ieșea antisepticul, o făcea pe May Young să-și dorească să spună, către spatele lui care se îndepărta, cuvinte vulgare așa cum nu mai spusese niciodată în viața ei, așa cum nici măcar nu mai gândise în viața ei, cum nici măcar nu știuse până atunci că știe că există).

Toate aceste lucruri fiind dovada faptului, toate aceste lucruri venind în sprijinul ideii că May Violet Young (May Winch, așa cum fusese până să se căsătorească cu Philip în acea zi de iunie din ’47, cu râul de lângă biserica în care s-au căsătorit strălucind cât era de lung în razele soarelui, și chiar cu ruinele pe care le puteai numi frumoase atunci, cu iarba crescând și toate florile sălbatice la care nimeni nu se așteptase înălțându-și frumoasele chipuri în tot orașul) încă nu murise. Putea dovedi fără nicio umbră de îndoială că încă nu murise pentru că iată, plină de transpirație în gheara îmbătrânită a unei mâini îmbătrânite, a cui mână îmbătrânită? mâna *ei* îmbătrânită, propria ei mână, hai, deschide-o, dovada: șervețelul mototolit în care se găsea ceea ce reușise să-și scoată din gură din chestiile pe care i le dădeau ca să o facă să uite să-și mai amintească ziua, luna, prim-ministrul, să o facă să-și scape castronul cu cremă, chestii pe care *nu* le înghițise, *refuza* să le înghită, pe care le ținuse sub limbă atunci când asistenta, Irish-Liverpool[52], un cuvânt care te binedispune de fiecare dată, sau dacă nu fusese Irish-Liverpool atunci fusese asistentul Derek, un băiat frumos din Caraibe, în timp ce May le făcea semn din cap a încuviințare și îi petrecea cu o privire prietenoasă.

De asemenea, May încă nu murise pentru că văzuse viitorul, iar viitorul *lor* nu avea să fie, atâta timp cât mai avea un dram de viață în ea, și viitorul *ei.*

Nu la Căminul Portului.

---

52 Aluzie la The Liverpool Irish, unitate de infanterie a Armatei Britanice, înființată în 1860 ca trupă de voluntari.

Ei bine, mai degrabă ar prefera să moară, asta era pe scurt ideea.

Pentru că la Căminul Portului (și chiar numele în sine era o minciună, neexistând nici urmă de port prin preajma lui) vizitase, în urmă cu ceva ani, o biată doamnă în vârstă. Biata doamnă în vârstă fusese doamna Masters, și era ceea ce ai putea numi o adevărată doamnă, cu dare de mână, veche clientă fidelă a Magazinului de pardoseli și mochete Reading chiar de când Philip deschisese afacerea în ’52. Philip îi vânduse ei și, prin intermediul ei, și prietenelor sale, timp de zeci de ani, modele de mochete din lână tricotată și mătase artificială și nylon, modele cu întăritură din latex, tot felul de modele din linoleum, mochete din fire textile multicolore, modelul danez, cu peri scurți și răsuciți, cu peri lungi, cu dungi, până în vremea lemnului masiv și a parchetului laminat. Datorită doamnei Masters, Philip se ocupase de pardoselile caselor din lumea bună. Lucrurile de bună calitate atrăgeau întotdeauna alte lucruri de bună calitate. Iar doamna Masters era o doamnă inteligentă și fină, fusese în Serviciile Secrete în timpul Războiului.

May stătuse cu doamna Masters în Salonul de la Căminul Portului. Știa că e Salonul pentru că avea un indicator, de genul celor pe care le poți cumpăra de la Woolworths, lipit pe perete. Era din plastic auriu ieftin și avea scris pe el Salon.

O ținuse de mână pe doamna Masters și își coborâse privirea, în timp ce doamna Masters ațipise, spre picioarele doamnei în vârstă în papucii lor curați pe mocheta de la Căminul Portului.

Mocheta era un afront la adresa acelor papuci. Mocheta era nepotrivită. Era neuniformă și nu tocmai curată. În cealaltă mână May avea o broșură pe care o luase de la intrare. În broșură scria că potențialii oaspeți ai Căminului Portului sunt *încurajați fără doar și poate* să-și aducă *una-două amintiri* când se cazează și că, *în unele cazuri, o* (*mică*) *piesă de mobilier poate fi, de asemenea, acceptată la cerere.*

Chiar atunci, cineva pusese mâna pe brațul lui May. May își ridicase privirea. O femeie, nu foarte în vârstă, poate aproape de cincizeci de ani, care purta o eșarfa frumoasă, din cașmir, o întrebase fără ocolișuri dacă nu și-ar dori să se stabilească acolo.

May îi spuse că e doar în vizită. Nu e rudă sau altceva.

Acceptăm Mastercard și Visa, zisese femeia elegantă.

Cred că vă veți da seama că e vorba despre o neînțelegere, zisese May.

Atunci femeia elegantă o prinsese pe May de braț destul de hotărât și o condusese până la recepție, indicându-i unde se făcuseră reparații și unde mai era nevoie de reparații și spunându-i lui May cât costase tapetul. La biroul de la intrare îi strânsese călduros mâna lui May, își luase la revedere și apoi, în timp ce urca în grabă treptele, secretara adolescentă de la Căminul Portului se aplecase peste birou, se strâmbase, își atinsese ușor fruntea și îi explicase lui May că femeia elegantă era o internată (exact așa se exprimase) care credea că e la o pensiune pe care o administrase înainte de a ajunge aici.

Tot restul vieții May își reproșase că nu avusese îndrăzneala să strige după femeia elegantă care urca scările că ar trebui, cu prima ocazie, să o dea afară pe secretara obraznică.

Rezultatul pe termen lung, însă, fusese acesta. May avea să știe sigur că a murit atunci când nu-și va mai aminti să gândească în sinea ei: Aș prefera să mor și să ajung în iad decât să mă trezesc într-o zi și să-mi dau seama că sunt internată în pensiunea aia a minților pierdute, a lucrurilor pierdute, a mochetelor proaste și a mobilei care are nevoie de aprobare.

Pentru că femeia elegantă avusese dreptate în anumite privințe. Erau anumite lucruri care, într-adevăr, trebuiau stabilite în viață. Mastercard, Visa, de-ar fi fost doar acestea.

Era și povestea cu iepurele. Nicio sumă de pe Mastercard sau Visa n-ar fi putut compensa viața iepurelui pe care îl împușcase May, din primul foc chiar, cu vechea pușcă cu aer comprimat a lui Philip.

Era un iepure sălbatic care-și făcuse obiceiul să viziteze grădina din spatele casei. Nici măcar nu se putea spune că iepurele acela făcea vreun rău. Stătea și ronțăia frumos printre flori.

Într-o zi May îl văzuse acolo din nou și, fără să-și ia ochii de la el, s-a ridicat în picioare în bucătărie și și-a dat jos papucii de casă. S-a îndepărtat de fereastră și a ieșit, încercând să facă cât mai puțin zgomot, pe prima ușă, apoi pe următoarea și a ajuns în garaj. A reușit să scoată capacul de la cutia ruginită în care ținea Philip alicele. A curățat praful de pe țeava puștii cu șorțul, a ales o alice care aproape că îi scăpa printre degete și a

îndesat-o în micul orificiu din arma desfăcută, apoi încă una, și a închis pușca și s-a întors pe același drum, desculță și fără să facă niciun zgomot, până la fereastra deschisă de la bucătărie.

A ridicat arma, a ochit și a apăsat pe trăgaci.

Nici măcar nu a avut recul. Era mai degrabă o jucărie decât o armă. Dar, cu toate acestea, iepurele a căzut pieziș și zăcea întins pe o parte.

Când și-a pus din nou pantofii și s-a dus să se uite la el, era încă viu. Nu îl nimerise în vreun organ vital. Picioarele din spate, acoperite de blană, îi stăteau frumos așezate, unul peste celălalt. Era întins pe pământul stratului de flori de pe marginea peluzei și nu scotea absolut niciun sunet. Părea mort. Dar, când s-a uitat la el, s-a uitat și el la ea, drept la ea cu ochiul lui căprui ca și cum i-ar fi spus: păi, ai putea, ai putea să te cari, pur și simplu.

Nu trebuie să-ți faci griji, mamă, spusese Eleanor. Au schimbat mocheta, a fost primul lucru despre care am întrebat.

De fapt, au schimbat de două ori mocheta de pe vremea doamnei Masters.

Era bine intenționată Eleanor.

Dar May Young (care nu mai vorbea cu voce tare și ai cărei ochi albaștri se tulburaseră, se deschiseseră la culoare, în spatele unei pelicule ca de gheață în ziua în care îi spuseseră: Căminul Portului când se va simți suficient de bine, incontinentă, posibil început de demență ușoară, pericol pentru sine, genul de îngrijire care nu poate fi asigurată în casa cuiva) se gândea acum că plecarea dintre cei vii, atunci când va veni, ar putea foarte bine să fie însoțită de o altfel de vedere, poate ceva asemănător cu vederea acelui iepure.

Asta făceau bebelușii, la urma urmelor, când se nășteau. Priveau lumea cu o privire de parcă ar fi putut vedea ceva ce ochii tăi nu puteau să vadă sau uitaseră cum. Așa făcuseră toți trei, Eleanor, Patrick, Jennifer.

Dacă începutul a fost așa, cel mai probabil era ca și sfârșitul să fie la fel.

Ei bine, mi-a venit și mie rândul acum, oricum ar fi.

Ei bine, dacă ai intrat în horă, trebuie să joci.

Ei bine, mi-aș dori, totuși, mi-aș dori cu adevărat să nu-i fi făcut așa ceva iepurelui.

Cu voce tare? Nu. Fata aceea care era în cameră, oricine ar fi fost, nu se mișcase. Nici măcar nu-și ridicase privirea de la telefonul la care se uita sau ce o fi fost chestia aia pe care o au toți în mână și o butonează. Asta făceau cu toții în ziua de azi, își petreceau tot timpul căutând lucruri pe intimet. Chiar și strănepoții, și ei abia trecuți de vârsta prunciei, își petreceau timpul pe intimet. Totul se învârtea în jurul intimetului, al roboților telefonici și al lucrurilor către care, nu cu care, trebuia să vorbești. Nu-i nimeni.

Nu mai spune *nu-i nimeni* de fiecare dată când suni, mamă, i-a zis Eleanor într-o zi. Spune „Bună, sunt eu”, și apoi lasă mesajul. E neplăcut pentru noi, e neplăcut pentru copii, e neplăcut să apăsăm butonul de redare a mesajelor de pe robot și să te auzim pe tine, vreau să spun de șapte ori ieri, și de fiecare dată nespunând nimic altceva decât *chestia aia nu funcționează* sau *nu-i nimeni.* E neplăcut, mamă. Și chestia asta *funcționează,* de fapt. Lasă un mesaj, ca un om normal.

Spun *nu-i nimeni* pentru că atunci când sun nu e nimeni acolo, a răspuns May.

Suntem aici, a zis Eleanor. Doar că e alegerea noastră să nu răspundem la telefon.

Asta chiar era gogonată. La ce erau bune telefoanele?

De ce ar avea cineva telefon pentru ca apoi să aleagă să nu răspundă la el? a spus May.

Touché. Asta o dăduse gata. Țestoasa Touché la atac[53]! Asta era o țestoasă care apărea la televizor, un personaj de desen animat cu pălărie franțuzească de mușchetar la care se uitau demult, iar Jennifer își punea șapca cea veche de marinăriță și se juca de-a țestoasa prin grădină.

Numai la Jennifer te gândești, spusese Eleanor la un moment dat. Era furioasă. Plângea. Asta se întâmpla cu ani în urmă, cu zece ani în urmă. May o făcuse pe Eleanor să plângă pentru că-și amintise greșit ceva. Eleanor avea patruzeci și cinci de ani. Ar fi trebuit să aibă mai multă minte, fiind mamă la rândul ei, cu copii mari la rândul ei, Doamne Dumnezeule și Maica Domnului, decât să stea și să plângă lângă bufet pentru niște lucruri care fuseseră ținute minte sau uitate.

---

53 Replică dintr-un serial de desene animate, *Touché Turtle and Dum Dum,* în care personajele, o ţestoasă şi un câine ciobănesc, luptă împotriva răului şi salvează regi, regine şi domniţe aflate la ananghie.

Știu că a fost îngrozitor, mamă. Știu cât de îngrozitor a fost. Dar atunci am fost eu. Nu a fost ea, am fost eu. Pe mine m-ai uns cu loțiune cu pensula pentru pictură. Pe ea nu o pișcă nimic niciodată. Eu eram tot timpul cea pișcată. Spuneai că asta se întâmpla pentru că eram atât de dulce. Așa spuneai pe vremea aia. Pe ea nu o pișcă nimic niciodată. Eu eram întotdeauna cea pișcată. Și încă mai sunt. Încă mi se mai întâmplă asta. Încă mai sunt cea care e mereu pișcată.

Era posibil ca May să-și fi amintit greșit în mod intenționat ca să o enerveze pe Eleanor. Era posibil să fi știut precis care copilă fusese, cu spatele gol, încolăcită ca o agrafa de birou pe pătuțul din camera fetelor, cu pișcăturile roșii pe omoplați și pe partea de sus a brațelor, tresărind de la răceala loțiunii de pe perii pensulei.

Fata de pe scaun părea cam de vârsta lui Jennifer. Părea cam de vârsta ei.

Datele lui Jennifer: 4.4.63, 29.1.79.

Se uitaseră la un film cu Alf Garnett la televizor cu o seară înainte. Fusese un film de-a dreptul trist pentru ceva care ar fi trebuit să fie amuzant. Până când moartea despărți-ne-va. Era versiunea de lung-metraj a serialului TV. Era una dintre ironiile soartei, așa spusese Philip după aceea, că la asta se uitaseră în seara aceea. Ianuarie, cea care băga copiii în pământ. Când mai avea doar două luni până să împlinească șaisprezece ani, inima lui Jennifer se oprise din cauza unei probleme despre care nimeni nu știuse.

Ce picioare elegante și delicate avusese. Ca și picioarele tatălui ei. Și picioarele lui erau delicate, de la el le moștenise. Philip avusese picioarele neașteptat de feminine, picioare frumoase.

Ei bine, tot cu picioarele înainte se duc toți în cele din urmă, la doi metri adâncime, ha, și asta-i viața.

Mulțumește-te cu ceea ce ai, spunea mereu Philip. Mereu spunea asta când era dezamăgit. Așa îți puteai da seama că e dezamăgit.

Ei bine, în cazul lui mergea. Cel puțin el putea să exprime asta prin cuvinte. May își petrecuse anii cântărind cât de ascuțite sau mici sau perfecte sunt unghiile de la mâinile sau de la picioarele fiecărui nepot născut, cu o tristețe pe care nu o putea exprima în cuvinte.

(Jennifer intră în bucătărie. Are opt ani și e foarte nervoasă. Are în mână o carte pe care a găsit-o în teancul de cărți de pe măsuța din toaleta de la etaj. Pe prima copertă are o imagine cu un om în flăcări, cu mâinile și picioarele întinse în ceea ce arată ca o roată de flăcări.

E cel mai nedrept lucru pe care l-am auzit vreodată nu doar din întreaga lume, ci din întreaga lume și planetele înconjurătoare, spune Jennifer.

A citit despre oamenii care iau foc. Toată cartea e despre oameni care mor pur și simplu arși, pe loc, în sufrageriile lor sau oriunde se află, fără un motiv anume. Uneori picioarele și brațele le rămân întregi și cineva vine și le găsește grămadă pe covor, din trunchiul lor nerămânând decât grămăjoare de cenușă.

Jennifer e pe punctul de a izbucni în lacrimi.

Ce-ar fi dacă Rick ar juca pur și simplu fotbal și ar șuta și chiar când ar fi gata să dea un gol, pur și simplu, din senin…? Sau dacă Nor ar fi la ora de dans modern, ca de obicei, miercurea, și chiar atunci în fața oglinzii, ar…? Ce-ar fi dacă tata ar fi la pescuit și, pur și simplu, știi tu, ar…?

Ei bine, atunci cel mai nimerit loc pentru el ar fi la râu, spune May. Și n-ai să mă auzi spunând asta prea des.

Lasă din mână fierul de călcat și se așază pe unul dintre scaunele de bucătărie, luând-o pe Jennifer, care e transpirată de nervi, pe genunchi.

Dar dacă într-o zi m-aș întoarce de la școală, spune Jennifer, și m-aș duce să-ți fac o ceașcă de ceai, și apoi când aș veni să-ți aduc ceaiul, aș găsi doar o… o grămăjoară de cenușă pe scaun, și acolo, pe brațele fotoliului, ar fi brațele tale?

Bine. În cazul în care s-ar întâmpla vreodată așa ceva, spune May. Mă asculți? Astea sunt instrucțiunile mele. Să-mi pui pur și simplu cana de ceai într-o mână, acolo, pe brațul fotoliului, oricum, ai înțeles? Pentru că o să vreau ceaiul ăla.

Jennifer e cât pe ce să râdă. Aproape că se lasă convinsă. Apoi se moleșește din nou la May în brațe.

Apa din fierul de călcat de pe masa de călcat scoate un sunet scurt de nerăbdare.

Jennifer, sub nicio formă n-o să iei foc, spune May. Dacă ai sta să te gândești la asemenea lucruri ai înnebuni. Și partea cea mai gravă a grijilor e faptul că sunt molipsitoare.

Cum adică sunt molipsitoare? spune Jennifer.

Vreau să spun că dacă *tu* îți faci griji, spune May, atunci *și eu* trebuie să-mi fac griji.

Jennifer pare devastată. Se dă jos de pe genunchiul lui May și se duce lângă chiuvetă.

În viitor, o să-mi păstrez grijile între pereții minții mele.

Numai Dumnezeu și Maica Domnului știu de unde o fi scos asta. Pentru un copil, are un mod straniu de a se exprima. *E și viața mea, să știi,* spusese în toiul unei discuții în contradictoriu pe care o aveau în legătură cu cerealele pentru micul dejun, și asta pe vremea când abia dacă avea patru ani. May fusese nevoită să se întoarcă cu spatele, ca să nu o vadă copila râzând. Și altă dată, anul trecut, abia împlinise șapte ani. *Ce-ar fi dacă, atunci când ne rugăm de exemplu la Sf. Anton pentru lucrurile pierdute, ce-ar fi dacă ființa care ne aude și ne vede și ne ajută nu ar fi deloc Sf. Anton, ci câinele Rascal*[54]*?* De asemenea, în ultimul timp refuza să o mai țină pe mama ei de mână atunci când traversau câte o stradă.

May se bate ușor peste genunchi. Jennifer se dă bătută, vine înapoi și se urcă din nou pe genunchii ei. Dar May îi simte capul fierbinte sub bărbia ei, prea greu pe pieptul ei. Se lasă cu toată greutatea ei îngândurată, poate cuibărindu-se pentru somnul de după-amiază, dacă May nu e atentă.

Fierul oftează din nou pe masa de călcat.

Ar putea fi chiar bine, să știi. Dacă iei foc, spune May.

Bine?... dacă...? spune Jennifer ridicând capul.

Mai ales dacă ai fi călare, spune May. Tu pe poneiul acela de Shetland, cum îl cheamă, sărind obstacolele. Te-ai aprinde ca un foc de tabără călare la Festivalul verii din Parc.

Ha! spune Jennifer.

În loc de cercul de foc, spune May, câinii polițiști și-ar dori să sară prin tine.

De fapt, spune Jennifer, ceva de genul ăsta ar fi chiar grozav.

Se înviorează. Dar apoi își pleacă din nou capul.

Acum ce mai e? spune May.

Păi, dacă aș face săritura la Festival și m-aș uita în tribună după tine, spune Jennifer cu vocea înăbușită de puloverul ei.

Da? spune May.

---

54 Aluzie la cartea pentru copii *Rascal. A Dog and His Boy* (*Rascal. Un câine şi băiatul lui*), de Ken Wells.

Și tu nu ai fi acolo, spune Jennifer.

May dă din cap.

Uite cum facem, spune ea cu gura lipită de cărarea din părul fetei. Dacă mi se întâmplă să mor în urma vreunei combustii spontane, am să-mi trimit brațele și picioarele singure în parc să te vadă sărind.

În sfârșit a făcut-o să râdă pe Jennifer.

O să aibă fiecare nevoie de câte un loc, ai grijă, asta înseamnă patru locuri. Și poți plăti din banii tăi de buzunar. Mi se pare corect, spune May.

Jennifer râde în hohote acum.

Și, oricum, n-am de gând să te las să mergi la Festivalul ăla decât dacă mă ții de mână când traversăm strada, spune May. Și de cealaltă mână. Și de braț. Și de celălalt braț. Și de picior. Și de celălalt picior.

Când Jennifer aproape că leșină de râs, May își trage brusc picioarele ca atunci când te joci de-a căluții cu un copil foarte mic, partea în care au impresia că vor cădea, dar în același timp știu că îi ții bine.

O prinde pe mezină exact în momentul în care era să cadă.)

May Young o măsura din priviri pe fata de acolo, de pe scaun. Avea unghiile de la ambele mâini date cu ojă mov și mult mai lungi decât ar fi de cuviință. Apăsa pe butonașele chestiei pe care o avea în mână. Părea că toată lumea era subjugată de chestiile acelea. Toți aveau așa ceva și le foloseau cu promptitudinea și docilitatea cu care May ar fi trebuit să-și ia chestiile de pe dulăpiorul cu medicamente. Se lăsaseră îmbrobodiți. Trebuia să fie vorba despre cât de rapide erau lucrurile; vorbeau tot timpul despre cât de rapid poți primi un mesaj sau cât de rapid poți să vorbești cu cineva sau să primești știrile sau să faci una sau alta sau să primești ce-or fi primind cu toții pe ele. Și în același timp parcă erau cu toții drogați, greoi ca niște vite, cu capetele plecate, fără sa vadă pe unde merg.

Fata butona de zor propria-i lume din palmă de parcă nu conta că se află în salonul de spital al lui May, sau în salonul oricui, pe pământ, în cer, oriunde. Nu conta unde se află, în lume sau în afara ei.

Poate că venise în cadrul unui, cum se chema, proiect, al unui proiect școlar, chestiile pe care îi pun să le facă în locul

cursurilor, să viziteze oameni la spital, să fie vizitatori pentru cei care nu au alți vizitatori.

Dar May avea mulți vizitatori. Nu avea nevoie de o fată în cadrul unui proiect școlar. Veneau mereu, fără să se mai sfârșească, vizitatorii lui May, și stăteau fără rost în jurul patului. Nu mai avea nevoie și de străini care să facă același lucru.

Poate era vreo prietenă a fetelor lui Patrick și făcea o faptă bună pentru Organizația Cercetașelor, vizitând o persoană în vârstă ca să primească o insignă.

Poate că era ca atunci când veneau să le cânte celor din spital, cum făceau cu colindele de Crăciun. Nu mai era nici Crăciunul, pentru că trecuseră câteva săptămâni de la Crăciun deja și fuseseră din nou, fuseseră nu tocmai de mult, cântându-și cântecul vesel, nu se mai oprea, interminabil, cu eu sunt Iisus și m-au răstignit, apoi m-au urcat pe un copac, toate amănuntele cu sângele și cuiele. Era ianuarie, nici măcar nu se apropia Paștele. Nu aveau nicio justificare.

Ridică mâna și începu să-i facă semn fetei să plece. Ești liberă.

Fata de pe scaun văzu că May mișcă din mână. Își ridică privirea de la chestia pe care o avea în mână. Duse mâna la ureche și își scoase chestia pe care o avea acolo.

V-ați trezit, deci, zise fata.

Fata vorbea tare și clar.

May o privi sfidător. Se aplecă înainte. Nu era vreo bătrână care să doarmă tot timpul cu gura deschisă, vreo bătrână care nu auzea.

Întinse mâna până la cană și o nimeri, o prinse de toartă.

Vreți să vă ajut? zise fata.

May îi aruncă o privire de gheață. Fata era în mod evident genul de persoană săritoare, iar dacă nu, era o hoață. Ei bine, May nu avea niciun ban în portofel. Ceasul ei, din dulap, nu valora mai nimic, 17 lire sterline costase cândva la aeroport. Fata avea să-și dea seama curând că nu avea nimic de luat de aici.

May își lăsă mâna pe pătura de lână. Avea șervețelul cu medicamentele de la ei în mâna de pe pătură. Deschise palma. Lăsă șervețelul să cadă. Mâna îmbătrânită se ridică. Se îndreptă șovăind spre paharul de plastic. Îl nimeri. Îl aduse lângă cană și puse partea prin care se toarnă pe marginea lui. Își turnă sucul.

Curse mai mult sau mai puțin fără probleme în pahar. Se întinse și lăsă cana din mână, și nu doar o lăsă, ci o așeză chiar în locul potrivit.

Apoi o privi pe fată în ochi.

Fata o privi la rândul ei.

Sunteți doamna Young, nu? zise fata. Dacă nu sunteți doamna Young, să-mi spuneți. Trebuie să stau cu o anumită doamnă Young.

Flutură o foaie de hârtie prin fața lui May.

Vă rog să faceți în așa fel încât cineva să o viziteze pe doamna Young din Parcul Belleville, numărul 12. Dacă sunteți doamna Young, am avut ceva de furcă până să vă găsim, dar am reușit, v-am găsit. Asta dacă într-adevăr sunteți, vreau să zic.

Acum May Young își dădu seama cine era fata.

Când îi venise vremea lui Philip, el văzuse un bărbat în costum în celălalt capăt al camerei. Hei, cine-i tipul ăla? zisese el, iar May se întorsese să se uite, dar nu era nimeni acolo. Și mama lui May văzuse un bărbat. A venit din nou bărbatul acela, spusese ea. Unde? spuseseră May și Philip, care bărbat? Mamei lui May i se administra morfină. Acolo, spusese ea arătând din cap spre fereastră, dar nu face rău nimănui. May și Philip priviseră și ei. Nu era nimeni acolo.

Deci era adevărat. Așa se întâmpla. Trimiteau străini, nu oameni cunoscuți. Ei îi trimiseseră o fată în locul bărbatului în costum. Nu o trimiseseră pe Jennifer, pentru că Jennifer nu ar fi fost o străină, ci îi trimiseseră o fată de vârsta lui Jennifer.

Pe May o luă amețeala. Nu avea cum să scape. Îi venise rândul.

Ei bine.

Ei bine, aș putea să mă car, pur și simplu.

Ei bine, o să fie plăcut să fiu însoțită, chiar o să fie, până dincolo.

Ei bine, nu-i așa de rău. Sunt și lucruri mai rele decât moartea.

Ei bine, când ți-a venit rândul, ți-a venit rândul.

Ei bine, Sfinte Petre, spune-mi când îmi vine rândul și să vedem dacă jucăm bingo sau nu. Coloană! Numai să nu fie vreo coloană de la Căminul Portului, Doamne Dumnezeule și Maica Domnului.

May Young respiră. Își simțea respirația trecându-i prin piept, pe sub rozul îngrozitor de dedesubt. Inspiră adânc, ca pentru ultima suflare. O savură până la capăt.

Dar apoi, o clipă mai târziu, inspiră din nou foarte bine, fără nicio problemă.

Expiră. Apoi inspiră din nou.

Nu avea nicio problemă cu respirația.

Nu plecase nicăieri.

Am murit, dar nu vreau să zac. Ha ha!

May se simți imediat mai bine. Deschise ochii complet. Privi de jur împrejur. Nu era niciun bărbat în costum pe nicăieri prin cameră. Era doar o fată. Chiar atunci ușa de la salonul lui May se deschise. O asistentă! Repede! May se lăsă înapoi pe perne. Își lăsă brațul să atârne la marginea patului în așa fel încât sucul aproape să se verse, exact la timp. Intră Irish-Liverpool. May Young nu voia să riște. Dar fata văzuse. Se întinsese ca să prindă paharul. O privise în timp ce intra asistenta, iar acum îi aruncă lui May o privire plină de înțeles.

May, se pare că ai o vizită în această dimineață! zise asistenta. Încă o nepoată.

Fata zâmbi complice către May. May se uită la șervețelul mototolit de pe pătură, în care erau medicamentele. Fata o văzu uitându-se, se întoarse către asistentă și zâmbi.

Da, zise ea. În vizită la buni.

Cum te simți azi? strigă asistenta.

Fata întinse mâna ca și cum ar fi vrut să așeze mai bine pătura. Luă șervețelul. Șterse cu el sucul care se vărsase când May se prefăcuse că scapă paharul în fața asistentei, apoi se ridică și deschise coșul de gunoi apăsând cu piciorul pe pedală și-l aruncă înăuntru. Se așeză din nou.

În ce zi suntem, May? A, tot nu vorbește cu noi? zise asistenta. Ce păcat. Și nu-i așa că-i minunat, May? Tocmai când crezi că i-ai cunoscut pe toți, tot mai apar. Nu-i așa că viața e pur și simplu un miracol care aduce copii și iar copii?

Dacă-ți pierzi cumpătul pierzi totul. May rămase cu capul lăsat pe o parte și cu ochii întredeschiși. Mișcă din cap ca și când ar fi înghițit ce avea de înghițit.

Cum a fost drumul cu autobuzul, cu autobuzul ai venit? o întrebă asistenta pe fată.

Se referea la zăpadă.

Fata nu zise nimic.

Nu-i așa de rău pe cât pare, zise asistenta.

O ridică pe May și îi așeză pernele la spate. Verifică dacă nu făcuse ceva. Le spuse tuturor celor din salon că May e curată și că May reușea excepțional de bine să se mențină curată, și asta nu era deloc un lucru ușor, și că May ar trebui să fie mândră. Verifică clipboard-ul de la capătul patului. Se întoarse spre fată.

Vezi dacă nu reușești să o faci să vorbească, zise ea. Ne e tuturor dor să o auzim. Asta îi spun tot timpul. Ne e dor de glumele ei despre spital. Și, dacă vrei să o plimbi prin secție sau să o scoți până la bufet, fă-mi doar un semn. Nu a mai ieșit din salon de duminică. I-ar face bine să mai vadă și alți pereți. Strigă-mă și fac rost de un scaun cu rotile, o urcăm în el și poți să faci o tură cu ea.

Era o asistentă de treabă Irish-Liverpool. Știa să pătrundă până în esența lucrurilor. Știa că un organism bătrân nu e doar un organism bătrân. Dar, chiar și așa, May Young își lăsă maxilarul să atârne în continuare. Își ținu capul în continuare lăsat într-o parte. Își ținu ochii întredeschiși până când o văzu, ca prin ceață, pe asistentă ieșind și auzi ușa închizându-se în urma ei. Apoi mai așteptă o clipă, în caz că s-ar fi uitat cineva în urmă pe fereastra micuță de la ușă și ar fi putut vedea ceva ce n-ar fi trebuit să vadă.

Nu, asistenta plecase, o auzea, voioasă, pe coridor.

Se ridică în capul oaselor, atât cât reuși.

Fata o privi în acest timp.

Bunicul meu, zise fata. A avut două atacuri cerebrale, unul după altul, în decurs de șase luni. Al doilea i-a afectat ochii, vederea. Așa că i s-a spus că nu mai are voie să conducă. Ne-am dus la el acasă și mama și tata i-au luat cheile de la mașină și au luat și mașina din garaj și au adus-o la noi acasă, mama a condus mașina noastră până acasă, iar tata pe a bunicului. Apoi bunicul ne dădea tot timpul telefoane și țipa că i-au furat mașina, uneori chiar și la miezul nopții suna pentru asta. Apoi într-o zi bunicul a venit din Bedford, de unde locuia, la noi acasă, noi locuim undeva în Greenwich, a venit singur cu trenul și metroul și așa mai departe, deși se pare că încă nu se simțea prea bine, adică mergea în baston și așa mai departe, și ne-am trezit cu el bătând cu pumnul în ușa noastră de la intrare, deși nu e vorba că nu am avea sonerie, dar era foarte furios, cum să

zic, și nu a vrut să intre, a stat doar în pragul ușii fără suflu și ținea în mână o scrisoare pe care scria că dăduse un test și-l trecuse și că poate să conducă dacă vrea, așa că a întins mâna și a cerut mașina și cheile, iar tata i le-a dat, pur și simplu, pe loc, și a plecat cu mașina. Și a condus până a murit.

Și apoi după ce a murit – asta a fost acum vreo doi ani, apropo – am aflat în cele din urmă că îl pusese pe un băiat care se pricepe la calculatoare să-i facă o scrisoare, să o facă să arate ca o scrisoare pe care ai primi-o dacă ai fi dat testul care spune că poți să conduci din nou. O imitație de-a dreptul excelentă, ca să zic așa. Singurul motiv pentru care am aflat a fost că băiatul a venit la bunicul acasă când eram cu toții acolo și mâneam sandviciuri și așa mai departe, după înmormântare. Locuiește vizavi de casa bunicului. A spus că bunicul i-a dat cincizeci de biștari, ceea ce însemna cu zece lire mai mult decât ceruse, și că bunicul a mai spus și că, dacă moare el, băiatul poate să primească mașina gratis, doar pentru că făcuse scrisoarea. Apoi băiatul a întins mâna și l-a întrebat pe tata dacă îi dă cheile de la mașină. Iar tata s-a dus direct în bucătărie și le-a luat de pe cârlig și s-a întors la ușă și i le-a dat. Acolo, pe loc. Și mama s-a cam înfuriat. Presupun că nu am voie să fumez aici, nu?

Fata se ridică și se duse să se uite la detectorul de fum de pe tavan.

Poate reușesc să-i dau capacul jos, zise ea. Dacă funcționează pe baterie.

Târî scaunul cel mare pentru vizitatori până ajunse cu el exact sub detectorul de fum. Se urcă pe el și încercă să-și țină echilibrul cu un picior pe șezutul scaunului și cu celălalt sus pe spătar. Dar, pentru că era încălțată cu o pereche de cizme care aveau tocurile ca niște pumnale, atunci când unul dintre tocuri îi alunecă într-o parte pe husa lucioasă a scaunului se dezechilibră și căzu peste brațul scaunului până pe podea, rămânând cu picioarele ei subțiri și cu cizmele în aer.

Cât de viteji sunt cei căzuți[55]! May aproape că spuse asta cu voce tare. Aproape că râse în hohote. Strânse din buze. Se stăpâni. Dar fata era o figură, râdea de una singură. Se ridică, se scutură de praf, își aranjă bucățica de fustiță cu care era

---

55 Joc de cuvinte, aluzie la un citat din *Biblie, Cartea lui Samuel 2,* „Cum au căzut vitejii!" (Cornilescu, *Biblia online în limba română*, www.ebible.ro).

îmbrăcată și se așeză pe marginea scaunului să-și dea jos cizmele. Era clar că are de gând să mai facă o încercare. O surprinse pe May privind-o.

Căderea în dizgrație, zise fata.

Lui May îi plăcu asta. Îi făcu fetei cu ochiul.

(May Winch și-a terminat schimbul la Poștă și e acum la cinematograful Palace cu câteva colege. Privesc filmulețul de dinaintea filmului principal, un filmuleț cu Gracie Fields. E unul vechi, și spectatorii huiduie încă de la început, pentru că Gracie s-a mutat de curând în America și oamenii nu sunt prea încântați de asta. Dar e amuzant și în scurt timp spectatorii încep să râdă fără să mai țină cont de faptul că Gracie e un fel de dezertoare.

În filmulețul acesta Gracie e mai tânără și poartă o pălărie mare de modă veche. Aruncă o portocală și nimerește, din greșeală, pe cineva din familia regală. Apoi se ceartă cu un polițist care o arestează, iar ea îi spune polițistului: *dacă mai vorbești cu mine așa, va trebui să chem un polițist.* Apoi judecătorul o întreabă la proces dacă i s-a părut o atitudine corespunzătoare să arunce cu o portocală într-o persoană cu sânge regal. Iar Gracie spune: *păi, era o portocală sângerie.*

E un câine pe undeva prin cinematograf. Probabil că a fost băgat pe ascuns; nu e voie să intri cu animale la film. Când Gracie începe să cânte o melodie și ia o notă foarte înaltă, câinele începe să cânte și el. AroooooοOOOooo. Nu peste mult timp toată lumea din sală se dezlănțuie de fiecare dată când Gracie ia nota aceea înaltă și câinele intervine și el. Nu peste mult timp se pare că se dezlănțuie și cei de la balcon.

Sunetul se aude deodată mai încet și apoi se oprește. Se oprește și filmul. Toată lumea țipă. Se aprind luminile din cinematograf. Oamenii dau din mâini și țipă. Directorul și ușierii trec printre rânduri. Se iscă o încăierare undeva pe rândurile din față, apoi unul dintre ușieri se întoarce târând după el doi băieți, unul într-o parte, altul în cealaltă, pe unul aducându-l de ureche, pe celălalt de ceafa, apoi celălalt ușier cu un cățel alb cu negru, mic și slab, o corcitură cu coada învârtindu-i-se ca o elice. Directorul pășește în urma lor, ignorând toate privirile.

Sala izbucnește în fluierături și huiduieli. Tipul din fața lui May s-a întors să privească alaiul trecând pe culoar. Apoi privirea i se oprește în dreptul lui May și al prietenelor sale. E îmbrăcat în

uniformă de aviație, e tânăr. Nu arată rău. E cu o fată, dar cu toate astea se uită destul de lung la ele trei, iar May e cea care-i surprinde privirea.

Prietena lui nu pare prea încântată.

Filmul începe din nou, dar nu din locul unde rămăsese. Spectatorii țipă și huiduie, dar apoi se lasă prinși de acțiune, o groază de naivități despre prințul unei țări imaginare care renunță la regatul său pentru o aventură cu o barmaniță care cântă bine. Gracie începe să cânte din nou și Dumnezeu știe ce o apucă pe May. Parcă nu se poate stăpâni. Știe că e gata să facă asta și știe că o face doar ca să o enerveze pe prietena cea înțepată. Fără niciun alt motiv. Niciodată în viața ei nu a fost atât de îndrăzneață și rea pe cât e gata să fie chiar acum când Gracie face asta din nou, ia nota aceea înaltă, iar May scoate un schelălăit, încercând să-l facă să semene cât mai bine cu cel al cățelului.

Într-o fracțiune de secundă întreaga sală se zguduie de râs. Apoi încep cu toții. În scurt timp, în tot cinematograful nu se mai aud decât schelălăieli, lătrături și râsete. Prietenele lui May sunt ofuscate. Fata din față e ofuscată. Dar tipul din față s-a întors din nou și i-a aruncat o privire lungă, în lumina care vine de la Gracie de pe ecran, lui May, care stă în tăcere în mijlocul întregului vacarm de urlete și fluierături, zâmbește frumos, apoi îi face cu ochiul ei frumos, cu toată măiestria de care e în stare, siluetei băiatului care, după cum va afla ea cu două seri mai târziu, când își va pune rochia cea mai bună, cea albastru cu alb, cu copacii din Africa și gazelele, iar el o va aștepta acolo, în fața cinematografului Palace, cu biletele pentru *Acest neam fericit*[56] gata cumpărate în mână, e Philip Young, aflat la jumătatea unei permisii de zece zile.)

Lui May i-a rămas în minte un cântec vechi, nu-și dă seama de ce. *Sally, Sally, pride of our alley*[57]. Așa o chema, Gracie,

Gracie Fields. Și asta o caracteriza pe Gracie Fields, era de-a dreptul incredibilă, și apoi îți demonstra că ai greșit dacă te-ai îndoit vreodată de ea. N-ai fi crezut niciodată că va putea lua o notă atât de înaltă. Îți dădeai seama ce notă avea să urmeze,

56 *This Happy Breed,* film britanic din anul 1944, inspirat din piesa omonimă a lui Noël Coward.

57 Melodie interpretată de Gracie Fields în filmul *Sally in Our Alley* (1931).

nota care trebuia să urmeze, și te-ai fi gândit în sinea ta că în niciun caz nu are cum să cânte o notă atât de înaltă, că nimeni n-ar putea. Și atunci ea lua o notă și mai înaltă decât cea la care te așteptai, cam cu o octavă întreagă mai înaltă, și te lăsa primenit ca o chiuvetă curată prin înălțimea ei. Era o tipă de mare clasă. Putea să cânte precum cele de la operă. Și era și amuzantă. Avea cântecul acela despre un muscoi care se spăla pe picioare într-o halbă de bere și se ștergea pe mustața unui bărbat, era ziua muscoiului în cântec și își dusese iubita la Grand Hotel să-i facă cinste. O, era un cântec tare amuzant. Mai avea un cântec despre un ceas de cameră care s-a îndrăgostit de un ceas de mână și ceasul de mână i-a spus că merge prea repede.

Sally, Sally de pe strada mea, și mai era și Walter, Walter, ia-mă de nevastă și-am să-ți arăt ce tatuaj am. Ne distram, asta era diferența între atunci și acum. Țineam la intimitate. Nu cred că l-am văzut vreodată pe tatăl lor complet dezbrăcat, și cred că nici el pe mine, dar ne bucuram din plin de intimitate și ne distram. Acum nu cred că mai e vreo mare distracție, din câte văd, zise May între pereții minții ei, nu cu voce tare, privind la fata de acolo, cu o fustă care nici măcar nu prea merita osteneala să o mai porți. Fata era abătută acum, pentru că detectorul de fum de pe tavan o învinsese. Își rodea unghiile mov. Își scoase din nou aparatul acela micuț și-i roase și lui tastele. O, cu toții cred că ei sunt primii care au făcut descoperirea, cu toții au crezut, cu toții au fost convinși că nimeni nu mai auzise de asta până la *ei,* nimeni n-ar fi putut să audă de asta în afară de ei, cu moda lor *flower-power,* anii lor șaizeci cu flori în locul gloanțelor și cu verile iubirii, de parcă noi nu avuseserăm parte decât de iarnă, nu avuseserăm parte decât de rații. Noi doar ne pricepeam foarte bine să fim discreți, așa eram noi. Ei și epoca avioanelor cu reacție.

Așa a fost cu Patrick, când i s-a întâmplat, venea acasă și privea în gol, peste farfuria cu cârnați, cu ochii lui mari și inocenți, apoi întruna la duș și lăsând în urma lui o dâră de miros de la after-shave-ul acela cumplit până la parter, și se ducea în grădină și rupea un trandafir când credea că nu mă uit la el, ascundea floarea în geaca de piele pentru o fată și pleca în oraș, iar la Eleanor mi-am dat seama pentru că atunci a venit de la facultate și m-a strâns în brațe atât de afectuos, și nu era în

firea ei să mă îmbrățișeze așa, și am privit-o pe ascuns și i se citea pe chip o asemenea strălucire încât mi-am dat seama imediat, și *chiar* m-am bucurat pentru ea, nu că am fi putut vorbi deschis despre asta, nici că aș fi îndrăznit să-i spun tatălui ei.

Nu și cu Jennifer, însă.

Și totuși era el, băiatul acela, băiatul acela de atâta timp, băiatul pe care May nu-l putea privi în ochi.

Chiar dacă erau ani întregi de când băiatul acela venea să o vadă și devenise bărbat, crescând sub ochii ei, ea încă vedea băiatul din el.

Dar faptul că el apărea la ușa ei an de an nu avea cum să însemne altceva decât că trecuse încă un an pe care fata ei nu mai apucase să-l trăiască.

În primul an când îi bătuse la ușă, May nu-i deschisese. Al doilea an a venit din nou, era același băiat. De data aceasta May l-a poftit înăuntru. L-a servit cu o ceașcă de ceai. Întotdeauna aducea câte ceva. Bomboane de ciocolată, flori, bulbi pentru grădină. Într-un an a adus un mic pițigoi de porțelan. Își dăduse, probabil, seama că-i plac păsările de porțelan după cele pe care le avea deja în vitrină. După ce plecase, May îl pusese în dulapul în care ținea aspiratorul, ca să nu fie nevoită să-l privească. Invariabil, ca luna ianuarie. Când a venit prima dată avea părul lung și o expresie care semăna cu a băiatului din filmul despre Oliver, cel șmecher, nu cel mic și sclifosit. Stăteau față în față, May și băiatul, în fiecare an. Crescuse, așa cum s-ar fi întâmplat și cu fata, sub ochii ei. Într-un an nu a venit, dar a trimis o ilustrată din Canada scrisă îngrijit. Îmi pare rău că nu pot ajunge, ceva de genul acesta. Era genul de ilustrată pe care ar alege-o un bărbat, deloc frumoasă. Pe față scria Toronto, deasupra unei fotografii color cu niște oameni plimbându-se pe lapoviță, pe o stradă cu magazine, plină de zăpadă. Magazinele erau la fel în toată lumea. Dar plătise ca să ajungă la ea acasă exact la data corectă. A fost drăguț din partea lui.

Într-un an, în apropierea zilei, și-a propus să vorbească.

Dar, când a venit el, nu a putut spune nimic.

Tot ce a putut spune a fost: Deci, ce mai faci, băiete?

Bine, mulțumesc, doamnă Young, dar dumneavoastră?

Ce altceva ar fi putut spune și el? Ce altceva ar fi putut spune oricare dintre ei?

Nu știu cum altfel, nu văd cum altfel aș fi putut proceda.

Nu mai avea altceva de făcut decât să-i mai pună un biscuit pe farfurioară și să-i spună că sunt biscuiți de calitate superioară și să se asigure că el îl mănâncă, ceea ce el a și făcut.

Ea spune toate acestea nu cu voce tare, ci între pereții minții ei.

Pentru că atunci când May se gândea la mezina ei o vedea pură, rămasă în trecut, la vârsta de zece ani, nu mai mult, cu mâinile și picioarele subțiri, vrăjită pe covor, în fața unui televizor nou-nouț, privindu-și emisiunea preferată pentru prima dată în culori. Emisiunea ei preferată era plină de copii puri și neprihăniți, luminoși pentru că se născuseră mult după război, și trăiau cu toții într-un depozit de fier vechi plin de vechituri britanice și cântau *ne vedem săptămâna viitoare* învârtindu-se în jurul barei unui autobuz londonez, și pentru prima oară, minune, Jennifer a văzut autobuzul roșu intens. Pentru prima dată copiii din emisiunea ei preferată alergau de colo-colo în niște culori incredibile. Alergau după un câine printr-un cimitir, încercau să-l prindă pentru o doamnă într-o mașină sport, iar culorile lor păreau și mai colorate în comparație cu mormintele și așa mai departe. Întreaga cameră mirosea a televizor nou. Jennifer se tot ridica și își apropia nasul de locul pe unde ieșea sunetul. *Vreau doar să simt cum miros culorile.*

A fost o binecuvântare, slavă Domnului și tuturor îngerilor, că Jennifer a apucat să vadă emisiuni color înainte să se ducă. Fratele și sora ei lucraseră săptămâni întregi în echipă, studiind cu atenție noul Program TV în fiecare joi la prânz în timpul mesei și citind cu voce tare titlul fiecărei emisiuni în parte care era însoțit de cuvântul Color scris înclinat; au făcut asta timp de săptămâni întregi, până când May nu a mai suportat și l-a pus pe Philip să-l cumpere pe cel nou, deși cel alb-negru era încă bun și a mai continuat să funcționeze ani întregi. Dar dacă prințesa Anne se deranja în asemenea măsură să se mărite, ei măcar atât puteau face, să le asigure copiilor lor șansa de a vedea istoria urmându-și cursul în culori.

Toți cei trei copii ai lui May alergau prin mintea ei în culori fixate prea intens, pe o peluză de un verde aprins, împrejmuită de niște trandafiri de un galben aprins. Alergau între grădina din față și cea din spate, apărând și dispărând din imagine de parcă tocmai ei ar fi fost, prin fuga lor de colo-colo, cei care dădeau în

primul rând culoare ierbii și trandafirilor. Era o vreme când mirosul copilului tău curat din brațele tale era un fel de miros de vis, ca atunci când lămâii își trimiteau mireasma înaintea lor ca să treci prin ea, iar când ajungeai în dreptul lor nu mai aveau niciun miros.

Doamne Iisuse Hristoase și Maica Domnului, totuși, amintește-ți mirosul de la Patrick de acasă de când s-a mutat cu Ingrid! Probabil că nu are nas, spusese Philip când el și May se întorseseră acasă de la ei, cu hainele mirosindu-le ca bețișoarele hippie parfumate aprinse de Ingrid prin tot apartamentul. May trebuise după aceea să scoată hainele cu care fuseseră îmbrăcați la aerisit ca să iasă mirosul din ele. Lui Ingrid îi lipseau câteva doage, credea că Dumnezeu este în cristalele ei și le ținea pe toate aranjate într-un dulăpior. De parcă Dumnezeu s-ar afla într-un cristal și ar trebui să venerăm o piatră.

De fapt, cu siguranță nu este niciun Dumnezeu nici în biserica aia la care ne-ai obligat să mergem ani întregi, zisese Patrick la un moment dat.

De fapt, era furios că fuseseră necioplți cu soția lui.

Iar el, unul, nu mai fusese la biserică de ani întregi, de când cu Jennifer. De fapt, asta era cu siguranță de înțeles. Aș fi crezut în Dumnezeu dacă Dumnezeu ar fi făcut ceva atunci, spune Patrick. Dar a ridicat cineva sau ceva măcar un deget? Cine vede cum cade vrabia? Nimeni. Cade, pur și simplu. Și ea s-a dus, pur și simplu. Nu a văzut nimeni. Nu e nimeni care să vadă.

Dumnezeu e prezent în toate, doamnă Young, îi spunea pe treptele bisericii preotul tânăr și blând care tocmai ce preluase parohia după ce plecase bătrânul Canon și pentru care May nu era cu nimic deosebită față de un milion de alți enoriași. Dumnezeu este în toate.

Păi, era Dumnezeu în faptul că, la un moment dat, nu-ți mai puteai controla propria vezică, propriile intestine?

O, ce blasfemie. Nu va ajunge niciodată în rai nutrind asemenea gânduri.

Dar era oare Dumnezeu în faptul că-ți spuseseră *Căminul Portului când se va simți suficient de bine* în așa fel încât să-ți dai seama, astfel, că fuseseră orbiți de ceva în ceea ce te privește? Dumnezeu nu era nimic mai mult decât un ritm repetându-se într-o clădire veche din piatră. Acolo era Dumnezeu, dacă era, într-adevăr, undeva.

Era oare Dumnezeu în ochiul acelui iepure?

Păi, ai putea, ai putea să te cari, pur și simplu.

Păi, nu suntem cu toții altceva decât o grămadă de flori tăiate, strânse maldăr pe pământ, la urma urmelor.

Păi, nu poți face omletă fără să rupi niște picioare[58], spunea Philip.

Păi, unii se duc mai tineri decât alții, e-adevărat.

Păi, eu mi-am trăit traiul și mi-am mâncat mălaiul, spre deosebire de alții care meritau asta.

Era oare Dumnezeu în ochii băiatului din ianuarie, ai bărbatului din ianuarie?

Acum era ianuarie. Era ianuarie de câteva săptămâni.

May Young avu o strângere de inimă. Apoi inima începu să-i bată foarte repede.

Nu, nu putea fi azi ziua lui Jennifer, pentru că băiatul, bărbatul, nu venise.

Dar poate că nu știa unde e ea. Poate că se dusese acasă și bătuse la ușă și văzuse că nu e nimeni acolo și nu avea nicio idee unde e ea.

Păi, ar întreba un vecin, nu?

Dar dacă era vreo problemă, dacă i se întâmplase ceva?

Nu. Dacă asta era ziua, ea ar ști, pentru că el ar fi aici. Venea întotdeauna, negreșit. Cu excepția anului în care a trimis ilustrata. Dar venea întotdeauna. Iar acum nu era aici.

Dar era fata aici, pe scaun.

May o țintui pe fată cu privirea.

Avea nevoie de ochelari.

Își ridică mâna. Mâna îmbătrânită de pe pat se ridică. O trimise spre dulap, unde erau ochelarii. Dar nu nimeri, îi lovi din greșeală cu mâna, dar lovi și câteva felicitări cu mesaje de însănătoșire grabnică, iar ochelarii căzură împreună cu felicitările de pe dulap pe podea.

O privi pe fata de pe scaun și văzu cum e tinerețea. Era absentă, cu niște chestii în urechi.

Își ridică mâna. Mâna îmbătrânită se ridică și făcu semne prin aer.

---

58 Joc de cuvinte: *breaking eggs/legs* (să spargi ouă/să rupi picioare), preluat din titlul unui episod al serialului BBC *Cardiac Arrest* (*Stop cardiac*), bazat pe viaţa unor medici dintr-un spital britanic: You *Cant Make an Omelette Without Breaking Legs* (*Nu poţi face omletă fără să rupi picioare*).

Fata avea ochii închiși.

May își îndreptă din nou mâna spre dulap. Mâna se lovi și de alte felicitări de la ei prin care-i urau să se însănătoșească grabnic. Le dărâmă. Găsi cutia de șervețele. Își băgă degetele în deschizătură, în orificiul pe unde ies șervețelele, și apucă bine cutia și o aduse pe pat, așa, și o apucă și mai bine.

Cu toată puterea pe care o mai avea, puse mâna îmbătrânită să arunce cu cutia în fată.

Avu efect! O nimeri în picior. Fata tresări și deschise ochii să vadă ce s-a întâmplat. Se uită mai întâi la piciorul ei și apoi la cutia de șervețele căzută într-o parte și apoi la May în pat.

Ce? zise ea.

May respiră adânc între pereții minții ei. Apoi trecu la fapte. Deschise gura. Vorbi.

*

Uită-te la toată apa aia fierbinte, care curge așa.

Vorbele îi ieșiră cu glas răgușit și stins. Nu asta dorise să spună.

La ce să mă uit? zise fata.

May încercă din nou.

Dacă ar fi făcut cineva treaba cum trebuie.

Dacă ar fi făcut cineva treaba cum trebuie, zise fata.

Nu s-ar mai întâmpla.

Nu se întâmplă nimic, de fapt, zise fata. Nu e apă. Nu văd niciun pic de apă.

May făcu semn din cap că nu. Camera se învârti cu ea.

N-au făcut treaba cum trebuie.

Am înțeles, zise fata.

Groaznică risipă.

Lucrurile nepotrivite îi ieșeau singure pe gură. Îi făcu din nou semn din cap fetei că nu.

Am înțeles, zise fata. O lămurim noi.

Unde e tortul?

Vreți un tort? zise fata.

Tu ține-l și eu îl tai. Unde-s farfuriile? Unde-i cuțitul?

Fata lăsă telefonul pe scaun și se duse la dulapul lui May. Deschise ușile și cotrobăi prin el. Scoase o pereche de pantofi și o lăsă pe pat. Scoase un borcan de bomboane.

Nu văd niciun tort. Dar am găsit astea, zise ea.

Scoase capacul. May deschise gura ca un copil. Fata desfăcu o bomboană roșie și i-o puse în gură.

May făcu din cap un semn de mulțumire.

Fata luă și ea una. Luă bomboanele cu ea și se așeză din nou pe scaunul pentru vizitatori. May sugea bomboana. Arătă din cap spre pantofii de pe pat.

Ghinion, asta înseamnă.

Asta fusese corect. Era prima chestie pe care o spusese și ieșise corect.

Fata se ridică, luă pantofii și-i așeză pe podea, sub pat.

Nu-mi place rozul.

Fata asculta.

Vezi tu, era de așteptat să o urâm cu toții, să o considerăm soi rău. Pentru că a fugit în America. Dar a fost nevoită, pentru soțul ei. În război. El fiind macaronar de pe insula Capri. Și nu a fugit. Asta a fost o minciună. Și-a scos cântecele. A făcut avere. Destui bani pentru o sută de avioane de luptă, se spunea. Și șeful neamț. Șeful neamț[59].

Adică, vreți să spuneți, Hitler sau ceva de genul ăsta? zise fata.

Nu, nu. O nevăstuică era. Cu o față mică de nevăstuică. Ea cânta în Franța. Susținea trupele militare. El a dat ordinul, le-a spus să-i bombardeze hotelul. Să dea un exemplu. Dar n-au prins-o.

Am înțeles, zise fata. În război, da?

Da, în război! în Arras[60].

Ăsta-i un loc? zise fata.

!

Ha-ha!

Fata se așeză, zăpăcită, pe scaunul pentru vizitatori și o privi pe May cum râdea.

(May Winch are o zi liberă azi și vine acasă cu bicicleta pe întuneric de la serata dansantă și nu e lună, dar nu e nicio problemă pentru că știe unde sunt gropile, e un fel de joc să ocolești gropile și e un joc la care ea se pricepe foarte bine. Dar cotește pe drumul dintre oraș și sat chiar dincolo de intersecție,

---

59 Probabil referire la Hermann Goring, comandantul aviaţiei militare în Germania nazistă.

60 Oraş din Franţa, pronunţat în limba engleză asemănător cu *her ass* (arg. „fundul ei“).

unde era cândva indicatorul, și BANG aerul se transformă într-un zid și buf se lovește de el, totul se întâmplă și repede, și încet, cade de pe bicicletă și apoi bicicleta o ia într-o parte și ea în cealaltă, se izbește de pământ mai întâi pe o parte, cu brațul ridicat să-și protejeze capul, apoi se izbește cu genunchiul și șoldul de pământ și cât ai clipi își dă seama că s-a lovit de o coapsă caldă, de un animal, uite, îl aude cum se îndepărtează, a fugit prea repede ca să fie o vacă, trebuie să fi fost un cal, poate o căprioară, după sunetul copitelor nu părea să fi fost un cal, nimeni nu și-ar lăsa calul liber pe drum așa. Se ridică în capul oaselor, își pipăie cotul, julit, umed, se pare că sângerează un pic. Se ridică în picioare, își lasă greutatea pe genunchi. Bun.

Nu a pățit nimic.

Izbucnește în lacrimi.

Merge pe jos restul drumului spre casă, tremurând.

A fost întunericul care se materializase, luase o formă solidă din nimic în fața ei. Nu a fost ca atunci când fabrica de rulmenți de lângă magazin a fost lovită de o bombă și ea a fost aruncată de suflul exploziei până în peretele din spatele ei. Atunci fusese altfel. De data aceasta a apărut de nicăieri și nu a scos niciun sunet, doar bufnitura înfundată din momentul în care May a fost izbită de întuneric. Diferența a fost că intrase cu capul înainte și cu ochii larg deschiși în el, că de data aceasta chiar ea declanșase, cumva, incidentul, ea se izbise de întuneric.

Când ajunge la fântână se spală pe față și se șterge cu mânecile. Ajunsă în fața casei, zăbovește după gardul viu o vreme până se liniștește, își recompune o figură corespunzătoare, pentru că îți trebuie o figură corespunzătoare ca să intri în casă, pentru că Frank, plecat pe mare, e deja dat dispărut, așa se spune, și asta de opt luni.

Mama ei vine pe hol. Când o vede pe May mâinile i se duc involuntar spre față.

N-am pățit nimic! spune May. Eu și bicicleta mea am lovit o căprioară pe drum. Am căzut în fund.

După asta e trimisă fără mare tevatură la etaj, unde se uită la cot și la genunchi și nu arată așa de rău.

A doua zi o doare tot corpul și cotul îi dă junghiuri.

Se întoarce pe drum și găsește bicicleta, în iarba înaltă din șanț, și nu a pățit nimic. Se întoarce cu ea. Merge bine, nu a pățit nimic.)

M-a dus la Londra odată Frank.

Cine? zise fata.

Cu metroul. Mirosul acela de lână murdară. Eram foarte mică, să știi.

Am înțeles, zise fata.

Eu, una, sunt terminată.

Mie mi se pare că sunteți bine, zise fata.

Frântă de oboseală. Am fost în schimbul de noapte.

Corect, zise fata.

Dar e plăcut să fii iubită. Nu-i așa că-i plăcut să fii iubită?

Mie-mi spuneți, zise fata și chipul i se întristă.

Ochii bărbaților după război. Ca iepurii în bătaia farurilor. Așa eram cu toții. Toți cei care nu s-au mai întors. Toți cei care și-au luat zborul și nu au mai coborât. Le tăiau numele cu o linie dimineața, mi-a spus Philip. Și asta era tot. Ei bine, noi ne-am ținut tari, Philip și cu mine. Și am depășit momentul, și ne-am căsătorit, ne-am întemeiat o familie, ne-am făcut o casă nouă, nou-nouță. Nu mai fusese niciodată vreo casă pe locul acela. Chiar și pământul din grădină. Ascultă la mine! Pământ nou-nouț.

Dar fata de acolo de pe scaunul pentru vizitatori nu o asculta, avea acum o față lungă. May ridică o mână. O mână îmbătrânită se ridică în aer în fața ei, șovăi, apoi coborî cu putere cu pumnul strâns lovind pătura de lână.

Hei, tu, fruntea sus!

(Jennifer intră în bucătărie. Are paisprezece ani. Are, ca de obicei, figura ei posacă. E o seară de vară și May e la mașina de cusut.

Jennifer, umerii, spune May.

Îhî, pentru că o să am nevoie de un spate drept când o să murim cu toții într-o explozie nucleară, spune Jennifer.

May apasă pedala până la podea și trece materialul pe sub ac. Acum Jennifer a deschis dulapul, a scos capacul unei cutii de plastic și și-a luat un pumn de stafide. Măcar mănâncă ceva.

Dacă ți-ai fi luat gustarea cu ceaiul de după-amiază, spune May. Stafidele îmi trebuie pentru biscuiți.

Jennifer se îmbrăca așa de frumos înainte. Era un copil model. În ultimul timp e palidă și slabă, cu o față lungă și nefericită, și se îmbracă așa de neglijent, în niște haine vechi și urâte, și umblă cu părul încâlcit. May îi spune tot timpul. Hei, tu, fruntea

sus! Vârsta e de vină. Și umblă cu fete care sunt prea mari pentru ea, fetele care o fac pe deșteptele, cu o clasă mai mari decât ea, de la școală, și petrece mult prea mult timp cu băiatul acela care are părul prea lung și despre părinții căruia May și Philip nu știu nimic. Acordă prea puțin timp preocupărilor pentru școală. Nu poți fi traducător în Europa, acolo unde se vor găsi slujbe pentru cei care studiază litere, nu științe, fără o pregătire temeinică. Se plimbă tot timpul de colo colo cu băiatul acela, iar când nu e împreună cu el stă de vorbă cu el la telefon. Are paisprezece ani. E prea mică să aibă un iubit.

Nu e iubitul meu, spune Jennifer atunci când May sau Philip spun asta. E prietenul meu. Nu-mi doresc un iubit. El nu-și dorește o iubită. Suntem prieteni.

Nu spune asta pe un ton senin. O spune pe un ton întunecat. Tot ce spune e întunecat în ultimul timp, și era așa senină când era mică. Chipul i s-a schimbat, s-a lungit, obrajii i s-au supt, ca și cum maturitatea a probat-o ca pe o mănușă care îi e încă mare, apoi s-a retras din ea și a lăsat-o deformată. Are umerii căzuți pentru că nu-și îndreaptă niciodată spatele. Lucrul de care nu-și dă seama e că nu se va descurca niciodată în viață umblând cu umerii căzuți.

Jennifer e în spatele lui May la mașină acum, sprijinindu-se cu spatele de bufetul de bucătărie. E îmbrăcată cu geaca aceea îngrozitoare de blugi. Se urcă pe blatul bufetului așa cum făcea când era mică.

Dacă zgârii bufetul, Jennifer, spune May fără să se întoarcă.

O aude pe Jennifer lovind cu picioarele în ușile bufetului. Urmărește ceva, asta-i sigur. Bani? May o ignoră. Apasă pe pedală și trece materialul pe sub ac. Papiota se învârte sus pe mașină. Trântește foarfecele pe masă și întoarce cracul noilor pantaloni de lucru ai lui Philip în partea cealaltă a acului.

Îl știi pe prietenul meu, spune Jennifer într-o pauză scurtă dintre momentele când May lua piciorul de pe pedală și o apăsa din nou.

Care prieten? spune May.

A zis o chestie, spune Jennifer.

May oftează.

A zis că atunci când era mic, spune Jennifer, și încă mai trăia bunicul lui, bunicul lui îl siluia pe muzica de pe coloana sonoră a filmului cu Mary Poppins, cu care avea acasă un disc.

May apasă pedala. Mașina zbârnâie. Ridică din nou piciorul.

Vrei să zici, spune May în golul asurzitor de după zbârnâitul mașinii, că bunicul lui îl silea să asculte muzica de pe coloana sonoră a filmului cu Mary Poppins, cu care avea acasă un disc.

Apasă pedala. Mașina zbârnâie.

Când ridică din nou piciorul, Jennifer vorbește din spatele ei.

Mda, dar nu asta a spus el, spune Jennifer.

Timp de o clipă se lasă tăcerea.

A zis că întotdeauna începea când urma melodia cu *I Love To Laugh*[61] spune Jennifer.

May apasă pedala. Mica papiotă de sus, de pe mașină, se învârte ca nebuna. Jennifer se dă jos de pe bufet și pleacă din bucătărie, iese legănându-se, cu mâinile în buzunare și fluierând o melodie. Ușa de la bucătărie se închide singură în urma ei.

May stă în fața mașinii cu piciorul ridicat de pe pedală, iar prin mintea ei e un vâjâit ca de furtună.

Când se uită din nou la ceas, își dă seama că au trecut câteva minute.

Se ridică de la mașină și se duce la chiuvetă. Dă drumul la apă caldă și își bagă mâinile sub jet. Și le ține așa până când apa e prea fierbinte ca să o mai suporte. Își tamponează mâinile înroșite cu un prosop de bucătărie ca să le usuce.

Se duce spre ușa din spate și îl cheamă pe soțul ei din garaj. Philip stă în cadrul ușii în întunericul străveziu al verii. Îi vede chipul și o umbră de îngrijorare îl străbate și pe al lui. Ce e? spune el.

Când Jennifer se întoarce acasă mai târziu în aceeași seară, Dumnezeu și Maica Domnului știu de pe unde, fluieră aceeași melodie pe care o fluiera mai devreme, când a plecat.

O văd pe fereastră venind pe aleea din grădină, cu mâinile în buzunarele de la geaca aia îngrozitoare, și o aud intrând pe ușa din față și pornind direct pe scări.

Tatăl ei se ridică și închide televizorul. O cheamă, îi spune să intre puțin în salon. Se oprește la jumătatea treptelor, apoi se întoarce și coboară și face cum i s-a spus. Tatăl ei îi spune să se așeze pe canapea. Se așază.

De ce e televizorul oprit? spune ea.

M-ați chemat pentru că fluieram? spune ea.

Haideți, *ce* e? spune ea.

---

61 *Îmi place să râd.*

Îi interzic să se mai vadă cu băiatul acela. Ea rămâne cu gura căscată. Apoi le spune că nu îi pot interzice, pentru că ea și băiatul sunt în aceeași clasă la școală.

Ei îi interzic să se mai întâlnească cu el în afara orelor de școală. Ea dă din cap în semn de refuz.

Ei îi interzic să mai vorbească la telefon cu el. Ea spune că nu pot face asta, nu e corect. Ei îi explică despre cei care aduc necazuri, cerșesc atenție și mint. Ea își pune mâinile în sân și îi privește drept în față și spune că sunt nedrepți. Ei îi spun că fac asta pentru binele ei, că persoanele care spun minciuni manipulatoare și aducătoare de necazuri pentru a atrage compasiune nu sunt de bună-credință. Ea dă să spună ceva, dar se răzgândește. Se oprește. Se ridică. Pleacă din cameră, închizând ușa în urma ei.

May și Philip schimbă priviri. Philip se ridică și deschide din nou televizorul.

May și Philip se uită la televizor. Apoi se duc la culcare, când vine vremea.

Urmarea e că nu se mai poate vorbi cu Jennifer zile întregi. De fapt, urmarea e că Jennifer nu mai vorbește. Jennifer refuză să vorbească. Dimineața, după-amiaza, seara, dacă rămâne vreun pic cu ei, stă sfidătoare și tăcută.

În timpul meselor e cel mai greu.

Apoi, din fericire, lucrurile se mai liniștesc un pic. În cele din urmă, e ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Nimeni nu mai vorbește vreodată despre asta.)

Acum e doar păcat.

De ce e păcat? zise fata.

De ce e păcat? May nu-și mai amintește. Tot ce mai vede în mintea ei e un fluture, dar iarna, așa că nu are nicio șansă, un fluture zburând de colo colo iarna e ca și mort. De ce era păcat? Încercă să-și amintească. Trebuie să fi fost ceva legat de război, orice o fi fost.

Un periscop de pe un submarin scufundat. A fost adus la suprafață, o, după patruzeci de ani s-a întâmplat. Plin de… de chestia aia care se depune pe obiecte sub apă. Scoici, știi, și… și chestia aia colorată.

Vreți să ziceți corali? zise fata.

La televizor.

Aha, zise fata.

O, viclenia desfrâul ticăloșia bărbaților. Ai să cazi și-ai să-ți rupi gâtul de pe tocurile alea, fetițo.

Sunteți mai rea decât mama, zise fata, dacă-mi spuneți ce să fac. Și nici măcar nu vă cunosc.

Ai venit să mă iei. Nu?

Am venit doar în vizită, zise fata. Ați fost cam de greu de găsit, dar v-am găsit până la urmă.

Fata îi arătă un bilet, dar May nu avea ochelarii și nu vedea scrisul.

ȘTII TU.

Poftim? zise fata.

Philip îi cumpărase lui May o cameră foto odată, de Crăciun. Era ultimul răcnet, un Kodak Disc, arăta ca o cameră obișnuită, dar avea înăuntru o chestie mică și rotundă în locul rolei de film. Nu a avut mare succes; în scurt timp nu se mai găseau chestii din acelea rotunde de cumpărat prin magazine. Dar May o mai avea, în cutia ei, în compartimentul de sus al șifonierului. *Păstrează-ți amintirile vii. Păstrează-le cu Kodak.* Pentru că era un cadou de Crăciun, avea un spațiu pe cutia de carton unde puteai scrie pentru cine e și de la cine e. În dreptul lui *Pentru* era numele lui May, scris de Philip. În dreptul lui *De la* scrisese ȘTII TU CINE, apoi tăiase cu pixul cuvântul CINE și lăsase doar ȘTII TU.

ȘTII TU scris cu pixul însemna acum pentru May mai mult decât orice cameră foto.

Păi, el s-a dus, și acum e rândul meu.

Ușa se deschise. Intră asistenta cu ochi ageri. Această asistentă era cam brutală când îi făcea toaleta lui May. May se lăsă moale un pic cam târziu, dar această asistentă nu era genul care să observe, nu observă nimic.

Programul de vizite începe abia la două treizeci, îi zise asistenta fetei. Ai ajuns mult prea devreme. Și categoric va trebui să pleci, cel puțin cât servim prânzul.

Bine, zise fata.

Am să-ți arăt unde e sala de zi. E la capătul coridorului, îți arăt într-un minut după ce o verific.

May tresări.

Am înțeles, zise fata. Nicio grijă. Mersi.

Fata se apropie cu cutia de șervețele. Se băgă între May și asistentă și scoase un șervețel. O șterse pe May la gură, ușurel.

Tot nu vorbește? zise asistenta peste capul lui May.
Niciun cârâit, zise fata. E dusă rău.
După ce zise asta, îi făcu lui May cu ochiul, ca o specialistă.
Apoi asistenta ieși pe coridor cu fata și ușa se închise.
Păi, așa se întâmplă în viață.
Păi, dacă m-aș duce la Căminul Portului, ȘTII TU CINE ar fi considerat *o mică amintire*?
Ei și Căminul lor.
Păi, dacă nu mă pot expedia la Căminul Portului, păi, atunci ar însemna că n-au mai dat cu tifla morții, nu-i așa? Și atunci ar urma ei. Ar însemna că urmează ei. Ei, următorii. Succesorii la tron.
Păi, chiar sunt.
Păi, n-am să-i disprețuiesc pentru lipsa lor de caracter.
Păi, le doresc noroc.
Păi, adevărul e ca soarele. Uită-te drept la el și-ai să-ți strici ochii pentru tot restul vieții.
Păi, a venit vremea. A venit vremea. A venit vremea să mă ridic și să plec.
Când fata se întoarse și nu era nicio asistentă cu ea, May se ridică în capul oaselor, pregătită.
Pantofi.
Poftim? zise fata.
Pantofi.
Vreți pantofii? zise fata.
Se apecă și-i luă de sub pat. May întinse brațele. Două brațe îmbătrânite se întinseră în fața ei. Fata puse pantofii în mâinile îmbătrânite. Mâinile îmbătrânite îi țineau la May în poală, pregătiți.
Hai.
Unde? zise fata.
Hai.
Nu puteți pleca nicăieri așa, zise fata.
Unde mergem?
Eu trebuia doar să stau cu dumneavoastră. N-a spus nimeni nimic despre mers nicăieri.
Trebuie să mă duci de aici.
Unde să vă duc? zise fata.
Nu la Cămin.
Bine, zise fata. Nu mergem acolo.

Atunci hai. Unde mergem?
Nu știu, zise fata.
Ba ȘTII.
Nu pot, zise fata. Nu pot face asta. Și cum rămâne cu prânzul? Tocmai se servește în secție. Miroase bine.
Păi, atunci după prânz.
May era încântată de varianta asta. Aveau carne tocată, după cum mirosea, azi. Era bună carnea tocată de aici.
După prânz, deci.
Fata se apropie să-i ia pantofii din mână. Mâinile îmbătrânite țineau pantofii de parcă pantofii însemnau totul. May îi aruncă fetei o privire atât de directă, încât fata se schimonosi și se schimbă la față.
O, Doamne. Bine, zise fata. O să încercăm. O să ne încercăm norocul.
După prânz. Am plecat.
Dar unde? zise fata din nou. Unde vreți să vă duc? Acasă?
La tine.
La mine? zise fata. Sunteți sigură?
În viața mea n-am fost mai sigură.
Fata rămase uluită.
Apoi își scoase telefonul și îl butonă un pic.
Bună, zise ea. Eu sunt. Bine. Da, da, dacă și tu vrei. Da, asta înseamnă că ai terminat? Chiar acum? Uite, asta-i grozav, pentru că. Crezi că ai putea să faci ceva pentru mine, poți să vii să mă iei? Da, ha-ha. Super. Da, dar uite, Aidan, nu cu motocicleta azi, poți să vii cu mașina? Așa, pur și simplu. Îhî. Nu, iubi, uite. Da. Da, o să-ți trimit link-ul. Păi, oricând, pe bune. A, mersi, iubi. O oră jumate. Bun. O să te aștept la, cum îi spune. Nu, intrarea e pe unde trec autobuzele, pe unde vin urgențele, așa că intră și tu pe acolo. Mersi. Da. Nu, o să fiu, o să te aștept acolo. Te iubesc te doresc cu tine vreau să mă-ntâlnesc.
N-ar trebui să folosești chestii din astea aici.
Da, dar n-o să mă dați pe goarnă, zise fata. O să aveți nevoie de un palton. Aveți palton?
Orice, numai roz nu.
Să le spun asistentelor că plecăm? zise fata.
Nu spune nimănui nimic.

(Jennifer intră în bucătărie. Are nouă ani. May fumează o țigară la masa din bucătărie pentru că Eleanor, care declară tot timpul sus și tare că fumatul ucide, e plecată.

Mamă, spune ea.

Acum ce mai e? spune May.

Nu, ascultă-mă. La ce sunt buni oamenii? spune Jennifer.

La ce? spune May. Cum adică, la ce?

Jennifer se lasă cu toată greutatea pe clanță și se leagănă cu ușa.

Care-i rostul oamenilor? Adică la ce suntem buni? spune ea.

Hm, spune May. Rostul oamenilor. Păi. E, este să avem grijă unii de alții. Suntem aici ca să avem grijă unii de alții.

Dă să întrebe de ce vrea Jennifer să știe, dar Jennifer a plecat deja, a ieșit pe ușă, deja tropăie pe scări.

În seara aceea, când May urcă să vadă dacă e lumina stinsă în camera fetelor, vede o foaie de hârtie pe comodă. E scrisă de Jennifer. Întotdeauna are probleme la școală pentru că nu are scrisul destul de îngrijit. May o ține sub lumina lanternei și se uită bine la ea. LA CE SUNT BUNI OAMENII. E acceptabil scrisul. Nu e chiar așa de rău. Și ia note bune la toate obiectele, așa că nu se pune problema că scrisul îngrijit ar fi alfa și omega.

Apoi e cu șapte ani mai târziu, o clipire mai târziu. Jennifer e moartă de exact un an, fix de un an. May e în bucătărie și se uită la o foaie de hârtie scrisă de o mână de copil. LA CE SUNT BUNI OAMENII.

Ca să se distreze RICK

Ca să transforme lumea într-un loc mai bun NOR

Ca să aibă grijă unii de alții MAMA

Ca să construiască lucruri care să dăinuie TATA

Dar, pentru că obiectul pe care îl ține în mână, scris de mâna lui Jennifer, e doar o foaie de hârtie la urma urmelor și pentru că mâna lui Jennifer se identifică acum cu sensul cuvântului rece și asta va însemna mereu de acum înainte, deschide ușa de la dulap. Capacul coșului de gunoi se ridică singur când deschizi ușa de la dulap. Philip a fixat coșul pe ușă în așa fel încât să facă asta. E priceput la treburile casei.

Împăturește la loc foaia de hârtie și o pune în coș. Închide ușa de la dulap și, în timp ce ea face asta, capacul coșului de gunoi se închide și el, singur.

Cioc cioc cioc.

E cineva la ușă.

May se duce să deschidă. Nu are încotro. Nu mai e nimeni acasă. E un băiat, stă în cadrul ușii. Nu spune nimic. Nici ea. Stau amândoi, pur și simplu. Apoi el îi întinde ceva și atunci când ea îl ia, se retrage spre alee. Și ea se retrage, pe traversa de plastic de pe covor, care protejează covorul. Închide ușa.

Se uită la ce are în mână. E o cutie albastră dreptunghiulară ambalată în celofan, o cutie de bomboane de ciocolată. Milk Tray.

Privește prin geamul înghețat al ușii cum silueta lui estompată se micșorează, apoi dispare.)

*

I-am luat mâna în mâna mea. Era rece la atingere. Asta a fost partea cea mai rea, cea mai rea dintre toate.

Ce spune? zise bărbatul chel de la volan.

Vorbește, pur și simplu, zise fata. Las-o în pace.

Fata stătea înghesuită în spate. May era prinsă cu centura de siguranță în față. După ce Irish-Liverpool o ajutase să urce în scaunul cu rotile, fata a împins-o pe coridor și amândouă le-au făcut vesele cu mâna asistentelor. Apoi fata a dus-o direct spre lift și au coborât, iar când s-au deschis ușile, au trecut de zona unde erau magazinele și oamenii beau ceaiuri și cafele. Fata și-a dat atunci jos geaca ei pufoasă și i-a așezat-o lui May pe umeri și a ieșit în fugă pe ușile principale aproape dezbrăcată în frig. A vorbit la telefon. Și-a aprins o țigară. A rămas acolo, afară, mutându-se de pe un picior pe altul. Pe May o cuprindea frigul ori de câte ori se deschideau ușile.

O să mori de frig.

Eu nu simt frigul, zise fata înainte ca ușile să se închidă din nou.

Bărbatul chel nu era îmbrăcat în costum.

În cele din urmă fixase cumva scaunul în spatele mașinii. Făcuse o tevatură grozavă pe tema asta. Era un mare smiorcăit.

La dracu', nu văd nimic cu chestia aia acolo, zicea întruna bărbatul chel și se uita îmbufnat în oglindă în timp ce conducea.

Era în spital Gracie, era înainte de a fugi în America și avea cancer acolo, știți voi, nimeni nu putea spune unde, nu era un loc pe care să-l poți pomeni, și trebuia să facă o operație. Și aproape că a murit în urma ei, exista un mare risc să se întâmple asta. Dar a apărut la știri după ce s-a terminat totul,

pusă din nou pe picioare, și a făcut cu ochiul drept spre camera care o filma. O, a fost splendid. Drept spre cameră a făcut cu ochiul, învinsese boala, chiar o învinsese. Și a fost unul în care a jucat rolul unei cântărețe, Sal. De aici venea cântecul, cel despre Sally. Și în el trebuia să se ducă la o petrecere din lumea bună și să le cânte bogătașilor, știți voi, să întrețină atmosfera. Și a făcut-o pe o bogătașă bătrână Doamna Șervețel, o, ce m-a mai făcut să râd. Și a învățat-o pe bogătașa asta bătrână versurile de la un cântec deocheat și o certa pentru că pronunța greșit cuvintele, o, a fost așa de amuzant. N-am să uit niciodată. Și tot în el, nici asta n-am să uit niciodată, am să țin minte câte zile oi mai avea, era o fată un pic mai tânără decât Sal, un pic cam naivă, și era foarte săracă, și tatăl ei bea și, pentru că bea și o bătea, ea a început să se poarte rău. Ei bine, Sal a lăsat-o pe fata asta să vină să locuiască la ea. Din mărinimia ei, fata nu avea unde să se ducă, tatăl ei o dăduse afară, ar fi rămas pe străzi dacă nu era Sal. Și într-o buna zi fata s-a înfuriat pe Sal doar pentru ca Sal era bună cu ea. A început să facă rău, să spargă farfuriile și micile ornamente de prin cameră. Nu e vorba că erau mare lucru. Dar erau singura ei avuție. Iar Sal stă și se uită cum fata îi face cioburi toate ceștile prețioase și toate lucrurile din jur. Și apoi îi spune: Dă-i înainte, sparge tot! Și uite și ceasul meu. Ți-l dau ție, poftim, ia-l. Fă ce vrei cu el. Fiindcă eu cred că ai adunat ceva în tine cât timp ți s-au întâmplat atâtea, și acum trebuie să te descarci.

Nici măcar nu-i plictisitor, zise bărbatul chel.

Las-o, zise fata.

Am mers cu Frank la Palace și l-am văzut pe ăsta. Fratele meu adică, Frank.

A, da, a mai vorbit despre el mai devreme, zise fata.

A rămas fără păr din neglijență? Hei. Tu. Ai rămas fără păr din neglijență?

Cu tine vorbește, zise fata râzând.

Cu mine? zise bărbatul chel.

Ca un ocnaș. Ca într-un lagăr de concentrare, ca să-ți spun părerea mea.

Așa e moda, doamnă Young, zise fata.

Mergeau pe autostradă și May se întreba care dintre sfinți era, nu-și amintea, cel care dusese copilul în spate și traversase râuri și urcase și coborâse munți și avusese grijă să rămână teferi

până la capăt, când simți că se întâmplă, pur și simplu îi scăpase fără ca ea să se poată abține.

O, Doamne. O, Doamne Dumnezeule.

Mirosul greu se răspândi în toată mașina.

Iisuse Hristoase! zise bărbatul chel. Ce dracu’ e cu mirosul ăsta? Ce dracu’!

Opri mașina pe marginea drumului. Deschise portiera și țâșni din mașină în zloată și întuneric. Aerul rece pătrunse în mașină și se alătură mirosului.

O, Iisuse Hristoase! O, Mazda mea. Pentru Dumnezeu, Josie.

Bărbatul chel plângea. Stătu o vreme în zloată, plângând. Fata întinse mâna să închidă portiera pentru că intra frigul și ploua pe geaca ei și pe umărul lui May.

Mulțumesc, dragă.

În cele din urmă încetă să mai facă pe nebunul. Urcă din nou în mașină. Închise portiera, porni din nou și intră pe autostradă.

Trapa de deasupra lor se deschise.

Închide-o, zise fata. O să moară de frig. Nu se simte bine.

Da, păi, ce dracu’ crezi că faci, ce dracu’ crezi că o să faci cu ea, oricum, habar n-am, zise bărbatul chel.

Centrul de prim ajutor St John Ambulance de pe strada mea, zise fata. Or să-i facă acolo toaleta, se pricep la chestii de genul ăsta. Dă drumul la căldură. Aidan. Acum.

Și mie cine o să-mi curețe dracului mașina, tot cei de la nenorocitul de centru de prim ajutor? zise bărbatul chel. Da, exact, să dau drumul la căldură ca să intre duhoarea ei până la caroserie și să nu mai pot scăpa de ea. Al dracului de grozav. Mersi, Josie. Mersi.

Dacă mă-ntrebi pe mine, sunt deja moartă și-ngropată.

Jur pe ce am mai sfânt că aș vrea eu să fii. Aș fi preferat să mori înainte să pui dracului piciorul în mașina mea, zise bărbatul chel.

Aidan, zise fata. E bătrână.

Nu sunt bătrână.

Vreau să spun mai mult sau mai puțin, relativ, zise fata. Aidan. Ridică geamul. Ridică-l.

O să vărs, zise bărbatul chel. Vorbesc serios. O să vărs.

Nu-i decât o mașină de doi bani, zise fata.

Și la noapte unde o să se ducă? zise bărbatul chel. Unde o s-o duci? Cine o s-o primească, în halul în care e?

Ești așa un nenorocit egoist, Aidan, zise fata.

Era rece, când am luat-o în mâna mea, mâna ei. Dar a fost o fată cu adevărat curajoasă cât a fost aici, și a fluierat tot timpul. A fluierat ca o luptătoare.

Așa, spuneți-i, doamnă Young, zise fata.

Ajunși în oraș, bărbatul chel parcă și coborî din mașină. Se duse în spatele mașinii și zdrăngăni pe acolo o grămadă. Apoi veni pe partea lui May și dădu drumul la ceva ce bubui când căzu pe trotuar. Deschise ușa și se dădu mult în spate. Scaunul cu rotile era dărâmat pe o parte, la picioarele lui.

Eu nu pun mâna pe ea, zise el.

Mă duc acasă și fac un duș, zise el.

Știi ceva, să nu mă mai suni vreodată, zise el.

Slavă Domnului că sunt din piele banchetele, zise el.

Fata plecă undeva în timp ce bărbatul chel se uita îngrețoșat la May.

Hei, tu, fruntea sus!

Iar tu ține-ți clanța, zise bărbatul.

Căsătorit, nu-i așa? Soția nu știe, nu-i așa?

Bărbatul chel se întoarse cu spatele la ea.

Doar o copilă. Îi știu pe cei de teapa ta.

Nu spuse nimic. Stătea cu spatele la ea, bătând din picior pe trotuar. Fata se întoarse cu doi bărbați voinici pe care-i găsise într-un bar, unul în dreapta și unul în stânga ei. Niciunul dintre ei nu era îmbrăcat în costum.

Pfiu, zise unul și se dădu înapoi. Cineva a făcut tot, nu glumă.

V-am spus, zise fata.

Cu grijă, zise celălalt în timp ce o scotea pe May din mașină. Nu, o țin eu, te țin eu, dragă, stai liniștită.

E ceva vreme de când n-am mai stat în brațele unui bărbat voinic.

Bărbatul care o ținea în brațe râse.

E o plăcere, draga mea, zise el.

Bărbatul acesta o așeză în scaun și amândoi bărbații cei voinici se întoarseră în bar. Traversară strada făcând cu mâna și râzând de bărbatul chel și de ce se întâmplase cu mașina lui. Bărbatul chel trânti portiera mașinii și încuie mașina cu o cheie care scoase un piuit. Plecă fără să ierte.

Am cunoscut câțiva ca el la vremea mea.

Sunt convinsă, doamnă Young, zise fata.

Ai grijă cu el.

Mă descurc eu, zise fata. Nu vă faceți probleme.

May stătea în dulcea mireasmă a lui May. Se simțea murdară până jos, și rece acum, foarte neplăcut, de jur împrejur și în jos pe picioare. Fata împinse căruciorul pe trotuarul întunecos și, după o cotitură, ieșiră pe o stradă aglomerată. Era o larmă grozavă și un miros grozav de mâncare, și oameni peste tot, stând în picioare sau pe jos chiar și pe frigul acela. Erau chioșcuri, locuri de unde-ți puteai lua de mâncare. Era ca la circ, sau la spânzurătoare. Era ticsită zona. Niște oameni care stăteau la coadă le făcură loc să treacă; fata râse și îi spuse lui May că stăteau la coadă la toaletele portabile.

Păi, nu-mi vine să mă duc, acum.

Asta știm, zise fata.

Unde suntem?

În Greenwich, zise fata din spatele ei.

A.

Dumneavoastră ați spus. Ați vrut să veniți, zise fata.

Așa am vrut? E Carnavalul de la Greenwich, așa-i?

I s-ar putea spune și așa, zise fata.

Fata împinse căruciorul pe o rampă și intră într-o baracă mare în care erau radiatoare. O, ce cald era! O femeie o duse cu căruciorul în spate, unde erau chiuvete, cu robinete și tot tacâmul. Era apă caldă și chestii pentru spălat oamenii în baraca asta. Era uimitor ce se putea face într-o baracă în ziua de azi, și o femeie blândă o spală cu un duș și o șterse cu prosopul și era și pudră pentru bebeluși, într-un dulap din baracă. Când se întoarse fata, aduse niște pijamale albastre, cu pantaloni, și un pulover și alte chestii.

Taie-mi chestia asta de pe mână, te rog, fetițo.

Fata găsi un foarfece și tăie chestia de plastic pe care era scrisă data ei de naștere. Acum era mai bine, chiar era. Apoi fata împinse căruciorul afară din baracă, unde aștepta un tip. Era un tip mai tomnatic, dar avea pe vino-ncoa'. Nu era îmbrăcat în costum.

Acesta e Mark, doamnă Young, zise ea. El e cel care v-a găsit. O să vă ia la el acasă noaptea asta și o să aibă grijă de dumneavoastră.

Nu la Căminul Portului.

Îi e frică de vapoare, zise fata.

Nu mi-e frică de vapoare.
Bărbatul dădu mâna cu ea.
Ai grijă unde pui mâna. N-am putut să mă țin.
E de înțeles, zise bărbatul.
Acum sunteți curată și proaspătă, zise fata.
Bărbatul avea să o ducă într-un loc călduros. Va fi o plăcere, a zis. A zis că vine să o ia de la strada principală, dacă fata, îi spunea Joe fetei, o aduce până la marginea trotuarului ca să poată intra repede cu mașina.
Fata împinse căruciorul înapoi prin mulțime, printre toți acei oameni. Era o sărbătoare grozavă. Era exact ca după război. Fata opri căruciorul și veni în față și se aplecă să-i așeze lui May fularul la gât, să vadă dacă-i stă cum trebuie.
De ce-mi pui ăsta?
Doamne, mirosiți mult mai bine acum, zise ea. De fapt, mirosiți de-a dreptul frumos.
Dacă trebuie să iasă, trebuie să iasă. N-ai cum să te împotrivești.
Fata se întoarse ținând-o cu un braț pe May și arătă peste mulțime, spre spatele caselor.
Vedeți ferestrele alea? O vedeți pe cea din mijloc? Acolo e, zise ea.
Bărbatul în costum?
Nu e îmbrăcat în costum, cel puțin din câte știu eu, zise fata.
Păi, atunci înseamnă că încă n-am murit.
Aveți mare dreptate, zise fata.

Pentru 29 ianuarie

Dragă doamnă Young, îmi pare rău că anul acesta nu voi ajunge în persoană, sunt plecat în delegație în Canada și mă întorc acasă abia la sfârșitul lui februarie.

Dar vă trimit această ilustrată în semn de respect.

Cele mai bune urări.

Sper că sunteți bine.

Miles

Eu

știu că e adevărat că Londra s-ar putea să nu fie întotdeauna aici! Au fost momente în istoria Londrei când Londra practic și-a încetat existența! Brooke stă lângă Ceasul galvano-magnetic Shepherd. Stă cu mâinile în șold. Asta faci când îți recapeți suflul. Apoi își pipăie buzunarul blugilor după agenda Moleskine. Agendele Moleskine sunt caiete renumite pentru faptul că au fost folosite de autori renumiți precum Ernest Hemingway și Bruce nu-mai-știu-cum. Simte marginea abțibildului pe care Anna i l-a lipit pe copertă. Cuvântul ISTORIE se află în buzunarul ei. Asta-i chiar super! De exemplu, e momentul când regina Boudicca a ars Londra din temelii, ceea ce a avut legătură cu un trib numit tribul Iceni și cu revolta la care a luat parte. Dacă ai fi priceput la vorbe de duh, așa ai numi ceea ce Brooke tocmai a făcut chiar acum, când și-a făcut din nou voltă ca să urce dealul: re-voltă. Și mai literal, a făcut asta cu un moment în urmă și a durat sub un minut țup țup! Brooke Bayoude, cea mai rapidă alergătoare din lume, ajunge la linia de sosire în mai puțin de 60 de secunde. Se folosește timpul prezent în loc de trecut pentru că e ceva de genul unui titlu de articol dintr-un ziar și oamenii vor înțelege că se referă la trecut, deși timpul din titlu e prezentul. Înseamnă că înțelesul e implicit. Dar cu siguranță ar fi fost și mai rapidă dacă n-ar fi trebuit să ocolească o groază de oameni. O groază de oameni s-au hotărât să viziteze Observatorul azi, întrucât e vacanța de Paște. Ceasul galvano-magnetic Shepherd e un ceas comandat. Un ceas comandat e un ceas acționat de un ceas principal, al cărui mecanism se află la distanță de ceasul comandat. În plus, ceasul galvano-magnetic Shepherd are 23 de ore marcate pe cadran în locul celor doar 12 obișnuite, ca un ceas cu o rotație în timp dublu, plus un 0 sus, unde ar fi în mod normal 12 noaptea sau ziua, ca să facă 24. Asta înseamnă că uneori e pur și simplu ora nimic fix. Ora nimic fix! Cât e ceasul? E nimic și-un sfert. E nimic și jumătate. Domnule doctor, domnule doctor, cred că sunt un ceas. Păi, nu-ți mai tot roti arătătoarele, ca să te pot consulta. Glumă de pe vremea când nu apăruseră ceasurile digitale. Și

ceasul lui Brooke e nou. E un ceas Me To You. Imaginea de pe cadran e a unui urs care ține o floare, așa că de fiecare dată când te uiți la ceas ți se pare că ursul vrea să-ți ofere floarea. L-a primit cadou de la părinți de ziua ei, alături de un urs de pluș făcut în așa fel încât să arate ca și cum ar fi vechi, deși nu e așa, e nou, dar are un petec fals cusut pe față cu împunsături mari. Asta pentru că lucrurile care par vechi sunt mai drăguțe. Pe urs îl cheamă Tatty Teddy. Timpul obținut de Brooke la prima urcare a pantei de când a împlinit zece ani e de 54 de secunde (conform ceasului). Are zece ani de o zi. I-a împlinit duminică, pe 11 aprilie. Zece pe unsprezece aprilie două mii zece. Va fi și mai bine anul viitor, pentru că va împlini 11 pe 11.4.2011! Anul trecut, la școală, Brooke i-a spus lui Wendy Slater că există un întreg șir de numere, altele decât cele obișnuite, care urmează după douăzeci și nouă, cum ar fi douăzeci și zece, douăzeci și unsprezece, douăzeci și doisprezece, douăzeci și treisprezece. Wendy Slater a crezut-o și *și-a modificat în consecință tema* după cum scria în scrisoarea primită acasă TE CREZI AȘA DEȘTEAPTĂ clasa lui Brooke îl are ca învățător pe domnul Warburton de doi ani deja. *Nu poate fi pusă la îndoială inteligența lui Brooke. Abilitățile ei verbale sunt remarcabile și e extraordinar de inventivă și desigur că nu avem nimic împotriva acestui aspect sau a oricăruia dintre cele două. Dar uneori imaginația ei molipsitoare poate fi vertiginoasă pentru colegii ei* CREZI CĂ EȘTI CEA MAI DEȘTEAPTĂ vertiginos: care provoacă amețeală.

Dar e adevărat că Greenwich, unde sunt acum toate clădirile pe care oamenii vin anume să le privească, atât clădirile înalte care sunt de acum cât și clădirile vechi care sunt istorice, a fost odată, cu mult timp în urmă, plin de viață și așa mai departe, așa cum și astăzi e plin de viață. Dar apoi, din senin, și fără ca nimeni să poată prevedea asta, a încetat pur și simplu să mai fie plin de viață, nu doar atunci când regina Boudicca a dat foc Londrei și a ars-o din temelii, ci și atunci când Imperiul Roman a început să nu mai fie imperiu. Atunci, dintr-o anumită cauză care este istorică, Londra a încetat să mai fie un port important – ha! *portul* im*port*ant a încetat să mai fie im*port*ant. Greenwich era foarte im*port*ant pe vremea aceea, știu acum istoricii, pentru că avea un templu și un altar și așa mai departe.

Fapt e că s-au găsit o monedă și un artefact, sau artefacte.

Fapt e că. E un arte-fapt. Brooke se apleacă să-și lege șiretul. E un artă-fapt că pe monedă era o imagine cu capul unui bărbat, și acesta a fost unul dintre lucrurile pe care le-au găsit și care dovedesc că aici a fost cândva un templu romano-britanic. Imaginea e a capului lui Flavius Constans, care a fost un împărat, și moneda e datată din anul 337, și apoi istoria lui Flavius Constans este că fost ucis în anul 350, ceea ce înseamnă de fapt la numai treisprezece ani după ce capul i-a apărut pe o monedă! Așa că oamenii aflați în funcții importante ar trebui să fie mai atenți pentru că dacă ți-a apărut capul pe o monedă asta nu înseamnă că ești imun la istorie așa cum oamenii sunt imuni la chestii împotriva cărora au fost vaccinați. Doar pentru că cineva are o funcție importantă, de exemplu te are în supraveghere și poate să te apuce de braț atunci când nu vede nimeni, încât să te doară tare brațul după aceea, și să-ți țipe în ureche așa de tare încât să ți se pară ca o palmă peste ureche și să simți cuvintele pe dinăuntru mult timp după aceea, asta nu înseamnă că istoria nu se poate întoarce împotriva lui.

Adevărul e că, atunci când cineva țipă la tine așa e ca un balon cu aer cald umplut cu aerul cald care trebuie să-l înalțe pe cer, dar de fapt e umflat periculos de rapid într-o încăpere foarte mică în așa fel încât împinge în pereți și în tavan, ceea ce înseamnă fie că pereții și tavanul vor ceda, fie că balonul care este capul tău va exploda. Balonul care este capul tău este o metaforă. Asta nu înseamnă că nu e adevărat. E doar un mod de a spune ceva care e greu de spus.

(Mama și tatăl lui Brooke au chemat-o în bucătărie. Tatăl ei era în picioare, lângă fereastră, cu cele două scrisori în mână. Mama ei era așezată la masă. A bătut ușor cu mâna pe scaunul de alături, ceea ce însemna că voia ca Brooke să vină și să se așeze acolo. Brooke a rămas acolo unde era, la ușă. A privit în jos și în același timp în lateral la scrisori cu coada ochiului, pentru poți face în așa fel încât să pară că privești în jos, dar tu de fapt să privești în sus. A văzut antetul școlii pe una dintre scrisori. Brooke, a zis mama ei, putem rezolva orice problemă dacă ne spui, dar dacă nu, nu putem. Nu suntem supărați, a zis tatăl ei, vrem să știm doar de ce. Brooke a ridicat dintr-un umăr, apoi din celălalt. Mai târziu, mama ei a luat-o în brațe și a așezat-o pe un genunchi. Știu că se întâmplă ceva, a zis ea, îmi cunosc fata și știu când e tristă, nu putem accepta asta, tatăl

tău e foarte îngrijorat. Brooke nu a zis nimic. Mai târziu, tatăl ei a luat-o la o plimbare pe malul fluviului. Vrei să mergem prin tunel? a zis el. Brooke a făcut semn din cap că nu. Credeam că-ți place tunelul, a zis tatăl ei. Brooke a privit lung la suprafața maronie și agitată a apei. Se învolbura precum mii și mii de mici ghionți. Trebuie să începi să te porți mai frumos, zise tatăl ei, mama ta e foarte îngrijorată că nu ieși din camera ta, că nu mergi la școală, unde te duci? Ce se întâmplă? Mie poți să-mi spui. Și tatăl ei a privit apa cât timp a spus asta. Apoi i-a zis: Sau ai putea să-i spui profesorului, dacă mie nu vrei să-mi spui TE CREZI CEA MAI DEȘTEAPTĂ PĂI STAI SĂ VEZI DOMNIȘOARĂ DEȘTEPTĂCIUNE CU CE NUME PROSTESC OI FI AVÂND CĂ A O FACE PE DEȘTEAPTA LA MINE LA ORE O FI CUM O FI DAR ÎN LUMEA REALĂ NU ÎNSEAMNĂ NIMIC CEEA CE VEI AFLA PE PIELEA TA CĂ EȘTI UN MARE NIMIC RAHAT CU OCHI CE EȘTI apoi tatăl ei a zis: Bine, închipuie-ți că nu sunt eu cel care te întreabă. Închipuie-ți că vorbești în sinea ta, doar că sinea ta e de vârsta mea, e bătrână și înțeleaptă și nu mai are nouă ani, și închipuie-ți că poți să spui orice în sinea ta, despre orice, și dacă-ți închipui asta, atunci care ar fi lucrul pe care ai simți cel mai tare nevoia să ți-l spui? Apoi s-a lăsat o tăcere îndelungată când nimeni nu mai zicea nimic. Apoi Brooke a zis: Tată? Da? a zis tatăl ei cu o figură nerăbdătoare și gravă. Cred că de fapt *aș vrea* să mergem prin tunel, până la urmă, a zis Brooke. Tatăl ei a încuviințat din cap. A prins-o de brațe și a ridicat-o în aer și a dus-o așa până în domul de la intrare. Au coborât cu liftul. Nu erau prea mulți oameni în tunel pentru că era toiul după-amiezii. El și Brooke făceau chestia cu fluieratul, când unul se duce mult înaintea celuilalt și apoi ascultă cât de bine sună fluieratul răsfrânt de plăcile de pe pereți, ceea ce iese și mai bine atunci când nu vezi persoana care fluieră sau nu știi din ce direcție vine fluieratul. Până când au ajuns la celălalt capăt și au urcat cu liftul și au mângâiat bătrânul câine cu un singur ochi care stă pe iarbă în parcul Island Gardens și au privit panorama clădirilor și așa mai departe de pe celălalt mal al fluviului, tatăl ei a uitat ce o întrebase pe malul celălalt înainte de a intra în tunel. Așa că era foarte bine.)

Deci. Deci adevărul e că, la sfârșitul secolului al IV-lea, Greenwich era acoperit de genul de vegetație și așa mai departe care crește în locurile pe unde nu se duce nimeni sau pe care nu

le folosește nimeni. Probabil că au venit și multe specii străvechi de animale sălbatice atunci când s-a întâmplat asta, echivalentele broaștelor și aricilor și genul de chestii care vin și populează regiuni sălbatice ca la emisiunea Springwatch de la televizor. În această emisiune ți se spune cum să-ți amenajezi un colțișor de sălbăticie în grădină pentru ca vietățile să vină în recunoaștere sau chiar să se hotărască să se stabilească acolo. Unele dintre ele pot fi destul de rare, cum ar fi pasărea care se numește pitulicea fluierătoare și care era cândva foarte răspândită, dar acum aproape că a dispărut. Dar ideea e că locuri care chiar acum, chiar în această clipă sunt locuri din Londra unde oamenii se duc, dar nu stau să se gândească unde sunt pot pur și simplu *să dispară* de-a dreptul. Și, dacă s-a putut întâmpla atunci, s-ar putea întâmpla și acum sau în orice moment, pentru că există un precedent istoric, și asta nu e totuna cu un prezident, ca președintele Obama, care se pronunță diferit, deși poate fi în același timp și precedentul unui președinte! ceea ce sună chiar super și e o vorbă de duh dacă stai să te gândești TE CREZI CEA MAI DEȘTEAPTĂ

adevărul e că, de fapt, e foarte bine să fii deștept. E mai mult decât foarte bine, să fii. E deșteptisim, dacă ești. Brooke Bayoude: Deșteptisimă. DEȘTEPTISIMĂ. Deci toți oamenii ăia de azi, care se uitau la Greenwich, din Londra, și care se gândeau că istoria e demult apusă, că tot ce a mai rămas sunt movilițele acoperite de iarbă acolo unde au fost îngropați cândva bărbații anglo-saxoni cu toate scuturile și muzica sulițelor, ar trebui să se mai uite o dată. Doar să se uite! Păi se numește chiar Observator, la urma urmelor! ha-ha! Cartea despre telescoape de acasă are pe prima copertă o imagine cu un bărbat. Omul, care e din anul 1660, are tot corpul acoperit de ochi care sunt deschiși. Are un ochi pe laba piciorului și un ochi pe genunchi. Are mai mulți pe lungimea piciorului și pe braț, și unul pe umăr, unul pe încheietura mâinii și unul pe mână. Mâna cu ochi arată spre cer, unde o altă mână, fără ochi, iese dintr-un fel de nor de lumină și din degetele mâinii de deasupra ies niște cuvinte. Mână largă! Glumă. Bărbatul care se uită la mâna cu cuvinte are ochi deschiși chiar și pe burtă. Ochii îl acoperă așa cum ar face fluturii, dacă mulți fluturi s-ar așeza pe tine toți deodată. Închipuie-ți că tot corpul tău *ar fi* acoperit de fluturi și fluturii ar fi ochi, desfăcându-și și strângându-și aripile ca pe niște pleoape

și văzând cu toții în același timp de la înălțimi și din unghiuri diferite. Noi am vedea lucrurile din toate pozițiile lor în același timp? Asta ar face ca ceea ce vedem să aibă o dimensiune diferită în mintea noastră? În cartea aceea despre telescoape mai e și o imagine cu un marinar pensionar din vremurile de demult, care își închiriază telescopul și sub imagine scrie că probabil oamenii sunt atât de nerăbdători să privească prin el pentru că îl are îndreptat către Docul execuțiilor. Fiindcă oamenii chiar au dat bani ca să vadă o execuție printr-un telescop! O persoană trebuie să fi fost executată prin spânzurare în Doc, nu cu ghilotina, pentru că ghilotina nu a fost folosită în Anglia, deși a existat o modalitate de execuție numită Halifax Gibbet în Anglia în cursul istoriei, care semăna un pic cu cea cu ghilotina. Rostul ghilotinei a fost că era folosită pentru ca oamenii să aibă parte de o moarte curată și rapidă. A fost populară în Franța, și 16.500 de oameni au fost executați astfel conform datelor istorice în ceea ce acum e Europa unde te poți duce cu Eurostar-ul, în anii 1930 și 1940, dar nu și după 1967 când a avut loc ultima execuție cu ghilotina din lume. Brooke nu-și amintește exact unde. Va trebui să-și verifice datele. Problema cu cititul informațiilor pe Internet și uneori în cărți e că uneori s-ar putea să nu citești informațiile adevărate.

Adevărul este că probabil un om a fost trimis la închisoare în Franța pentru că pălmuise capul unei persoane care tocmai fusese decapitată ca să vadă dacă fața mai era încă vie după ce capul a fost tăiat!

Adevărul este că probabil și în Halifax puteai fi executat prin metoda Halifax Gibbet dacă furai treisprezece pence vechi și jumătate, și Halifax nu e prea departe de York, unde e o casă unde a locuit o doamnă care a fost executată prin strivire cu greutăți. Brooke știe asta pentru că a vizitat casa istorică a doamnei, unde acum e un muzeu.

Dar important e de unde știi când ceva este adevărat? Ha, evident, din surse, și așa mai departe, dar cum știi că *sursele* sunt adevărate? Lucrurile nu sunt adevărate doar pentru că așa scrie pe Internet. De fapt, expresia ar trebui să fie, nu adevărul este, ci adevărul pare să fie.

Adevărul pare să fie că în 1894 cineva a încercat să arunce în aer chiar acest Observator de aici. Este adevărat, se pare, că nu a deteriorat Observatorul, ci doar și-a aruncat propriile

măruntaie în aer chiar aici în acest parc! Avea o gaură acolo unde trebuia să aibă stomacul și o mână i-a sărit în aer când bomba i-a explodat chiar în acea mână în care o ținea, așa că morala poveștii e: nu ține bombe în mână, ha, evident. De fapt, o bucată de cinci centimetri de os de la acea mână a fost găsită în apropierea Observatorului la mult timp după ce omul acela a murit, dar Observatorul propriu-zis nu a fost deteriorat sau ceva de genul ăsta. Brooke își pune mâinile în dreptul stomacului și încearcă să simtă ceea ce nu poate vedea înăuntru. Se pare că bărbatul mai trăia când l-au găsit oamenii și se pare că mai putea să vorbească. Domnule doctor, domnule doctor, simt un gol în stomac. Domnule doctor, domnule doctor, am nevoie de o mână de ajutor.!!! Nu, dar trebuie să fi fost de-a dreptul îngrozitor. Omul acela, prin urmare, ar fi putut literalmente realmente cu adevărat în esență să-și bage mâna prin gaura din el și să o scoată pe partea cealaltă (adică mâna pe care încă o mai avea, evident, nu pe cea care îi explodase). Așa că asta este istoria, oameni și locuri care dispar, sau sunt decapitați, sau se deteriorează sau cât pe ce, și lucruri și locuri și oameni care sunt torturați și arși și așa mai departe. Dar asta nu înseamnă că istoria nu e reprezentată și de lucrurile nevăzute. Un exemplu în acest sens: de aici poți vedea o parte din Greenwich – dar nu pe tot. Nu-i poți vedea pe toți oamenii care încă nu știu ce s-a întâmplat de fapt în realitate, care încă așteaptă acolo ca domnul Garth să iasă sau să nu iasă. Ei nu se văd pentru simplul motiv că locul și oamenii sunt în spatele copacilor și al clădirilor, așa că nu-i poți vedea de aici. E o problemă de perspectivă. Nu se poate vedea teatrul, și nici măcar acoperișul, unde bărbatul pe nume Hugo care a fost acolo în seara în care domnul Garth s-a închis în cameră își spune monologul. Un monolog e o piesă în care apare o singură persoană. Titlul piesei e *Miles To Go Before I Sleep*[62], pentru că Miles e prenumele domnului Garth, deși toată lumea de afară îi spune Milo. Se presupune că e despre domnul Garth și ce se întâmplă în cameră.

(Bărbatul pe nume Hugo ședea acolo pe scenă atunci când au intrat spectatorii și s-au așezat. Uneori le făcea cu mâna și alteori se purta de parcă ei nu ar fi fost acolo. Când începea piesa, nu-ți dădeai seama că a început, și apoi constatai deodată că începuse. Vorbea mult de unul singur și cu

---

62 *Mai am drum lung până s-adorm*, vers dintr-un poem de Robert Frost.

spectatorii despre cum se închisese în cameră pentru că își dorea să fie actor și să apară la Televizor și pe Scenă, dar se Ratase. Se stătea jos mult timp din piesă, și ceva timp în picioare, apoi din nou jos. Stătea pe pat și vorbea, apoi stătea în picioare în spatele unui scaun, apoi se așeza pe scaun și vorbea, apoi se așeza pe podea și vorbea. Se vorbea o groază în piesă. Își pusese păr lung și o barbă lungă ca a unui vrăjitor. Nu semăna deloc cu domnul Garth. Brooke și părinții ei s-au dus vineri seară. A fost un munte de plictiseală. Brooke a adormit în a doua jumătate. Apoi Brooke și părinții ei tocmai ieșeau de la teatru când s-au întâlnit cu doamna Lee, care se duce să vadă piesa în fiecare seară și la matineu, pentru că are o anumită legătură cu ea. Le-a vorbit din nou, o veșnicie, despre cât de realist e prezentat totul și despre cum se duce uneori și stă pe scenă înainte sau după reprezentație și își închipuie că e în camera adevărată din casă, și uneori chiar îi vine să creadă că este, așa de real pare totul. Le-a povestit din nou cum cei care se ocupă de piesă chiar au comandat pe Amazon.co.uk câteva dintre DVD-urile care sunt în camera adevărată, cu aceleași imagini pe copertă, ca să facă totul să pară cât mai real și veridic. Nu seamănă deloc cu domnul Garth din cameră, a zis Brooke. Păi nimeni dintre noi nu știe asta sigur, nu-i așa, Brooke? a zis doamna Lee, iar reprezentația, în fiecare seară, îți taie răsuflarea! Doamna Lee a clătinat din cap de parcă ar fi privit la ceva ce nu-i venea să creadă. A fost drăguț din partea ta să ne păstrezi bilete, a zis mama lui Brooke, mai ales că erau deja epuizate. Apoi doamna Lee le-a vorbit în continuare despre faptul că piesa va fi transferată în curând la un teatru adevărat. Păi acesta *este* un teatru adevărat, zise Brooke. Ți-a plăcut piesa, nu-i așa? i-a zis doamna Lee lui Brooke. Mi s-a părut plictisitoare, anostă, insipidă și fără niciun rost, a zis Brooke. Doamna Lee a râs. A cam depășit-o, le-a zis doamna Lee părinților lui Brooke pe deasupra capului lui Brooke. Ba nu m-a depășit deloc, a zis Brooke. Ne-a plăcut foarte mult tuturor, mulțumim, a zis mama lui Brooke. Bineînțeles că ne-a plăcut, a zis tatăl lui Brooke. Apoi familia Bayoude și-a luat la revedere de la doamna Lee și a plecat de la teatru. Stăteau la ieșire și așteptau să traverseze strada. Îți taie răsuflarea, a zis tatăl lui Brooke. Da, e răsuflată rău, a zis Brooke. Părinții ei au râs atât de mult încât ea s-a gândit să o mai spună o dată, dar oamenii

de obicei nu mai râd atât de mult când spui o glumă a doua oară. Nu le-ar tăia răsuflarea cu asta. De fapt, ar o chestie un pic cam răsuflată! De ce teatrul e întotdeauna în întârziere, Brooksie? a zis tatăl ei luând-o de mână cât au traversat. Glumești sau vorbești serios? a zis Brooke. Glumesc, a zis tatăl ei. Mă dau bătută, de ce e teatrul mereu în întârziere? a zis Brooke. Pentru că scaunele stau întotdeauna la rând, zise tatăl ei. Era o glumă bună dacă te gândeai că a sta la rând are două înțelesuri: a sta unul după altul, în șir, și a sta la coadă, a-și aștepta rândul.)

Adevărul este că soțul doamnei Lee nu mai locuiește în casa familiei Lee. Josie Lee trebuie să se ducă în Bloomsbury să-l viziteze, întrucât acolo s-a mutat. Hugo care joacă în piesă locuiește acum în casa familiei Lee pentru că e atât de aproape și la îndemână pentru teatru. Și asta e un fel de istorie? Va nota asta în agenda Moleskine. Dar istoria consemnează de obicei doar Episcopi și Regi și pe Ducii și așa mai departe care se luptă pentru obținerea unui parc precum Parcul Greenwich și unul ajunge la închisoare pentru că altul vrea ce are el, așa că îl aruncă pur și simplu în închisoare și îl lasă să putrezească acolo și ia ce-i aparține. Dar asta nu înseamnă că n-ar trebui să consemnăm toate istoriile. Dimpotrivă.

(Iată Colina-cu-un-copac[63], de exemplu, i-a spus Anna când i-a dat agenda Moleskine de ziua ei. Uite câți copaci sunt de fapt pe colina aceea. Mult mai mulți decât un singur copac. Uită-te la Stejarul Reginei Elisabeta[64]. Știm cu toții povestea, sau o putem afla foarte ușor dacă nu o știm, despre faptul că era deja bătrân și scorburos atunci când regina Elisabeta I s-a adăpostit sub el atunci când a fost surprinsă de ploaie. Și mai știm că s-a prăbușit în cele din urmă abia acum vreo douăzeci de ani, când cei care au hotărât să-l protejeze au dat jos toată iedera, apoi și-au dat seama, după ce au făcut asta, că tocmai iedera îl ținuse în picioare, și apoi, în timp ce încercau să o pună la loc pentru

---

63 One-Tree Hill, punct de atracţie din Parcul Greenwich.

64 Queen Elizabeth’s Oak, alt punct de atracţie din Parcul Greenwich. Se crede că a fost plantat în jurul secolului al XII-lea şi că regele Henric al VIII-lea şi una dintre soţiile sale, Ann Boleyn, au dansat în jurul lui în timp ce micuţa prinţesă Elisabeta, viitoarea regină Elisabeta I, îi privea. Se pare că era complet uscat încă din secolul al XIX-lea, fiind susţinut doar de iedera care crescuse pe el. S-a prăbuşit, în cele din urmă, în 1991.

totdeauna cu o bucată de metal, au doborât copacul de tot din greșeală. Ha-ha! a zis Brooke și a râs și domnul Palmer. Au râs cu toții o groază. A fost amuzant. Ce s-ar fi întâmplat dacă regina Elisabeta I ar fi fost acolo și ar fi văzut cum s-au întâmplat toate astea? Le-ar fi tăiat capetele, probabil! Dar gândește-te și la toți ceilalți copaci din parc, a zis Anna. Toți au câte o istorie.)

Adevărul este că fiecare copac care a trăit vreodată sau încă trăiește are o istorie, exact cum are și copacul acela. E important să știm toate poveștile și istoriile lucrurilor, chiar dacă tot ce știm este că nu știm.

Adevărul este că istoria înseamnă de fapt tot felul de lucruri despre care nimeni nu știe.

(Într-o seară pe la ora cinei Brooke își făcea griji despre ce s-ar întâmpla dacă zidurile și acoperișul s-ar nărui, dacă tavanul pur și simplu s-ar prăbuși peste tine. În loc să-și mai facă griji, a luat cartea de pe raft, *Agentul secret* de Joseph Conrad. Era despre Greenwich și despre bărbatul care s-a aruncat singur în aer în parc! Atunci Brooke a descoperit lucrul acesta: de la p. 63 până la p. 245 în această carte anume, erau încercuite cu pixul anumite cuvinte. Ostentativ. Transcendental. Ergo. Maculat. Fizionomie. Predilecție. Meditativ. Subterfugiu. Brooke s-a dus în bucătărie. De ce ai încercuit unele cuvinte și de ce ai ales să faci asta cu aceste cuvinte anume? l-a întrebat pe tatăl ei. Tatăl ei avea treabă cu un pachet. Ce cuvinte? a zis el. Brooke a deschis cartea la pagina 63. Tatăl ei a lăsat jos lingura și pachetul și a răsfoit cartea. Interesant, a zis el. S-a uitat pe primele pagini ale cărții și i-a arătat lui Brooke locul unde cineva scrisese cu creionul prețul de 2,50 lire sterline. Mda, a zis el, e cumpărată la mâna a doua. Mâna a doua! asta era amuzant. În primul rând: din cauza ceasurilor de la Observator din muzeu care au secundare[65], și în al doilea rând: într-un fel ciudat, din cauza bărbatului căruia i-a explodat mâna. Mâna întâi. Mâna a doua. Probabil că a fost cel care a avut cartea înaintea noastră, probabil că el a făcut asta, a zis tatăl ei. Da, dar e posibil să fi fost o fată, sau o femeie, cea care a avut cartea înaintea noastră, a zis Brooke. Foarte adevărat, a zis tatăl ei. Tu ce crezi că a fost? a întrebat Brooke. Nu știu, a zis tatăl ei, nu avem de

65 în limba engleză, *second hand* are dublu sens: 1. acul secundar al ceasului; 2. (vânzare) la mâna a doua.

unde ști. Trebuie să existe un mod de a afla, a zis Brooke. A făcut o figură de dans în timp sprijinindu-se de masă. Tatăl ei i-a dat cartea înapoi. A început să citească ceva pe cantul pachetului, și anume ceva legat de orez. Fără precedent. Sugerat. Brooke s-a întors în salon și s-a așezat pe covor și a făcut pe o foaie de hârtie o listă cu toate cuvintele încercuite cu pixul. Imaculat. Fără scrupule. Apoi s-a întors în bucătărie. Din ce magazin ai cumpărat cartea asta? a întrebat ea. Tatăl ei se uita îngrijorat la aragaz. Întotdeauna o dădea în bară cu orezul. Nu știu, Brooksie, a zis el, nu-mi amintesc. Asta era inimaginabil, să nu-ți amintești de unde ai o carte! Și de unde ai cumpărat-o! Asta era o parte din istoria întreagă, din întregul rost al oricărei cărți pe care o aveai! Și când o luai în mână mai târziu în casă acasă, *știai,* pur și simplu *știai,* doar uitându-te la ea și având-o în mână, de unde e și de unde ai luat-o și când și de ce te-ai hotărât să o cumperi. Dar tată, de ce crezi că persoana care a avut mai întâi cartea ar fi încercuit aceste cuvinte anume? a zis ea. Tatăl ei ținea o cratiță sub robinet, dar fără să dea drumul la apă. Greu de spus, a zis el. A amplifica, a zis Brooke. A răsfoit mai departe prin carte ca să mai găsească unul. Emulație, a zis ea. Sunt ușor de spus. Tatăl ei a râs. Nu, nu m-am referit strict la cuvinte, a zis el, am vrut să spun că e greu de spus de ce el, sau ea, a făcut asta. A, a zis Brooke. Poate că acea persoană a încercuit cuvintele pe care el sau ea nu le înțelegea sau cărora nu le cunoștea sensul, a zis tatăl ei. Mda, da, ar fi o posibilitate. S-a întors în salon. S-a urcat pe canapea, cu genunchii pe spătar și a luat de pe raft dicționarul cel mare. Expedient: mijloc ingenios de a depăși o dificultate. Strălucire: sclipire, iluminare puternică. A amplifica: a intensifica, a mări. Știa deja ce înseamnă lucid. Apoi se uită la lista de cuvinte de pe pagină ca să vadă dacă persoana care le încercuise încerca poate să transmită un mesaj codificat prin, să zicem, primele lor litere, pentru că, la urmei, cartea era despre spioni și spionaj, cel puțin despre asta scria că e vorba în ea pe ultima copertă. Temfpms. Sau poate mesajul codificat era ascuns în ultimele lor litere. Loteevu. Asta suna ca într-o limbă străină.

Dar adevărul era că, de fapt, ce se întâmplase cu cartea aceea și de ce era un mister. Era ceva ce Brooke pur și simplu nu avea să știe niciodată și pur și simplu trebuia să se împace cu gândul, după cum îi spusese mama ei vreo două nopți mai

târziu când era în pat și se foia și nu putea dormi deloc de cât de mult își dorea să știe. Era a treia noapte în care nu putea dormi din cauza asta. Era aproape două noaptea. Numără în ordine descrescătoare de la cinci sute, a zis mama ei. Numără oi. Dar nu era genul acela de noapte de nesomn. Era un gen de noapte de nesomn diferit de genul când toți oamenii morți din istorie se aliniază în locul oilor, privind cu fețe triste și lungi și stând la coadă pe distanță de mile întregi la o poartă care e prea înaltă ca să o poată sări, atât de mulți că în niciun caz nu i-ai putea număra. Stând la coadă pentru Miles! Ar fi fost bine dacă toți acești oameni s-ar fi dus să stea la coadă la fereastra domnului Garth, și nu la capătul patului lui Brooke! Toți oamenii care au murit în Haiti când au căzut casele pe ei, s-au dărâmat pur și simplu, din senin, și toți oamenii care au murit la tsunami, care au fost luați de apă, inclusiv copii, și oamenii al căror avion s-a prăbușit în mare, și băiatul care avea zece ani care a fost executat pentru că a furat o pâine pentru că îi era foame, și băiatul care a fost ucis prin înjunghiere în fața unei școli pentru că era negru, și fata al cărei cadavru a fost descoperit în grădina din spatele unei case și care fusese ucisă de un bărbat, și toți oamenii uciși în războaiele din Afganistan și Irak și Darfur și Sudan, și aceștia nu erau decât cei din fruntea listei tuturor oamenilor care muriseră înainte de vreme, în toate celelalte războaie istorice, și chiar și copiii care muriseră pentru că fuseseră puși să muncească în fabrici sau să curețe coșuri de fum în perioada victoriană sau care au fost uciși prin execuție pentru că, de exemplu, furaseră mai puțin de paisprezece pence. Nu e nevoie să spui uciși prin execuție, a zis mama ei atunci, pentru că sensul lui ucis e conținut în execuție. Mama ei începea să-și piardă răbdarea. Dar nesomnul provocat de *Agentul secret* din cauza cuvintelor era un gen mult mai enervant de nesomn. Nu aveai față de cine să te scuzi în starea de nesomn provocată de *Agentul secret.* Persoana față de care ar fi trebuit să se scuze cineva este Brooke! pentru că a fost adusă în situația de a nu putea ști din ce motiv au fost alese cuvintele! Brooke trebuia să se hotărască, spunea mama ei acum, din nou, că, dacă voia să citească acea carte fără să o enerveze faptul că nu știe, va trebui fie să se autosugestioneze, chiar acum, să se împace cu gândul că nu știe, fie să ia hotărârea constructivă de a șterge cu radiera încercuirile care

au făcut cuvintele să iasă în evidență, din orice motiv necunoscut, și atunci va putea citi cartea fără ca asta să o mai enerveze. Brooke și-a băgat capul sub pernă. Nu merită osteneala, a zis ea de acolo. Se întreba dacă mama ei auzise ce a spus de sub pernă. Mama ei spunea ceva. Brooke nu auzea cum trebuie. Și-a dat jos perna de pe cap. Radiera mea specială de la birou mâine, zicea mama ei, aceea foarte bună, crezi că merge așa? Mulțumesc, a zis Brooke. Trebuie să meargă. Mama ei a sărutat-o de noapte-bună și a stins lumina și a închis ușa. Dar în mintea lui Brooke, în timp ce închidea ochii știind că nu va dormi, persista gândul: Nu va merge. A deschis ochii și a văzut tavanul de deasupra ei.)

Adevărul este că Brooke e a șase sute șaptezeci și cincea persoană care intră în Observator astăzi, înregistrată de domnul Jackson cu aparatul de numărat persoane pe care are datoria să-l țină în mână. Uneori, când domnul Jackson e prost dispus, nu vrea să-ți spună ce număr ești. Astăzi e chiar bine dispus. Măi-măi, pe onoarea mea că e chiar Ochiul Londrei, spune el. Pe unde-ai fost? Nu te-am mai văzut de câteva săptămâni. E destul de aglomerat azi, domnule Jackson, spune ea. Vacanța, spune el. Se pare că are asemenea consecințe. Ești numărul 675 de când a început schimbul meu. Brooke spune la revedere și mulțumesc. Apoi face slalom printre toți cei care fac poze și trece de locul unde a fost puțul lui Flamsteed.

Adevărul este că astronomul numit domnul Flamsteed a săpat o groapă care ducea drept în pământ până la 40 m, ceea ce reprezintă o adâncime cu adevărat considerabilă, și s-a așezat acolo pe o canapea ca să se uite la stele, pentru că el credea că o modalitate de a vedea cât mai sus cu putință ar fi să cobori la o adâncime cât mai mare cu putință. Dar era foarte multă umezeală acolo jos, așa că nu era o modalitate ideală de a face asta. Brooke trece pe lângă ultima rămășiță din Telescopul Herschel, în care a stat toată familia Herschel într-un an de Revelion pentru că telescopul era într-adevăr destul de mare ca să poată încăpea toți înăuntru, pentru că astronomul numit domnul Herschel credea că *el* va vedea cu atât mai departe cu cât telescopul e mai mare. Când familia înaintașilor domnului Herschel a stat acolo pentru că telescopul nu mai era de folos nimănui acum și a fost demontat, au avut de fapt destul loc să stea la masa de Revelion și chiar au și cântat un cântec în

interiorul telescopului! Ceea ce e chiar super. A privi cerul printr-un telescop atât de mare ar fi la fel ca a privi cerul prin Tunelul pentru pietoni din Greenwich. Telescopus: privitor de departe CEA MAI DEȘTEAPTĂ la început, când le-au inventat, oamenii au fost încântați pentru ca era o invenție care avea să foarte utilă în războaie, precum camerele video de supraveghere de acum DEȘTEPTISIMĂ acesta e numele lui Brooke în codul Morse: Linie punct punct punct. Punct linie punct. Linie linie linie. Linie linie linie. Linie punct linie. Punct. E un multiplu de linii chiar la mijlocul numelui lui Brooke. Cum trimit vikingii mesaje codificate? În codul Norse[66]. Brooke se avântă pe lângă arbuștii cei frumoși și urcă treptele și intră în locul acela unde se vând ghiduri. Fata numită Sophie care lucrează după tejghea îi face cu mâna în semn de salut și strigă: Pe unde ai fost? A trecut atâta timp! Începuserăm să credem că te-ai mutat! Nu, tot aici locuiesc, strigă Brooke și face cu mâna, la rândul ei. Femeia cu care lucrează Sophie nu zâmbește pentru că e genul de persoană care nu vorbește cu copiii. E un muzeu destul de bun dacă îl compari și cu alte muzee, deși muzeul din York, care e aproape de orașul unde a locuit Brooke, are expuse străzi vechi adevărate la parter cu magazine și cu lucruri din trecut de vânzare înăuntru și cai care au fost vii cândva. Era o doamnă tânără în York. Care iubea foarte tare un porc. Prietenii ei l-au gătit. Și la masă i l-au servit. Iar ea a mâncat bietul porc. Acesta era un limerick pe care l-a compus cu Anna și cu domnul Palmer vineri dimineață în timp ce stăteau pe zid, în ziua în care Anna i-a dat agenda Moleskine cu două zile înainte de ziua ei de naștere și a scris cuvântul Istorie pe abțibild cu scrisul ei foarte frumos. M-am gândit că asta o să te înveselească, a spus Anna. Și te numesc în mod oficial în funcția de istoric. Istoria scrierii limerick-urilor din acea zi era că a fost mult mai greu să facă în așa fel încât Greenwich să rimeze cu ceva, dar în cele din urmă limerick-ul despre el a fost și mai amuzant tocmai din această cauză. Era cândva o tânără în Greenwich. Care avea un tată mofturici. Ea a întârziat într-o seară. Iar el a lăsat-o afară. Să-și petreacă seara printre licurici. Domnul Palmer e foarte priceput să compună limerick-uri. Acum domnul Palmer și Anna au plecat. N-o să-ți fie dor de noi, a spus domnul Palmer. O să te întorci la școală peste câteva zile. Azi e luni, mai ai șase zile de

66 Limbă vorbită în Scandinavia, până în jurul anului 1300.

vacanță în afară de azi TE CREZI CEA MAI DEȘTEAPTĂ RAHAT CU înseamnă că Brooke se va trezi plină de speranță timp de încă șase zile. Și când se va întoarce lucrurile se vor fi schimbat oricum și nu va mai fi cea mai deșteaptă. Va fi *unica și inegalabila* Brooke Bayoude, Deșteptisimă.

Adevărul este că e primăvară și mult mai cald decât până acum, deși e încă destul de frig pentru aprilie. Brooke se întreabă dacă bătrânei care a murit în martie îi e frig în pământ sau dacă venirea primăverii înseamnă că îi va fi mai cald acolo, jos. Dar gândul acesta e o mare absurditate, pentru că oamenii morți sunt morți și nu mai simt. E ciudat să te gândești la ea acolo unde or fi înmormântat-o în orașul în care a trăit. Au venit să o ducă la spital și a murit pe drum, în ambulanță. Banii nu sunt importanți, i-a spus lui Brooke într-o zi. O ținea de mână pe Brooke. Asta era pe vremea când încă o recunoștea pe Brooke. Era înainte de a înceta să mai recunoască oamenii. Tot felul de lucruri despre care credem că sunt importante de fapt nu sunt, a spus ea, atâta timp cât nu te trezești dimineața lipsit de orice speranță. Acum Brooke are biletul pe care domnul Garth l-a strecurat pe sub ușă și care însemna că domnul Palmer s-a dus să caute casa bătrânei și i-a întrebat pe vecini unde e ea și ei i-au spus că la spital. Brooke are biletul de la Josie Lee, căreia i l-a dat domnul Palmer, și urmează să-i ia un interviu lui Josie pentru a-i pune întrebări despre momentul când s-a dus la spital și toate celelalte, pentru că fac parte din istoria celor întâmplate, și apoi Brooke va consemna totul. E un document istoric. E datat 29 decembrie 2009. E lipit cu scotch pe două pagini din agenda istorică Moleskine și Brooke a lăsat paginile libere în jurul lui. E scris de mână de domnul Garth: *Bună. Sper că va putea să meargă cineva în vizită la doamna May Young, din Parcul Belleville, nr. 12, să petreacă împreună cu ea o parte din ziua de 29 ianuarie, citindu-i, în locul meu. Foarte recunoscător pentru ajutor. Mulțumesc.* Brooke are și primul bilet istoric pe care domnul Garth l-a strecurat pe sub ușă. Nu e datat. *Cu apa mă descurc, dar voi avea nevoie de mâncare în curând. Vegetarian, după cum știți. Mulțumesc pentru răbdare.* E pe prima pagină a agendei Moleskine. Are toate biletele din seria Adevărul este că. Nici ele nu sunt datate. Le va lipi cu scotch. Peste un minut se va duce să se așeze undeva și să se uite prin agendă și să aleagă la ce pagină exact va începe cu lipitul.

Adevărul este că varianta din codul Morse pentru domnul Garth e – – • – • / – – • • – • – • – • • • • şi *prenumele dumneavoastră Miles în codul Morse e – – • • • – • • • • • • •*

Adevărul este că a existat un Pod al Londrei construit pentru prima dată în 1176. Construcția lui a durat 30 de ani. A rezistat până în 1831. Avea peste trei sute de metri lungime

Adevărul este că un an-lumină e distanța pe care lumina o parcurge într-un an

Adevărul este că soarele se va stinge cu siguranță și nu putem face nimic în privința asta, dar asta nu se va întâmpla foarte curând, și cu siguranță nu atâta timp cât vom trăi noi, așa că nu are rost să pierdem nopți îngrijorându-ne în legătură cu asta

Adevărul este că Luna se află la o distanță de 384293 kilometri de Pământ

Adevărul este că telescopul Hubble Ultra Deep Field poate descoperi stele pe un cer care, văzut cu ochiul liber, pare să nu aibă nicio stea

Adevărul este că telescopul spațial Hubble a fost lansat în 1990. E compus dintr-un tub cu câte o oglindă la fiecare capăt

Adevărul este că a existat în istorie un constructor de telescoape care a fost femeie o chema doamna Janet Taylor

Adevărul este că autorul cărții numite Robinson Crusoe avea o fabrică de cărămizi unde se făceau cărămizi care au fost folosite la cărămizile din care a fost făcut spitalul din Greenwich

Adevărul este că ceasul atomic care a înlocuit toate ceasurile din Greenwich nu arată ora exactă pentru că rămâne cu câte o secundă în urmă la fiecare 20000000 de ani

Adevărul este că mortarul folosit la construcția capelei Sf. Petru și Pavel a fost făcut, în parte, din păr de cal

Adevărul este că au fost balene care au rămas izolate în portul din Greenwich în 1273 și 1658. Un pescar a aruncat o ancoră de pe barca lui către o balenă în anii 1600 și i-a intrat balenei direct în nară

Adevărul este că liliecii zboară de fiecare dată către stânga când ies în zbor din peșteri

Adevărul este că iepurilor le place să mănânce lemn-dulce

Adevărul este că găinile se pricep la nunți și știu și cu cine te vei căsători

Biletele din seria Adevărul este că sunt scrise toate de ea, cu excepția celui în formă de avion de hârtie și care-i e adresat lui Brooke. Anna s-a uitat la el înainte de a pleca și a spus că e cu siguranță scrisul domnului Garth, deși Brooke oricum își putea da seama destul de bine după celelalte bilete. Are o mărime absolut nepotrivită ca să poată fi lipit cu scotch în agenda Moleskine și s-ar putea să fie nevoie de o carte sau un loc separat în care să fie păstrat. Anna a plecat azi-dimineață și la fel și domnul Palmer, dar au spus că vor mai veni și că vor dori să citească istoria finală când o va termina și i-au dat adresele lor de email. Cum îi spui unui garderobier scoțian? Angus McHaină. Glumă. Anna e din Scoția. Coada formată în curtea Observatorului de oamenii care vor să se fotografieze cu Primul Meridian e destul de lungă azi. Primul din Primul Meridian e același Prim cu Primul din Primul Ministru? Luna viitoare sunt alegerile, așa că la toate știrile și în toate ziarele se vorbește despre cine arată cel mai bine la televizor. Toți candidații spun că ei sunt cei care vor câștiga. Chiar și așa, nimeni nu știe cine va câștiga. Viitorul nu poate fi întrezărit, nici măcar la un Observator. Observă un conservator! Glumă. După spusele mamei ei, conservatorii, care nu au mai fost la putere tocmai din secolul al douăzecilea, dinainte de a se naște Brooke, au legătură cu faptul că istoria se repetă. Brooke stă cu degetele de la ambele picioare pe partea mai puțin vizibilă a Meridianului, în spatele chestiei aceleia ca o sculptură argintie. E mult mai mic spațiul din partea de est a Meridianului față de partea de vest. Sunt pe graniță, își spune ea. Își imaginează un om precum cel de la aeroport de când s-au întors de la conferința la care a fost mama ei în Rotterdam, care le-a cerut să se dea deoparte, apoi să intre într-un birou, și i-a lăsat pe ea, mama și tatăl ei acolo, în biroul gol, cu camerele de filmat de pe tavan, masa și două scaune (cu toate că erau trei persoane cu tot cu Brooke, chiar dacă ea e copil și poate că nu e pe deplin luată în considerare) și chestia aceea ca un ecran care pare a fi o oglindă, dar de fapt este un perete secret prin care oamenii te pot privi, și au fost obligați să aștepte două ore și patruzeci și cinci de minute și apoi au fost lăsați să plece și nu li s-a spus niciodată motivul pentru care au fost obligați să aștepte. Iată. A reușit. A trecut pe partea cealaltă și nu a fost nevoie să arate vreo dovadă a identității ei! Și încă o dată. A trecut din nou pe partea cealaltă

și nimeni nu a observat măcar. Poate să facă asta încă o dată, și încă o dată, înainte și înapoi. E invizibilă. E independentă. Sare peste linie dintr-o parte în cealaltă. O femeie care stă la coadă râde la ea și o filmează cu o cameră video mică. Apoi îi face lui Brooke un semn de mulțumire, ca și cum filmul pe care l-a făcut a ieșit foarte bine. Brooke îi face cu mâna doamnei. Își imaginează că se află de o parte a graniței, făcând cu mâna și râzând la oamenii de pe partea cealaltă. Ei sunt oamenii care nu pot și nu au voie să o treacă. Apoi pune câte un picior de fiecare parte, dominând lumea împărțită în două. Apropiați-vă! Priviți cum lumea împărțită în două e ținută laolaltă de micuța, dar impresionant de puternica Brooke Bayoude, în vârstă de zece ani, destul de rapidă cât să urce în fugă dealul Observatorului în mai puțin de 60 de secunde! Asta sună a text de pe un afiș. Roll up[67]: un tip de țigări pe care le fumează Josie Lee uneori. Dar este și o expresie pe care o foloseau oamenii în vremurile de demult ca să facă oamenii, de exemplu publicul, să devină interesați să vină ca să vadă ceva fascinant și poate să și plătească bani buni. Apropiați-vă! Priviți execuții ale unor oameni care nu au murit încă! Apoi Brooke vede lângă Telescopul vorbitor un bărbat care caută prin buzunare o monedă ca să o pună în aparat. Apropiați-vă! Priviți un bărbat ajutat să nu-și irosească banii la Telescopul vorbitor de către o fetiță rapidă în vârstă de zece ani, Brooke Bayoude! Ea ajunge acolo cât ai zice pe (pe: mai puțin de jumătate din pește). Scuzați-mă, spune ea. Bărbatul se oprește. Se întoarce spre ea și o privește. Voiam doar să vă spun că telescopul e un pic cam buclucaș și câteodată înghite banii, după care nu mai vorbește, spune Brooke. Bărbatul o privește de parcă nu ar fi acolo. Pune lira în aparat de parcă nici n-ar fi vorbit cu el. Apasă pe un buton. Vocea Telescopului vorbitor care se aude e cea în germană. Brooke e politicoasă. Așteaptă până când vocea termină de vorbit. Apoi spune: După părerea mea, ați avut noroc de data aceasta. Bărbatul coboară de pe mica platformă și pleacă spre magazin. Poate că bărbatul nu înțelege engleza, deși e puțin probabil, întrucât germanii vorbesc în general engleza mai bine decât vorbesc englezii germana. Poate că nu a înțeles cuvântul buclucaș și prin urmare nu a mai ascultat ce i-a spus Brooke în continuare. Buclucaș: Brooke nu-și mai amintește

67 *Apropiaţi-vă,* dar şi denumirea unui tip de ţigări.

exact ce înseamnă. Încercuiește cu un pix imaginar cuvântul în minte ca să-și amintească să-l caute mai târziu. Vocea în germană a Telescopului vorbitor e una masculină. Vocea în franceză e una feminină. Vocea în engleză e masculină. E Franța mai feminină decât Germania și Anglia, sau în ziua când s-au făcut înregistrările era doar o doamnă vorbitoare de franceză acolo, și niciun bărbat care să știe să vorbească franceza? Merită mult mai mult să pui bani în aparatul care îți dă o adeverință tipărită care dovedește că ai stat pe Primul Meridian și pune și data și ora cu milisecunde de exemplu, dacă era ora 14.29 când ai stat pe el, va scrie 14.29.1234 pe 12 aprilie 2010, ca să știi destul de exact fracțiunea de secundă, și ca să ai și ceva de luat cu tine acasă și îți poți scrie chiar și numele pe ea în spațiul rămas pentru nume deasupra, acolo unde scrie pe adeverință despre reticulul Marelui telescop Airy Transit Circle[68] și longitudinea de 0°. *Asta* numește Brooke un lucru care merită. Pe când, deși vorbește în toate acele limbi, tot ce-ți spune Telescopul vorbitor în limbile lui sunt chestii pe care le poți vedea foarte limpede și cu ochii tăi fără să ai nevoie de un telescop pentru asta. Apoi chiar îți spune să te duci să asculți și celălalt Telescop vorbitor de lângă statuia Generalului Wolfe. E o risipă de bani doar ca să ți se spună să te duci și să asculți alt Telescop vorbitor care de asemenea îți spune să te duci să-l asculți pe *acesta,* din curtea Observatorului, spunându-ți să te duci și să-l asculți pe *celălalt*! Brooke își apropie ochiul de cerculețul întunecat care se luminează doar dacă pui bani în aparat, și chiar și atunci doar câteodată. NU VĂD NICIO CORABIE. Acestea se crede că au fost probabil cuvintele istorice ale Amiralului Nelson atunci când a dus telescopul la ochiul cu care nu vedea și pentru că a făcut asta englezii au câștigat bătălia. Asta s-a întâmplat cu puțin înainte ca Nelson să moară pe puntea corăbiei și să-i spună Sărută-mă, Hardy lui Thomas Hardy, celebrul scriitor[69]. Când trupul amiralului Nelson a fost adus după bătălie într-un butoi de coniac sau de altă băutură asemănătoare cu coniacul, oamenii au stat la coadă ca să-l vadă

68 Luat ca punct de reper pentru stabilirea meridianului de 0°.

69 Brooke face confuzie între căpitanul Thomas Hardy, care l-a însoţit pe Amiralul Nelson în timpul bătăliei de la Trafalgar, şi Thomas Hardy, celebrul scriitor englez.

acolo unde a fost depus cu onoare[70], iar coada avea probabil aceeași lungime cu cea de la casa familiei Lee, unde oamenii urmăreau fereastra domnului Garth. Mulțimea Milo, îi numește mama ei. Masele Milo. Ziarele îi spun Mania Milo, Manipularea Milo, Mobilizarea Milo. Brooke nu crede că apare în vreuna dintre pozele publicate de ziare, deși în câteva dintre ele apar persoane pe care le recunoaște, ca și în filmulețele despre Milo de pe Youtube în care jaluzeaua de la fereastră se mișcă un pic și în cel cu Zilele în aer liber pentru vizitatori sunt o groază de oameni pe care-i cunoaște. Apropiați-vă! Apropiați-vă! Veniți să-l vedeți pe bărbatul invizibil din cameră!

Adevărul este că, ha-ha!, toți acei oameni din jurul casei și care privesc pe Youtube sau citesc ziarele sau se uită pe Internet nu știu care e, în realitate, adevărul despre domnul Garth.

(Înseamnă că s-au întors, a zis mama ei vineri după-amiază când puteai deja să simți din nou mirosul de oameni îmbulziți și să auzi gălăgia în timp ce te apropiai de acea zonă din oraș. Mama ei a oftat. De ce ai oftat? a zis Brooke. Simt o mare compasiune față de ei, a zis mama ei. Pentru toți la un loc sau pentru fiecare dintre ei în parte? a zis Brooke. Cam amândouă, cred, a zis mama ei. Apoi a zis: tu te simți un pic mai bine, nu-i așa? Ce simt eu nu are importanță, a zis Brooke, dar dacă tu simți compasiune pentru toți acei oameni, asta înseamnă o cantitate astronomică de simțire. E un munte de simțire, și ceea ce simți tu are întotdeauna importanță, iar eu simt un munte de simțire și în legătură cu asta. Se auzeau ceva strigăte din partea Maselor Milo: Milo, Milo, nu ieși! Milo, Milo, nu ieși! și Milo, Milo, ieși acum! Avem nevoie de tine – și încă cum! Cele două sloganuri se contopeau într-un singur vuiet, precum vuietul de la un mic meci de fotbal. Tatăl ei era indispus în ziua aceea deoarece căutase știrile online și găsise cuvântul Divertisment, iar sub el era o știre despre niște oameni care făcuseră săpături într-o pădure în căutarea cadavrului unei femei care era dată dispărută. Asta îi stricase buna dispoziție. Tot repeta cuvântul Divertisment, ca și cum cuvântul era cel care-i provoca silă. Apoi a zis din nou, așa cum zicea mereu, că are senzația că Masele Milo se află aici pentru că la televizor și pe Internet nu găsești nimic altceva decât umilință. Doamne, a zis mama ei, unul se înveselește și celălalt se posomorăște. Nu mă pot bucura de

70 Brooke foloseşte expresia *in a state* în loc de *in state* („cu onoruri").

câștig. Toți oamenii aceia, a zis tatăl ei. E cumplit. Sunt aici pentru că simt că nu mai au sufragiu. Ce ziceai că înseamnă sufragiu? zise Brooke. Înseamnă drept de vot, a zis mama ei. Așa că toți oamenii din jurul casei de sub fereastra domnului Garth au senzația că nu sunt lăsați să voteze la alegeri? a zis Brooke. Voiam să mă exprim ceva mai metaforic de atât, a zis tatăl ei. Adică au senzația că *metaforic* nu sunt lăsați să voteze la alegeri? a zis Brooke. Întocmai, a zis tatăl ei. Mamă, a zis Brooke. Da? a zis mama ei. Ce ziceai că înseamnă metaforic? a zis Brooke. Un munte de simțire, a zis mama ei, asta-i o metaforă. Ca să descrii ceva indescriptibil uneori trebuie să-l substitui direct prin altceva, sau să-l asociezi cu altceva, în așa fel încât cele două lucruri, să devină unul nou, așa că un munte de simțire îți dă o idee despre volumul, cantitatea imensă, mare cât un munte, a simțirii. Dar nu înseamnă că nu este o simțire *adevărată*? a zis Brooke. Uneori, a zis mama ei, e singurul mod de a descrie ceea ce este adevărat, adică pentru că uneori ceea ce este adevărat e foarte greu de exprimat în cuvinte.)

Adevărul este că astăzi mulțimea de sub fereastra domnului Garth era atât de numeroasă încât era genul care te poate duce într-o direcție în care de fapt nu vrei să mergi. Apropiați-vă! Veniți să vedeți ceea ce nu poate fi văzut! Au revenit oamenii care stau pe jos și cei care stau în picioare și cei care cântă la chitară și cei care-și iau prânzul pe covoarele acelea mari din plastic care împiedică iarba să se transforme în noroi. Au revenit chioșcurile cu mâncare. A revenit standul cu produse marca Milo pe care l-a înființat doamna Lee, cu tricourile și insignele și steagurile pe care scrie CLUBUL EXCLUSIVIST MILO și ZÂMBEȘTE-O PENTRU MIL-O ;-), și Micii ponei Milo în caz că oamenii vin și cu copii. Au fost blițuri de camere foto pe timpul nopții în ultimele câteva nopți, dar mulțimea s-a comportat bine pentru că poliția intervine mereu dacă mulțimea devine prea turbulentă. Azi dimineață au fost camere de televiziune pentru că mai sunt două femei care susțin că sunt soțiile domnului Garth, și după ce au fost filmate certându-se despre care este adevărata soție s-au plimbat prin mulțime braț la braț. Sunt camere de televiziune în cele mai multe zile acum. Sunt camere din America și au fost și niște oameni de la o televiziune franceză care au venit să lămurească polemica pe care au avut-o înainte de ultima dată când poliția a evacuat pe toată lumea,

atunci când Franța susținea că Franța a avut mai întâi o persoană care s-a închis într-o cameră, înainte ca domnul Garth să facă asta, așa că domnul Garth nu ar fi adevăratul original. A revenit, de asemenea, și Spiritistul care poartă pălărie și transmite oamenilor mesaje de la Milo. Au revenit oamenii care aprind lumânări și leagă panglici și ursuleți de pluș și alte chestii de gardurile grădinilor de sub fereastra domnului Garth. Au revenit oamenii cu pancarte pe care scrie Milo pentru Palestina și Milo pentru copiii aflați în pericol din Israel și Milo pentru pace și Nu în numele lui Milo și Milo pentru retragerea trupelor din Afganistan, și probabil că va reveni și bărbatul îmbrăcat în Batman care încearcă să ajungă până pe acoperișul plat și să-și pună pancarta sub fereastra domnului Garth. Probabil cu siguranță va reveni și doamna care se învârte de colo-colo și întreabă pe toată lumea în ce măsură trebuie să-l vezi pe Iisus ca să crezi în el și care împarte o broșură cu o poză cu miei și curcubeul și copii ținându-se de mâini. Le spune mereu oamenilor că vor muri și vor ajunge în iad dacă nu fac așa cum spun ea și Iisus. O întreabă mereu pe Brooke dacă Brooke vrea să o ajute să împartă broșurile.

(Fii politicoasă, dar rezervată, i-a zis mama lui Brooke. Mamă, a zis Brooke, dacă poți să fii rezervat. Poftim? a zis mama ei. Mama ei se încrunta. Lucra la computer în biroul ei, rezolvând chestiuni admin, care e o prescurtare de la administrative, care e o prescurtare de la declanșatoare de migrene. S-a oprit din tastat și a ridicat privirea, privind spre arcada ferestrei unde Brooke se prefăcea că merge pe sârmă pe marginea unei plăci mari din podea. Atunci cu siguranță poți să fii și zervat, a zis Brooke. Sunt zervată cu tine în privința asta, a zis mama ei. Brooke s-a tăvălit de râs pe dalele podelei la auzul cuvântului zervat. A venit și mama ei și a gâdilat-o până au ajuns amândouă lungite pe podeaua veche din piatră, râzând până la epuizare. Tu și cu mine, a zis mama ei când și-au recăpătat suflul, tocmai am inventat un cuvânt. Ba bine că nu, a zis Brooke. Mama ei s-a ridicat în capul oaselor, a încuviințat din cap, i-a ciufulit părul lui Brooke, s-a ridicat de pe podea și s-a întors la chestiunile admin legate de fil și lit.)

Adevărul adevărat e că Brooke a vorbit azi dimineață cu o doamnă care i-a plătit spiritistului cele treizeci de lire pe mesajul

special pentru ea transmis de domnul Garth din cameră. Brooke a întrebat-o pe doamnă care a fost mesajul special pentru ea.

Doamna a schițat un zâmbet de parcă ar fi deținut un secret. A zis că sub nicio formă nu poate spune nimănui ce a dorit Milo să-i zică doar ei. Apoi Brooke a întrebat-o dacă e sigură, dacă poate ști cu siguranță că mesajul a venit de la domnul Garth *din cameră.* Iar doamna a spus că e mai sigură de asta decât de orice altceva din viața ei. Dar doamna aceea nu știe. Doamna aceea nu are nici cea mai vagă idee, ca toți ceilalți complet neavizați, pentru că, în primul rând, toată lumea care are cât de cât idee despre asta știe că Milo nu e numele adevărat al domnului Garth. Și, în al doilea rând, orice persoană care are vreo importanță în toată istoria asta știe care este în realitate adevărul în legătură cu domnul Garth, și anume cel care a făcut-o pe doamna Lee să plângă ieri pe scară pentru că toate tricourile și șepcile și brelocurile și ouăle de Paște inscripționate pe care le pregătise și în care investise mii și mii de lire s-ar putea ca în curând să nu mai valoreze niciun ban.

(Nu trebuie să știe nimeni, asta a spus doamna Lee ieri când au aflat. Josie Lee s-a dus să-i aducă un sedativ. Ce-i dai unui cal care are o cădere nervoasă? CALmante. Glumă. S-a întâmplat ieri-dimineață. Brooke a intrat și doamna Lee plângea pe scară. Brooke a urcat scările până la etaj. Ușa camerei era deschisă. Așa că Brooke a adunat biletele din seria Adevărul este, erau toate strânse teanc cu grijă pe comodă, sub cuțitul și furculița curate, iar sub toate acestea era avionul de hârtie care avea scrisă pe el povestea care începe cu Adevărul este, ca și cum ar fi un bilet din seria Adevărul este că! și numele lui Brooke acolo pe aripă când l-a întors pe partea cealaltă. Nu vedea, pe nicăieri prin cameră, povestea pe care o scrisese pentru domnul Garth și i-o strecurase pe sub ușă vineri la prânz, despre călătoria în timp (la sfârșitul căreia Brooke dăduse două finaluri, ca să existe alternativă). Dar se părea că nu mai erau alte foi de hârtie rămase prin cameră. Brooke le-a băgat pe cele pe care le găsise, care erau ale ei pentru că ea le scrisese de la început, și avionul pe care îl făcuse și pe care scrisese domnul Garth, care era al ei de drept pentru că îi e adresat, pe sub pulover și și-a strâns puloverul cu cureaua. Apoi a coborât scările și s-a oprit în spatele doamnei Lee, care plângea de mama focului, deși acum putea să se ducă și să stea în adevărata cameră ori de câte ori

dorea. Nu poate vedea nimeni doar uitându-se, nu-i așa? Asta spunea doamna Lee. Nu-și poate da seama nimeni de afară, nu-i așa? a zis ea ștergându-se la ochi, luând paharul de apă și bându-l atât de repede încât aproape că s-a înecat.)

Adevărul este că Anna știe. Josie știe. Domnul Palmer știe. Brooke știe. Doamna Lee i-a pus pe toți să jure că vor păstra secretul, dar e genul de secret pe care Brooke a decis că-l poate spune părinților, așa că și părinții lui Brooke știu. Dar dacă ar ști toți oamenii de afară, asta ar putea să-i facă să aibă și mai metaforic senzația că nu pot vota la alegeri. În afară de asta, doamna Lee nu e singura persoană care va pierde bani și poate că unii oameni își vor pierde slujbele din cauza asta, cum ar fi Spiritistul, care a transmis mesaje ca de obicei toată ziua de ieri și toată dimineața de azi, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, tuturor oamenilor care i-au dat bani, tuturor oamenilor care au stat la coadă la cortul lui cu afișul pe care scrie Mesaje personale din interior: £30.

Adevărul este că acum camera e cu desăvârșire în întregime goală și nimeni nu e în ea.

Adevărul este că domnul Garth a plecat.

*

Istoria lucrurilor la care se gândește Brooke Bayoude în timp ce străbate parcul în fugă spre Universitate: Brooke se gândește la o glumă despre Madonna care-și duce copilașii adoptați din Africa pe Strada Oxford ca să regăsească hainele pe care le-au făcut înainte să-i adopte. E amuzantă gluma, dacă stai să te gândești la copilașii care dau mâna cu un pulover, de exemplu, care nu are nicio mână înăuntru, sau la o bluză care îi îmbrățișează zdravăn pe copilași pentru că a trecut atâta timp de când nu i-a mai văzut, dar îi și provoacă lui Brooke o senzație ciudată în stomac. Seamănă cu senzația pe care o are când citește câte o carte precum cea despre bărbatul din parc cu bomba, sau când se gândește la o propoziție, pur și simplu o propoziție oarecare precum: Fata a străbătut parcul în fugă, și, dacă nu adaugi mențiunea, atunci bărbatul sau fata cu siguranță nu sunt de culoare, sunt albi, chiar dacă nu a pomenit nimeni că ar fi albi, ca atunci când formulezi un titlu de ziar la timpul prezent, iar oamenii pur și simplu deduc că e vorba de fapt despre timpul trecut. Deși, dacă ar fi o propoziție despre Brooke, ar trebui să adauge mențiunea echivalentă și așa ți-ai

da seama. Fata de culoare a străbătut în fugă parcul. E ca în Harry Potter când se spune despre Angelina că e o fată înaltă de culoare și așa afli despre acest fapt. Pe Internet scrie pe un site că există o referire la un personaj care ar fi de culoare în primele cărți Harry Potter și că aceasta ar fi fost eliminată din exemplarele publicate în Marea Britanie, dar a fost lăsată în exemplarele cărții care a fost vândută cititorilor care au cumpărat-o în America. Dar acest fapt ar putea să nu fie adevărat, pentru că e doar un fapt de pe Internet.

Dar adevărul este că pot fi Hermione dacă vreau. Pot fi chiar și personaje de modă veche precum George din *Cei cinci celebri*[71]. Nu mi-aș dori prea tare să fiu cea pe nume Anne. Pot fi Bobbie din *Copiii de la calea ferată*[72], deși ei au plecat din Londra, iar eu am venit aici, dar pot să fiu Bobbie oricum, dacă vreau, și să-mi dau seama cum să fac să nu mai aibă loc accidentul. Pot fi Cenușăreasa. Sunt mai mulți copaci pe Colina cu-un-copac! Fata a străbătut în fugă parcul. O fată străbate în fugă parcul! Fata e Brooke Bayoude, Deșteptisimă. *Unica* Brooke Bayoude. Pot fi Albă ca Zăpada dacă vreau și, ha, evident că n-aș fi niciodată atât de neroadă încât să mănânc mărul, nimeni nu ar fi. Și pot fi Anne de la Green Gables[73]. Părul ei poate avea culoarea părului meu dacă vreau.

Adevărul este că la un moment dat în istorie un om a coborât cu un fel de mașină pe care el a inventat-o și care se numea batisferă ca să vadă ce culoare are adâncul mării. Avea o singură culoare, și anume albastru. Omul a scris despre asta și, după cum s-a exprimat, l-a întristat foarte tare faptul că a găsit doar albastru acolo. Dar acum sunt lumini care pot fi folosite în timpul scufundărilor, pe când înainte nu ar fi fost decât lumânări, și asta evident că nu ar merge. Imaginează-ți cum ar fi să intri în mare cu lumânări! Ha-ha! Dar, cu luminile care pot fi folosite la scufundări în zilele noastre, peștii se reped în toate direcțiile cu toate culorile lor senzaționale, portocaliu și galben și azuriu. Brooke Bayoude iese în fugă pe poarta parcului și ajunge

---

71 *The Famous Five*, serie de cărţi pentru copii (scrise în perioada 1942-1963), de Enid Blyton, autoare britanică.

72 *The Railway Children* (1906), carte pentru copii a autoarei britanice Edith Nesbit.

73 *Anne of Green Gables* (1908), roman al autoarei canadiene Lucy Maud Montgomery.

pe stradă. Aleargă înspre trecut. E în drum spre locul unde omul urmează să-și coboare batisfera în apă. Ea va striga: Oprește-te! Ea va spune: Uite, ți-am adus astea. Sunt Din Viitor, încearcă să te scufunzi cu astea fixate în fața batisferei și vezi ce ai să vezi! Va fi ca și cum ai duce în adâncul mării lumina pe care o vezi când treci prin gara St Pancras, al cărei acoperiș e făcut în întregime din fier și sticlă, și oriunde ai merge, chiar dacă nicăieri anume, doar până la unul dintre magazine ca să cumperi un sandviș, modul în care albastrul coboară dinspre geamuri te face să privești în sus spre acoperiș și apoi te face să privești din nou toate lucrurile de sub el.

Istoria educației Partea I: Brooke trece în fugă pe lângă Clădirea Stephen Lawrence. Clădirea poartă numele unui băiat care, conform mărturiilor istorice, a fost ucis. Dacă ceva face parte din trecut, poate totuși să facă parte și din prezent sau nu? Este o întrebare filosofică. Dacă ai călători în trecut ca să transformi viitorul într-unul mai bun, chiar ai putea face asta? Trece în fugă pe lângă bibliotecă[74], unde sunt plăcile fixate pe peretele dinăuntru și unde toată lumea a plătit ca să cumpere „paturi” pentru soldații în rezervă, pentru că o mare parte din universitate s-a aflat cândva pe locul unde veneau marinarii în rezervă care-și serviseră țara pe mare să trăiască atunci când erau bătrâni și nu mai aveau case, dacă nu muriseră deja în războaie. Plăcile nu sunt de fapt paturi, nu au nici în clin, nici în mânecă cu paturile, sunt doar niște plăci, piese omagiale, precum cele pentru morți. Pe ele poți vedea inscripții precum: Patul Hamilton Canada. Patul Băncii Lloyds. Falimentul Băncii Lloyds! Ha-ha! Glumă. Una dintre ele e de la mama unui bărbat, în memoria lui. Scrie că a murit pe nava HMS Pathfinder în 1914, care a fost conform mărturiilor istorice primul an al unuia dintre Războaiele Mondiale. Pe o placă scrie așa: „Au fost minunați în timpul vieții”. Se referă la cei morți. Cei morți au fost minunați în timpul vieții. Trece în fugă pe lângă clădirea în care se află biroul mamei ei. Biroul mamei ei se află într-o încăpere în care a dormit cândva un marinar. Mai mulți marinari, de fapt. Afară, deasupra ușilor către coridoare, sunt scrise cu vopsea pe piatra arcadei lucruri precum Britannia 46 de bărbați sau Union 46 de bărbați, ceea ce înseamnă că în câte camere erau acolo

74 Biblioteca Universităţii Greenwich, aflată într-o clădire care a funcţionat anterior ca bază a Marinei Regale Britanice.

încăpeau 46 de bărbați. Afară, pe coridorul departamentului de filosofie, e o măsuță, iar cineva a pus pe ea niște chestii bune pentru joacă, precum un iepure de plastic care stă pe un desen cu o spirală și un joc numit Filosofii Pufoși la care poți folosi un pix magnetic ca să atragi pilitură de fier și să pui păr și barbă unei fețe. Trece de cărarea pe care mergi dacă vrei să ajungi la Salonul Pictat. În Salonul Pictat, pe tavan e o pictură cu o doamnă care se presupune că întruchipează Africa și care e foarte frumoasă și pe cap are o pălărie în forma unui cap de elefant. Glumă: Un om stă în mijlocul drumului. Presară praf de elefanți de jur-împrejur. Un polițist vine la el. Polițistul spune: Scuzați-mă, ce faceți aici? Omul spune: Dau cu praf de elefanți pe strada aceasta. Polițistul spune: Nu sunt elefanți pe aici. Omul spune: Vedeți? Nimic nu se compară cu praful de elefanți. Ea trece în fugă de sferele uriașe de pe stâlpii porții principale a universității. Par înfășurate în sfoară, ca și cum ar fi niște gheme uriașe de sfoară. Dar de fapt sfoara reprezintă latitudini sau longitudini, sau rute comerciale poate, sau poate se cheamă rude comerciale, se va interesa Brooke.

(Mamă? a zis Brooke. Sunt foarte ocupată, Brooksie, chiar trebuie să mă concentrez, zise mama ei. Mama ei avea o figură foarte crispată. Făcea o cerere de finanțare. Pentru ce e cererea pe care o faci? a zis Brooke. Hm, zise mama ei. E pentru un proiect pe care noi îl numim Tecmessa. Teck mess a, zise Brooke. Îhî, a zis mama ei, e un personaj de tragedie. Tragică cerere, a zis tatăl ei. E vorba despre ce ai alege, a zis mama ei, dacă ai avea de ales între aceste variante: te poți bucura tu de ceva cu adevărat bun, dar pentru că tu faci asta, altcineva va trebui să sufere. Sau: poți alege să suferi împreună cu cineva care la rândul lui trece prin greutăți, dar pentru că faci asta suferința i se va părea mai ușoară celeilalte persoane. Bine, zise Brooke, îmi lași ceva timp să mă gândesc la asta înainte de a decide? Categoric, a zis mama ei, e mult mai bine să te gândești la asta decât să nu. Cât timp am la dispoziție? a zis Brooke. Ha-ha! a râs tatăl ei de pe canapea, aceasta-i întrebarea! Și, mamă? a zis Brooke. Da? zise mama ei cu brațul ochelarilor în gură. Ai aflat despre fiul actorului? a zis Brooke. Care actor? a zis mama ei. S-a dat în spectacol, a zis Brooke. Ha-ha! a zis tatăl ei. O, pentru numele lui Dumnezeu, a zis mama ei. Terence, trebuie să lucrez, ia copilul ăsta de aici. Brooke, trebuie să lucrez, ia-l pe tatăl ăsta

de aici. Dar, mamă, pot să te mai întreb un singur lucru? a zis Brooke. *Ce*? a zis mama ei. Ce e un ceas comandat? a zis Brooke. Mama și-a îndreptat spatele. Apoi s-a sprijinit la loc de spătarul scaunului. Un ceas comandat, a zis ea. Se pare că ceasul galvano-magnetic Shepherd e un ceas comandat, a zis Brooke, dar eu vreau să știu ce anume este un ceas comandat? O, a zis mama ei, un ceas comandat, păi… Și mai vreau să știu: dacă ceva aparține trecutului, a zis Brooke, poate cumva să se mai întâmple și acum? Este trecutul prezent în prezent, a zis tatăl ei, și este trecutul prezent în viitor, bune întrebări, Brooke. Sunt întrebări filosofice, a zis mama ei. Chiar sunt? a zis Brooke. Un trandafir este roșu pe întuneric? a zis tatăl ei. Dacă se prăbușește un copac într-o pădure și nu e nimeni acolo să vadă sau să audă, ursul defechează în codru și Papa este național-socialist? O, Doamne, a zis mama ei. Hei, acum nu-l amesteca și pe Dumnezeu în discuție, că atunci e vorba de o cu totul altă mâncare de pește.)

Istoria religiei: Brooke așteaptă la semafor și apoi traversează spre Sf. Alfege, care se pronunță ca Sf. Alfie, indiferent cum arată când e scris. Filosofia e de fapt foarte ușoară. Poate că o va studia când va fi la universitate, dacă nu va deveni o persoană care cântă în musicaluri ca la *Over the Raimbow*[75] sâmbăta pe BBC1. Ocolește în fugă biserica până ajunge în față. Ușa e deschisă. Biserica e goală. Ajunsă înăuntru, privește în sus, cum face de fiecare dată, la unicornul de lemn pictat ridicat pe două picioare. Unicornii sunt imaginari. Privește la imaginea Generalului Wolfe de pe geam. A avut un oarecare rol într-un război. Apoi se duce la masa cu fotocopia istorică a lamei de topor viking care a fost găsită cândva în Tamisa și e din secolul al XI-lea și se află acum la British Museum. Asta face ca și British Museum să fie un fel de fluviu, plin de lucruri găsite cum ar veni în, cum se zice, fluvii adevărate. Lama de topor se presupune că e la fel ca aceea – de fapt chiar s-ar putea, e efectiv posibil, să fie tocmai aceea – pe care un om milostiv care fusese botezat de Sf. Alfege a folosit-o ca să-l ucidă pe Sf. Alfege după ce un viking l-a lovit în moalele capului cu un os de bivol și aproape că l-a omorât, doar că nu de tot. Așa că omul milostiv l-a lovit în cap cu toporul lui. *Împins de cuvioșenie la o faptă necuvioasă,* asta scrie pe hârtia de sub fotografia toporului. Lama de topor

75 Emisiune de tip reality/talent-show.

pare foarte tocită și ruginită. Iată cum s-a întâmplat: Alfege era un om care a decis că nu vrea niciun fel de bunuri lumești și s-a dus la o mănăstire în secolul al XI-lea. Dar mănăstirea era prea plină de bunuri lumești, așa că atunci a devenit sihastru într-o baie[76], sau poate chiar în Bath. Oricum o fi fost, veneau așa de mulți oameni la el să-i pună întrebări, pentru că era atât de credincios, încât a încetat să mai fie sihastru și a înființat chiar el o mănăstire și o dată, în drum spre Italia, a fost atacat de hoți, dar hoții, în timp ce-l atacau, au auzit că satul lor ardea până în temelii și a încetat să mai ardă abia atunci când ei au încetat să-l mai atace pe Alfege. Apoi a fost Arhiepiscop de Canterbury (ca și scriitorul Samuel Beckett[77] care a fost ucis prin înjunghiere pe altar) și a convertit o grămadă de danezi. Unii dintre danezii pe care nu i-a convertit l-au luat prizonier și l-au dus la Greenwich și i-au prins picioarele cu fiare, din cele istorice, nu din cele de călcat, și l-au închis într-o celulă plină de broaște care se pare că se afla din punct de vedere geografic chiar aici unde se află acum biserica aceasta. Povestea spune că el vorbea cu broaștele și ele îi răspundeau în mod miraculos ca și cum ar fi fost cu toții vechi prieteni. Și, deși putea comunica în mod miraculos cu broaștele și deși putea să ardă în mod miraculos așezări omenești din temelii și, de asemenea, să vindece în mod miraculos o grămadă de probleme grave pe care le aveau danezii cu stomacul, danezii nu voiau totuși să-l elibereze decât dacă cineva le dădea o grămadă de bani, și nimeni, nici măcar vreunul dintre oamenii care veniseră la el să-i ceară sfaturi pe vremea când era sihastru și așa mai departe, nu voia să-i plătească răscumpărarea, așa că într-o noapte danezii aveau un ospăț și au început să arunce în el, ca să se amuze, cu oasele pe care le mâncau, și unul dintre oase era chiar capul întreg al unui bivol. Dar după ce a murit a continuat să producă miracole, cum ar fi dacă un băț era înfipt în pământ și stropit cu sângele lui, când te uitai la el a doua zi dimineață era plin de frunze. E o carte în biserica aceasta lângă claviatura orgii în care pot scrie oamenii. Astăzi scrie *Te rog ajută pe prietenul tatei*

76 în limba engleză substantivul comun *bath* (baie) coincide ca formă cu denumirea localităţii Bath.

77 Brooke face confuzie între Thomas Becket, Arhiepiscop de Canterbury în secolul al XII-lea (ucis în Catedrala Canterbury), şi Samuel Beckett, celebru scriitor din secolul al XX-lea.

Tim să se odihnească în rai fincă mie și familiei mele ne e foarte dor de el Mersi Doamne Amin. Doamne, fii bun și roagă-te pentru mama și prietenii mei apropiați, să fie sănătoși și fericiți Mulțumesc pentru toate lucrurile frumoase care se întâmplă în viața mea. Roagă-te pentru sănătatea mea mulțumesc. Sâmb 3 Dragă Doamne – Te rog să-l ajuți pe MARIO RINGER să fie calm / răbdător cât timp stă acasă și așteaptă să i se repare glezna ruptă (*care a fost prinsă cu tijă și șuruburi*) *Mulțumesc.* Iat-o, cu creionul așezat pe lung, între pagini. E unul roșu și pe el scrie Longitudinea 0° 0 00. E unul dintre cele care se vând la Observator. Brooke știa că va găsi un creion aici. De aceea a intrat în biserică. Doar îl împrumută. Se întoarce în timp ce și-l bagă în buzunar și își trage puloverul peste el și se preface în timp ce face asta că se uită la vestita claviatură care se găsește dincolo de un capac de sticlă sau plexiglas, așa că nimeni nu poate să cânte la ea. Se numește consolă. Asta e nostim, dacă te gândești la consola computerului, și de asemenea din cauza cuvântului care înseamnă a face oamenii să se simtă mai bine. Citește istoria ei alături de consolă pe o fișă de prezentare: *Această consolă din secolul al optsprezecelea a fost scoasă din orgă atunci când a fost restaurată în 1910. Experții consideră că o parte dintre octavele de la mijloc sunt aproape cu certitudine din epoca Tudorilor și prin urmare probabil că la ele au cântat Thomas Tallis*[78] *și prințesele Maria și Elisabeta pe vremea când locuiau la Palatul Greenwich.* Brooke și le poate imagina foarte ușor. Era înainte ca prințesa să fie regină și să poarte peruca roșcată și să aibă dinții stricați care i s-au înnegrit, și să poarte atâtea bijuterii încât abia mai putea merge. E de pe vremea când mâinile ei erau mici și erau mâini tinere. E chiar ușor să ți-o imaginezi. Mult mai greu e să-ți imaginezi toate mâinile tuturor oamenilor care trebuie să fi cântat la această consolă, dar pe care fișa nu-i pomenește. Trebuie să fi fost câțiva. Brooke își imaginează pur și simplu niște mâini oarecare cântând la clapele vechi și îngălbenite. Își imaginează încheieturile mâinilor, iar apoi, dacă este o doamnă, își imaginează mâneca unei rochii, albastră, și dacă este un bărbat, mâneca unui sacou, maro, de stofa. Apoi Brooke și-o imaginează pe regină, dar trăind chiar acum, și foarte tânără. Tocmai ce a alergat prin parc

78 Compozitor englez de muzică sacră la curtea regelui Henric al VIII-lea, a reginei Maria I a Angliei şi a reginei Elisabeta I.

și s-a adăpostit sub un copac pentru că ploua. Era pur și simplu un copac bătrân oarecare. Acum faptul că ea s-a adăpostit sub el l-a făcut să aparțină istoriei, și toți paparazzii vin aici de la casa familiei Lee, unde nu are niciun rost să mai stea, și-l fotografiază, ca și pe Walter Raleigh punându-și haina peste băltoacă pentru ea și pe ea călcând pe haină, o pun să calce pe ea de mai multe ori ca să poată face cea mai reușită fotografie. Acum regina stă în fața unui ecran. Sunt mulți curteni care o întreabă diverse lucruri, iar ea îi ignora pentru că e în toiul jocului Call Of Duty[79]. Țintește cu pușca spre o fereastră și privește prin lunetă. Asta-i amintește de Amina, fata cu un an mai mare de la școală despre care toată lumea știe că e dintr-o zonă de război și e o creștină devotată, și spune că a ajuns așa și a început să creadă în Dumnezeu chiar din momentul în care un glonț tras spre ea nu a nimerit-o. Când povestește despre asta trage o linie imaginară în zona capului ca să arate pe unde a simțit glonțul trecând pe lângă ea. Din momentul în care nu a nimerit-o, spune ea, a început să creadă în Dumnezeu. Păi, ha. Dar Brooke vrea să știe despre oamenii care *au fost* nimeriți de gloanțe și au murit. Asta înseamnă că lui Dumnezeu nu-i plăcea de ei? Sau că ei nu credeau în El sau în el? Sau că nu credeau în Dumnezeul care trebuie? Sau că de fapt credeau, dar Dumnezeu pur și simplu a hotărât să-i piardă? Ce părere au morții despre credința în Dumnezeu? Dar astea sunt doar o grămadă de prostii, pentru că morții nu pot să aibă păreri sau să creadă nimic. Sunt pur și simplu morți, precum bătrâna, în pământ, sau unii sunt cenușă dacă au fost incinerați. Brooke pleacă din biserică, trece pe lângă toate pietrele cu oameni morți sub ele, în pământ, care nu trebuie să creadă sau să simtă. Va aduce înapoi creionul când nu va mai avea treabă cu el. Trece pe lângă Straightsmouth, apoi se oprește. Ar fi mai bine să înceapă să scrie Istoria Moleskine aici sau mai aproape de fluviul Tamisa? Care ar fi locul istoric mai potrivit? Pe creion scrie Acest creion a fost făcut din carcase de CD-uri reciclate NMM[80] Londra 2007. A fost făcut pe vremea când ea încă avea doar șapte ani și încă mergea la școală în Harrogate, nu aici.

---

79 Serie de jocuri pe calculator.

80 Iniţialele Muzeului Naţional Maritim (eng. National Maritime Museum), un alt punct de atracţie din Greenwich.

Istoria educației Partea a II-a: Au mai rămas șase zile, după ziua aceasta de azi, din vacanța de Paște RAHAT CU OCHI este în ordine. Încă mai sunt destule zile.

(Wendy Slater scria chestii pentru proiect cu stiloul ei Hello Kitty. Stiloul Hello Kitty era unul argintiu, foarte scurt și gros, cu un căpșor Hello Kitty prins cu lănțișor de capăt, dar, pentru că avea o formă atât de ciudată și era un pic cam greu de ținut în mână, căci trebuia să-l ții cu toată mâna, făcea ca scrisul lui Wendy Slater să pară de copil retardat. Scrie cu un vibrator, a zis Jack Shadworth. Chloe și Emily au râs ca niște descreierate. Lui Brooke i-a venit în cap o rimă bună. Wendy scrie de zor cu un vibrator. Dar nu a spus-o cu voce tare pentru că ar fi repetat-o toți și i-ar fi făcut pe toți să fie răi cu Wendy și, pentru că rimele te ajută să nu uiți repede lucrurile, copiii și-ar fi amintit să fie răi mai mult timp. Nu știi ce-i ăla un vibrator, i-a zis Josh Banham lui Wendy. Ba știe, a zis Brooke. Ba nu știu, a zis Wendy. S-au mai strâns câțiva băieți, Daniel și Thomas, iar Megan și Jessica au venit de la rafturile cu cărți. Nici tu nu știi, i-a zis Josh lui Brooke. Ha, evident că știu ce este un vibrator, a zis Brooke. S-a întors cu spatele către râsete și a revenit la cartea despre Zbor și la pagina despre frații Montgolfier care credeau că inventaseră un nou gaz când, de fapt, tocmai descoperiseră aerul încălzit. Nu se pricepea la desenat inimi. Știa să taie foarte drept cu foarfecele, dar nu și să pocnească din degete. Nu avea pagină de Facebook. Avea un accent ciudat. Nu vorbea la fel ca alte fete și vocea ei nu semăna cu a celorlalte, a nici uneia dintre ele. Toată lumea știa că nu are nici măcar un telefon mobil obișnuit, nici măcar unul care să nu fie iPhone. Wendy Slater încă întreba în stânga și-n dreapta ce este un vibrator când a intrat domnul Warburton în clasă. A auzit-o pe Wendy, dar s-a prefăcut că n-o aude. Le-a făcut cu ochiul băieților și apoi și fetelor, precum Simon Cowell de la *Britanicii au talent* când îi face cu ochiul persoanei de pe scenă din sala de teatru dacă i-a plăcut și urmează să meargă mai departe în concurs. Brooke i-a văzut privirea cuprinzând clasa și permițându-le tuturor să nu o placă. Ea a privit fix la imaginea cu primul balon Montgolfier, purtat de vânt deasupra mulțimilor de oameni de pe străzile din Franța. Toată lumea din clasă știa, deși nimeni n-ar fi îndrăznit să recunoască vreodată, că domnul Warburton nu o place pe Brooke. Ea privea la balonul care plutea în voia vântului din imagine. Anul trecut un avion

care zbura dinspre Brazilia către Franța pur și simplu s-a prăbușit singur în mare în timpul unei furtuni, chiar acolo în mare, și toți oamenii din el s-au înecat. În ziar, un corespondent pe probleme științifice susținea că avioanele moderne ar trebui să reziste oricărei furtuni.

Adevărul este că Brooke se dusese în dormitorul părinților la ora cinci dimineața, când intra lumină pe sub jaluzele. Nu putuse să doarmă. Se dăduse jos din patul ei și venise acolo. Găsise ușa lor un pic deschisă. Nu scârțâise. Mama ei dormea pe o parte, cu spatele la tatăl ei. Tatăl ei dormea cu fața în sus. Mama ei avea brațul peste mijlocul tatălui ei. Respirația mamei ei era regulată și liniștită. Tatălui ei nu-i auzea respirația, dar îi vedea pieptul mișcându-se sub pătură, așadar categoric nu era mort. Păreau foarte fericiți în somn. Brooke se gândea ce să spună în schimb. Cine a inventat șemineurile? Care e cea mai periculoasă prăjitură din lume? Iată-l pe tatăl lui Brooke, lângă fereastră în bucătărie cu cele două scrisori în mână. *Mai mult decât mai puțin de 80% din frecvență îngrijorătoare absențele nemotivate ale lui Brooke nu poate fi pusă la îndoială inteligența lui Brooke cu toate acestea comportamentul lasă mult de dorit,* asta scria în scrisoarea de la director. Iat-o și pe mama ei bătând ușor cu palma scaunul de lângă ea. Spune-ne. DEȘTEAPTĂ-DEȘTEAPTĂ CEA MAI DEȘTEAPTĂ. Alfred cel Tare. Attila Bunul. Bine, strigă domnul Warburton. Strângeți caietele pentru proiecte. Scoateți tabelele istorice. Daniel. Împarte copiile astea. Mulțumesc. Un vibrator, a rostit Brooke în barbă pentru sine către nimeni altcineva, este un obiect care vibrează.)

Biletele din seria Adevărul este că vor sta toate *aici.* Brooke stă pe una dintre băncile de lemn de pe malul fluviului, aproape de locul unde se coboară în tunel, și numără paginile libere din Istoria Moleskine. Biletele din seria Adevărul este că vor sta după biletul în care domnul Garth scrie că e vegetarian, care a fost primul în ordine cronologică, și apoi va fi biletul despre doamna Young, și apoi biletele din seria Adevărul este că. Este că! Sună ciudat să spui este că. Sunt situații când nu ai nevoie deloc de că, și alte situații când ai nevoie de mai mulți de că. Sunt șaisprezece de că că că că că – ! atâția de că spuși unul după altul sună ca o mașină care nu vrea să pornească – sunt șaisprezece bilete în seria Adevărul este că. Va fi nevoie de treizeci și două de pagini sau de șaisprezece pagini duble. Și

apoi va veni partea în care va consemna pentru sursele istorice vizita la domnul Garth de miercuri, și asta va lua o pagină sau poate două, așa că probabil asta va fi pe pagina *aceasta,* și apoi faptul că domnul Garth a plecat din cameră va trebui să fie notat *aici.* Și atunci acesta va fi sfârșitul acestei istorii, cel puțin al părții în care domnul Garth apare efectiv. Deși ar putea fi o idee bună să lase niște pagini libere la sfârșit în caz că se mai întâmplă ceva, în caz că nu se încheie istoria. Categoric sunt destule pagini. Sunt o groază. Își ține degetul la locul respectiv din agendă și scoate creionul. Începe de sus de pe pagină, cu cel mai frumos scris al ei. *Miercuri, 7 aprilie două mii zece pe la două și jumătate pm 1430 din 24 h Brooke Bayoude a intrat și s-a așezat în camera domnului Garth după ce a bătut la ușă și a întrebat ar dori o ceașcă de ceai și el a spus că da. Ceaiul era Marks & Spencer's Earl Grey din cele care se găsesc în pachete negre. Laptele era din cele Degresate. Brooke Bayoude a făcut ceaiul în Bucătăria familiei Lee. Urcând treptele nu a vărsat din el pe traversa de pe scară. Când i l-a dat el nu a dorit zahăr ceea ce s-a nimerit numai bine pentru că nu adusese deloc când a urcat. Domnul Garth se simțea foarte bine și Brooke Bayoude i-a spus că îi pare bine să-l vadă și el a spus că îi pare bine să o vadă. Brooke Bayoude l-a întrebat dacă își amintește de ea și el a spus că da, își amintește. El i-a spus niște glume bune, inclusiv cea cu bunicii și bunicile și a mai fost o glumă interminabil de lungă care era o variantă a glumelor de genul Cioc! Cioc! despre „îți vei mai aminti" (vezi mai jos în Istorie). Brooke Bayoude l-a întrebat apoi pe domnul Garth dacă nu ar dori un biscuit pentru că ea știe unde îi ține familia Lee în Bucătărie. Domnul Garth a Refuzat. Apoi timpul pentru vizită, vai! s-a scurs, și Brooke Bayoude și-a luat la revedere și domnul Garth la fel și au dat mâna. Brooke Bayoude a închis apoi ușa după ea și a dus cana jos a spălat-o la chiuvetă și nu a băgat-o la mașina de spălat vase pentru că mașina de spălat vase era plină de lucruri Curate. Cana din care a băut domnul Garth în acea zi istorică era cana care avea imaginea unui tigru pe ea. Brooke Bayoude a șters cana și apus cana la loc în dulap.* Citește de la început ce a scris până acum și apoi verifică să vadă dacă a scris drept rândurile. Nu e prea rău, având în vedere că e foaie velină, doar coboară un pic la capătul rândurilor, unde scrisul trebuie micșorat ca să încapă cuvintele,

ceea ce e firesc. Citește din nou de la început până la sfârșit. Când ajunge la ultimul rând taie cuvântul istorică. Nu e necesar să fie menționat, pentru că e implicit, aflându-se într-o carte care are cuvântul istorie pe copertă. Apoi se gândește că poate și-ar dori să-l menționeze chiar dacă e implicit. Apoi se bucură că l-a scris cu creionul, așa că se poate hotărî definitiv în privința cuvântului mai târziu.

(Brooke Bayoude în vârstă de zece ani peste patru zile cea mai rapidă alergătoare pe scări din lume ajunsese la ușa de la intrare în momentul în care menajera care vine miercurea tocmai pleca și își încărca lucrurile în dubiță și Brooke se strecurase pe lângă ea și intrase în timp ce ușa era încă deschisă și urcase în fugă treptele cu mare viteză, așa cum îi stă bine unei alergătoare atât de rapide. Avea de transmis noul bilet din seria Adevărul este că. Trecuseră deja săptămâni întregi de la ultimul. Brooke nu avusese chef să mai transmită nimic nimănui. Dar apoi văzuse acest lucru la o emisiune despre obiecte de artă vechi la televizor și se gândise că este unul foarte interesant și că poate ar trebui împărtășit și altora. S-a oprit în fața ușii și a scos biletul din buzunarul din față al jachetei și l-a despăturit și era cât pe ce să se aplece ca să strecoare biletul pe sub ușa de lemn când a zis asta, cu voce tare, către ușă, pur și simplu, a zis-o. Știți, vreți să auziți o glumă despre o ușă? Atunci vocea dinăuntru a rostit cuvintele De ce nu. Bine, în regulă, a zis Brooke. Ce premiu nu a câștigat cel care a inventat bătătoarele pentru uși? Vocea nu a zis nimic. (Vocea era domnul Garth.) Vă dați bătut? a zis Brooke. Mă dau bătut. Premiul Nobel pentru pace, a zis Brooke. Apoi vocea a zis: Cioc-cioc. Cine-i acolo? a zis Brooke. Afi, a zis vocea. Afi și mai cum? Afi sau nu fi, aceasta-i întrebarea, a zis vocea. Brooke a râs din tot sufletul pentru că era vorba despre Hamlet. Apoi a început să spună și ea o glumă cu cioc-cioc, dar când a zis Cioc-cioc, vocea a răspuns Intră. Așa că Brooke a rotit mânerul și ușa s-a deschis. Nu e încuiată! a zis Brooke. Domnul Garth stătea pe bicicleta medicinală cu un picior pe o pedală și cu celălalt pe cadru. Nu mai e încuiată de luni întregi, de vara trecută, a zis domnul Garth, dar nu a mai bătut nimeni la ea până acum. V-am adus un bilet, a zis Brooke. Bine, a zis domnul Garth. E un bilet din seria Adevărul este că? Chiar mă întrebam unde au dispărut. Care este adevărul de astăzi, deci?

Adevărul este că un ceas „mystery” este un gen de ceas de modă veche care pare să meargă singur, aparent fără să aibă nevoie să fie întors sau îngrijit vreodată de cineva. Domnul Garth a citit cu voce tare de pe biletul de hârtie. Da, e bună, a zis el, mulțumesc. Mulțumesc că mi-ai trimis biletele în toate aceste săptămâni, chiar mă întrebam cine e atât de cumsecade încât să-i vină ideea că mi-aș dori să aflu asemenea lucruri. M-am gândit că veți avea nevoie, cât timp stați aici, a zis Brooke, în caz că vă plictisiți un pic. E ca și cum ți s-ar aduce un ziar, dar mai plăcut de atât. Îți sunt recunoscător pentru timpul pe care ți l-ai ocupat ca să găsești informațiile și ca să scrii biletele pentru mine. Cu plăcere, zise Brooke, nu mi-a luat prea mult timp. Asta-mi place la scrisul de mână, a zis domnul Garth, că e în permanentă legătură cu timpul. Ce vreți să spuneți? a zis Brooke. Păi, a zis domnul Garth, îți ia timp să notezi lucrurile în scris, să așterni un cuvânt după altul. Și, de asemenea, scrisorile pe care mi le-ai trimis sunt scrise cu mâna ta, ca și cum mi-ai fi trimis doar mie un artefact pe care nu l-ar fi putut face nimeni altcineva decât tine, așa că îți mulțumesc. Cu multă plăcere! a zis Brooke. Totuși, e un lucru anume despre care voiam să te întreb, a zis domnul Garth. Domnul Garth a coborât de pe bicicletă și s-a dus la comodă și a căutat în teancul de bilete din seria Adevărul este că și a ridicat unul. Ăsta, a zis el, *Adevărul este că găinile se pricep la nunți și știu și cu cine te vei căsători.* Sunt foarte sigură că este adevărat, a zis Brooke, așa se spune și în cântecul acela. Care cântec? a întrebat domnul Garth. Cel despre faptul că știi încotro te îndrepți, a zis Brooke. Nu cred că știu cântecul ăsta, a zis domnul Garth. Brooke i l-a cântat: *Știu încotro mă îndrept. Știu cine mă va însoți. Știu pe cine iubesc. Iar puiul meu știe cu cine mă voi căsători*[81]*.* Domnul Garth a început să râdă. Nu, nu, nu râd de tine, a zis el în timp ce râdea, l-ai cântat foarte frumos. Doar că mă gândeam, mă gândeam la un cârd de pui de găină ciugulind într-o curte și știind cu cine ne vom căsători. A mai râs puțin și apoi s-a șters la ochi. O, mamă, zise el. O, Doamne. Sunteți aici de foarte mult timp, a zis Brooke. E un spațiu foarte mic pentru așa de mult timp, nu vreți să ieșiți de aici? Aș putea? a zis domnul Garth. Nu văd de ce nu,

81 Fragment (trad. aprox.) din textul cântecului *I Know Where I’m Going,* baladă tradiţională scoţiană sau irlandeză, interpretată de-a lungul timpului de mai mulţi cântăreţi celebri.

a zis Brooke, adică, cred că da. Vreau să spun că nu cred că sunt prea multe lucruri cu care să-și umple cineva timpul aici. O, știu și eu, am fost destul de ocupat, a zis domnul Garth și i-a arătat câte mile făcuse pe afișajul bicicletei medicinale, pe care scria 3015,78 de mile, deci asta însemna aproape 3016. Da, dar bicicleta era în cameră dinainte să veniți dumneavoastră aici și trebuie să fi avut deja *niște* mile parcurse, a zis Brooke. Jur să spun adevărul, tot adevărul și nimic decât adevărul, a zis domnul Garth, indica doar șase mile și jumătate când am urcat prima dată pe ea, nu pot minți. Atunci Brooke a zis: E nostim, ați parcurs atâtea mile, și aveți și prenumele Miles. Miles după nume și mile după fire! Este adevărat, a zis domnul Garth. Avea manșetele zdrențuite și cămașa ruptă în partea de jos. Și eu sunt vegetariană acum, a zis Brooke pentru ca el să nu creadă că îl judecă pentru faptul că are hainele un pic rupte, fiindcă era destul de sigură că observase că ea văzuse că sunt. Apoi l-a întrebat dacă nu ar dori o ceașcă de ceai. Mi-aș dori foarte mult, a zis el, nu am mai băut o ceașcă de ceai de luni întregi. Vreți să coborâți până în bucătărie cât timp o pregătesc? a zis Brooke, dar el a zis nu, am să rămân aici dacă nu te superi, dar mulțumesc oricum. Să închid ușa? a zis ea, iar el a zis da, te rog. Dar când ea s-a întors cu cana de ceai, el deschisese ușa singur și chiar stătea în prag, aproape că ieșise pe hol. Părea un pic obosit. Din spatele lui se auzea gălăgia oamenilor de afară. Suna ciudat pe scară, acum că ușa era deschisă. Au intrat din nou în cameră și domnul Garth s-a oprit cu brațele atârnate. Brooke a zis: Să închid ușa la loc? iar domnul Garth a dat din cap afirmativ. Apoi s-a așezat la loc pe bicicletă și a ținut ceaiul în mână cu brațele sprijinite de ghidon și Brooke s-a așezat pe podea și i-a povestit despre vremea când ea și mama și tatăl ei au mers în Grecia și au stat într-un fel de hotel pe o insulă și cum bătrânul a cărui familie deținea hotelul stătea mereu pe marginea șoselei cât era ziua de lungă pe un scaun din plastic alb și că îi saluta mereu când treceau pe lângă el în drum spre oraș și când se întorceau din oraș. Dar într-o bună zi când am ieșit din hotel dimineață, a zis Brooke, era pe șosea un câine mort care fusese călcat de o mașină, și era un câine destul de mare. Iar omul stătea acolo și privea spre șosea, doar că acum părea că privește câinele mort cum zace pe șosea chiar în fața lui. Așa că poate chiar văzuse cum fusese călcat câinele, dar

acum doar stătea și privea, adică de ce n-o fi luat câinele de pe șosea și chiar să-l dea la o parte, ca să nu mai fie călcat în continuare? Deoarece când ne-am întors din oraș și de la cumpărături de la supermarket câinele era strivit pe șosea în anumite zone ale corpului precum labele și coada. E ciudat cum se comportă oamenii. Da, a zis domnul Garth. Este foarte misterios. Domnul Garth vorbea foarte rar. Adică, știu că deja câinele era evident mort oricum, ha, a zis Brooke, dar e totuși îngrozitor să te gândești că a fost călcat iarăși și iarăși toată ziua de toate celelalte mașini. Și dacă era un câine pe care-l cunoștea? Nu vreau să zic chiar câinele lui, vreau să zic dacă era un câine pe care-l mângâiase sau pe care știa cum îl cheamă? Domnul Garth a clătinat din cap și a ridicat din umeri. A sorbit din cană și a tresărit. O! Am uitat dacă vreți zahăr, a zis Brooke și a sărit în picioare să aducă de jos. Nu, dar îți mulțumesc tare mult oricum, a zis domnul Garth, ești foarte drăguță, dar cred că m-a surprins doar faptul că e fierbinte. Brooke s-a așezat din nou pe podea. Vorbesc prea mult, a zis ea, pentru că s-a mai spus despre mine până acum că vorbesc prea mult? Nu, a zis domnul Garth. Te rog să vorbești în continuare cu mine. Bine, a zis Brooke. Uneori am un vis, aveți vreodată vise care înseamnă că nu știți dacă dormiți sau sunteți treaz în ele? Da, a zis domnul Garth. Am deseori asemenea vise, povestește-mi visul tău. Sunteți sigur? a zis Brooke, pentru că uneori poate fi tare plictisitor să asculți visele oamenilor, cel puțin așa îi spune mama mea tatălui meu uneori la micul dejun. Nu sunt plictisit, a zis domnul Garth, și am să-ți spun dacă voi fi. Bine, păi, este un vis, l-am avut acum câteva săptămâni deja, cum s-ar spune cu secole în urmă, pe vremea când aveam doar nouă ani, a zis Brooke, e genul de vis istoric, și este cu un băiat, și se întâmplă cândva în istorie, doar că sunt și eu acolo, și el este de aceeași vârstă cu mine. E îmbrăcat cu haine ponosite, mult, mult mai ponosite decât sunt ale dumneavoastră și mult mai murdare, de parcă e o persoană foarte săracă din trecut, și stă așa cu o mulțime întreagă în spatele lui, precum mulțimea de sub fereastra dumneavoastră, doar că în haine de epocă, iar în spatele mulțimii, lucrul la care privește toată mulțimea e un fel de scenă cu un stâlp înalt cu o frânghie la capăt și frânghia are un laț la capăt. Și apoi băiatul vine la mine și îmi arată o pâine și spune: Uite, și arată peste umăr spre mulțime și spune, mă vor

ucide prin execuție pentru că am furat *asta,* și-mi arată pâinea. Îmi era foame și am luat-o, îmi zice, și acum uite, nu e drept că se întâmplă asta. Apoi m-am trezit și apoi nu am mai putut să adorm, aveți vreodată genul acesta de vis? Nu întocmai la fel, dar cred că este un vis foarte sănătos, a zis domnul Garth. Credeți? a zis Brooke, pentru că, vreau să spun, când m-am trezit știam că s-a întâmplat, și dacă a fost adevărat s-a întâmplat cu mult timp în urmă în istorie și eu nu aș fi putut face nimic și chiar dacă nu s-ar fi întâmplat în realitate și se întâmpla doar în visul meu tot nu aș fi putut să fac ceva ca să împiedic asta. Cred, zise domnul Garth, că băiatul din visul tău voia pur și simplu să-i dai dreptate că nu era drept ceea ce se întâmpla. Chiar, chiar nu era, a zis Brooke. Nu, a zis domnul Garth, nu era. Apoi a zis: A fost tare deștept visul ăsta pe care l-ai avut. Da, a zis Brooke, dar poate că e prea deștept? Nu, a zis domnul Garth, nicidecum, nu există prea deștept, oricum. Brooke a privit de jur împrejurul camerei și s-a întrebat dacă nu cumva ar fi un loc potrivit unde să vină în zilele când nu se ducea la școală. Apoi l-a întrebat pe domnul Garth dacă într-adevăr crede că nu e nimic rău în a fi cea mai deșteaptă. În vârful unui munte de minte, a zis domnul Garth. Brooke râse. Apoi domnul Garth a zis foarte rar:

adevărul este că în vârful oricărui munte te va lua un pic amețeala din cauza aerului de acolo. Este grozav să fii deștept. E un lucru foarte bun dacă ești. Dar nu are niciun rost doar să fii deștept. Trebuie să știi cum să folosești asta. Iar când știi cum să folosești asta, nu o faci ca să fii în continuare cel mai deștept, sau să fii mai deștept decât toți ceilalți, ca și cum ar fi o întrecere. Nu. În loc să fii *cea mai* deșteaptă, ideea e să devii deștept*isimă*. Apoi domnul Garth a zis o glumă grozavă cu cioc-cioc în care spui cioc-cioc și cealaltă persoană spune cine-i acolo? și tu spui bunica, și cealaltă persoană spune bunica și mai cum? și apoi tu spui din nou cioc-cioc, și cealaltă persoană spune cine-i acolo? și tu spui bunicul, și cealaltă persoană spune bunicul și mai cum? și apoi tu spui cioc-cioc, și cealaltă persoană spune cine-i acolo? și tu spui din nou bunica, și o ții tot așa, spunând bunica și bunicul încă de câteva ori, și apoi spui cioc-cioc și cealaltă persoană spune cine-i acolo, și tu spui tuși, și cealaltă persoană spune tuși și mai cum? și tu spui tuștii că eu am scăpat de toate bunicile și de toți bunicii ăia? Brooke a râs

până când aproape s-a înecat. Apoi a zis: ideea e că văd rostul unei glume și văd rostul unui adevăr, dar care e rostul unei cărți, vreau să zic de genul celor care spun povești? Dacă o poveste nu este un adevăr, ci o versiune plăsmuită a ceea ce s-a întâmplat, precum cea care este o carte plăsmuită despre omul adevărat care a încercat să arunce în aer Observatorul, vreau să spun, care este *rostul* ei? Domnul Garth și-a sprijinit capul de ghidon. Gândește-te cât de tăcută e o carte pe un raft, a zis el, dacă doar stă acolo, nedeschisă. Apoi gândește-te ce se întâmplă când o deschizi. Da, dar ce anume se întâmplă, mai *exact*? a zis Brooke. Mi-a venit o idee, a zis el, am să-ți spun chiar începutul unei povești care nu a fost scrisă încă, și apoi să scrii tu povestea pentru mine, și putem vedea ce se întâmplă pe parcurs. Bine, a zis Brooke. Este o idee foarte interesantă. Da? a zis domnul Garth. Bine. Uite cum începe. A fost odată un bărbat care trăia într-o cameră mică și, fără să părăsească acea cameră, a reușit să meargă cu bicicleta trei mii de mile. Trebuie să țin minte exact, cuvânt cu cuvânt, sau poate fi aproximativ? Poate fi cât de aproximativ vrei tu, a zis domnul Garth. Mda, dar ideea este, a zis Brooke, dacă o scriu eu pe aceasta, trebuie să scrieți și dumneavoastră una, la care să vă spun eu *dumneavoastră* cum să începeți. Bine, a zis domnul Garth. Mi se pare corect. S-a făcut. Care e începutul meu? Cred că e mai curând o idee decât un început, a zis Brooke. Bine, a zis domnul Garth, sunt numai urechi. Numai urechi! Asta era amuzant. Brooke i-a povestit despre imaginea din cartea despre telescoape cu omul care e numai ochi. Acesta e începutul meu? a zis domnul Garth, un om acoperit de ochi deschiși ca niște fluturi? Nu, a zis Brooke. Iată-l. Trebuie să vă imaginați că dacă ați sta acolo unde sunteți acum, pe bicicletă, dar în același timp aici în cameră cu dumneavoastră ar mai fi încă o versiune a dumneavoastră, cum ar fi, să zicem, tot dumneavoastră, dar cu trei sau patru zile înainte de a împlini zece ani, adică dacă ar fi aproape aniversarea dumneavoastră de zece ani. Adică dacă ați fi în cameră și ați avea exact aceeași vârstă cu mine, și în același timp sunteți în cameră și așa bătrân cum sunteți acum. Vreau să spun mai în vârstă, pentru că nu sunteți bătrân ca oamenii bătrâni, dar sunteți destul de în vârstă. M-am prins, zise domnul Garth. Am înțeles, eu atunci și eu acum, da. Deci dacă asta chiar s-ar întâmpla în realitate, ce poveste ați spune în

sinea dumneavoastră și ce poveste v-ar spune sinea dumneavoastră? a zis Brooke. Domnul Garth a închis puțin ochii. Apoi i-a deschis larg. Se apropie ziua ta, deci? a zis el. E duminică pe 11, zise Brooke. Am să o scriu pentru ziua ta, a zis domnul Garth, dar trebuie să-mi aduci niște hârtie, poți? Da, a zis Brooke, și ați dori și un biscuit, ideea e că știu unde îi ține doamna Lee. Nu, a zis domnul Garth, nu vreau un biscuit. Dar eu pot lua unul, a zis Brooke. Da, a zis domnul Garth. Mulțumesc, a zis Brooke. A coborât treptele și a intrat în camera care fusese biroul domnului Lee înainte să se mute în Bloomsbury. Mai erau lucruri și mobilă și așa mai departe care îl așteptau să le ia. A găsit hârtie A4 în tăvița fotocopiatorului de pe birou. A luat două coli, pentru că nu știa cât de lungă sau scurtă va trebui să fie povestea. Apoi s-a dus în bucătărie și a deschis ușa dulapului de deasupra cuptorului cu microunde și s-a urcat pe corpul de lângă masca de la chiuvetă și a deschis cutia de plastic și a luat un biscuit pentru ceai și a pus capacul la loc pe cutie și cutia la loc exact unde fusese, ca și cum nimeni nu se atinsese de nimic. Și oricum un adult îi spusese că poate, așa că era în ordine.)

Adevărul este. Adevărul se pare că este. Adevărul pare să fie. Povestea sună așa. A fost odată ca niciodată un om care a aruncat un ceas de la o fereastră de la etaj. De ce a aruncat omul ceasul de la etaj? Ca să vadă cum zboară timpul. Dar gluma aceasta nu e una în întregime bună, deoarece, ca să fie adevărată, ar trebui să se termine de fapt așa: ca să vadă cum cade timpul. Brooke deschide tocmai la sfârșitul Istoriei Moleskine, unde a hotărât să pună gluma cu adevărat bună pe care i-a spus-o domnul Garth după ce s-a întors cu hârtia pentru el. Scrie sus pe pagină: *Glumă spusă de domnul Garth lui Brooke Bayoude miercuri 7 aprilie pe la ora 3.30 pm sau 1530 din 24 h.* Subliniază asta. Apoi scrie următoarele.

Domnul Miles Garth – Îți vei mai aminti de mine peste o lună.
Brooke Bayoude – Da
MG – Îți vei mai aminti de mine peste 6 luni.
BB – Da
MG – Îți vei mai aminti de mine peste un an.
BB – Da
MG – Îți vei mai aminti de mine peste 2 ani.
BB – Da
MG – Îți vei mai aminti de mine peste 3 ani.

BB – Da
MG – Cioc cioc
BB – Cine-i acolo
MG – Vezi m-ai uitat deja.
E ciudat să stea astăzi aici și să se întrebe unde s-a dus domnul Garth. Ar putea fi oriunde! E ciudat să se gândească la toți acei oameni care privesc spre fereastră și la doamna Lee care s-a dus chiar ea duminică în cameră și a mișcat un pic jaluzeaua și apoi a tresărit și s-a îndepărtat de fereastră din cauza uralelor pline de entuziasm ale mulțimii pe care le-a stârnit faptul că mișcase foarte puțin jaluzeaua. Doamna Lee se oprise definitiv din plâns după asta și ieșise din cameră cu un aer de-a dreptul fericit, punându-i pe toți să jure din nou pe viața lor că nimeni nu va spune nimănui că domnul Garth nu mai era acolo.

Dar adevărul este că ar fi extraordinar ca domnul Garth să fie, chiar în acest moment, afară, amestecat în mulțime și să privească la fereastra în spatele căreia se presupune că se află. Și imaginează-ți cum ar fi să vadă alături de toți ceilalți jaluzeaua mișcându-se când el ar fi trebuit să fie cel care o mișcă!

(Ce faci, Brooksie? a zis tatăl ei joi seară. Sunt ocupată, a zis Brooke. Stătea pe covor cu spatele la calorifer. Cu ce? a zis tatăl ei. Scriu o poveste, a zis Brooke. Ce faci, Bernie? I-a zis tatăl ei mamei ei. Lasă-mă în pace, corectez tezele astea de examen, a zis mama ei. Tatăl ei a luat o foaie de hârtie de pe masă de lângă mâna mamei ei. Mama ei a încercat să o prindă, dar nu a putut. El s-a dus în pași de dans în celălalt capăt al camerei. Nu se află lucru, fie bun, fie rău, pe care gândul să nu-l facă să fie așa[82]: Discutați, a zis el. Mi-aș fi dorit să nu pună întrebarea asta din Hamlet, a spus mama ei, ar fi o întrebare generală de filosofie atât de potrivită pentru anul întâi. Nu-i nimic, mai e timp anul viitor. Anul viitor, da, a zis mama ei, nu uita să-mi amintești, Brooke, să pun întrebarea asta anul viitor. Bine, a zis Brooke. Tatăl ei a luat volumul Hamlet cu care verifica mama ei lucrările și l-a răsfoit. „Ca oricare copii ai pământului”[83], a zis el. Ha – de parcă ar exista vreun singur copil oarecare al

82 Citat din *Hamlet* (Actul II, Scena 2) de William Shakespeare (traducere de Leon Leviţchi şi Dan Duţescu, în Opere, voi. 5, Univers, 1886).

83 *Idem.*

pământului. Cine ziceai că spune asta? a întrebat mama ei. Rosencrantz o spune, a zis Brooke. Ăăă... ai dreptate, așa este, a zis tatăl ei. Are dreptate. De unde știe asta? E un geniu. Seamănă cu mine. Ce scrii acolo, odraslă a lui Terence Bayoude? E vorba despre un om dintr-o cameră care stă în cameră și nu pleacă niciodată de acolo, dar are în acea cameră, să zicem, o bicicletă și face trei mii de mile cu ea, a zis Brooke. Ce poveste de-sfârșit-de-secol, a zis tatăl ei. Ca domnul Garth? a zis mama ei. Mie mi se pare mai mult kafkian decât fin de siècle. Fin de ciclu! a zis tatăl ei. Îl pune cineva să facă asta? a zis mama ei, adică, cum ar veni, trebuie să alimenteze întreaga clădire cu curent electric învârtindu-se pe loc, ca un șoarece pe o roată de hamster într-o cușcă? Nu, a zis Brooke, chiar îi place să facă asta și de fapt nu-l obligă nimeni. Și chiar dacă nu pleacă niciodată din cameră, totuși pedalează prin Greenwich pe vremea când nu este altceva decât o pădure, și pedalează până în vârful unui munte, unde învață să respire, deși e greu să respiri acolo, apoi pedalează înapoi în timp pe lângă regina care stârnește revolta și arde Londra din temelii, pe lângă toți oamenii care o construiesc la loc și pe lângă Regina care se adăpostește de ploaie sub copac, și el coboară de pe bicicletă și își dă jos impermeabilul și îl așterne peste o băltoacă pentru ea. Ce galant! a zis tatăl ei. Apoi pedalează atât de aproape de fereastra celulei dintr-o închisoare încât aude broaștele autentice vorbind cu autenticul Sf. Alfege, a zis Brooke. Ce spun broaștele? a întrebat tatăl ei. Ele vorbesc în limba lor broștească, despre vreme și despre cât de greu e să ai odrasle broștești, și ce experiență interesantă este să îți crească picioare când tu te-ai născut fără, și ce plăcut și umed este în celulă și cât de bucuroase sunt că sunt acolo, deși le pare rău pentru el, pentru că e legat cu fiare și nici unei broaște nu-i plac, și răspund la întrebările lui filosofice cu orăcăitul lor, a zis Brooke. Dar Sf. Alfege le înțelege. Și îi spune omului de pe bicicletă ce spun ele. Ce se va întâmpla la final? a zis tatăl ei. Nu știu, a zis Brooke. Dar ceea ce vreau e ca la final bicicleta să poată trece peste toate acoperișurile Londrei, dar nu știu cum să o fac să ajungă acolo și să facă asta într-un mod realist. Sună de parcă broaștele acelea ar putea să ia prin vorbe picioarele unui măgar, sau poate ar putea să pună prin vorbe aripi unei biciclete. Da, ar putea, a zis Brooke, este o idee foarte bună! Dar

nu-mi folosește, pentru că ideea e că vreau ca povestea să fie o chestie adevărată și reală, dar în același timp și născocită. Deci vrei broaște vorbitoare fermecate, dar *și* realism, a zis tatăl ei, o poveste cu mai mult decât un singur final, poate. Vrea să spună că dorește o creație a imaginației care să fie concomitent riguros adevărată, a zis mama ei fără să-și ridice privirea de la ceea ce lucra. Vezi cum seamănă fiica noastră cu mine. Dimpotrivă, a zis tatăl ei, seamănă cu mine, scrie o poveste cu o subtilitate anume, foarte diferită de cele pe care mama ta mi le ridica în slăvi aseară. Tatăl ei a început să o împungă pe mama ei cu degetele așa cum face când vrea să o gâdile. Foarte diferită de ce, mai exact? a zis Brooke. Terence, încerc să lucrez, a zis mama ei, dar râdea. Mama ta și cu mine purtam aseară o discuție intelectuală despre virilitatea de-sfârșit-de-secol, a zis tatăl ei. Asta pentru că tatăl tău era enervat de faptul că eu mă uitam un film numit *Ronin* la televizor și că nu voiam să-l închid și să vin la culcare, a zis mama ei. Asta pentru că mama ta a spus că e atât de palpitant să fii aruncat printr-un zid de un erou al filmelor de acțiune sau, în acest caz, să fii urmărit printr-o parcare întunecoasă de un om înarmat, cu viața ta atârnând de un fir de păr, încât nu poate veni la culcare până nu se termină filmul, și când i-am zis c-o să le spun tuturor studenților și colegilor de serviciu și șefilor ei că preferă, ca exemple de virilitate de-sfârșit-de-secol, pe Arnold Schwarzenegger și Al Pacino lui Swann al lui Proust sau lui Bloom al lui Joyce, a devenit destul de violentă la adresa mea și chiar a început să mă lovească destul de tare în zona pieptului, a zis tatăl ei. Măcar de-ai fi un bărbat adevărat, a zis mama ei, și Schwarzenegger nici nu apare *în* Ronin. Da, dar e grozav în *À La Recherche,* a zis tatăl ei, și nu putem decât să mulțumim marilor scriitori pentru că ne-au oferit asemenea modele pozitive. Sylvester Swann. Leopold Schwarzenegger. Robert de Bloom. Amândoi părinții ei râdeau. Brooke și-a ridicat privirea din foaia ei de hârtie și i-a privit cum își aruncau unul altuia nume de păsări și de flori și de actori de la Hollywood de parcă și-ar fi aruncat pietricele ambalate ca niște cadouri. S-a uitat de jur împrejurul camerei la toate cărțile de pe toate rafturile. O carte închisă de pe un raft stătea acolo tăcută, fără să spună nimic. Mama ei striga ceva despre Wesley Snipes. Tatăl ei ridica mâinile și râdea. Voi doi, vreți să auziți o glumă tare bună? a zis

Brooke. Haide, spune, a zis tatăl ei cu privirea plină de dragoste încă la mama ei. Da, a zis mama ei cu aceeași privire plină de mulțumire spre tatăl ei. Apoi și-au întors amândoi odată privirea către Brooke. Bine, a zis Brooke. A fost odată un om. Ce om? a zis tatăl ei. Nu-ți mai spun dacă mă întrerupi prostește, a zis Brooke. Bine, bine, a zis tatăl ei, spune. A fost odată un om, a zis Brooke, care nu se mai oprea din cântat. Gluma asta e despre tatăl tău? a zis mama ei. *Nu* mă întrerupe, a zis Brooke. Iertăciune, rogu-te, a zis mama ei. Hai. Spune. Bine, a zis Brooke. Ei bine, omul acesta pur și simplu cânta tot timpul. În cele din urmă, au fost așa de înfuriați de faptul că el cânta tot timpul, încât i-au spus că va fi dus în fața plutonului de execuție dacă nu se oprește. Dar el a continuat. Așa că au venit soldații cu arme și bărbatul a fost dus să fie executat și a fost legat de stâlp și i s-au acoperit ochii. Și căpitanul a spus: Poți să-ți exprimi o ultimă dorință. Așa că omul a spus: Bine, ultima mea dorință e să cânt un cântec. Se acceptă, a zis căpitanul. Așa că omul a început să cânte. Un elefant se legăna pe o pânză de păianjen. Până la nouă mii nouă sute nouăzeci și nouă de elefanți. Tatăl lui Brooke a râs. Și mama ei a râs. A fost bună, a zis tatăl ei. N-a fost rea, a zis mama ei, am auzit și mai rele.)

Adevărul este că, imaginează-ți. Brooke închide Istoria Moleskine și se ridică. Se uită la ceasul ei Me To You. E ora 4.16 pm, sau 1616 din 24 h. Imaginează-ți cum ar fi fost dacă toate civilizațiile din trecut nu ar fi știut să aibă imaginația să se uite la soare și la lună și la stele și să-și dea seama că lucrurile au legătură unele cu altele, că acele lucruri care se află chiar în fața lor pot avea legătură cu timpul și cu ceea ce e timpul și cum funcționează el. Își pune agenda Moleskine în buzunarul de la spate cu toate biletele din seria Adevărul este că împăturite înăuntru. Își scoate avionul de hârtie de sub pulover. E un pic boțit, dar probabil că tot va zbura, și l-a reîmpăturit de trei ori acum și nu e prea uzat, și oricum dacă-l desface din nou și apoi uită cum să-l reîmpăturescă, povestea are instrucțiuni despre cum să facă asta corect. Așa că poate să-l despăturească fără probleme și să citească povestea de pe el și apoi să-l împăturească la loc în același fel. În povestea ei pentru domnul Garth, în primul final, omul de pe bicicletă a învățat de la broaște, care știu cum să se transforme din mormoloci în broaște, cum să-și transforme bicicleta într-un balon Montgolfier,

un fel de balon care a existat cu adevărat în realitate, și apoi pedalează pe cerul înnorat pe deasupra acoperișurilor Londrei, trecând chiar și peste marele ceas auriu Big Ben care e mai jos pe malul fluviului dacă mergi cu vaporul, iar la televizor se arată filmul cu el surprins de camerele de supraveghere în timp ce bicicleta dispare după cotul fluviului. În cel de-al doilea final, bicicleta medicinală a devenit o bicicletă obișnuită (acesta e singurul lucru imaginar care se întâmplă în acest final) și bărbatul a cărat pur și simplu bicicleta din cameră pe scări și a scos-o pe ușa din față și a dus-o până pe trotuar și s-a urcat pe ea și a pedalat pe stradă și s-a amestecat printre toți ceilalți participanți la traficul general din orașul Londra. Ținând în mână avionul pe aripa căruia e scris de mâna domnului Garth

pentru:
unica Brooke Bayoude
Deșteptisimă,

aleargă în lumina soarelui până la parapet. Se urcă și se apleacă peste el ca să vadă fluviul. Tamisa e maro cu verde astăzi. Se schimbă de la o zi la alta. Nu: de la un minut la altul. De la o clipă la alta. E un alt fluviu posibil în orice clipă, și imaginează-ți toți oamenii de sub apă care merg până pe partea cealaltă și înapoi până pe partea aceasta prin tunel chiar în acest moment, pentru că sub suprafață se întâmplă mereu cu totul altceva. Brooke privește în jos la apă, apoi în sus la cer, care astăzi e albastru cu nori. Apoi, cu fluviul istoric curgând în spatele ei, Brooke se așază pe bucățica de zid de lângă parapet. Despăturește foaia de hârtie pe care o are în mână și citește din nou povestea scrisă pe ea.